

A MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR SEGÉDLETEI

AZ OKTATÁST ÉS MŰVELŐDÉST IRÁNYÍTÓ
MINISZTERIUMOK VEZETŐTESTÜLETEINEK
NAPIRENDI JEGYZÉKEI I.

KOLLÉGIUMI ÉRTEKEZLETEK

1949–1983

**Magyar Országos Levéltár
Budapest
2009**

**AZ OKTATÁST ÉS MŰVELŐDÉST IRÁNYÍTÓ
MINISZTERIUMOK VEZETŐTESTÜLETEINEK
NAPIRENDI JEGYZÉKEI**

AZ OKTATÁST ÉS MŰVELŐDÉST IRÁNYÍTÓ
MINISZTERIUMOK VEZETŐTESTÜLETEINEK
NAPIRENDI JEGYZÉKEI I.

KOLLÉGIUMI ÉRTEKEZLETEK

1949–1983

Összeállította: Keresztes Csaba

**Magyar Országos Levéltár
Budapest, 2009**

Összeállította, a bevezetőt írta és a névmutatót készítette: Keresztes Csaba

Fenntartója az

Megjelent a(z)

nka
Nemzeti Kulturális Alap

támogatásával

ISBN 963

Kiadja a Magyar Országos Levéltár
Felelős kiadó a Magyar Országos Levéltár főigazgatója
Készült példányban, ív terjedelemben
a MOL Sokszorosító Műhelyében (nyomtatás és kötés)

TARTALOM

Bevezető.....	6
A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Kollégiuma 1949-1951.....	12
A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	18
A Közoktatásügyi Minisztérium Kollégiuma 1951-1953.....	47
A Közoktatásügyi Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	53
A Közoktatásügyi Minisztérium kiskollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	70
A Felsőoktatási Minisztérium Kollégiuma 1953.....	77
A Felsőoktatási Minisztérium kiskollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	81
A Felsőoktatási Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	83
Az Oktatásügyi Minisztérium Kollégiuma 1953-1956.....	86
Az Oktatásügyi Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	93
A Népművelési Minisztérium Kollégiuma 1949-1956.....	116
Népművelési Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	124
A Művelődésügyi Minisztérium Kollégiuma 1957-1967.....	163
A Művelődésügyi Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	169
A Kulturális Minisztérium Kollégiuma 1977-1980.....	186
A Kulturális Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	190
A Művelődési Minisztérium Kollégiuma 1981-1983.....	198
A Művelődési Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke.....	202
Rövidítések jegyzéke.....	204
Személynevek mutatója.....	205

BEVEZETŐ

Az 1948 után Magyarországon bekövetkezett politikai és hatalmi átalakulás az államigazgatás szerkezetében is jelentős változást okozott. Az új, kommunista pártállam a végrehajtó hatalom legfelső szerveinél, ezen belül is legfőképpen a minisztériumoknál igen korán működésbeli és szervezeti módosításokat hajtatott végre. 1949 legelején az átalakítás egyik eleme lett a kollektív módon hozott döntések megalkotására hivatott testület, az úgynevezett Kollégium, pontosabban Vezető Kollégium intézményének meghonosítása a tárcáknál.

A Vezető Kollégiumnak, illetve eleinte egyes helyeken Pártkollégiumnak nevezett testület (a továbbiakban csak Kollégium) egy számos tagból álló bizottságot jelentett, amely az adott minisztérium alá tartozó ágazat lényeges kérdéseiben – a Magyar Dolgozók Pártja (MDP) iránymutatásához és elvárásaihoz alkalmazkodva – elvi döntéseket alkotott, gyakorlati kérdéseiben határozott és elvégezte a végrehajtó munka bizonyos érdemi részét is. A minisztériumok működési mechanizmusába történő beépítésükről az MDP a saját szervezeti munkája átalakításakor döntött 1949 februárjában.¹

A létrehozásuk javaslatát tartalmazó előterjesztésben már kifejtették, hogy ebben az időszakban a párt még mindig sok olyan munkát végez, amelyet már az állami apparátusra is rábízhatna. Az utóbbi hónapokban bekövetkezett kormány-átalakítások után „a pártvezetés nagy pártapparátus nélkül is biztosítható, és ez lehetővé és szükségessé is teszi, hogy munkánk kormányzati jellegű operatív részét adjuk át az állam és közigazgatás szerveinek”. Ezt követően a Politikai Bizottság a február 17-ei ülésén határozott arról, hogy „minden minisztériumban, ezen kívül a Tudományos Tanácsban 7-13 tagú kollégiumot kell létrehozni. A kollégium tagjai lehetnek politikailag megbízható nem párttagok is. A miniszteriális kollégiumok a miniszter tanácsadó szervei.”²

A miniszterek mellett működő testületek a tárcák „legfejlettebb felelős politikai munkatársaiból állítandók össze; a miniszterek tanácsadó szervei csak a miniszterrel egyetértésben dönthetnek”. Szavaik szerint ezzel a rendszerrel fokozni kívánták a miniszterek önállóságát, és gyorsítani az ügyvitelt.³

A Kollégiumok magyarországi létrehozásánál is a Szovjetunióban kialakított alapelveket követték. A Szovjetunióban a kollégium (коллегия, illetve: коллегия министерства) a miniszter melletti tanácskozó szervet jelentette, amely a miniszterből, helyetteseiből és a kinevezett vezető minisztériumi tisztviselőkből állt össze. Őket a Szovjetunió Minisztertanácsa nevezte ki taggá. A testület döntései miniszteri utasítás formájában léptek életbe, melyet egyébként a személyi (miniszteri) felelősség nélkülözhetetlen feltételének tartottak. Ha a miniszter és a kollégium között ellentét merült volna fel, a kollégium a kérdést a Minisztertanács elé vihetné.⁴

¹ Rákosi Sándor: Az MKP és az MDP szervezeti felépítése 1944-1956. MSZMP KB Párttörténeti Intézet, Budapest, 1964. 34.

² Magyar Országos Levéltár (továbbiakban: MOL) M–KS 276. f. 43. cs. 29. őe., illetve uo. 53. cs. 21. őe. A határozatban már pártkollégiumokról írtak, amely mellett azonban létezett a párt Agitációs és Propaganda Bizottsága helyett létrehozott pártkollégium is, Révai József vezetésével. Ez utóbbi foglalkozott a „párton belül” a film, a könyvkiadás, a rádió stb. ügyekkel.

³ MOL M–KS 276. f. 43. cs. 29. őe. Egyéb tervezetek szerint a minisztériumoknál szűkebb körű, csak kommunistákból álló kollégiumok létrehozását is tervezték. Mindezekkel egyetemben a párt szervezetét jelentősen racionalizálták.

⁴ I. D. Ljevin–V. F. Kotok–A. F. Kleinman: A Szovjetunió alkotmányjogának alapelvei. Hírlap-, Szaklap- és Könyvkiadó R. T. Budapest, 1949. 90. Valamint: Большая Советская Энциклопедия. 21. Кинестезия – коллиния. Главный редактор: Б. А. Введенский. Государственное Научное Издательство, 1953. 611.

A szovjet mintát folyamatosan figyelemmel kísérték. Így például az 1951-ben a Szovjetunióba látogató közoktatásügyi minisztériumi küldöttség az ottani oktatásügy szervezeti felépítését vizsgálta meg, benne a szovjet Közoktatásügyi-, illetve Felsőoktatási Minisztérium Kollégiumának működését. Érdeklődtek a testület szerepéről, a vezetésben elfoglalt helyéről, feladatairól illetve tagjairól is. Megállapították, hogy a Szovjetunióban az adott minisztérium legfelső irányító (és tanácsadó) szerve a Kollégium, ahol az átfogóbb jellegű feladatokat intézik, melynek döntései miniszteri rendelet formájában „jutnak el” az alsóbb szintekre.⁵

A kollégiumok más szocialista országokban is megalakultak, és ezekre a külföldi példákra hivatkoztak Magyarországon a későbbiekben is, és alapul vették a további működéshez.⁶

A minisztériumok kollégiumai 1949-ben szinte azon nyomban megkezdtek működésüket. Az oktatást, a kultúrát és a vallási szervezeteket felügyelő Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban (VKM) már februárban megalakult ez a vezető testület, és a továbbiakban (1968-ig) minden jogutódánál meg is maradt. Részletesebb működését a VKM-ben miniszteri rendelettel szabályozták, majd a későbbiekben maga a kollégiumi testület állapította meg tevékenységének alapelveit.⁷

1952 elején Gerő Ernő nyújtott be az MDP Titkárságához egy előterjesztést az összes Kollégium tagsági kinevezéseinek szabályozására. Szavai szerint kollégiumi tagok csak olyanok lehetnek „akik egyébként is a Titkárság hatásköri listájába tartoznak s akikről a Titkárság funkcióba helyezésükkor már határozott (miniszterek, miniszterhelyettesek, főosztályvezetők), felesleges, hogy a Kádérosztály vezetője tegyen előterjesztést a kollégium összetételére vonatkozólag”. Javasolta, hogy a Központi Vezetőség „megfelelő osztályvezetőjével” illetve a Titkárság illetékes tagjával egyetértésben a miniszter tegyen előterjesztést. A javaslatot a Titkárság 1952. január 23-án elfogadta.⁸

1949-től 1953-ig a minisztériumi kollégiumok folyamatosan működtek, megfelelő időközökben összeültek döntéseket alkotni, vagyis a területükre érvényes határozatokat hoztak. A művelődésügy felső szintű irányításában az itt hozott döntések kötelező végrehajtandó jelleggel bírtak, és jelentős mértékben hozzájárultak a magyarországi iskoláztatás és népművelés átalakításához.

1953 elején az államvezető szervek több esetben is kiértékeltek az összes Kollégium munkájából leszűrt tapasztalatokat, és ennek alapján egy komplex, a működés elveit világosan meghatározó jogszabály meghozatalát látták szükségesnek. „A kérdések testületi megvitatása alapján a vezetés legtöbbször helyesnek tudta megjelölni a feladatokat. A munkaterv szerint rendszeresen megtartott kollégiumi ülések segítették a vezető káderek fejlődését, szélesítették látókörüket.” Emellett azonban több hibát is felsoroltak: az előterjesztések nem kielégítő színvonalát, a hiányos előkészítést, az elégtelen határozati javaslatokat. Ezen kívül magasnak tartották a tagok létszámát – mivel ezzel „elmosódik a kollégiumi tagok felelőssége és nem érzik a tagsággal járó megtiszteltetést”. Sokan ráadásul helyettesüket küldik el az ülésre. Előzetes tárgyalásokat nem folytatnak, az ülésen feleslegesen sok határozatot hoznak, melyek „jórésze ellenőrizhetetlen, általánosságban jelöli meg a feladatokat, kevésbé lényeges kérdésekkel foglalkozik és ezzel eltereli a figyelmet a fontosabb tennivalókról”. A végrehajtás pedig nehézkes. Kijelentették, hogy miután semmilyen jogszabály nem létezik a kollégiumok tevékenységére, azt minél előbb meg kell alkotni.⁹

⁵ MOL XIX-I-3-u-3. tétel-1951. (35. d.) A Szovjetunióban a tagok szobájuk ajtaján is feltüntették tagságukat.

⁶ Encyklopédia Slovenska. III. Veda. Bratislava, 1979. 593. Valamint: MOL XIX-I-7-x-686-1977.

⁷ Lásd ezekről részletesen a kötet további részeiben az adott minisztérium kollégiumának leírásánál.

⁸ MOL M-KS 276. f. 54. cs. 177. öe.

⁹ MOL XIX-A-2-ee-E/TÜK-X/a-1953. Kiemelték a Közoktatásügyi Minisztériumot, melyben túl nagy mértékben vesznek részt az üléseken főosztályvezetők.

Ez után, április során az MDP Titkárságának döntése értelmében a „Vezető” jelző kikerült a kollégiumok neve elől.¹⁰ Hamarosan a Minisztertanács elé utalták a kollégiumok működése teljes átalakításának kérdését, mely testület 1953. május 19-ei dátummal adta ki a 492/2/1953. számú, titkos minősítésű határozatát a „minisztériumok kollégiumainak munkájáról és az ezzel kapcsolatos feladatairól”. Ennek a határozatnak csak az első fejezetét közzétették le a Magyar Közlönyben, az 1027/1953. (V. 28.) számmal ellátott határozatként.¹¹ E rész adta tudtul, hogy a „minisztériumokban a miniszter mellett kollégium működik”, amely „a miniszter véleményező és tanácsadó szerve. A minisztérium vezetésében felmerülő, valamint a párt- és a kormányhatározatokból adódó feladatok és a minisztérium egészét vagy egyes területeit érintő legfőbb elvi kérdésekben a miniszter a kollégium véleményének meghallgatása után dönt”. Kinyilvánították, hogy „a kollégium operatív kérdések eldöntésével általában nem foglalkozik”. Elnöke a miniszter volt, távollétében helyettese vezette az üléseket. Tagjait a miniszter előterjesztésére a Minisztertanács nevezte ki.¹²

A Minisztertanács szabta meg a Kollégium tevékenységi körét és a rá vonatkozó előírásokat is. E rendelkezéseket a 2040/12/1953. számú határozatba belefoglalt II–IV. fejezetek tartalmazták. A testület tagjait a minisztérium „fontosabb” szervezeti egységeinek (főosztályok, önálló osztályok) vezetői, valamint a tárca területén működő szakemberek (intézmények, vállalatok vezetői) közül nevezik ki. Számukat 9-11 fő között határozták meg, nagyobb tárcánál 13 is lehetett. A Kollégium titkárának a Minisztériumi Titkárság vezetőjét jelölték ki, és a teljes ügyvitel ellátása a kötelességei közé tartozott (előterjesztések megfelelő elkészítésének ellenőrzése, „reális” és „bíráló” jellegű tartalmának megállapítása, és „hogyan javaslat alkalmas-e a vitatott kérdés alapos megismerésére és megfelelő határozat hozatalára”). A határozatokat a titkár tartotta nyilván, ő gondoskodott a végrehajtásról és az ellenőrzésről is. Az egyes napirendi pontok tárgyalásánál más területről hívott szakemberek is részt vehettek. A meghívandókat, az ülés helyét és a napirendet a titkár javaslatára a miniszter állapította meg.¹³

Az „általában” kéthetente összeülő testület negyedéves munkaterv alapján dolgozott, melynek főbb témáit is meghatározták: tervek készítése és ellenőrzés, pénzügyi- és műszaki fejlesztési kérdések, a különböző szervezeti kérdések, tantervek, programok, tanácsai munka, káderkiválasztás és a szakágak legfontosabb kérdései.¹⁴

Az ülésekre meghatározott formájú előterjesztések készítését rendelték el. Ezeket minden érdekelttel előzetesen meg kellett tárgyalni, és egyetértésüket vagy észrevételüket fel kellett tüntetni. Az előterjesztéseken szerepelnie kellett a miniszter, miniszterhelyettes vagy egy kollégiumi tag aláírásának. A tagoknak az áttanulmányozásra előzetesen megkapott napirendi előterjesztésekről, „kérdésekről” egyrészt „joga, illetve kötelessége” volt a vitákon véleményét kifejteni és a hozott határozatokat végrehajtani, illetve végrehajtatni. A kollégium állásfoglalását a miniszter határozattá emelhetette. A határozatokat a minisztérium, valamint a hozzá tartozó szervek dolgozóival – „a szükséghez képest” – ismertetni kellett. „Az egyes osztályok vagy szervek a munkájukat közvetlenül érintő határozatot, a munkájuk felett elhangzott kollégiumi bírálatot, az illetékes kollégiumi tag vezetésével tárgyalják meg.” Csak

¹⁰ MOL 276. f. 54. cs. 238. öe.

¹¹ Magyar Közlöny, 1953. május 28., 20. szám., valamint a teljes szöveg: MOL XIX–I–3–c–sz.n.–1953. (1. d.) A határozatot teljes egészében nem mindenki kapta meg, a II–IV. fejezetet (vagyis a 2040/12/1953. számú minisztertanácsi határozatot) a Határozatok Tára közzétette, míg az V. fejezetet csak az érintett szerveknek küldték meg.

¹² Uo. A Kollégium tagjait a „... Minisztérium Kollégiumának tagja” cím illette meg.

¹³ Határozatok Tára, 1953. május 28. 12. szám., valamint: MOL XIX–I–3–c–sz. n.–1953. (1. d.)

¹⁴ Uo.

a nagy nyilvánosságot érintő határozatokat közölhették a sajtóval – szükség esetén és csak a Minisztertanács jóváhagyásával.¹⁵

A miniszter által megállapított határozat szövegét az ő és a kollégium titkára által aláírt jegyzőkönyv tartalmazta. A határozattal egyet nem értő tag véleményét a jegyzőkönyvi felvételre kérhette, valamint a jegyzőkönyv idevonatkozó részét a Minisztertanács elnöke elé terjeszthette. „A határozat végrehajtását elmulasztókat felelősségre kell vonni. Az olyan vezetőket, akik nemtörődömséget tanúsítanak a kollégiumi határozatok végrehajtásával szemben, a kollégiumi ülésen felelősségre kell vonni.”¹⁶

1953 közepétől kezdve az ily módon kialakított szabályok szerint folytatódott a kollégiumok munkája.¹⁷ A művelődési ágazatban – a minisztériumok változásától eltekintve – szintén ezen elvek alapján dolgoztak tovább a testületek. A minisztertanácsi határozattal szinkronban létrehozták saját ügyrendjeiket, betartották az ülésezési időt, racionalizálták határozataik számát. Gyakran okozott viszont nehézséget a kinevezések késedelme, vagy elmaradása.¹⁸

Az 1956 októberében, illetve ezt követően a minisztériumi munkával párhuzamosan a kollégiumok működése is szétzilálódott, megszakadt. A művelődésügyi területen elsőként 1957 februárjában ült össze újabb Kollégium, és még a korábbi minta alapján kezdte újra működését. Hamarosan azonban a kollégiumi munkát is új jogszabály alapján rendezték.

1957 szeptemberben adták ki a 1077/1957. (IX. 18.) számú, „a minisztériumok kollégiumairól” című kormányhatározatot. Az előterjesztés bevezetőjében kiemelték, hogy az 1953-ban kiadott határozatok „helyenként túlzott részletességűek és olyan megkötöttségeket is tartalmaznak, melyek a miniszter irányító tevékenységében gátolják”. Ezért egységes, és a régebbinél rugalmasabb határozat kibocsátására volt szükség.¹⁹

Az új jogszabály meghatározása szerint a minisztériumokban, valamint a Minisztertanács által engedélyezve az országos hatáskörű szerveknél a miniszter mellett Kollégium működik. E testület az adott vezető „véleményező és tanácsadó szerve”. „A minisztérium vezetésében felmerülő, valamint a párt- és kormányhatározatokból adódó feladatok és a minisztérium egészét vagy egyes területeit érintő legfőbb elvi kérdésekben a miniszter a kollégium véleményének meghallgatása után dönt.” Elnöke a miniszter, a miniszterhelyettesek „állásuknál fogva” tagjai a kollégiumnak, míg a többi tagot a miniszter előterjesztésére a Minisztertanács nevezi ki. A tagok száma általában 7-15 között lehetett. Tanácskozási joggal a miniszter bárkit meghívhatott az ülésre.²⁰

A testületet „szükség szerint”, de legalább havonta egyszer össze kellett hívni, és emellett munkaterv alapján dolgozott. A beérkezett előterjesztések további sorsáról a titkár javaslatára a miniszter döntött, azonban minden előterjesztést előzetesen az érdekeltekkel kitárgyaltak, és az illetékes miniszterhelyetttel vagy kollégiumi taggal aláírtak. A tagok „joga, illetve kötelessége” volt a napirenden lévő kérdések előzetes tanulmányozása és ismerete alapján a vitában való részvétel.²¹

A Kollégium állásfoglalást hozhatott, amelyet a miniszter „egyéni felelősségének érintetlenül hagyásával” kollégiumi határozattá emelhetett. A Kollégium állásfoglalása a minisztert nem kötötte. A határozat szövegét a miniszter állapította meg, azonban annak végrehajtását az illetékes kollégiumi tagnak biztosítania kellett. Kötelező volt azt a dolgozókkal ismertetni, és

¹⁵ Uo. Egy előterjesztés előzetes visszaküldéséről a titkár javaslatára a miniszter döntött.

¹⁶ Uo. V. fejezet tartalma: a kollégiumi ügyrend elkészítésére június 30-ig adtak határidőt, a tagjavaslatok benyújtására július 31-ig. (MOL XIX-I-3-c-sz. n.-1953. (1. d.))

¹⁷ Pl. A Belügyminisztérium Kollégiumának ülései 1953-1956. I-II. kötet. Összeállította: Kajári Erzsébet. Történeti Hivatal, Budapest, 2001.

¹⁸ A minisztertanács elé vitt tagi javaslatokat előzetesen továbbra is bemutatták a pártnak.

¹⁹ MOL XIX-I-4-d-001/40-1957.

²⁰ Magyar Közlöny, 1957. szeptember 18. (103. szám.) 641-642. E határozat bizonyos részei szó szerint megegyeztek az 1953-as határozatáival.

²¹ Uo.

esetlegesen a sajtóval is közölni lehetett. Az a kollégiumi tag, aki a határozattal nem értett egyet, az ülésen kérhette, hogy álláspontját indokaival együtt vegyék fel a jegyzőkönyvbe, sőt a Minisztertanács elnöke elé való beterjesztését is igényelhetette. Ez azonban a végrehajtást nem befolyásolta. A határozatokat a titkár tartotta nyilván, végrehajtását pedig a vezetőség ellenőrizte.²²

E jogszabály alapján 1968-ig folyt a testületi munka. Az ekkor működő Művelődésügyi Minisztériumban ennek formái szerint üléseztek, bár a hatvanas évek közepétől már egyre ritkább időközökben.

Az 1968. február 9-én kibocsátott 1005/1968. számú, a miniszterek tanácsadó szerveiről szóló kormányhatározat hatályon kívül helyezte az 1957-es határozatot, és a miniszterek hatáskörébe utalta, hogy a miniszter „a minisztériumokban jelenleg kollégium, vagy más elnevezéssel működő tanácsadó, koordináló, véleményező testületet fenntartja, átszervezi vagy megszünteti”. A tagok felmentését szintén a miniszterek hatáskörébe utalta.²³

1967/68-ban a művelődési ágazat esetében megszakadt a kollégiumi munka folytonossága. E vezetőtestület tevékenységét a későbbiekben Kulturális Minisztériumban élesztették újjá 1977-ben, ahol 1980-ig működött. Az 1980-ban megalakuló Művelődési Minisztériumban 1981-ben alakították meg, ahol hivatalosan 1985-ig, a valóságban 1983-ig létezett.

A különböző minisztériumok kollégiumainak működése, tagjaik felsorolása egymástól elkülönítve kerül bemutatásra, és ezt követik értekezleteik napirendi jegyzékei, növekvő időrendi sorrendben. A kollégiumok ülései meghatározott napon történtek, így ezen időpontok alapján azonosíthatóak be. Az ülésre előzetes napirendi jegyzékek és meghívók, valamint az adott témában előterjesztések készültek, amelyek alapján úgynevezett határozati jegyzőkönyvekben, illetve a későbbiekben emlékeztetőkben foglalták össze a róluk szóló döntéseket. Ezek jellegzetességeit és eltéréseit az adott minisztérium leírásánál közöltük.

A címben jelenítettük meg az adott minisztérium teljes nevét, a továbbiakban a szövegben már csak „a Minisztérium” kifejezéssel jelöljük. Magát a Kollégium szót, egyedisége érzékeltetésének szükségessége miatt, intézménynév-szerűen, nagy kezdőbetűvel írtuk. Működésének időhatárait, amely gyakran egybeesett magának a minisztériumnak a működési idejével is, szintén megjelöltük. Kiírtuk a rá vonatkozó levéltári jelzetet is.

A napirendi jegyzék közlése során az egységességre törekedtünk. A napirendi pontok megnevezései (tárgyai) szerkesztettek, vagyis a korabeli, általában igen rövid tárgymeghatározáson túlmenően, az adott előterjesztés, illetve a jegyzőkönyv tartalma alapján kibővített formában adjuk közre. Két együtt tárgyalt előterjesztést, illetve esetlegesen „a” vagy „b” betűvel jelölt korabeli napirendi pontokat zömében egy pontba vontuk össze. Egy adott ülés jegyzőkönyvének hiányában viszont a korabeli címet vagy tárgyat adtuk meg, csupán minimális változtatást eszközölve rajtuk.

Szintén az adott minisztérium Kollégiuma leírásánál soroltuk fel a testület tagjainak neveit, a tagsági időszak feltüntetésével. A miniszter tisztségénél fogva tagja volt a testületnek, ezért kollégiumi tagsága miniszteri tevékenysége időszakával esik egybe. 1957-től az új jogszabály értelmében ugyanez vonatkozott a miniszterhelyettesek személyére is, illetve 1977-től a szervezeti egységek vezetőire. A többi tag esetében a feltáró munka során előkerült adatokat dolgoztuk fel a teljes körű informálás érdekében.

Mindegyik minisztériumban eltérően kezelték a kollégiumi tagság kérdését. Bizonyos miniszterek szigorúan vették, és pontosan számon tartották és tartatták a tagsági viszonyokat, míg más tárcáknál, valamint bizonyos korszakokban ezt elhanyagolták. Általában

²² Uo.

²³ Határozatok Tára, 1968. 809.

elmondható, hogy a kezdeti, szigorúbb eljárással intézett kinevezési időszak után a kollégiumok tagsága felhígult, egyre több ki nem nevezett, de mégis tagnak tekintett szervezeti vezető vett részt az üléseken. Időről időre változott a gyakorlat és a részvétel jellege, és csak 1957-től a minisztertanácsi kinevezési eljárással lett egyértelműen meghatározott és pontosított. A tagok kijelölése, valamint kinevezése a miniszter hatásköre volt, azonban a kezdetektől fogva előzetesen kikérték a párt előzetes véleményét, illetve írásos beleegyezését. Folyamatosan egyeztettek a párttal, annak megfelelő szervével, a művelődési ágazat esetében az ötvenes években leginkább Horváth Mártonnal. Ezek után a Titkárság és a Politikai Bizottság jóváhagyása után váltak a jelöltek ténylegesen taggá.

A kinevezések ügyét egyrészt a Titkos Ügykezelés (TÜK), másrészt a miniszter titkársága intézte. A Kollégiumok leírásánál utalunk a kinevezési gyakorlatra. Az állandó meghívottként szerepeltetett személyek gyakran váltakoztak, és a tagból is válhatott állandó meghívott. Megjegyzendő, hogy a formális kinevezés akár jelentős mértékű csúszást is szenvedhetett, miközben egy adott Kollégium folyamatosan működött, így ilyen esetben a Kollégium tevékenységének megindulását, illetve a tag részvételét tekintettük kezdődátumnak. A titkárok és az állandó meghívottak személyét is feltüntettük.

Az adott Kollégium működésének leírását és a tagi névsort követi maga a napirendi jegyzék. A jegyzék az adott napon megtartott értekezleten megtárgyalt témák címeit, megnevezéseit tartalmazza növekvő számsorrendben. Ha egy adott napirendi pontot levettek a tárgyalásról, azonban a jegyzőkönyvben valamely formában szó esik róla (általában bekerült a sorszámos napirendi pontok közé), akkor mi is szerepeltetjük a jegyzékben, kiegészítve a „Napirendről levéve” megjegyzéssel. A hozzá tartozó előterjesztés meglétét feltüntettük. A jegyzőkönyvet, emlékeztetőt (illetve fogalmazványát) aláíró, hitelesítő személy nevét megadtuk. Rövidítést ritkán alkalmaztunk, általában csak az állampárt nevét adtuk meg ilyen formában.

A korabeli jegyzőkönyvekben a napirend előtti, valamint utáni döntéseket és határozatokat nem minden esetben sorszámozták, illetve bizonyos időszakokban magát a napirendet római számokkal látták el. A napirendi pontokat ezért minden egyes értekezlet esetében arab számjeggyű, egytől kezdődő sorszámokkal láttuk el, és ezekben az esetekben a folyamatosan emelkedő számokat szögletes zárójelbe [] helyeztük vagy ily módon egészítettük ki.

Ha egy értekezlet esetében csak az előzetes napirendi jegyzék, illetve az előterjesztések maradtak fent, de más adat nem utal a kollégiumi ülésezés megtörténteire, akkor ebben az esetben a napirendi pontokat szintén szögletes zárójelek keretében tüntettük fel, utalva leginkább a jegyzőkönyvek hiányára.

Az egy üléshez kapcsolódó összes irat jellegét megjelenítettük, így az előzetes napirendi jegyzék(ek) meglétét, a jegyzőkönyveket, az előterjesztéseket és a különböző feljegyzéseket. A korabeli „napirend előtt”, „napirend után”, „napirenden kívül”, illetve „különfélék” meghatározásokat megtartottuk, és az itt található döntéseket, illetve információkat is napirendi pontnak tekintettük. A napirendi anyagot zömében az adott minisztérium, vagy valamely intézményének előadója, tisztségviselője terjesztette be, így nevüket nem tartottuk fontosnak a napirendi pontnál feltüntetni.

Az értekezletek időpontjait **félkövér** betűtípussal adjuk közre, és ez után (alatt) szerepelnek *dőlt* betűvel az ülés meglévő anyagai: nagyrészt az előzetes napirendi jegyzék, a jegyzőkönyv fogalmazványa, a véglegesített jegyzőkönyv, az esetleges kapcsolódó feljegyzések valamint az előterjesztések. Ezt követik a napirendi pontok sorszámai és megnevezései.

**A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Kollégiuma
1949-1951**

XIX–I–1–r

1948 végén az MDP a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (VKM), valamint a benne működő pártcsoport felülvizsgálatát rendelte el. Ennek végeztével a felülvizsgáló bizottság több kritikát fogalmazott meg a Minisztérium működésével kapcsolatban. Az ügyintézés bürokratikusnak, elmaradottnak nyilvánították, amely már nem tud lépést tartani az új „politikai követelményekkel”. Kárhoztatták az egységes vezetés hiányát, a széttagoltságot és a döntések közötti összehangolatlanságot. A VKM átszervezése ügyében több változtatást javasoltak Politikai Bizottságnak. A PB 1949. február 3-ai ülésén tárgyalta az előterjesztést, és azt a döntést hozta, hogy a minisztériumon belül egy olyan „bizottságot” kell létrehozni, amely tömöríti a vezető tisztségviselőket. Az erre vonatkozó javaslat kidolgozására két heti határidőt adtak. A PB üléséről szóló jegyzőkönyvben a bizottság szót azonban utólag kézzel áthúzták, és helyette a „vezető kollégium” szót írták be. Ezzel egyetemben a párt vezetői az összes minisztériumban elrendelték a kollégiumok megalakítását.²⁴

Ezek után nem sokkal Ortutay Gyula miniszter rendeletben mondta ki a helyi Vezető Kollégium megalakulását, mégpedig a „minisztériumi ügyvitel egységének fokozott biztosítása, az egyes ügyosztályok munkájának összehangolása céljából”. Feladatát is meghatározták: e testület „vizsgáljon meg” minden olyan kérdést, amely a minisztérium „hatáskörén belül általános érdekű, amely több ügyosztályt érint és az ügyosztályok között azok eldöntése tekintetében vita merül fel, valamint általában minden, akár egy ügyosztály munkakörén belül felmerülő fontosabb kérdést”.²⁵

A testület elnöke a miniszter lett, a titkár pedig Szávai Nándor államtitkár. A Kollégiumnak tizenkét tagja lett, zömmel a főosztályvezetők közül kiválasztva. A tagok számára kötelező volt a részvétel az üléseken, és elháríthatatlan akadály miatti távollétüket előzetesen be kellett jelenteniük. A rendelet szerint az üléseken egy adott kérdés tárgyalásakor „szakértelemmel rendelkezők” is részt vehettek.²⁶

Meghatározták az ülések tartásának állandó idejét, valamint az ügymenetet. Az ülés tárgysorozatát a titkár állította össze előzetesen, melyet köteles volt a tagokkal közölni. A tárgysorozat összeállítása céljából a rendelet kézhezvétele után egy héten belül a tagoknak kellett közölniük a titkárral azokat a kérdéseket, „amelyekről”, bár nem tartoznak hivatali ügykörükbe, úgy gondolják, hogy azokat a Kollégiumnak meg kell vizsgálnia”. Ez alapján három hónapos munkatervet készítettek. Ha valaki ezen kívül időszerű kérdést akart beterjeszteni, akkor „ezt a körülményt” két nappal az ülés előtt kellett jeleznie a titkárnak. A tagok dolgozták ki írásban, referátum-szerűen a kérdéseket, és szintén két nappal az ülés előtt adták le a titkárnak.²⁷

A miniszter felhívta a tagok figyelmét arra, hogy „feladatuk fontosságát átérzve minél jobb munkával járuljanak hozzá ahhoz, hogy a Kollégium felállításával a kitűzött célt elérhessük és ezzel hathatósan elősegítsük a magyar népi demokrácia művelődéspolitikájának megerősödését”.²⁸

²⁴ MOL M–KS 276. f. 53. cs. 20. öe., valamint lásd a Bevezetőt.

²⁵ MOL XIX–I–1–s–1–2. tétel–1783–1949.

²⁶ Uo.

²⁷ Uo. 15 példányban írták elő.

²⁸ Uo.

Az első ülést február 23-án tartották, és azonnal döntést hoztak a pártszervezet minisztériumbeli párttitkárának az ülésekre való meghívására.²⁹ A PB március 3-ai ülésén tárgyalta a minisztériumi kollégiumok személyi kérdéseit, és határozatban mondták ki, hogy a párt apparátusában dolgozó személyek azokban ne vegyenek részt. A VKM esetében a testület névlistájáról, túlméretezettnek tekintve azt, több nevet már az ülés előtt töröltek, amit a PB elfogadott.³⁰

A továbbiakban minisztériumi rendeletek és kollégiumi határozatok intézkedtek, a párt elvárásainak megfelelően, a testület munkájának kialakításáról, valamint a tagok személyéről. Így március 26-án ismét rendeletben módosították a korábbi intézkedést, mivel e rendelet szavai szerint a Kollégium munkájának menetét gyorsítani, racionalizálni kell, hogy ez által eredményesebb legyen.³¹

A májusban kialakított kollégiumi munkaterv új szempontokkal bővítette ki a testület tevékenységének körét. Fő célként mondták ki a „volt uralkodó osztályok” művelődési monopóliumának megszüntetését, és ezzel egyetemben a „dolgozó rétegek művelődési feltételeinek hathatós biztosítása”-t. Ezen kívül fel kívánták számolni az analfabétizmust, fejleszteni az általános iskolákat, a beiskolázást, a pedagógusok továbbképzését, a tankönyvek kiadását. Elérendő célként szerepelt a „közép-, főiskoláink és egyetemeink tanulói, ill. hallgatói összetételének gyökeres megváltoztatása, a munkás- és dolgozó parasztifjúság közép- és főiskolai tanulmányainak hathatós elősegítése, [...] a marxizmus-leninizmus érvényesítése oktató munkánkban, [...] harc a burzsoá művészetszemlélet ellen, a realista művészet kifejlődésének elősegítése”.³²

Közben folyamatosan alakult a testület tevékenységi formája. Előre, általában két-három hónapra kialakított munkaterveket, tematikákat kezdtek készíteni a megtárgyalni szándékozott ügyek felsorolásával. Kialakult az a rendszer, hogy az ülésen megállapodtak a következő Kollégium napirendjében. Ezen kívül pedig a szervezeti egységek, gyakran felszólítás után, „összeírták” azokat a kérdéseket, amelyeket az ülések napirendjére fel kívántak venni, leginkább a negyedéves munkatervek kidolgozás során.³³ Ezt nem mindig tartották be, és már a kezdeti időszakban írásban kellett elmarasztalni a mulasztókat („a Kollégium rosszallását fejezi ki a munkatervet még be nem adó tagjaival szemben”). Felhívták a figyelmet, hogy a kiszállások sem mentségek az ülésről való távolmaradásra.³⁴

Az ülésekre meghívók készültek, amelyek az előzetes napirendet tartalmazták, valamint a résztvevők neveit, főleg a témában szakértőnek tartott meghívottakét. A meghívottaknak egyébként nem minden esetben tüntették fel a többi, számukra érdektelen napirendi tárgyat. Az aktuálisan tárgyalt ügyeket írásos előterjesztések formájában terjesztették a Kollégium elé. Ezek az előterjesztések eleinte géppel írt feljegyzések, javaslatok, majd kialakult egy sokszorosított formában kiadott típus, amely már címében is a Kollégium számára készült.³⁵

Ezekben az előterjesztésekben mindig benne volt a további feladatok meghatározása, és olyan javaslat, amely alapján az ülésen meghozták a szükséges határozatokat. Az adott témára és ügyre vonatkozó határozatokat a Minisztérium szervezeti egységeinek, valamint az alája tartozó intézményeknek végre kellett hajtaniuk. A határozatok alapján rendelkezések,

²⁹ MOL XIX-I-1-r-1949. február 23.

³⁰ MOL M-KS 276. f. 53. cs. 22. öe.

³¹ MOL XIX-I-1-s-1-2. tétel-3119-1949.

³² MOL XIX-I-1-r-1949. május 3.

³³ MOL XIX-I-1-r-1949. , valamint: XIX-I-2-n-M-117-1950.

³⁴ MOL XIX-I-1-r-1949. július 16. A három hónapos munkatervek terjedtek el. Az ülések időpontjait gyakran változtatták, és rendkívüli ülések is előfordultak.

³⁵ MOL XIX-I-1-r-1949-május 3. Az MDP fennmaradt anyagában is gyakori az előterjesztés, valamint a jegyzőkönyv (M-KS 276. f. 90. illetve 91. cs.).

utasítások és új jogszabályok születtek, és az oktatásügy legfelső irányításában játszottak szerepet. A testület igyekezett egyértelmű, határozott és végleges döntéseket hozni.³⁶

Az üléseken elhangzottakat úgynevezett határozati jegyzőkönyvekben rögzítették. A jegyzőkönyvek eleinte rövidek, aláírás nélküliek, tömörek és gépeltek voltak, és szinte csak a meghozott határozatokat tartalmazzák. Gyakori lett a napirend előtti, valamint az utáni napirendi pontok beiktatása, ahol aktuális politikai döntéseket is hoztak, illetve utalásokat tettek rájuk. A jegyzőkönyvbe jelezték, ha az ülés elején a napirendi pontokat felcserélték, és 1950/51-ben utolsó napirendi pontként gyakran szerepelt a tárgyalási ütemterv, és a következő ülés napirendje. Jegyzőkönyvi kivonat is készült, többnyire csak egy adott napirendi tárgyra vonatkozóan, az illetékes személy vagy szerv számára.³⁷

Az év folyamán szinte minden héten tartottak ülést, és egyre jelentősebb, nagyobb volumenű ügyek kerültek a testület elé. Növekedett az elvi jelentőségű, az oktatás általános helyzetével foglalkozó előterjesztések és egyben határozatok száma. A tárgyalási témák színvonala emelkedett, az anyagok terjedelmesebbek, de egyben általánosabbak is lettek. A végrehajtás gyorsasága is fokozatosan javult, a tárca szervezeti egységei egyre rutinosabban végezték munkájukat. Az ülésezés rendje mind kialakultabb lett, a tagok és a meghívottak felkészültsége emelkedett.³⁸

1949. augusztus 2-ától a testület neve Köznevelési-, illetőleg Köznevelésügyi Kollégiummá változott. E hónap végén kinyilvánították, hogy a „nagy elvi” kérdések mellett „rövidebb lélegzetű problémákat” is tárgyaljanak. A titkár feladatköre lett az ilyen kérések véleményezése és szűrése.³⁹

1950 elején újra beütemezték a Kollégium hat hónapos ütemtervét. Ennek előterjesztése tartalmazta a testület feladatainak körét, és amely egyértelműen kinyilvánította, hogy a testület „a Párt határozatainak és a kormány rendeleteinek alapján köznevelésünk elvi kérdéseit tisztázza, szervezeti feladatait egybefogja és a feladatok végrehajtását ellenőrizzé”. Célként a következőket fogalmazták meg: „1.) Fel kell számolni a vagyonos osztály művelődési monopóliumát. A marxizmus-leninizmus alapján nyugvó általános műveltséget és szakismereteket kell adni a dolgozók gyermekeinek. Közép- és felsőoktatásunknak, valamint felnőttoktatásunknak határozott léptekkel kell továbbvinni az új, szocialista értelmiség kialakításának nagy ügyét. 2.) Iskoláink és intézményeinket a szocializmus építésének műhelyeivé kell fejleszteni, küzdeni ideológiai tisztaságáért, harcolni az ellenséges (klerikális, nacionalista, kozmopolita) ideológiák ellen. 3.) A Szovjetunió élenjáró pedagógiájának iránymutatásával és a magyar pedagógia haladó hagyományainak felhasználásával meg kell kezdeni a munkát a szocializmust építő iskola módszertanának kialakítására.” Ezek alapján meghatározták a kollégiumi munka súlypontjait is (az iskolai lemorzsolódás elleni küzdelem, az iskolák szociális összetételének javítása, oktató és nevelő munka fejlesztése stb.). Az eddigi tevékenységet hiányosnak, rendszertelennek és „sokszor formális jellegűnek” minősítették. A továbbiakra nézve kiemelték az átpolitizáltság fokozását, a kritika és önkritika „fegyverének” felhasználását, az ellenőrzés fejlesztését, a káderek képzését. Igényként fogalmazták meg a testület elé kerülő anyagok jobb és konkrétabb előkészítését, előzetes

³⁶ MOL XIX-I-1-r-1949. szeptember 13. Gyakori formulákként alkalmazták „A Kollégium kimondja...”, „A Kollégium úgy dönt...”, „A Kollégium utasítja...” kifejezéseket.

³⁷ MOL XIX-I-19-c-1. tétel-11-1951.

³⁸ MOL XIX-I-1-r-1949. szeptember 8. Egy 1949. október 14-ei feljegyzés szerint „a Miniszter Úr folyó hó 11-én a vezető kollégium és a meghívott egyetemi tanárok részére tormás virslit és sört adott. A fent jelzett élelmiszereket az üzemi konyha szerezte be és előlegezte” (MOL XIX-I-1-s-1000-F-1-1949.).

³⁹ MOL XIX-I-1-r-1949. augusztus 2., illetve augusztus 23. Az ülésről készült jegyzőkönyvet két napon belül a titkár láttamozta, az utána következő napon stenciles formában sokszorosították.

elbírálását, és ennek elérése érdekében az anyagok két példányban a Titkárnak történő átadását, és a határidők pontos betartását.⁴⁰

Hamarosan azonban jelentős változások következtek be a Minisztérium vezetésében. 1950. február 25-én Darvas József váltotta fel Ortutay Gyulát a miniszteri székben. Közvetlenül ebben az időben az MDP átfogó jellegű vizsgálatot végzett a VKM működésében, és élesen megbírálta az addig kifejtett tevékenységét, benne Ortutay működését, illetve a Kollégium munkáját is. A kritika szerint a vezetőtestület feladata az lett volna, hogy „érvényt szerezzen a Párt határozatainak, összefogja és irányítsa a minisztérium munkáját, megvitassa köznevelésünk főbb elvi kérdéseit és konkretizálja az egyes osztályok feladatait. Ezt a munkát sem a kollégium, sem a miniszter, sem az államtitkárok nem végezték el”. A testület munkatervét tervszerűtlennek minősítették, főleg arra alapozva, hogy az előzetesen napirendre vett 35 kérdésből csak 13-at tárgyaltak meg, és 16 olyat is megbeszéltek, amelyet korábban nem terveztek, ráadásul a legfontosabb kérdések kimaradtak. A későn elkészített új munkatervben túl sok volt az általánosság. A határozatok végrehajtását sem ellenőrizték, az egyes főosztályok munkáját nem kritizálták meg és „nem nyújtanak segítséget a hibák megjavítására”. „Sem a kollégiumi üléseken, sem a főosztályvezetőkkel folytatott személyes érintkezés során a minisztérium vezetői, Ortutay és Szávai nem informálták munkatársaikat a Köznevelési Bizottság határozatairól, s általában a Párt intencióiról.” „A minisztérium vezetését a látszólagos passzivitás és a felelősség alól való kibújás törekvése mellett a munkát rendkívül módon akadályozó bürokratikus módszerek kifejlesztése jellemzi.”⁴¹

A következő, március 23-ai PB ülés véleménye szerint „az ellenség a legnagyobb mértékben kihasználta saját céljaira a vallás- és közoktatásügyi minisztérium vezetésének anarchikus és bürokratikus módszereit. A minisztériumi kollégium munkaterve és munkája névleges volt.” Kimondták, hogy meg kell javítani a munkát az által, hogy a megbízható munkáskádereket és a „demokratikus pedagógusokat” fokozottabban bevonják az irányításba. Fel kell számolni az aktagyártást, és össze kell kötni a minisztériumot a „köznevelés minden területével”, hogy az „valóságos irányító szerv” lehessen.⁴²

Darvas, valamint a többi vezető már márciusban hozzákezdett a minisztérium átalakításához, és ezen belül a kollégiumi testületet is megreformálták. Véleményük szerint sem voltak korábban meghatározva azok az elvek, amelyek alapján a VKM-nek működnie kellett volna. A további munkára vonatkozóan a Kollégium funkcióját, és munkamódszerét is kialakították: „A felelős miniszter irányításával a minisztérium legfelsőbb irányító szerve a Közoktatási Kollégium, mely hetenként tartja üléseit.” Feladata elkészíteni a tárca munkatervét, megszabni a legfőbb irányelveket, irányítani és ellenőrizni a munkát, valamint döntéseket hozni a tárcát érintő kérdésekben. A Kollégium napirendjét saját maga szabja meg, melyet a „megadott szempontok alapján” a Titkár készít elő, minden részlet tisztázása után. Továbbfejlesztették a formai követelményeket: fel kellett tüntetni azokat a személyeket, akikkel az előterjesztés „kitárgyalást” nyert, valamint az így szerzett véleményeket. Két nappal az aktuális ülés előtt kellett odaadni a tagoknak. A hozott határozatok végrehajtására határidőt és felelőst jelölt ki a kollégium. A végrehajtást az Ellenőrzési Osztály ellenőrizte. Az ülésen készített jegyzőkönyvet öt napon belül minden tag megkapta.⁴³

Az ellenőrzési munkát ettől kezdve egyre komolyabban vették, meg is vizsgálták, és többször újraszabályozták. A következő kollégiumi üléseken már jelentésszerűen, beszámolóokban tüntették fel az ellenőrzés eredményét. Hamarosan az Ellenőrzési Osztály a „legfontosabb”

⁴⁰ MOL XIX-I-1-r-1950. január 8-10., valamint uo.-1950. február 16.

⁴¹ MOL K-KS 276. f. 65. cs. 342. öe. Kijelentették azt is, hogy „Szávai az iskolai főosztályok vezetőiből külön kollégiumot csinált magának a minisztériumban.”

⁴² MOL M-KS 276. f. 53. cs. 48. öe. A március 29-ei KV ülés a fentiek szellemében adta ki határozatát (M-KS 276. f. 54. cs. 92. öe.).

⁴³ MOL XIX-I-1-r-1950. március 30.

kollégiumi határozatok nyilvántartását is feladatul kapta, és újra megerősítették a végrehajtások ellenőrzésére vonatkozó feladatait.⁴⁴

1950 áprilisában már a KV határozatai alapján állították össze a következő négy hónapos munkatervet, valamint az ügyrendi szabályokat is kiegészítették azzal, hogy az üléseket a miniszter vezeti le, és a testület a minisztérium „általános munkatervében foglalt elvi kérdéseket tárgyalja”.⁴⁵

Ugyanezen év augusztusában, a minisztérium négy hónapos munkaterve végrehajtásának vizsgálata alapján kijelentették, hogy „az ellenség leleplezése és a minisztériumból való eltávolítása után a minisztérium munkája megjavult”. Ezzel összefüggésben „a kollégium elég jól működő testületté fejlődött. Munkáján azonban még sokat kell fejleszteni. Egyes témák még mindig nem kellőképpen előkészítve kerülnek megvitatásra. Sok olyan kérdés kerül kollégium elé, ami nem oda való. Felmerül az, hogy meg kellene szüntetni a kollégium ’főosztályvezetői értekezlet’ jellegét: csökkenteni kellene a kollégium tagjainak a számát. A kollégiumi határozatok végrehajtásának ellenőrzése lényegében még megoldatlan. A kollégium meglehetősen el van szakadva a minisztérium egészétől: döntéseiről nem értesülnek kellőképpen a minisztérium végrehajtó szervei”.⁴⁶

Ezek után a testület a határozatok végrehajtásának ellenőrzésébe a kollégiumi titkárt is bevonta, és elhatározták, hogy „havonta egyszer azokat az eseteket kell a kollégium elé hozni, ahol nem történt meg a végrehajtás és nyilvánvaló, hogy mulasztás történt”.⁴⁷ 1950 szeptemberétől megszüntették az Elnöki Főosztályt, és helyette létrehozták a Minisztériumi Titkárságot. Feladatkörébe már deklaráltan beletartozott az értekezletek összehívása, megszervezése, és a kollégiumi határozatok végrehajtásával történő „foglalkozás”. Már ekkor felmerült, hogy a Kollégium Titkára a Minisztériumi Titkárság vezetője legyen, ami később meg is valósult.⁴⁸

Ekkoriban indultak ki próbálkozások a heti ülésezés megszüntetésére, és a kétheti értekezletek bevezetésére, azonban ezek még nem hoztak eredményt, és csak 1951 márciusban tértek át a kétheti ülésezésre, az előterjesztéseket pedig hat sűrűn gépelt oldalban maximálták. A tárgyalta anyagokat a tagok ezek után maguknál tarthatták, míg az előterjesztéseket egy héttel korábban kellett a titkárnak leadni. 1950 végétől kötelezték az illetékes főosztályvezetőket az ülést megelőző szombat délelőtt 10 óráig a titkárhoz eljuttatni az előterjesztéseket. Ez alól csak a miniszter adhatott felmentést.⁴⁹

Darvas minisztersége alatt a jegyzőkönyvi forma is átalakult: első oldalon felsorolták a megjelent tagokat és a meghívottakat, utána következett a napirend, valamint a jegyzőkönyvvezető neve, majd a következő oldalakon a rövid tartalmi beszámoló és határozatok a napirendi pontokhoz, a szöveg ún. fraktúros formában. A jegyzőkönyvet hitelesítés zárta, túlnyomórészt a jegyzőkönyv vezetője, valamint Darvas aláírásával.⁵⁰

A tagsági viszonyokat Darvas igyekezett folyamatosan ellenőrizni, az üres helyeket kitölteni, a szükséges kinevezéseket a párt felé továbbítani, és a jóváhagyott kinevezetteket azonnal bevezetni a munkába. A Kollégium titkára az államtitkár helyett más, kevésbé jelentős

⁴⁴ MOL XIX-I-1-r-1950. július 27., valamint pl. 1951. május 10. és 1951. március 16. A Titkárság küldte meg számukra azokat, és a szervezeti egységek összeköttetést tartó előadót is ki kellett nevezzenek, akik a végrehajtás ütemtervét, határidőit stb. közölték.

⁴⁵ MOL XIX-I-1-r-1950. április 20., 27. Egy májusban készített javaslat szerint az Elnöki 4. Osztály foglalkozott volna a testület határozatainak végrehajtásával (MOL XIX-I-1-r-1950. május 11.).

⁴⁶ MOL XIX-I-1-r-1950. augusztus 8.

⁴⁷ MOL XIX-I-1-r-1950. június 8.

⁴⁸ MOL XIX-I-1-r-1950. augusztus 31. A Titkárság beszámolt a testületnek minden észlelt nehézségről, akadályról, és az egyes ülések dátumai szerinti csoportosításban sorolták fel a határozatok végrehajtásának tapasztalatait. Emellett azonban ki is jelenthették, hogy egy adott vizsgálat „nem részletekig menően történt”.

⁴⁹ MOL XIX-I-1-r-1950. augusztus 17., valamint: uo. november 9., 1951. március 5, illetve március 29.

⁵⁰ Pl. MOL M-KS 276. f. 89. cs. 353. öe.

személy lett. A Minisztérium személyi fluktuációja azonban megnehezítette a testület munkáját.

1951 elején a párt kiértékelte a VKM-ben lezajlott, illetve zajló változásokat, és ennek során határozott fejlődést állapított meg, kijelentve, hogy abban „jelentékeny része” volt Darvasnak. „Ma a VKM-en keresztül közoktatásügyünk területén mindinkább érvényesül a Párt irányítása.”⁵¹

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Kollégiumának tevékenysége azonban hamarosan véget ért. 1951 májusában a vallási ügyek kezelésére az Állami Egyházügyi Hivatal formájában önálló szervet hoztak létre, így ezzel a VKM megszűnt, feladatait pedig a Közoktatásügyi Minisztérium vitte tovább.

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Kollégiumának tagjai:

Antal Jánosné	1949. február 21. – 1949. május 10.
Bóka László	1949. február 21. – 1950. július 13.
Bolla József	1949. február 21. – 1950. április 17.
Csipka László	1949. február 21. – 1949. március 26.
Darvas József	1950. február 25. – 1951. május 10.
E. Kovács Kálmán	1949. február 21. – 1949. március 26.
Ferenczy Emil	1949. február 21. – 1949. március 26.
Gróh János	1949. február 23. – 1949. március 26.
Gyalmos János	1949. február 21. – 1950. április 17.
Gyenes Antal	1949. február 21. – 1949. október 11.
Halasi István	1950. augusztus 8. – 1951. május 10.
Hegyí Gyula	1949. február 21. – 1949. március 26.
Jóború Magda	1950. augusztus 8. – 1951. május 10.
Kerékgyártó Elemér	1949. február 21. – 1950. április 17.
Kiss Tiborné	1950. április 17. – 1950. augusztus 31.
Kovács József	1950. április 17. – 1951. május 10.
Lengyel Klára	1950. június 2. – 1951. február 1.
Mérei Ferenc	1949. március 26. – 1950. április 17.
Molnár Dezső	1950. április 17. – 1950. november 9.
Orbán László	1950. augusztus 31. – 1951. május 10.
Ortutay Gyula	1949. február 21. – 1950. február 25.
Szabó Sándor	1950. augusztus 10. – 1951. május 10.
Szabolcsi Miklós	1949. június 24. – 1950. április 17.
Szántó György.	1949. május 16. – 1950. április 17.
Szávai Nándor	1949. február 21. – 1950. július 13.
Tolnai Gábor	1949. február 21. – 1949. március 26. 1950. július 6. – 1951. május 10.
Toplák Ferenc	1949. május 3. – 1951. május 10.
Trencsényi-Waldapfel Imre	1950. április 17. – 1950. július 6.
Vadász Ferencné	1950. április 17. – 1951. május 10.
Willert Andor	1949. július 16. – 1950. április 17.
Zalai Emil	1949. november 10. – 1951. május 10.

⁵¹ MOL M–KS 276. f. 53. cs. 68. őe.

Zsidi Gyuláné

1950. április 17. – 1950. augusztus 3.

Titkárok: Szávai Nándor, Kiss Tiborné, Révai Lili.

Állandó meghívottak: Kardos László, Mód Aladár, Gosztonyi János, Béki Ernő, Simonovits Ferencné, Járó Miklósné, Kovács László, Szabó Károly, Lőke Endre, Ibos Ferenc, Gróh János, Székely Béla.

Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzékei:

1949. február 23.

Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozat a Vezető Kollégium megalakításáról. Előterjesztés a 3. napirendi ponthoz.

Napirend előtti határozatok:

- [1.] I. A Minisztérium MDP szervezete titkárának meghívása a Kollégium további üléseire.
- [2.] II. Határozat a létszám-egyeztetési kartonok adott idejű elkészítésére.

Napirend:

- [3.] I. Az egységes Személyzeti Osztály és egységes személyzeti apparátus létrehozása a Minisztériumban.
- [4.] II. A Minisztérium költségvetésének kialakítása.

1949. március 2.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. A Minisztérium Kollégiuma három hónapos munkatervének meghatározása.
- [2.] II. A nemzetiségi oktatás vizsgálata, és a Minisztérium Nemzetiségi Ügyosztálya munkájának és feladatainak kialakítása.

1949. március 9.

Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések az 1–2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

- [1.] I. Az Országos Kulturális Verseny munkájának értékelése.
- [2.] II. A Közművelődési Kiállítás megszervezése.

Határozatok napirenden kívül:

[3.] Határozatok Hegyi Gyula államtitkár előterjesztési kötelezettségének kijelöléséről az ifjúsági fesztivál ügyében, az úttörők iskolai szorgalmi idő alatt végzett mozgalmi munka alóli eltiltásáról, az iskolai főosztály és az Országos Diákjóléti és Kollégiumi Hivatal (ODKH) megbeszéléseiről, a kis létszámú tanuló otthonok megszüntetéséről, az új pedagógus ösztöndíjak alapítási jogának kijelöléséről, a Kollégium következő ülésének időpontjáról és napirendjéről.

1949. március 23.

Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Napirend:

- [1.] I. Bizottság alakítása a minisztériumi étkezdével kapcsolatos kérdések megoldására..
- [2.] II. Utasítás a „Festival” (a Világifjúsági Találkozó) ügyének rendezésére.
- [3.] III. Pedagógusok nyilvántartásának megszervezése.

Határozatok napirend kívül:

[4.] 1. Határozatok a Közművelődési Kiállítás rendező bizottságának sürgős összehívásáról, az ügyosztályi létszámkeret Bóka László államtitkárhoz történő továbbításáról, és a Minisztérium új munkatervének kidolgozásáról.

1949. március 29.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Jelentés a vármegyei bázisiskolák szervezeti, pedagógiai valamint politikai értékeléséről.

Napirend:

- [1.] I. Az egyetemi felvételek szabályozása.
- [2.] II. Az iskolák szociális összetételének megjavítása.
- [3.] III. Bázisiskolák szervezése.

Határozat napirend után:

[4.] Határozat a Minisztérium szervezeti egységei részére a Kollégium három hónapos munkatervének kialakításához szükséges problémák benyújtására.

1949. április 12.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés a 2-3. napirendi pontokhoz.

Határozat napirend előtt:

- [1.] Választási Bizottság alakítása a Minisztériumban.

Napirend:

- [2.] I. Az egyetemi felvételi rendszer szabályozása.
- [3.] II. A minisztériumi kiszállások racionalizálása.
- [4.] Döntés a Kollégium következő heti ülésének elmaradásáról.

1949. április 26.

*Szántó György kísérőlevele Szávai Nándor titkárnak az előterjesztések megküldéséhez.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Előterjesztés a Gazdasági Főtanácshoz az egyetemi és főiskolai vizsgadíjak rendezéséről.
- 2. A Szovjetunióba küldendő ösztöndíjasok szervezési és képzési terve.
- 3. A műegyetemi oktatás rossz hatásfokának megjavítására készült átmeneti rendszabályok tervezete.]

1949. május 3.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Szántó György kísérőlevele Szávai Nándor titkárnak az 5. napirendi ponthoz tartozó előterjesztések megküldéséhez.

Előterjesztések a 2., és a 4-5. napirendi pontokhoz.

Határozatok napirend előtt:

- 1. Óvodai Főosztály felállítása a Minisztériumban.
- 2. A Szovjetunió kultúráját ismertető havi folyóirat kiadása.
- 3. A külső tanügyigazgatási hatóságok felé történő utasítások kiadásának szabályozása.

Napirend:

- [4.] I. A Kollégium három havi munkatervének meghatározása.
- [5.] II. A felsőoktatásra vonatkozó szervezési ügyek rendezése: az ortopéd klinika elhelyezése, a szegedi belgyógyászati klinika megtartása, a jogakadémiák megszüntetése, illetve a debreceni jog- és közigazgatás-tudományi kar szüneteltetése.
- [6.] A Kollégium következő heti napirendjének meghatározása.

1949. május 10.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Az óvodák felügyeletének átvétele a Népjóléti Minisztériumtól.
- [2.] II. Az Állami Kereskedelmi Főiskola reformja.
- [3.] III. Tankönyvek kiadásának rendezése.

1949. május 17.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés a 3. napirendi ponthoz.

Napirend előtt:

[1.] Ortutay Gyula elismerésének kifejezése a választási munkáért.

Határozat napirend előtt:

[2.] Sajtónyilatkozatok kiadásának szabályozása.

Napirend:

[3.] I. Az Országos Neveléstudományi Intézet (ONI) helyzetének vizsgálata és munkatervének kialakítása.

[4.] A Kollégium következő heti napirendjének meghatározása.

Határozat napirend után:

[5.] A Minisztérium dolgozóinak ellátása fényképes igazolvánnyal.

1949. május 24.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A Minisztérium választási munkájának terve.⁵²

Előterjesztések.

Napirend:

[1.] I. A Minisztérium választási munkájának értékelése.

[2.] II. A szülői munkaközösségek munkájának vizsgálata, és a Minisztérium Szülői Munkaközösségek Ügyosztálya tevékenységének értékelése.

[3.] III. A Minisztérium Tervosztályának újjászervezése.

[4.] IV. Az egyetemek jog- és bölcsészettudományi karai esti tagozatai helyzetének és feladatainak vizsgálata.

1949. május 31.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. Az 1949. évi költségvetési előirányzat hiányosságai, és a hibákból levonható tanulságok.]

1949. június 7.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

⁵² Az aláírás nélküli határozati jegyzőkönyv megtalálható: XXVI–I–1–a–16.t.–1949.

Napirend:

- [1. A modern és élő idegen nyelvek tanítása az általános- és középiskolákban.
2. A Magyar Tudományos Tanács és a Minisztérium viszonya.]

1949. június 14.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztés.*

Napirend:

1. Intézkedések kidolgozása az analfabétizmus felszámolására.

1949. június 24.

Meghívók az előzetes napirendi jegyzékkel. A napirenden kívül felvett témák határozati jegyzőkönyve, aláírás nélkül.

Napirend:

1. Határozat a „trockista kémcsoporthoz leleplezése” alkalmából az MDP Központi Vezetőségéhez küldendő táviratról.
2. A Báthory utca 10. számú ház átadása a Népművelési Minisztériumnak, illetve a Szabadság-téri volt külügyminisztériumi épület Minisztérium általi átvétele.
3. Új munkaerők jelentkezési kötelezettségének megállapítása a miniszternél, illetve az illetékes államtitkárnál.
4. Ortutay Gyula szabadságának bejelentése.
5. Igazoló jelentés kérése a Minisztérium külső homlokzati falának rendbehozataláról.
6. Az Országos Neveléstudományi Intézet (ONI) igazolójelentés-tételi kötelezettségnek megállapítása a tankönyvek ügyben, és a tankönyvügyben 1946 óta kötött szerződések felülvizsgálatának elrendelése.

1949. június 28.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.*⁵³

Előterjesztések 4-6. napirendi pontokhoz.

Napirenden kívül:

- [1.] A Sajtóosztály közleményei továbbításának szabályozása.
- [2.] A Minisztérium segítség-felajánlása a Magyar Ifjúság Népi Szövetségének (MINSZ) a Világifjúsági Találkozó szervezésében.
- [3.] A Minisztérium kettéosztására vonatkozó döntések ismertetése.

⁵³ A 3. pontról készült jegyzőkönyvi kivonat megtalálható: MOL XXVI–I–1–a–16.t.–1949.

Napirend:

[4.] I. Új ügyosztály létrehozása a Minisztériumban, valamint munkatervének meghatározása a középiskolai reform végrehajtására.

[5.] II. A Minisztérium Felsőoktatási és Tudományos Főosztályának a tudományos intézmények (Kelet-európai Tudományos Intézet, Gyermeklélektani Intézet, Földrengésvizsgáló Intézet; Csillagvizsgáló Intézet, tájintézetek és tudományos intézetek, tudományos társulatok, Országos Múzeumi és Műemléki Hivatal, múzeumok, Országos Könyvtári Központ, Széchényi Könyvtár, Országos Levéltári Központ, Országos Levéltár) felügyeletét ellátó osztálya 1950. évi terveinek meghatározása.

[6.] III. A Minisztérium Elnöki Főosztálya Oktatási Osztálya munkatervének meghatározása, az általános szakmai és pedagógus továbbképzés kialakítása.

1949. július 5.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések.*

Napirend:

[1.] I. A nemzetiségi oktatás helyzetének vizsgálata, és továbbfejlesztése.

[2.] II. Az ösztöndíj politika kialakítása, és az ösztöndíj-juttatások szabályozása.

1949. július 16.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés a 3. napirendi ponthoz.

Napirenden kívül:

[1.] A Kollégium munkaterve elkészülte eltolódásának vizsgálata.

[2.] Határozat a kollégiumi üléseken való részvétel fontosságáról.

Napirend:

[3.] I. A Minisztérium racionalizálási bizottsága munkájának értékelése.

[4.] II. Az Országos Könyvtári Központ ügyei. (Napirendről levéve).

[5.] III. Mérei Ferenc tankönyvügyek helyzetéről tartott beszámolójának értékelése.

1949. július 19.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend előtt:

[1.] Döntés a főigazgatói hivatalok személyzetének kiválogatásáról, és káderbizottság kijelöléséről.

Napirend:

[2.] I. A Minisztérium munkájának racionalizálása.

1949. augusztus 2.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés a 6-7. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

[1.] A Vezető Kollégium átnevezése Közoktatásügyi Kollégiummá.

[2.] Willert Andor megbízása a Világifjúsági Találkozó szervezésének minisztériumi felelőssévé.

[3.] Határozat a Kollégium üléséről készült jegyzőkönyvnek a Kollégium titkárának láttamozásra történő átadásáról.

[4.] A Kollégium titkárának augusztus 9-ei beszámolási kötelezettsége a Kollégium három havi munkatervének teljesítéséről.

[5.] A Kollégium tagjainak az új három hónapos munkatervhez szükséges anyagok leadási kötelezettségének megállapítása.

Napirend:

[6.] I. A Minisztérium Racionalizálási Bizottsága munkájának vizsgálata.

[7.] II. Az 1948/49 iskolai év eredményeinek vizsgálata.

1949. augusztus 10.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A tankönyvkérdés helyzetének vizsgálata, és az 1949/50-es tanévre szóló tankönyvek kiadása.

2. Az általános iskolák működésének vizsgálata.

3. A Kollégium három hónapos munkatervének teljesítésének értékelése.

Napirenden kívül:

[4.] 1. Az orosz nyelv oktatásának szabályozása.

[5.] 2. Az új címerek kihelyezése.

[6.] 3. Határozat a költségvetés előmunkálatainak Kollégium elé utalásáról.

1949. augusztus 16.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az Országos Könyvtári Központ helyzete, szervezetének mai állapota és szükségletei a jövőre.
2. Jelentés a racionalizáló bizottság folytatólagos munkájáról.]

1949. augusztus 23.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv (feljegyzés), aláírás nélkül.

Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

- [1.] A gyógyszerész-képzés reformja tervezetének kialakítása.

Napirend után:

- [2.] Határozat a Kollégium munkakörének bővítésére.

1949. augusztus 30.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések a 3-5. napirendi pontokhoz.

Napirenden kívül:

- [1.] A megalakítandó helyi tanácsok és a Minisztérium közötti kapcsolat szabályozása.
- [2.] A tervberuházással foglalkozó minisztériumi vállalatok alapításának előkészítése.

Napirend:

- [3.] I. A Kollégium három hónapos munkatervének meghatározása.
- [4.] II. A Kelet-európai Tudományos Intézetből létesítendő új intézetek (Történettudományi Intézet, Állam- és Jogtudományi Intézet, Nyelvtudományi Intézet, Földrajzi Könyv- és Térképtár) kialakítása.
- [5.] III. A soproni műszaki egyetemen megindítandó földmérő kar felállítása.

1949. szeptember 8.

Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Napirend előtt:

- [1.] Az iskolai beiratkozásokkor szedett balesetbiztosítási-díj szedésének felülvizsgálata.

Napirend:

- [2] Az általános- és középiskolai tanterv elvi kérdéseinek meghatározása.

1949. szeptember 13.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések a 3-4. napirendi pontokhoz.*

Napirend előtt:

- [1.] A minisztériumi kisgyűlések időpontjának meghatározása.
- [2.] Tájékoztató készítése a hitoktatásban való részvételre szóló nyilatkozatok körül előfordult szabálytalanságokról.

Napirend:

- [3.] I. Az 1950-es tervén oktatásügyi beruházásainak ismertetése.
- [4.] II. Az iskolai Rendtartások szerkesztése irányadó szempontjainak kialakítása.

1949. szeptember 20.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések a 2. napirendi ponthoz.*

Napirend:

- 1. Az egyetemi tanév megindításával kapcsolatos problémák megoldása.
- 2. A kollégiumok Rendtartásának és 1949/50. évi munkaprogramjuk kidolgozása.

1949. szeptember 27.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Feljegyzés a Felsőoktatási és Tudományos Főosztálya által felvetett, a Kollégium elé terjesztendő kérdésekről.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A Minisztérium tulajdonát képező javadalmi és egyéb földek helyzetének rendezése.
- 2. A Minisztérium Oktatási és Sajtó Osztálya új ügybeosztásának kialakítása.
- 3. A Minisztérium egyetemekkel foglalkozó főosztálya, valamint az egyetemek munkatervei.]

1949. október 4.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Feljegyzés a Magyar Tudományos Tanács múzeumi törvényről szóló döntéséről.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1.] I. Törvényjavaslat kidolgozása a múzeumokról és műemlékekről.
- [2.] II. Ipari szakiskolát végzettek továbbképzésének és képesítésének szabályozása.
- [3.] III. A Műszaki Egyetem átszervezése.

1949. október 11.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

[1.] Az egyetemek dékáni hivatalainak átszervezése, és a tanulmányi osztályok működésének ideiglenes szabályozása.

Napirend után:

[2.] A korábbi évek rendezetlen elszámolási ügyeinek lezárása.

[3.] A tankönyvek késedelmes megjelenésének vizsgálata.

[4.] Határidőnapló bevezetése a Minisztériumban a legfontosabb ügyek intézésében.

1949. október 18.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések az 5-6. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

1. Az orosz nyelv oktatásában jelentkező problémáknak egy következő kollégiumi ülés elé utalása.

2. A matematika-, fizika-, kémia- és biológia szakos tanárhiány problémájának a következő kollégiumi ülés elé utalása.

3. Willert Andor megbízása a Dísz-tér 4. szám alatti minisztériumi épület problémáinak kivizsgálására.

4. Bóka László megbízása a Tankönyvkiadó Nemzeti Vállalat tankönyv-terjesztésében mutatkozó zavarok kivizsgálására.

Napirend:

[5.] I. A Minisztérium Középiskolai Főosztályának 1949/50. iskolai évi munkatervének kialakítása, és az iskolai osztályon működő elvi csoportok feladatainak meghatározása.

[6.] II. A közoktatási intézmények tanulmányi felügyeletének szabályozása.

1949. október 25.

Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések a 3-4. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

1. Határozat a munkaidő alatti hivatalos eltávazások blokkolásának felülvizsgálatáról.

2. Döntés az öt éves terv pedagógus-szükségletét megállapító értekezlet összehívásáról.

Napirend:

[3.] I. Az Országos Neveléstudományi Intézet (ONI) 1949/50. évi munkatervének kialakítása.

[4.] II. A természettudományos tárgyak-, és a műszaki tanárképzés tanítási helyzetének vizsgálata.

1949. november 7.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

[1.] I. a., b. Az Állami Műszaki Főiskola helyzetének vizsgálata, valamint az ipari szaktanárképzésének rendezése.

[2.] II. A Minisztérium könyvbeszerzési munka problémáinak vizsgálata.

[3.] III: A IV. osztályos líceumi tanulók tanítói oklevele megszerzésének szabályozása.

1949. november 15.

Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Feljegyzés a Magyar Tudományos Tanács levéltári törvényről szóló döntésről.

Előterjesztések.

Napirend:

[1.] I. A levéltári törvény kidolgozása.

[2.] II. Levéltárak Országos Központja (LOK) szervezetének kialakítása.

[3.] III. A siketnémák oktatásának szabályozása.

[4.] IV. A vakok oktatásának szabályozása.

1949. november 18.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

[1.] I. Az ipari szaktanárképzés megindítása az Állami Műszaki Főiskolán.

[2.] II. Az iparos-, és kereskedő-tanuló képzés helyzetének vizsgálata.

[3.] III. Az iskolai nevelői és ifjúsági könyvtárak anyagának selejtezése, és korszerű nevelői és ifjúsági könyvtárak létesítése.

1949. november 22.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Az Egyetemi Orosz Intézet munkájának meghatározása.
- [2.] II. A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem ötéves tervberuházásainak kialakítása.
- [3.] III. A természettudományos oktatás fejlesztési tervének végrehajtása.
- [4.] IV. A Minisztérium ellenőrző munkájának megszervezése.
- [5.] V. Gyorsított ipari szaktanár-képzés szabályozása.

Napirend után:

[6.] Bóka László és Mérei Ferenc beszámolója az általános iskolai- és gimnáziumi tankönyvvügy állásáról, valamint az 1950/1951-es évre szükséges tankönyvek készítéséről, és Kollégiumi határozat a Közművelődési Bizottság ideológiai könyvekre kiterjedő döntési jogköréről.

1949. december 5.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. A gyorsított ipari szaktanár-képzési tanfolyam óraterve és tanítási anyaga.]

1949. december 12.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Javaslat a Kollégium munkatervéhez.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A négy hetes továbbképző tanfolyam tervezete.
- 2. Az Oleg Kosevoj szovjetosztályos iskola szervezete, működése és rendtartási szabályzata.]

1949. december 19.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. Az Országos Diákjóléti és Kollégiumi Hivatal (ODKH) tevékenységének vizsgálata.]

1949. december 27.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.*

Napirend:

- [1.] Pénzügyi Osztály szervezése a Minisztériumban.

Napirend után:

[2.] Az iskolai beiratkozáskor szedett balesetbiztosítási-díj továbbra is fennálló beszédésének fegyelmi úton való vizsgálata.

[3.] A Kollégium 1950. január 6-8-án tartandó tanácskozása tárgypontjainak meghatározása.

1950. január 8-10.

Szóbeli jegyzőkönyv a Kollégium Balatonkenesén megtartott kihelyezett üléséről, Pap Sándor, Majercsik Sándor és Török Zoltán aláírásával. A határozatok jegyzéke. A határozatok határidő beosztása.

Napirend:

[1.] I. Határozatok az általános iskolákkal kapcsolatban.

[2.] II. Határozatok a kollégiumokkal kapcsolatban.

[3.] III. Határozatok a középiskolákkal kapcsolatban.

[4.] IV. Határozatok a pedagógusok továbbképzésével kapcsolatban.

[5.] V. Határozatok az egyetemekkel és főiskolákkal kapcsolatban.

[6.] Az államosításra-, valamint a Minisztérium és a Kollégium munkájára vonatkozó határozatok.

1950. január 24.

Feljegyzés a január 8-10-ei Kollégiumnak az egyetemekre vonatkozó döntéseiről. Előterjesztés.

Napirend:

[1. A Minisztérium Felsőoktatási és Tudományos Főosztályának feladatai az ötéves terv keretében.]

1950. február 8.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A pedagógiai főiskolák programja.]

1950. február 16.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A Kollégium hathónapos munkaterve.]

1950. február 23.

Előterjesztések az 1. és a 3. napirendi pontokhoz.

Napirend:

- [1. Az ötéves terv felbontása.
- 2. Rákosi Mátyás beszéde.
- 3. A bizalmas, illetve a szigorúan bizalmas ügyek kezelése.]

1950. március 2.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Pedagógusok általános ideológiai és szakmai továbbképzése.
- 2. A szakérettségis tanfolyamok helyzetének vizsgálata.]

1950. március 9.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. A főigazgatói hivatalok ellenőrzésének-, és a főigazgatók értekezletének értékelése.]

1950. március 16.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Előterjesztés a Kollégium hat hónapos munkatervére.
- 2. Az 1950/51-es tanév tankönyv-ellátása.
- 3. Az ifjúsági- és gyermekirodalom iskolai felhasználásának kérdései.]

1950. március 17.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az 1950/51-es tanév beiskolázási-, és egyetemi felvételi terve.]

1950. március 23.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az ipari gimnáziumok 1949/50. tanévi I. félévi munkája.
2. A mezőgazdasági gimnáziumok 1949/50. tanévi I. félévi munkája.
3. Jelentés a Minisztérium Külső Tanügyigazgatási Osztálya munkájáról.
4. Az 1950/51. tanév beiskolázási terve.]

1950. március 30.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A Minisztérium munkamódszerének értékelése.
2. A Minisztériumban és a tanügyigazgatásban dolgozó káderek szakmai és ideológiai képzése.]

1950. április 6.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az alsó-, közép- és felsőoktatási lemorzsolódás.
2. A nemzetiségi oktatás eredményeinek kiértékelése, és a további feladatok.
3. A Minisztérium Tanügyigazgatási Osztályának feladata és munkaköre.
4. Áprilisi főigazgatói értekezlet.]

1950. április 20.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Javaslat a Kollégium munkájának ügyrendjére.
2. Szempontok és feladatok a kollégiumok munkatervéhez.]

1950. április 27.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Minisztérium átszervezésének terve.

2. A Minisztérium négy hónapos munkaterve (1950. május – augusztus).]

1950. május 6.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. Az ösztöndíj-rendszer költségvetés kihatása az 1950/51. iskolai évben.]

1950. május 11.

Előterjesztések.

Napirend:

[1. A Minisztérium új ügyrendje és szervezeti felépítése.

2. A Minisztérium szervezeti egységei feladatának és létszámának meghatározása.]

1950. május 18.

Kimutatások a diákok származásáról, valamint az 1950/51. tanévre felvehető diákok számáról. Kimutatások az ösztöndíjakról és juttatásokról.

Előterjesztések.

Napirend:

[1. Az év végi kollégiumi szelektálás szempontjai.

2. Az osztatlan és részben osztott általános- és népiskolák munkaterve.]

1950. május 25.

Előterjesztések.

Napirend:

[1. Az 1950/51. évi középiskolai tanerőszükséglet biztosítása.

2. A megyei tanácsok szervezésével kapcsolatos munkák állása a Minisztérium területén.

3. Javaslat az egyetemek rektorainak és dékánjainak megválasztására (Szabó Imre, Molnár Erik, Nizsalovszky Endre, Szabó Imre, Gegesi-Kiss Pál, Tamás Lajos, Erdey-Grúz Tibor, Kalmár László, Antalffy György, Huszák István, Tettamanti Béla, Szabó Zoltán, Juhász Géza, Bárczi Géza, Kesztyűs Lóránt, Szabó István, Imre Lajos, Ernszt Jenő, Lissák Kálmán, Kaiser Lipót, Nagy Tamás, Rudas László, Vörös Imre, Németh Endre, Major Máté, Basch Emil, Liska József, Erdei László, Polinszky Károly, Zsirai Miklós, Sötér István, Rázsó Imre, Sándor Zoltán, Kovács István, Rados Jenő, Vadász Elemér, Mártonffy Károly, Babits Antal, Buzágh Aladár, Búza László, Gellért Albert, Mészöly Gedeon, Rédei László, Kettesy Aladár, Kellner Béla, Varga Ottó, Boros Béla, Rudolf Lóránt, Méhes Gyula, Mihailich Győző, Szilágyi Gyula).]

1950. június 2.

*Feljegyzés a gimnáziumi magyar nyelv- és irodalom tanítás problémáiról.*⁵⁴
Előterjesztések az 1-5. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Pedagógusok szakmai és ideológiai oktatásának, pedagógiai szakosításuk, és továbbképzésük nyári programjának kialakítása.
2. A tankönyv-kiadás helyzetének vizsgálata, és a további feladatok meghatározása.
3. A szakérettségis tanfolyamok fejlesztése.
4. A középiskolai és a felsőoktatási beiskolázások vizsgálata.
5. A gyógypedagógiai oktatás helyzetének vizsgálata és a gyógyítva nevelő iskolák szabályozása.

Napirend után:

[6.] Hatszáz újonnan végzett pedagógus káderanyagának átvétele, illetve elosztásuk végrehajtása.

1950. június 8.

*Előterjesztések az 1. és a 3-6. napirendi pontokhoz.*⁵⁵

Napirend:

1. Az egyetemi és főiskolai oktatószemélyzet munkaidejének megállapítása.
2. A dolgozók gimnáziumai fejlesztési tervének meghatározása.
3. A Minisztérium ügy- és személyzeti beosztásának kialakítása, és a Minisztérium munkájának megjavítása.
4. A nemzetiségi oktatás továbbfejlesztése.
5. A minisztériumi dolgozók munkamozgalmának kiszélesítése és fejlesztése.
6. A megyei tanácsok szervezése problémáinak megoldása.
7. Határozat a Tankönyvkiadó Nemzeti Vállalat és a Nevelési Főosztály viszonyának vizsgálatára kiküldött bizottságban Zsidi Gyuláné Molnár Dezsővel történő felváltásáról.
- [8.] Határozat a „klerikális reakció” elleni harc elmélyítéséről a Minisztériumban.
- [9.] Határozat a főosztályvezetői értekezleteken felmerült javaslatok június 15-ei határidejű elküldéséről az MDP vezetőségéhez és a Tanügyigazgatási Főosztályhoz.
- [10.] 8. Az érettségi osztályzatok kiértékelése.
- [11.] 9. A kollégiumi határozatok végrehajtásának ellenőrzése.

1950. június 15.

*Előterjesztések a 4. és a 6-7. napirendi pontokhoz.*⁵⁶

Napirend előtt:

[1.] Az előzetes napirend módosítása.

⁵⁴ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 89. cs. 353. őe.

⁵⁵ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 89. cs. 353. őe.

⁵⁶ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL MKS 276. f. 89. cs. 353. őe.

[2.] A június 2-ai Kollégiumnak a pedagógiai gimnáziumi tankönyv elkészítésére vonatkozó ülésjegyzőkönyvi pontjának módosítása.

[3.] Új gyógypedagógiai szaktanfolyam indítása.

Napirend:

[4.] 1. Az egy tanerős osztatlan iskolák fejlesztése.

[5.] 2. A hittanra való beiratkozás rendezése.

[6.] 3. Az 1951. évi költségvetés előkészítése.

[7.] 4. Az Állami Műszaki Főiskola helyzetének vizsgálata és problémáinak megoldása.

[8.] 5. A Kollégium tárgyalási ütemének megállapítása.

[9.] 6. A kollégiumi szelekció teljes végrehajtása.

1950. június 22.

*Előterjesztések az 1-6. napirendi pontokhoz.*⁵⁷

Napirend:

1. Az Ipari (Ipariskolai) Szaktanárképző Intézet helyzetének vizsgálata, további fejlesztése és feladatainak meghatározása.

2. A tankönyvírás-, és a tankönyv-pályázatok szabályozása.

3. A „Köznevelés” című folyóirat munkájának megjavítása.

4. A Nevelési Főosztály és a Tankönyvkiadó vállalat viszonyának vizsgálata.

5. Az iskolai lemorzsolódás kiküszöbölése, valamint esti és úgynevezett „ugrató” osztályok nyitása.

6. Az iskolakötelesek nyilvántartásának kialakítása.

[7.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

[8.] Az igazgatási értekezlet időpontjának kijelölése.

1950. június 29.

Előterjesztések.

Napirend:

[1. Javaslat a „klerikális reakció” elleni harc módszereire a köznevelés területén.

2. A Minisztérium Személyzeti Főosztályának munkaterve és feladatai.

3. Túlóra-keret szétosztása a Minisztérium szervezeti egységei között.]

1950. július 6.

*Tájékoztató az általános iskolák VIII. osztálya számára készült mértankönyvről. Jelentés a tankönyvek állásáról. Kontra György feljegyzése az általános iskola tantervéről.*⁵⁸

⁵⁷ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 89. cs. 353. őe.

⁵⁸ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 89. cs. 353. őe.

Napirend előtt:

[1.] Trencsényi W. Imre főosztályvezető távozásának és kollégiumi tagságának megszűnése bejelentése.

Napirend:

[2.] 1. Az általános iskola új óra- és tantervének kialakítása.

[3.] 2. A Minisztérium munkájának racionalizálása.

[4.] 3. A nyári szakosító tanfolyamok előkészítése.

[5.] 4. Az MDP Központi Vezetősége határozatainak gyakorlati végrehajtása, és a végrehajtás ellenőrzése.

[6.] 5. A Kollégium tárgyalási ütemének meghatározása.

1950. július 13.

Előterjesztések az 1-4. napirendi pontokhoz. ⁵⁹

Napirend:

1. Az általános gimnáziumi tanterv kialakítása.

2. Az egyetemek tanszékvezetőinek, kádereinek leváltása és megválasztása (Polinszky (Polinszki) Károly, Straub Gyula, Fejes Tóth László, Benedek Pál, Kónya Albert, Bognár János, Zorkóczi Béla, Milasovszky Béla, Kertai György, Rados Jenő, Major Máté, Korompai Görgy, Benkhardt Ágoston, Szilágyi Gyula, Mosonyi Emil, Cholnoky Tibor, Jurek Aurél, Telegdi Kovács László, Rácz Elemér, Gruber József, Faludi Béla, Kárteszi Ferenc, Mödlinger Gusztáv, Fábián Gyula, Groh Gyula, Lengyel Béla, Szádeczki Kardoss Elemér, Fényes Imre, Rényi Alfréd, Szele Tibor, Tankó Béla, Bognár Rezső, Kőszegi Dénes, Gerecs Árpád, Törő Imre, Bálint Péter, Dabis László, Árvay Sándor, Zoltán Imre, Koczás Gyula, Tarján Imre, Issekutz Béla, Korpás Béla, Huszák István, Radnót Magda, Kesztyüs Lóránd, Kovács Ferenc, Horn Béla, Katona István, Hajnal István, Nemes Dezső, Szentpéteri Imre, Lederer Emma, Várkonyi Dezső, Kardos Lajos, Lázár György, Felvinczi Takáts Zoltán, Gerőné Fazekas Erzsébet, Princz Gyula, Wagner Richard, Karácsonyi Béla, Járdányi Paulovics István, Hankis János, Szabó Dezső, Incze Miklós, Szász István, Világhy Miklós, Hajdú Gyula, Névai László, Varga István, Rédei Jenő, Beck Salamon, Kádár Miklós, Dienes László, Ruttkai György, Antalffy György, Bibó István, Horváth Róbert, Szabó József, Kovács István, Pólay Elemér, Dezső Gyula, Bíró Zoltánné Mickun Nina).

3. A függetlenített tanulmányi felügyelők és szakfelügyelők munkájának megszervezése, irányítása és ellenőrzése.

4. Az osztatlan, felső tagozattal rendelkező iskolák továbbfejlesztése.

5. A tanyai tanítók két hetes szakosító tanfolyamának engedélyezése.

6. A Kollégium tárgyalási ütemének megállapítása.

1950. július 27.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. ⁶⁰

Előterjesztések a 2-6. napirendi pontokhoz.

⁵⁹ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 89. cs. 353. őe.

⁶⁰ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f., 91. cs., 248. őe.

Napirend előtt:

1. Döntések a budapesti jogi kar statisztikai tanszékének kinevezési ügyeiben (Biró Zoltánné Mickun Nina, Varga István, Rédei Jenő).
2. Beszámoló a kollégiumi határozatok végrehajtásáról.

Napirend:

3. A „Nevelésügyi Szemle” című folyóirat kiadása.
4. A szakérettségis tanfolyamok tanterveinek meghatározása.
5. A kollégiumok fejlesztése és nevelési programjuk meghatározása.

Napirend után:

6. Munkaügyi és Bérosztály felállítása a Minisztériumban.
7. A kollégiumi férőhelyek számának emelése.
8. A tanyai tanítók szakosító tanfolyamának vizsgálata.
9. A Kollégium tárgyalási ütemének meghatározása.
- [10.] A körzeti általános iskolák továbbfejlesztésére készített előterjesztésnek egy hármass bizottság elé utalása.

1950. augusztus 3.*Előterjesztések az 1-3. napirendi pontokhoz.*⁶¹*Napirend:*⁶²

1. Az óvodai, az általános- és a középiskolai-, valamint a gyógypedagógiai szakfelügyelet átszervezése.
2. Az ipari technikumok tanterveinek kialakítása.
3. A Minisztérium Egyetemi Főosztálya munkájának vizsgálata.
4. Szóbeli beszámoló a tanévnyitó előkészítéséről.

Napirend után:

5. A műszaki egyetemek és főiskolák felvételi keretszámainak emelése.
- [6.] Határozat a Minisztérium Nevelésügyi Főosztálya megvizsgálásáról.
- [7.] Határozat a latin érettségi fenntartásáról.
- [8.] A következő Kollégium időpontjának meghatározása.

1950. augusztus 8.*Feljegyzés a Magyar Tudományos Tanácsnak, illetve a Magyar Tudományos Akadémiának a könyvtárüggyel kapcsolatos döntéseiről.*⁶³*Előterjesztések.**Napirend:*

1. A Minisztérium négy hónapos munkaterve végrehajtásának értékelése, és az egy éves munkaterv kialakítása.

⁶¹ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f., 91. cs., 248. őe.

⁶² Az augusztus 3-ai ülés előzetes napirendi pontjainak tárgyalási ütemét megváltoztatták, és a napirendi pontok két részletben kerültek megtárgyalásra: augusztus 3-án és augusztus 8-án. MOL M–KS 276. f. 91. cs. 248. őe.

⁶³ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyve megtalálható: MOL M–KS 276. f., 91. cs., 248. őe.

2. A Minisztérium Köznevelési Tervezés és Statisztikai Osztálya munkájának megjavítása.
3. A tudományos könyvtárakról szóló törvény megalkotása.

1950. augusztus 10.

*Előterjesztések az 1-5. napirendi pontokhoz. Feljegyzés az ipari technikumok tankönyveinek elkészültségéről.*⁶⁴

Napirend:

1. Az elmélet és a gyakorlat összekapcsolása a középiskolai oktatásban.
2. A „Nevelj jobban” mozgalom 1950/51. tanévi programjának kialakítása.
3. A bizalmas ügykezelés munkájának megjavítása.
4. A tankönyvek, valamint a különféle tájékoztatók és útmutatók kiadásának vizsgálata.
5. Az egyetemi jegyzetek, tankönyvek elkészítésének vizsgálata.

Napirend után:

6. Az orosz nyelvű tanulmányi felügyelők megbízása.
- [7.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1950. augusztus 17.

Határozati jegyzőkönyv, Jóború Magda aláírásával.

Előterjesztések az 1-5. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Az általános- és középiskolák, valamint az egyetemek 1949/50-es tanévének kiértékelése.
2. Az iskolai ünnepélyek tervének kialakítása.
3. Az egyetemek új elnevezése, és egyetemek új szervezeti szabályzatának kialakítása.
4. A Felsőoktatási Tanács felállítása.
5. A Minisztérium Nevelésügyi Főosztálya kiadványainak, a „Szocialista Nevelés Könyvtára” illetve „Kiskönyvtára” című sorozat kiadványainak elindítása.

Napirend után:

6. A Kollégium működésének szabályozása, és tárgyalási ütemtervének megállapítása.

1950. augusztus 26.

*Előterjesztések az 1-4. napirendi pontokhoz.*⁶⁵

Napirend:

1. Az általános iskolai és az általános gimnáziumi Rendtartás megalkotása.
2. A „Pedagógiai Szemle” című folyóirat megindítása.
3. Az orosz nyelvoktatás 1950/51. évi munkatervének kialakítása.

⁶⁴ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyve megtalálható: MOL M–KS 276. f., 91. cs., 248. őe.

⁶⁵ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyve megtalálható: MOL M–KS 276. f., 91. cs., 248. őe.

Napirend után:

4. Szempontok adása a Megyei Tanácsok Oktatási Osztályainak három hónapos munkatervéhez a Minisztérium főosztályainak három hónapos munkatervé alapján.
5. A Kollégium tárgyalási ütemének meghatározása.

1950. augusztus 31.

*Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.
Előterjesztések az 5-7., és a 9. napirendi pontokhoz.*

Napirend előtt:

- [1.] Orbán Lászlónak, a Kollégium új tagjának üdvözlése.

Napirend:

- [2.] 1. Pedagógusok továbbképzésének szabályozása.
- [3.] 2. Az iskolai munka tervszerűségének vizsgálata.
- [4.] 3. Az 1949/50-es tanév kiértékelése.
- [5.] 4. A Minisztérium 1950. szeptember 1-től 1951. szeptember 1-ig tartó munkatervének kialakítása.
- [6.] 5. A Minisztérium racionalizálás utáni szervezetének és felépítésének kialakítása.

Napirend után:

- [7.] 6. A Kollégium három hónapos tárgyalási ütemtervének meghatározása.
- [8.] 7. A következő Kollégium tárgyalási tervének meghatározása.
- [9.] 8. A Kollégium ideiglenes titkárának kijelölése Révai Lili személyében
- [10.] 9. A Kollégium határozatai végrehajtásának ellenőrzése.

1950. szeptember 14.

*Határozati jegyzőkönyv, Révai Lili aláírásával.⁶⁶
Előterjesztések az 1., és a 3-7. napirendi pontokhoz.*

Napirend:

1. Az Oleg Kosevoj szovjet ösztöndíjas iskola 1950/51. évi óra- és tantervének meghatározása. (Napirendről levéve.)
2. A következő Kollégium napirendjének meghatározása.
3. A Tanügyi Akadémia tematikájának kialakítása, és a Minisztérium dolgozói szakoktatásának megszervezése.
4. A bentlakásos iskolák tervének kialakítása.
5. Az egyetemek és főiskolák 1949/1950. tanévi munkájának kiértékelése.
6. Középfokú iskolákra vonatkozó törvényerejű rendeletek megalkotása.
7. Az általános-, és középiskolai szakkörök kialakítása és megszervezése.

Napirend után:

8. Kovács József beszámolója a bulgáriai tanulmányútról. (Napirendről levéve.)

⁶⁶ A Jóbóru Magda által aláírt, kisebb eltéréseket tartalmazó jegyzőkönyvi példány megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 248. őe.

1950. szeptember 29.

*A határozati jegyzőkönyv legelső lapja.⁶⁷
Előterjesztések a 4-7. napirendi pontokhoz.*

Napirend előtt:

[1.] Lengyel Klára bejelentései az egyik budapesti ipari technikumban pénzért árusított jegyzetekről, illetve az ipari gimnáziumban tapasztalt kevés számú ebédjegy-juttatásról.

Napirend:

[2.] 1. Orbán László szóbeli tájékoztatója az egyház és állam közötti megegyezés kérdéseiről.

[3.] 2. A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

[4.] 3. Nemzetiségi gyermeklapok kiadása.

[5.] 4. A „Szocialista Nevelés Könyvtára” és „Kiskönyvtára” 1951. évi kiadványainak tervezése.

[6.] 5. A tanulmányi- és szakfelügyelők munkájának értékelése, és feladataik meghatározása.

[7.] 6. Az egyetemi és főiskolai beiskolázás-, valamint a szeptemberi vizsgák kiértékelése.

Napirend után:

[8.] Gosztonyi Jánosnak, a Kollégium új állandó tagjának üdvözlése.

1950. október 12.*Előterjesztések.**Napirend:*

[1. Megyei Oktatási Osztályaink jelenlegi káderproblémái.

2. A tanévnyitás kiértékelése az instruktorok tapasztalatai lapján.

3. Az általános iskolai szaktanító-képzés reformja.

4. Az általános- és középiskolai nevelők nyári áthelyezésének kiértékelése, a tanárellátás vizsgálata.

5. A közép- és általános iskolai diákotthonok rendtartása.

6. Az egyetemi és főiskolai beiratkozások-, valamint az őszi vizsgák kiértékelése.

7. A Minisztérium dolgozóinak szakmai továbbképzése.

8. Tudományos folyóiratok (Archeológiai Értesítő, Etnográfia, Irodalomtörténet, Középiskolai Matematikai Lapok, Matematikai Lapok, Magyar Nemzeti Bibliográfia, Magyar Nyelv, Magyar Nyelvőr, Nyelvtudományi Közlemények, Századok, Antik Tanulmányok, Szlavisztikai Szemle) engedélyezése, és szerkesztőik kinevezése (Szilágyi János, Balassa Iván, Barta János, Surányi János, Feicht Magda, Guriupp Alice, Varjas Béla, Paizs Dezső, Beke Ödön, Zsirai Miklós, Ember Győző, Harmatta János, Erdődi József).]

1950. október 30.

Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.

Előterjesztések az 1-5. napirendi pontokhoz.

⁶⁷ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 89. cs. 353. öe.

Napirend:

1. Az 1950/1951-es tanév beiskolázásának tervezése.
2. A felsőoktatás reformjának kidolgozása.
3. Az egyetemek és főiskolák tanulmányi-, fegyelmi- és vizsgaszabályzatának kialakítása
4. A szakérettségis tanfolyamok helyzetének vizsgálata, és a tanfolyamok és diákotthonok Rendtartásának meghatározása.
5. Az 1950/51-es tanévi beiskolázás tervberuházásainak kiértékelése, és az 1951-es évi terv ismertetése.

Napirend után:

6. A Kollégium tárgyalási ütemének meghatározása.
7. A minisztériumi racionalizálás szabályozása.

1950. november 9.

*Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.
Előterjesztések az 1., és 3-5. napirendi pontokhoz.*

Napirend:

1. Az Oleg Kosevoj szovjet-ösztöndíjas kollégium nevelési és oktató munkának vizsgálata.
2. Az egyetemek tanulmányi-, személyzeti- és gazdasági osztályainak munkája.
3. A megyei tanácsok Oktatási Osztályainak munkájának vizsgálata.
4. Az egy tanerős iskolák fejlesztése és az évfolyam pótló osztályok beindítása.
5. A pedagógiai intézmények (Fővárosi Pedagógiai Könyvtár, Fővárosi Nevelési Tanácsadó, Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó, Állami Gyermeklélektani Intézet) munkájának értékelése.
6. A Kollégium tárgyalási ütemének meghatározása.

1950. november 24.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Fővárosi Tanács Oktatási Osztálya munkájának vizsgálata.
2. Az egyetemek és főiskolák általános tanulmányi-, fegyelmi- és vizsgaszabályzatának tervezete.
3. Az 1949/50-es óvodaév kiértékelése.
4. A Minisztérium Nevelésügyi Főosztály Nevelési Osztálya munkájának vizsgálata.
5. A műszaki egyetemek matematika-oktatásában felmerült problémák megoldása.]

1950. december 9.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Jelentés az Egyetemi Orosz Intézetekről, és óratervek meghatározása.
2. A pedagógusok túlterheltsége.

3. A minisztériumi bizalmas ügykezelés munkájának megjavítása.
4. A Kollégium három hónapos tárgyalási terve.]

1950. december 12.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. Az alsó-, közép- és felsőfokú oktatás, a tudományos intézetek, valamint a Minisztérium káderhelyzetének vizsgálata.]

1950. december 21.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Jelentés az orosz nyelvi oktatás jelenlegi helyzetéről.
2. A kötelező termelési gyakorlatok, és a tanműhelyi oktatás szabályozása.
3. A „Köznevelés” című lap továbbfejlesztése.]

1951. január 4.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.*⁶⁸
Előterjesztések a 3-7. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

1. Az államapparátusban dolgozók múlt évi szabadságáról szóló minisztertanácsi határozat ismertetése.

Napirend:

2. A következő Kollégium napirendjének meghatározása.
3. A Minisztérium Közoktatási Tervezés és Statisztikai Osztálya programjának és feladatainak megállapítása.
4. A Fővárosi Tanács Oktatási Osztálya munkájának értékelése.
5. A középiskolai tanulók első negyedévi tanulmányi eredményeinek kiértékelése.
6. A középiskolai új vizsgarendszer kiépítése.
7. A gazdasági fegyelem megerősítése a Minisztérium területén.

1951. január 19.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.*⁶⁹
Előterjesztések az 1-4. napirendi pontokhoz.

⁶⁸ A Jóború Magda által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 258. őe.

⁶⁹ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 258. őe.

Napirend:

1. Az általános iskola alsó tagozatos tankönyveinek bírálata.
2. Az óvónőképzők munkájának értékelése.
3. A didaktikai és pedagógiai munkaközösségek tevékenységének vizsgálata.
4. Az 1950. szeptemberében életbe lépett tanulmányi reform kiértékelése.
5. A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1951. február 1.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.*⁷⁰

Előterjesztések a 2-7. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

1. Bejelentés a Kollégium összetételében bekövetkező változásról.

Napirend:

- [2.] 1. A budapesti Természettudományi Kar-, és a miskolci Műegyetem Tanulmányi Osztályai munkájának kiértékelése.
- [3.] 2. Az egyetemi jegyzetellátás és a tankönyvek helyzetének vizsgálata.
- [4.] 3 Az Oleg Kosevoj szovjet ösztöndíjas iskola munkájának értékelése.
- [5.] 4. A középiskolás kollégiumok és diákszállók munkájának vizsgálata.
- [6.] 5. A gimnáziumi törvény megalkotása.
- [7.] 6. A Minisztérium felsőoktatási főosztályainak, a Műszaki Felsőoktatási- és a Tudományegyetemi Főosztály káderhelyzetének vizsgálata.
- [8.] 7. A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1951. február 12.

*Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.*⁷¹

Napirend:

1. A Minisztérium március 1-je és május 31-e közötti munkaterve szempontjainak kialakítása.
2. A Minisztérium takarékosági tervének meghatározása.

Napirend után:

3. A Minisztérium vezetői egyéni szakmai tanulmányának szabályozása.

1951. február 15.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Előterjesztés az általános iskola 8., és a középiskola 1. osztálya közös problémáiról.*⁷²

Előterjesztések az 1-3., és az 5. napirendi pontokhoz.

⁷⁰ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 258. őe.

⁷¹ A rendkívüli ülés Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyve megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 258. őe.

⁷² A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 258. őe.

Napirend előtt:

[1.] A napirend sorrendjének átalakítása.

Napirend:

- [2.] 1. Az általános iskola IV. osztályos tankönyvének vizsgálata.
- [3.] 2. A tanítóképzők munkájának- és a gyakorló tanítók problémáinak megoldása.
- [4.] 3. A miskolci Nehézipari Műegyetem Tanulmányi Osztálya munkájának vizsgálata.
- [5.] 4. Az iskolai lemorzsolódás problémájának vizsgálata.
- [6.] 5. A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1951. március 5.*Előterjesztések.*⁷³*Napirend:*

- 1. A Minisztérium Oktatási Osztálya munkájának vizsgálata.
- 2. A nemzetiségi oktatás helyzetének vizsgálata.
- 3. A középiskolák félévi munkájának kiértékelése.
- 4. A felsőoktatás félévi vizsgálatainak kiértékelése.
- 5. A budapesti Pedagógiai Főiskola munkájának vizsgálata.
- [6.] Határozatok a Kollégium új ülésezési rendjéről és az előterjesztések formai követelményeiről.

1951. március 16.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Előterjesztés az iskolák fegyelmi helyzetének vizsgálatáról.*⁷⁴

Előterjesztések az 1-4. napirendi pontokhoz.

Napirend:

- 1. A Minisztérium Ellenőrzési Osztálya munkájának vizsgálata.
- 2. Az általános- és a középiskolai magyar tanítás színvonalának vizsgálata.
- 3. A tanítóképző intézetek óra- és tantervének módosítása, a tankönyvkiadás és a tanárképzés rendezése.
- 4. A Múzeumok és Műemlékek Országos Központja munkájának értékelése.
- 5. A budapesti Műegyetem Gépészmérnöki Kara munkájának vizsgálata.
- 6. Petrák Ferenc szóbeli beszámolója a Szovjetunióban tanuló magyar ösztöndíjasokról.

1951. március 29.

*Előterjesztések az 1-7. napirendi pontokhoz.*⁷⁵

Napirend:

- 1. A közgazdasági középiskolák helyzetének vizsgálata.

⁷³ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 258. őe.

⁷⁴ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 258. őe.

⁷⁵ A Jóború Magda által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 258. őe.

2. A dolgozók középiskolái helyzetének vizsgálata.
3. A Minisztérium Dokumentációs Csoportja munkájának vizsgálata.
4. A vidéki tudományegyetemek karainak átcsoportosítása.
5. A tanügyi statisztikai adatszolgáltatási rendszer decentralizálása.
6. A szakérettségizett egyetemei hallgatók- és a szakérettségis tanfolyam munkájának értékelése.
7. A magyar tankönyvek széles körű bírálatának kiértékelése.

Napirend után:

[8.] A következő Kollégium időpontjának meghatározása, a tárgyalt kollégiumi anyag kezelésének szabályozása.

1951. április 12.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.

Előterjesztések az 1-5. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Az általános- és középiskolai tíz éves beiskolázási terv kialakítása.
2. A beiskolázási jelenlegi állásának ellenőrzése.
3. A lemorzsolódás elleni küzdelem helyzetének vizsgálata.
4. Nyugati nyelvek iskolai tanításának szabályozása.
5. A helyi tanácsok munkájának megjavítása.
- [6.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

Napirend után:

- [7.] A végzett egyetemi hallgatók elosztását végző bizottság megalakításának előkészítése.
- [8.] A Minisztériumban dolgozó gyakorló tanítók fizetése rendezésének előkészítése.

1951. április 23.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

*Előterjesztések az 2-6. napirendi pontokhoz.*⁷⁶

Napirend előtt:

1. A következő kollégiumi értekezlet egyetemi hallgatókra vonatkozó határozatának helyesbítése.

Napirend:

- [2.] 1. Az általános- és középiskolai matematika oktatás szabályozása.
- [3.] 2. Testnevelési- és Sportosztály felállítása a Minisztériumban.
- [4.] 3. Az általános- és középiskolai tanulmányi felügyelet munkájának vizsgálata.
- [5.] 4. A Minisztérium Sajtócsoportja munkájának továbbfejlesztése.
- [6.] 5. Az egyetemi beiskolázás anyagi feltételeinek biztosítása.

⁷⁶ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f., 91. cs., 247. őe.

Napirend után:

- [7.] 1. Határozat a Szakérettségis Ügyosztály vezetője kijelölésére teendő javaslatról.
- [8.] 2. A Minisztériumban dolgozó pedagógiai főiskolát végzett hallgatókkal való foglalkozás feltételeinek megállapítása.
- [9.] 3. Határozat főosztályvezetői értekezletek tartásáról.
- [10.] 4. A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1951. május 10.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.⁷⁷
Előterjesztések az 1-5. napirendi pontokhoz.

Napirend:

- 1. Az Egyetemi Orosz Intézet profilírozása.
- 2. A magyar irodalomtörténet egyetemi tanításának vizsgálata.
- 3. Az általános- és középiskolai ¾ évi osztályozó konferenciák eredményeinek értékelése.
- 4. A gimnáziumi IV. osztályos alkotmánykönyv ismertetése.
- 5. A kollégiumi határozatok végrehajtása ellenőrzésének szabályozása.
- 6. A következő Kollégium napirendjének meghatározása

⁷⁷ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f., 91. cs., 247. őe.

**A Közigazgatási Minisztérium Kollégiuma
1951-1953****XIX-I-5-d**

1951. május 19-től a vallási ügyeket az újonnan megalapított ÁEH vette át a VKM-től, és a Közigazgatási Minisztérium néven tovább működő minisztérium felügyelete alatt csak az oktatási vonatkozású ügyek maradtak. A felső vezetők személyében nem történt döntő változás, valamint a VKM-ben korábban kialakított struktúra és ütemterv szerint ülésezett tovább a Vezető Kollégium is. Az első ülést 1951. május 24-én tartották.⁷⁸

Az előterjesztések elkészítése már az elejétől a korábbi minisztériumban meghatározott formában történt, és a jegyzőkönyv is a rendszeresítetthez hasonló maradt. A meghívottak száma is egyre nőtt, és 1952-re akár 30-40 résztvevő is megfordult egy ülésen. Az ülésjegyzőkönyvek 15-20 példányban készültek, és 1952 közepétől a formája kissé megváltozott, stenciles(ebb) lett, vagyis kiszélesedtek a sorok. 1952 elejétől a napirendi pontokat folytatólagosan kezdték sorszámozni, míg a jegyzőkönyvek előlapján még normál számsorrend szerepelt. Ez 1953-ban májusig folytatódott, amikor visszatértek az eredeti elvhez.⁷⁹

Az előterjesztések speciálisan a Kollégium részére készültek, és az elvi jelentőségű ügyeket tartalmazták. A Kollégium Titkárának kellett „adminisztratív figyelemmel” kísérnie az előkészület munkáit, figyelmeztetnie a felelősöket a határidők betartására, az alapos munkára. „A tapasztalat azt mutatja, hogy a felelősök későn fognak az egyes előterjesztések elkészítéséhez és a felügyeletet gyakorló miniszterhelyettesek menet közben nem ellenőrzik az előterjesztés készítésének munkáját.” Ellenben az is gyakran előfordult, hogy a miniszterhelyettes az „utolsó percben” nem találta megfelelőnek az előterjesztést, és azt át kellett dolgozni, így késve jutott a testület elé. Ebben az időszakban a témafelelősök negyedével, sőt egy idő után már fél évvel előre tudták a tárgyalás napját. A Kollégiumnak ekkoriban „komoly tekintélye” volt a főosztályok és a külső szervek előtt, és ez az előterjesztések készítőit szintén komoly erőfeszítésre sarkallta. Emellett bírálatként jelentették ki, hogy túl sok a Kollégiumra való ún. „támaszkodás”.⁸⁰

Az üléseken a Minisztérium szervezeti egységei, valamint az alárendelt intézmények által végrehajtandó határozatokat hoztak, amelyeket a titkár közölt a részt nem vett, de érdekelt személyekkel, valamint ő ellenőrizte a végrehajtást és a határidők betartását is. Határozatra hivatkozva akár saját utasítást is kiadott.⁸¹

Az adott évben végrehajtandó határozatok listáját megküldték a Minisztertanács Hivatalának is. E hivatal Kulturális Titkárságának munkatársa kiemelt figyelemmel kísérte a testület munkáját, a határozatok pontos végrehajtását, és az ülésekről írásbeli feljegyzéseket is készített.⁸²

A főosztályvezetők (akik gyakran kollégiumi tagok is voltak) személyesen a miniszternek tették jelentést valamely adott kollégiumi határozat végrehajtásának megtörténtéről, valamint

⁷⁸ MOL XIX-I-5-d-1951. május 24. A miniszter Darvas József maradt, és megtartotta korábbi pontos adminisztrációját is.

⁷⁹ MOL XIX-I-5-d-1952. június 12. Az 1953. június 25-ei jegyzőkönyv első lapjának tetején már szám is szerepelt (15/VI. 25/1953.), ezt a rendszert azonban az új Oktatási Minisztérium kollégiumi iratain nem folytatták.

⁸⁰ MOL XIX-I-3-u-D24-1953. Az 1952. július 31-én tárgyalt minisztériumi munkatervet még a jegyzőkönyvben sem jelölték.

⁸¹ MOL XIX-I-5-d-1951. július 19., valamint: XIX-I-5-a-1015-62/1951.

⁸² MOL XIX-I-5-b-025-1952., valamint: XIX-A-2-ee-E/I-1953., illetve: uo. -E/II-a-1953.

osztály- illetve csoportvezetői értekezleten tárgyalták meg a kollégiumi anyagok, határozatok végrehajtásának mikéntjét. A miniszter utólagosan egy határozatot akár módosíthatott is.⁸³

Az ülések iratai szigorúan bizalmas jelzéssel voltak ellátva, és gyakran a TÜK irodán keresztül hajtották végre a belőlük készült határozatokat.⁸⁴

A határozatok alapján kialakított jogszabályokon, utasítástervezeteken az illetékes szakosztály akár több hónapot is dolgozhatott. Az aktuálissá váló előterjesztések kidolgozásába kezdettől bevontak külsős szakértőket is, így például 1952 április közepén kértek fel biológusokat egy május közepi ülésre készülő biológiai tankönyv bírálatának elkészítésére.⁸⁵

Esetlegesen külső személyek is értesültek a kollégium döntéseiről, amikor beadványaikra írt válaszban tájékoztatták őket a Kollégium ügyükre vonatkozó határozatáról.⁸⁶

A végrehajtás ellenőrzését még az utolsó VKM Kollégiumon szabályozták. E szerint a testület Titkára az elnökkel egyetértésben kiválaszt egy-egy fontosabb határozatot, és felszólítja a végrehajtásért felelős személyt, hogy három napon belül tegyen írásos jelentést a számukra. Más határozatok esetében „időnként” az Ellenőrzési Osztályt is „igénybe lehet venni”. A mulasztásokért a felelőst el kell marasztalni. A későbbiekben az Ellenőrzési Osztályt egy minisztertanácsi határozat szerint a miniszter „közvetlen megbízása” alapján ellenőrizte a kollégiumi határozatok végrehajtását.⁸⁷

Az Ellenőrzési Osztály egyre több rendszeresnek nevezhető vizsgálatot folytatott, amelyről a Kollégiumnak jelentést tett. Munkamódszerükben a főosztályvezetők küldték meg számukra a végrehajtásról szóló jelentéseket írásban, illetve a felelős személyek munkaellenőrzése alapján is értékelték. A határozatokat nem tartalmukban, hanem csak határidőre való teljesítésében ellenőrizték. 1951 közepén általános jellemzőként azt állapították meg, hogy az „előterjesztések javaslatai sok esetben nincsenek kellő mértékben kitérve azokkal a szervekkel, akiknek a későbbiek folyamán azt végre kellene hajtani”. A határidők sok esetben irreálisak, és ez is legtöbbször a végrehajtás során derül ki. Az is általános jelenség, hogy a főosztályvezetők nem ellenőrzik a végrehajtást kellő mértékben, és nem tartják nyilván a határidőket sem. Az is „több esetben” előfordult, hogy az osztályok vagy előadók nem kapták meg magukat a határozatokat sem. A korábban a vezetők által leadott jelentésekben csak az általános végrehajtást ecsetelték, és nem mutattak rá „konkrétan arra, hogy a határozatok egyes pontjait hogyan hajtották végre és a végrehajtásban milyen nehézségek voltak”. Az egyes főosztályok nem mérik a határozatokat olyan súllyal, mint azok fontossága megkövetelné. „Sok esetben nem tartják szem előtt azt, hogy az a határozat, amelyet a kollégium hoz, a szakterületük alkotó részét jelentik, illetve a nevelői és oktatói munka megjavítását, hatásosabbá tételét.”⁸⁸

Emellett az Állami Ellenőrző Központ is folyamatosan vizsgálta a Minisztérium működését, tevékenységét, és az észlelt hiányosságokat jegyzőkönyvbe, illetve levélbe foglalta. Ennek során esetenként a kollégiumi határozatok végére nem hajtását róttá fel hibaként. A Minisztérium önkritikus hangvételű válaszokban igyekezett „megnyugtadni” a Központot a fokozott végrehajtásra hozott intézkedésekről.⁸⁹

A párt számára is - akár név nélkül - valamely résztvevő készített összefoglaló jellegű jelentést a testület munkájáról, az előterjesztések színvonaláról, az üléseken törtételekről.

⁸³ MOL XIX-I-3-u-D18-1952, illetve uo. -D2 és -D139-1952., valamint XIX-I-3-u-66-1952.

⁸⁴ MOL XIX-I-5-b-0127/17-1952.

⁸⁵ MOL XIX-I-2-n- M/146-1952, illetve uo. -M/181-1952. Júniusban megküldték számukra a tankönyvet.

⁸⁶ MOL XIX-I-3-u-2354-1952.

⁸⁷ MOL XIX-I-1-r-1951. május 10.

⁸⁸ MOL XIX-I-5-d-1951. szeptember 27. Több javaslatot is beterjesztettek a kollégiumi munka megjavítására.

⁸⁹ MOL XIX-I-5-b-0157-1952.

Leginkább az előterjesztések szakmai és politikai hibáit emelték ki, valamint a vitán hozzá szólók észrevételeit és a miniszter összefoglalóját.⁹⁰

1952 végén újabb hatásköri változás következett be: a felsőoktatási ügyeket leválasztották a Minisztériumról, létrehozva a Felsőoktatási Minisztériumot. Ekkortól csupán az alsó- és középfokú oktatási feladatok maradtak a Köznevelési Minisztériumnál, és a korábbi kollégiumi határozatok ellenőrzésekor is már csak az ilyen típusúakat vizsgálták.

1953 márciusában átfogó felmérést végeztek a Kollégium munkájára vonatkozóan, ahol a Minisztérium vezető tisztségviselői fejtették ki véleményüket a kérdésben. Ők az eltelt időszakban bekövetkezett javuló munkáról számoltak be, így például arról, hogy míg 1950-51-ben a Kollégium a főosztályvezetői értekezlet szerepét töltötte be, hetente ülésezett és öthet, operatív jellegű napirendi pontot tárgyal, addig 1952-ben már az előre megállapított munkaterv alapján dolgozott, általában kéthetente ülésezett és legfeljebb 2-3 napirendi pontot tárgyal. E miatt több időt tudtak egy bizonyos feladatnak szentelni. Alaposabb lett az „anyagok” előkészítése, a legfontosabb témákat tartalmazták és csak az illetékes miniszterhelyettes aláírásával kerülhetett a testület elé. Általános jellemzésük szerint a viták is színvonalasabbak lettek.⁹¹

Eredményként könyvelték el, hogy a szervezeti egységek szintén munkaterveik alapján készítették el előterjesztési javaslatukat, és ez alapján tüzték ki a tárgyalások időpontját. A legfontosabbnak ítélt ügyeket és feladatokat különítették el a Vezető Kollégium számára, amelyekhez a legmagasabb elvi döntés volt szükséges.⁹²

Szintén helyesnek tartották a formai szabályok bevezetését, és a Felsőoktatási Minisztérium megalakulását hasonlóképpen pozitívnak értékelték (az egyik hozzászóló szerint a „köznevelés döntő kérdéseivel való foglalkozás minőségi javulást hozott a kollégium munkájában, ami egyelőre legszembetűnőbben a főosztályok munkájában érezteti hatását, de máris kezd továbbterjedni a megyei, járási szerveken keresztül az iskolák felé”). A szervezési kérdések eltűnése a szakszerűség emelkedését hozta magával, és a vezetők figyelme a fő kérdések felé fordult, és „bizonyos lehangoltság” következett be, főleg a korábbi „rohammunkákhoz” képest. „A kollégium elmélyültebb, lényegre törőbb munkája január óta előtérbe hozta az erkölcsi-politikai nevelés kérdéseit, rámutatott az egyoldalúan szakmai-prakticista szemlélet veszélyeire, feltárta a pedagógiai formalizmus legmélyebben rejlő forrásait (ideológiai gyengeség, burzsoá pedagógia maradványai)”, illetve az eddig elhanyagolt területeken erősítette a munkát. „Javul a Kollégium tagjainak felkészülése az anyagok tárgyalásához. Azelőtt általánosabb volt az anyagok futó olvasása. Az is igaz, hogy ma is elsősorban Miniszter Elvtárs és Jóború elvtársnő készül fel az anyagok tárgyalására.”⁹³

Emellett számos hibára is felhívták a figyelmet: sok volt még az informatív anyag, a javaslatok gyengék és általánosak, ráadásul nem körülöttük forog a vita. Nem történik utalás a korábbi határozatokra, és a fő feladatok kijelölése kollégiumon kívül történik. A határozatok ugyan többségükben „megnyugtatóan” zárták le az egyes kérdéseket (és emellett „világosak, a lényegre tapintóak, közérthetőek és végrehajthatók”), azonban rögzítésük a jegyzőkönyvekben nem mindig volt egyértelmű. A határozatok összefoglalásánál sem mindig lehetett megállapítani, hogy „mely megállapítások jelentenek határozatot és mely megállapítások jelentik csak Darvas elvtárs összefoglalását”. A jegyzőkönyvekből gyakran maradnak ki fontos kérdések, míg lényegtelenek bekerültek. Néha a végrehajtásért felelősök neve rossz bekezdésben szerepelt, és az Ellenőrzési Osztályt kellett győzködni, hogy az

⁹⁰ MOL M-KS 276. f. 90. cs. 334. öe. Egyébiránt a Minisztériumba kinevezni kívánt személyek esetében a párt adott erre engedélyt, és bizonyos esetekben a kollégium döntött beosztásukról (Rainer (Rajnai) Rudolf esetében –XIX-I-3-u-D89–1953).

⁹¹ MOL XIX-I-3-u-D24–1953.

⁹² MOL XIX-I-3-u-D48–1953.

⁹³ Uo.

illetőnek higgyn, és ne a jegyzőkönyv szövegének. A végrehajtás ettől függetlenül gyakran laza, ami abból is fakadt, hogy belezavarodtak a végrehajtás menetébe, a határidőbe.⁹⁴ Általános hibának tartották, hogy sok volt az üléseken meg nem szólaló (ún. "hallgató") tag, ráadásul a meghívottakkal a testület nagyon felduzzadt. „A szakmai hozzáértés javulása mellett a Kollégium egészében még mindig eléggé dilettáns testület. A Kollégium tagjai nem tanulnak eléggé pedagógiát, keveset járnak az iskolákba, tárgyalásukban még mindig érződik a tudománytól és a való élettől való elszakadottság [sic!].” Mindez nehézkessé tette az objektív munkát, és akadályozta a „mélyebb viták kialakulását”. Egybehangzóan a létszám csökkentését javasolták, amely magával fogja hozni a „kiérleltebb” határozatok hozatalát, és azok pontos végrehajtását.⁹⁵

A Minisztertanács 1953 márciusában mérte fel átfogó jelleggel a testület tevékenységét. Kiemelték az állandó jellegűnek tekintett hibákat: vagyis az előterjesztések kidolgozatlanságát, és a túlsúfolt tárgyalási terveket, a túl gyakori ülésezést. Megállapításuk szerint voltak olyan osztályok, amelyek „úgyszólván hétről hétre kollégiumi előterjesztéseket gyártottak, sokszor többet is egy-egy napirendre. Ez azt eredményezte, hogy az előterjesztések nem voltak megfelelően kiérlelték”. Ebben a problémában a miniszterhelyettesek sem nyújtottak elegendő segítséget az előadó osztályoknak. Leszögezték azonban azt is, hogy már egyre gyakoribb a jó előterjesztés, és ezek valóban a korábbi határozatokra épülnek. Jók voltak viszont a testületen elhangzott viták, és sok az aktívan hozzászóló tag. Darvas József összefoglalóit színvonalasnak minősítették, amely komoly segítséget jelentenek a feladatok megoldásában, valamint helyeselték az azokban megjelenő kritikát és önkritikát. A miniszter „elvtárs helyes döntéseket hoz a kollégiumi üléseken, határozatai és összefoglalói a főosztályokat segítik”. A határozatok ellenőrzéséről kijelentették, hogy nem rendszeres, nem kellő „súlyú”. A Titkárság, vagy az ellenőrzési csoport „telefonon vagy személyesen megkérdezi a felelős főosztályt a határozat végrehajtásáról, de ezen túlmenő tartalmi ellenőrzés nem történik. Emlékezetem szerint nem volt még példa arra, hogy a kollégium előtt felelősségre vontak, vagy megdicsértek volna valakit a kollégiumi határozat kiemelkedő végrehajtásáért, illetőleg annak végre nem hajtásáért.” Következésképpen kinyilvánították, hogy a testület „a nevelőhatás szempontjából nem tölti még be azt a szerepet, mint kellene. A Kollégium megfelelő eszmei színvonala és az érvényesítendő kritikai szelleménél fogva [sic!] a káderek fejlesztésének fontos iskolája lehetne.”⁹⁶

A Minisztertanács döntése nyomán már 1952 végén minisztériumi Szervezeti és Működési Szabályzatot kezdtek készíteni, amely azonban a Felsőoktatási Minisztérium felállítása miatt megakadt. 1953 elején ismét elkészítettek egyet, melyet a június 11-ei Kollégium elé utaltak. Az a tervezetet elfogadta, azonban a két minisztérium júliusi összevonása miatt már nem lépett életbe. A szabályzat-tervezet szerint a „Minisztérium Kollégiuma a miniszter véleményező és tanácsadó szerve” működését a Minisztertanács határozata szabja meg. A Minisztériumi Titkárság feladata a felső vezetés számára szóló döntések előkészítése, a „szükséges elvi és operatív feladatok megoldása”, a minisztériumi szervezet igazgatása. Ezen belül az Igazgatási Csoport feladatkörébe tartozott az akkor még „Vezető”-nek titulált Kollégium anyagának feldolgozása, az előterjesztések és a határozatok végrehajtásának előkészítése.⁹⁷

⁹⁴ Uo. Az „elvieskedés” mellett „általánosabb hiba azonban a terjengősség, amit a liberális vezetés tesz lehetővé. Ezeken feltétlenül változtatni kell, mert időt rabol s unott hangulatot szül”.

⁹⁵ Uo. Volt, aki bírálta, hogy a testület nem kellőképpen „átpolitizált”, nem reagál pl. fontos bel- és külpolitikai eseményekre.

⁹⁶ XIX-A-2-ee-E/TÜK-V-1953.

⁹⁷ MOL XIX-I-5-d-1953. június 11.

Kiskollégium:

A Vezető Kollégium mellett működő, azt helyettesítő, de eltérő időpontban összeülő ún. Kiskollégium létét bizonyító iratok 1952 áprilisától kezdve maradtak ránk.⁹⁸ Ebben az időben a „fő” Kollégium ülésein a meghívottakkal több tucat személy is megfordult, és valószínűleg ez indokolta egy kevés számú fővel működő testület létrehozását. A Kiskollégium gyorsan összehívható volt, hetente ülésezett, és gyakran foglalkozott „operatív” ügyekkel, szervezési kérdésekkel. A Vezető Kollégiumról írt bírálatában Vadász Ferencné jelentette ki, hogy mivel ott sok a „hallgató” tag, „én magam többször úgy éreztem, hogy a vezető kollégiumi ülésen lényegében egy kiskollégiumi ülésen vagyok”. Ráadásul a Vezető Kollégium tagjai nem foglalkozhatnak minden kérdéssel behatóan, és „a fő segítséget a kiskollégium tagjaitól kell kapni”. A Minisztertanács Hivatala sem látta világosnak a testület profilját és célját, és főosztályvezetői értekezletnek tartották.⁹⁹

1952-ből ülésjegyzőkönyvek, vagy határozati jegyzékek még nem maradtak ránk. A miniszter titkársága készítette a meghívókat, de eleinte sem a tagok, sem a meghívottak nevét nem jegyezték fel rájuk. Az előterjesztések sem a Vezető Kollégiumra kialakított formában készültek, ezek csupán egyszerű, írógéppel írt iratok, és néha csak utólag írták rájuk kézzel, hogy a kiskollégium ülésére szánják őket. A témák viszonylag változatosan voltak: oktatással foglalkozó intézmények szervezeti kérdéseitől kezdve a tanítás módszertani- és elvi ügyein át egészen a Minisztérium belső életének ügyeit is magukba foglalták. A tárca tevékenységében a Kiskollégiumon hozott döntéseket fokozottan vették figyelembe, hivatkoztak rájuk, és kiemelt gyorsasággal hajtották végre.¹⁰⁰

Elég hamar kialakult az a rendszer, hogy itt vették napirendre a különböző személyi javaslatokat, az egyetemi tanári, docensi netán rektori kinevezéseket és meghagyásokat. Egy meghívó szerint a Vezető Kollégium személyi ügyeit is Kiskollégiumon vették górcső alá. Emellett „kisebb rendű” személyi ügyeket is itt tárgyaltak, mint például az ösztöndíjasok személy szerinti elosztását, vagy káderek beiskolázását.¹⁰¹

A Vezető Kollégium mellett jegyzéket készítettek a Kiskollégium elé szánt, és egyben ütemezett témákról. Bizonyos esetekben a fő Kollégiumon levett napirendet - átalakított formában - a Kiskollégium tárgyalta.¹⁰²

A későbbiekben egyre gyakoribb lesz a „szabályos” formában készült, stenciles előterjesztés, és 1953 márciusában megjelenik az ott hozott határozatokat tartalmazó jegyzék. Áprilistól a vezető kollégiumihoz hasonló, 15 példányban sokszorosított határozati jegyzőkönyv készült, a miniszter hitelesítésével, azonban a résztvevők felsorolása nélkül. A jegyzőkönyvek minden esetben, a meghívók és az előterjesztések többségükben „Szigorúan bizalmas” minősítésűek voltak.

Az 1953. június 11-ei Vezető Kollégium elé készült minisztériumi Szervezeti és Működési Szabályzat tervezete már tartalmazta e testület fogalmát: „A Kis-Kollégium a miniszternek a minisztérium belső életére vonatkozó és a Minisztérium Kollégiuma elé nem utalt

⁹⁸ MOL XIX-I-5-d-1952. április 1. A VKM egyik 1949. szeptemberi kollégiumi ülésén már előfordult egy ún. „kisgyűlések” időpontjának meghatározása (XIX-I-1-r-1949. szeptember 13.). 1950 elején a párt vizsgálati jelentésében azt jelentették ki, hogy „Szávai az iskolai főosztályok vezetőiből külön kollégiumot csinált magának a minisztériumban” (M-KS 276. f. 65. cs. 342. öe.).

⁹⁹ MOL XIX-I-3-u-D24-1953., valamint: XIX-A-2-ee-V-1953.

¹⁰⁰ MOL XIX-I-3-u-D26-1953.

¹⁰¹ MOL XIX-I-5-d-1952. május 26., illetve június 9. A miniszter titkársága értesítette a Pártot, vagy éppen az Akadémiát a hozott személyi határozatokról (XIX-I-3-u-D78-1952.).

¹⁰² MOL XIX-I-5-d-1952. május 29., valamint: uo. – 1952. június 12.

kérdésekben tanácsadó szerve. A Kis-Kollégium működési rendjét a miniszter határozza meg, tagjait a miniszter jelöli ki.” Ezt a bekezdést ezen az ülésen törölték, életbe nem lépett.¹⁰³

A Minisztertanács 1953 májusában szabályozta pontosan a minisztériumok Kollégiumainak tevékenységét és szervezetét. Július elején azonban összevonták a két oktatással foglalkozó tárcát, a Felsőoktatási-, valamint a Köznevelési Minisztériumot, és így a szabályozás már csak az új Oktatási Minisztérium Kollégiuma esetében lépett életbe.

A Köznevelési Minisztérium Kollégiumának tagjai:

Békési Lajos	1953. február 19. – 1953. június 25.
Csukás István	1953. január 1. – 1953. június 25.
Darvas József	1951. május 19. – 1953. július 4.
Halasi István	1951. május 24. – 1952. augusztus 14.
Jóború Magda	1951. május 24. – 1953. június 25.
Kálmán György	1951. szeptember 27. – 1952. szeptember 24.
Kassai Géza	1952. szeptember 24. – 1952. december 11.
Kónya Albert	1952. szeptember 24. – 1952. december 23.
Kovács József	1951. szeptember 27. – 1953. június 25.
Lőke Endre	1951. május 24. – 1952. szeptember 24.
Némethy Béla	1952. szeptember 24. – 1952. december 11.
Orbán László	1951. május 24. – 1952. december 31.
Sulán Béla	1952. június 12. – 1952. december 11.
Szabó Sándor	1951. május 24. – 1951. július 5.
Tolnai Gábor	1951. május 24. – 1951. december 22.
Toplák Ferenc	1951. május 24. – 1951. június 7.
Vadász Ferencné	1951. május 24. – 1953. június 25.
Willert Andor	1952. szeptember 24. – 1953. június 25.
Winkler Pálné	1951. július 5. – 1952. június 12.
Zalai Emil	1951. május 24. – 1952. szeptember 24.

Titkárok: Kemény János, Révai Lili

Állandó meghívottak: Mód Aladár, Cseterki Lajos, Szabó Károly, Révai Józsefné, Hegyi Gyula, Járó Miklósné, Ibos Ferenc, Lőke Endre, Kovács László, Simon József, Erdőházi Hugó, Parragh László, Lengyel Klára, Simonovits Istvánné, Willert Andor.

¹⁰³ MOL XIX–I–5–d–1953. június 11. A Minisztertanács májusi határozata új felépítésű, csökkentett létszámú kollégiumok kialakítását rendelte el.

A Köznevelési Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke:

Kollégium:

1951. május 24.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.

Előterjesztések az 1-4. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A Szolnok megyei Tanács Végrehajtó Bizottság Oktatási Osztálya munkájának vizsgálata.
2. Az egyetemi levelező oktatás megszervezése.
3. Az egyetemi és főiskolai orosz nyelvoktatás helyzetének vizsgálata, és további feladatainak meghatározása.
4. Az évfolyampótló osztályok első tanévének kiértékelése.

Napirend után:

[5.] 1. A tanácsok oktatási osztályai dolgozóinak felülvizsgálata.

1951. június 7.

*Kimutatás a korábban tárgyalás alá nem vett napirendi pontokról.*¹⁰⁴

Előterjesztések az 1-3. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Az 1951/52-es tanévre készülő általános iskolai és középiskolai tankönyvek vizsgálata.
2. Az általános iskolai tanulócsoportok 1951/52. évi fejlesztése és a nevelők beosztása.
3. Az egyetemek és főiskolák rektorainak és dékánjainak meghagyása, illetve kinevezése (Trencsényi-Waldapfel Imre, Ligeti Lajos, Tamás Alajos, Hajós György, Kárteszi Ferenc, Beck Salamon, Mártonffy Károly, Beér János, Nagy Tamás, Fodor Gábor, Kalmár László, Tettamanti Károly, Koch Sándor, Szabó Zoltán, Martonyi János, Antalffy György, Bognár Rezső, Juhász Géza, Varga Ottó, Kádár László, Gunda Béla, Soó Rezső, Imre Lajos, Losonczi István, Kauser Lipót, E. Kiss Sándor, Szokolszky István, Ágoston György, Némedi Lajos, Horváth Jenő, Evellei István, Vörös Imre, Rázsó Imre, Kardos György, Erdei László, Liska József, Németh Endre, Polinszky Károly, Sályi István, Petrich Géza, Kónya Albert, Gelei Andor, Verő József, Szalay Béla, Poros Tamás).
4. A köznevelési káderfejlesztési tervének kidolgozása.

Napirend után:

[5.] A leánytanulók megfelelő arányú beiskolázásának megszervezése.

[6.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

¹⁰⁴ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 247. őe.

1951. június 21.

*Javaslat a Kollégium három hónapos tárgyalási tervére.*¹⁰⁵
Előterjesztések.

Napirend:

1. A Budapest Városi Tanács Végrehajtó Bizottság Oktatási Osztálya vizsgálata.
2. A könyvtáros-képzés reformja.
3. A technikumi tanárképzés megszervezése és az ipari tanulóiskolai tanárképzés átszervezése.
4. A Minisztérium Ellenőrzési Osztálya három hónapos munkatervének kialakítása.
5. A Minisztérium káderei távoktatásának megszervezése. (Napirendről levéve.)

Napirend után:

- [6.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1951. július 5.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.*¹⁰⁶
Előterjesztések az 1-3., és az 5. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. Beszámoló az ipari technikumok felügyeletének a szakminisztériumok számára történt átadásáról.
 2. Az egyházi középiskolák és diákotthonok működésének vizsgálata.
 3. A Minisztérium alá tartozó intézmények (felsőoktatási intézmények, kutatóintézetek, levéltárak és a Levéltárak Országos Központja, múzeumok, könyvtárak, Országos Széchényi Könyvtár, Országos Könyvtári Központ, szak- és ösztöndíjas tanfolyamok, óvodák, általános- és középiskolák, diákjóléti tervek) 1952. évi fejlesztési előtervének kialakítása.
 4. A Minisztérium dolgozói továbbképzési tervének megállapítása.
 5. A Minisztérium Személyzeti Főosztálya munkatervének kidolgozása.
- [6.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

Napirend után:

- [7.] Határozatok a felsőoktatási intézményi beiratkozásokra történt jelentkezések megjavítására.

1951. július 19.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.*¹⁰⁷
Előterjesztés a 2-3. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

- [1.] Kemény János megbízása a kollégiumi határozatok végrehajtásának ellenőrzésével.

¹⁰⁵ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 247. őe.

¹⁰⁶ A Jóború Magda által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 247. őe.

¹⁰⁷ A Jóború Magda által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 247. őe.

Napirend:

- [2.] I. Az egyetemi tanárképzés megjavítása.
- [3.] II. Az általános- és középiskolai szakkörök tevékenységének vizsgálata.
- [4.] III. A német nyelvoktatás bevezetésének előkészítése.

Napirend után:

- [5.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1951. augusztus 9.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. A jegyzőkönyv kiegészítése az 5. napirendi pont határozataival. Előterjesztések.

Napirend:

- 1. A középiskolák év végi tanulmányi eredményeinek, valamint az érettségi- és képesítő vizsgáinak értékelése.
- 2. Az egyetem és főiskola év végi vizsgáinak értékelése.
- 3. A megyei pedagógus továbbképzési csoportok rendeleti felállítása.
- [4.] IV. Az 1951/52. évi beiskolázás helyzetének vizsgálata és további feladatainak meghatározása.
- [5.] V. Az 1951/52. évi főiskolai ösztöndíj-rendszer vizsgálata.
- [6.] V. [VI.] Az általános tanulmányi felügyelet és szakfelügyeletről szóló rendelet-tervezet megalkotása.

Napirend után:

- [7.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1951. augusztus 16.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.¹⁰⁸
Előterjesztések az 1-3. napirendi pontokhoz.*

Napirend:

- 1. Az egyetemi és főiskolai tanulmányi csoportok működésének továbbfejlesztése.
- 2. Az iskolai munkatervre-, valamint az iskolaigazgató-, az osztályfőnök- és a tantestület feladataira és hatáskörére vonatkozó rendelet-tervezet megalkotása.
- 3. A Köznevelési Kiadóvállalat egy éves munkájának értékelése, és további terveinek kialakítása.

Napirend után:

- [4.] A „Nevelők Lapja” című folyóirat szerkesztési és kiadási alapelveinek meghatározása, és a szerkesztőség tagjainak (Béki Ernő, Vadász Ferencné, Révai Lili, Kálmán György, Ibos Ferenc, Halászné, Ráczné, Erdeiné) megbízása.
- [5.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

¹⁰⁸ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 247. őe.

1951. augusztus 25.

*Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.
Előterjesztés.*

Napirend:

[1.] Az óvodai-, az általános- és középiskolai-, valamint a felsőoktatási oktatás öt éves tervének kialakítása.

1951. augusztus 30.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

[1. Jelentés az Oleg Kosevoj Szovjetösztöndíjas Iskola 1950/51. iskola évi munkájáról, és az 1950/51. tanévben a Szovjetunióban tanuló ösztöndíjasok munkájának vizsgálata.

2. Jelentés a gyógypedagógiai oktatás-nevelés helyzetéről.

3. Jelentés a szakérettségis tanfolyamok 1950/51. évi munkájáról, és az 1951/52. évi beiskolázás.

4. A felsőoktatás 1951/52. évi oktató káderhelyzetének biztosítása, valamint tanszékvezető tanári kinevezések, előléptetések és leváltások (Vágó Pálné, Becz Lászlóné, Padányi Lajosné, Gaál Józsa, Timon Tibold, Iglói Endre, Rakonczai József, Lengyel Jenőné, Koczogh Ákosné, Andor József, Gelencsér Károly, Bajor János, Bód Andor, Dománé, Baczán Endre, Benedek Nándor, Rácz Miklós, Hosszú Ferenc, Halmai Erzsébet, Barna Béla, Juhász Imre, Párkány László, Majoros János, Molnár József, Almási György, Kovács Béla, Nikodémusz Antal, Baray János, Lukács Dezső, Nagy Olga, Bokor József, Wallner Ernő, Csinádi Gerő, Pincés Zoltán, Balla György, Tóth Lászlóné, Jurcsák Lászlóné, Kiss Ilona, Mohácsi Károly, Bakonyi Sebestyén Endre, Buzás József, Kocsis Mihály, Tálasi István, Kárteszi Ferenc, Schermann Vilmos, Földes István, Nagy Tamás, Gerőné Fazekas Erzsébet, Gerecs Árpád, Gunda Béla, Berényi Dénes, Kádár Miklós, Zöldhelyi Zsuzsa, Szarvas Pál, Jausz Béla, Sinkovits István, Mérey Gyula, Szauder József, Bartha János, Sándor Zoltán, Korompay György, Bobeszt Béla, Rostási István, Dinyinya Maria Alexandrovna, Perényi Imre, Bereczky Endre, Kardos György, Telegdy Kovács László, Macskássy Árpád, Gruber József, Bardon Alfréd, Milasovszky Béla, Petrich Géza, Gellért Sándor, Urai Vilmos, Lengyel Sándor, Somfai Zoltán, Reischl Antal, Rados Kornél, Sváb János).]

1951. szeptember 13.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

[1. Közgazdasági középiskolák szakosítása.

2. Az Állami Gyermeklélektani Intézet munkája és 1951/52. évi munkaterve.

3. Informatív jelentés a tudományegyetemek új tanterveiről.]

1951. szeptember 27.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.*¹⁰⁹
Előterjesztések az 1-6. napirendi pontokhoz.

Napirend:

- [1.] I. A tankönyvek elbíraltatásának szabályozása.
- [2.] II. A „Felsőoktatási Szemle” című folyóirat megindításának előkészítése.
- [3.] III. A pedagógiai főiskolák szervezetének szabályozása.
- [4.] IV. Egyes fontosabb kollégiumi határozatok végrehajtásának vizsgálata.
- [5.] V. A Minisztérium Ellenőrzési Osztálya három hónapos munkatervének kialakítása.
- [6.] VI. A Kollégium három hónapos munkatervének meghatározása.
- [7.] A következő Kollégium napirendjének meghatározása.

1951. október 11.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Kézírtos feljegyzés az ülésről. Előterjesztések az általános iskolai tanulócsoporthoz fejlesztésének, körzeti központosításának és a nevelők áthelyezésének végrehajtásáról, valamint a Kollégium három hónapos tárgyalási tervéről (1952 október – december).
Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. A „klerikális reakció” elleni harc fokozása a nevelési és az ifjúsági munkában.
- [2.] II. Osztályvizsgák bevezetése az általános- és a középiskolákban.
- [3.] III. A Minisztérium 1952. évi költségvetésének kialakítása.
- [4.] IV. Az általános- és a középiskolák, illetve a tanítóképzők fejlesztési terveinek kidolgozása, valamint a pedagógus ellátás biztosítása.
- [5.] V. Az 1952/53. évi iskoláztatási terv kialakítása.

1951. október 25.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.
Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Orosz nyelvoktatási folyóirat megindítása.
- [2.] II. A „jó tanulók” számának növelése, valamint tanulmányi versenyek bevezetése az általános- és középiskolákban.
- [3.] III. A történelem és alkotmánytan tanításának vizsgálata.
- [4.] IV. Az egyetemeken és főiskolák Tanulmányi osztályai kádarmunkájának-, valamint a hallgatók között végzett kádarmunka megjavítása.
- [5.] V. A matematika-tanárok képzésének-, illetve a matematika-tanárrá történő átképzések szabályozása.

¹⁰⁹ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 247. őe.

1951. november 8.

*Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.*¹¹⁰
Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Az egyetemeken és főiskolákon bevezetendő államvizsgák rendszerének kidolgozása.
- [2.] II. A Minisztérium takarékosági intézkedéseinek megállapítása.
- [3.] III. Az általános iskolai évközi lemorzsolódás csökkentése.
- [4.] IV. A „Járási Pedagógus Napok” értékelése, a további feladatok meghatározása, valamint a „Tanítók Napja” előadás tervezetének kialakítása.

1951. november 22.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Jóború Magda aláírásával.
Előterjesztések.

Napirend:

- 1. Az 1951/52. évi iskolázás beruházási biztosítása.
- 2. A Vas megyei Tanács Oktatási Osztálya munkájának vizsgálata.
- 3. Az általános- és középiskolai szakfelügyelet új rendszerének értékelése.
- 4. Az iskolai korrepetálási és osztályozási munka vizsgálata.
- 5. Az általános- és középiskolai testnevelés helyzetének vizsgálata.
- 6. Az ösztöndíjrendszer szabályozása.

1951. december 6.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Jelentés a szakérettségizett egyetemi hallgatók munkájáról.
- 2. A pedagógus továbbképzés 1951/52. évi első időszaki munkája.
- 3. A köznevelés 1952/53. évi terve.
- 4. Az iskolai film-, és filmdia oktatásának megszervezése.]

1951. december 22.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Előterjesztés minisztériumi szakbizottságok szervezésére.*¹¹¹
Előterjesztések.

¹¹⁰ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 247. őe.

¹¹¹ A Darvas József által aláírt határozati jegyzőkönyv megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 247. őe.

Napirend:

- [1.] I. Az 1951/52. évi ösztöndíjelosztás értékelése.
- [2.] II. Az iskolai fegyelem és rend helyzetének vizsgálata (az 1952. január 13-ai járási Tanítók Napjának anyaga).
- [3.] III. A Minisztérium egy éves takarékosági munkájának vizsgálata.
- [4.] IV. A középiskolák negyedévi tanulmányi eredményeinek értékelése.

1952. január 10.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az egyetemi testnevelés oktatási kérdései.
- 2. A debreceni Bölcsészettudományi Kar vizsgálata.
- 3. Jelentés az általános iskolák negyedévi tanulmányi eredményeiről.
- 4. Javaslat az Oleg Kosevoj szovjetösztöndíjas iskola 1952. évi beiskolázására.
- 5. A Minisztérium Ellenőrzési Osztályának három hónapos munkaterve (1952. január 1 – március 31.)
- 6. A Kollégium három hónapos tárgyalási terve (1952. január – április).]

1952. január 24.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az iskolai film- és filmdia oktatásának megszervezése.
- 2. Az általános- és középiskolai szakkörök munkája.
- 3. A budapesti Természettudományi Kar vizsgálata.]

1952. február 7.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A „klerikális reakció” elleni harc helyzete, és javaslatok a további munkára.
- 2. A pedagógus-továbbképzés új terve.
- 3. Az általános gimnáziumok IV. osztálya számára készülő magyar irodalomtörténeti tankönyv tervezete.]

1952. február 14.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A köznevelési statisztika helyzete és problémái.
2. Az 1952. január 13-ai járási „Tanítók Napja” tapasztalatai.
3. A történelem tanítása az általános- és középiskolákban. A pedagógus továbbképzés történelmi anyaga.]

1952. február 22.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az egyetemi és főiskolai nem orosz szakos hallgatók orosz nyelvi oktatása az 1952/53. tanévben.
2. A középiskolai DISZ – szervezetek munkája. Az úttörő mozgalom és az iskola kapcsolata.]

1952. március 6.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az általános iskolai lemaradás és mulasztás helyzete.
2. A műszer- és laboratóriumi felszerelés fejlesztésének tervjavaslata.
3. A középiskolák munkája a félévi felmérés alapján.
4. A tanév végével és az új tanév előkészítésével kapcsolatos feladatok.
4. Az irodalomtanítás megjavítása.]

1952. március 13.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Jelentés az egy és két éves szakérettségis tanfolyamok munkájáról.
2. A „lemorzsolódás”, az „iskolaegység”, és az „egyetemi hallgatólétszám” fogalmának egységes meghatározása.
3. A Zala megyei Oktatási Osztály vizsgálata.]

1952. március 27.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A dolgozók általános- és középiskoláinak helyzete.

2. Jelentés a Műszaki Tanárképző Főiskola munkájáról.
3. Az egyetemi félévi vizsgák értékelése.
4. Az Idegen Nyelvek Főiskolájának munkája.
5. A Minisztérium központi bentlakásos iskoláinak munkája.
6. Az „Óvónők Napja” megszervezése.]

1952. április 10.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A Kollégium öt hónapos tárgyalási terve (1952 április – augusztus).

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Magyarországon tanuló külföldi ösztöndíjas hallgatók helyzete.
2. Az óvodák 1952. évi terve.
3. Jelentés a levelező oktatás első félévéről.
4. Az általános iskolák helyzete.]

1952. április 24.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A „Kiváló tanító” és a „Kiváló tanár” kitüntetések kiosztásának szabályozása, valamint az első országos „Pedagógus Nap” szervezése és programja.
2. Az általános iskolai-, és a szakfelügyelet működése, és a Minisztérium irányító és ellenőrző munkája a megyei oktatási osztályokon keresztül.
3. Az iskolák szervezeti életét szabályozó 1200-as rendelet végrehajtásának vizsgálata.]

1952. május 2.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Egyetemi felvételi vizsga bevezetése.
2. Az ipari és mezőgazdasági technikumok helyzete.
3. Az 1952/53. évre készülő tankönyvek értékelése.
4. A pedagógiai és módszertani munkaközösségek tevékenysége és kiadványai.
5. Az 1952/53. évi iskoláztatás helyzete.]

1952. május 15.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Temesi Alfréd feljegyzése a napirendi pontokhoz.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A gyakorló tanárjelöltek felkészültségének és iskolai munkájuk vizsgálata.
2. A Minisztérium Köznevelési Tervezési Osztályának, és a köznevelés tervezési munkájának értékelése.
3. Az év végi egyetemi és főiskolai vizsgák előkészítése.]

1952. május 29.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A Kollégium, illetve a kiskollégium öt hónapos munkatervének módosítása.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az általános- és középiskolai orosz nyelvoktatás helyzete.
2. Az egyetemi és főiskolai orosz nyelvoktatás helyzete.
3. Az általános- és középiskolai természetrajz oktatása.
4. Az egyetemi biológia oktatása.
5. A Fejér megyei Oktatási Osztály munkájának vizsgálata.
6. Az 1953. évi költségvetés fejlesztési munkálatai.]

1952. június 12.

Határozati jegyzőkönyv, Jóború Magda aláírásával. Kézírtos feljegyzések az ülésről.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] 55. A műszaki egyetemek és a Közgazdaságtudományi Egyetem esti tagozatainak felülvizsgálata.
- [2.] 56. Az új szervezési forma szerint működő iskolák (bázis iskolák) munkájának vizsgálata és továbbfejlesztése.
- [3.] 57. Az általános iskolák és az általános gimnáziumok tanterveinek módosítása.
- [4.] 58. A „Szocialista Nevelés Könyvtára” című sorozat 1953. évi tervének kialakítása.
- [5.] 59. Szaktanítóképzők szervezése. (Napirendről levéve.)
- [6.] 60. Az 1952/53-as egyetemi tanév előkészítése.

Napirend után:

- [7.] Határozat a tisztázatlan terv- és pénzügyi kihatásokkal rendelkező előterjesztések tárgyalás alóli kivonásáról.

1952. június 19.

Kézírtos feljegyzések az ülésről.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A tanítóképzők óra- és tantervének módosítása.
2. A matematika tanításának eredményei és problémái.
3. A szülői munkaközösségi mozgalom értékelése.
4. Az ifjúsági irodalom fejlesztési terve.]

1952. július 3.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. „Rákosi Mátyás középiskolai tanulmányi verseny” szervezése.
2. A Minisztérium költségvetésének első negyedéves végrehajtása.]

1952. július 17.

Határozati jegyzőkönyv, Jóború Magda aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] 68. Az egyetemi tanszemélyzet 1951/52. évi ideológiai oktatásának értékelése.
- [2.] 69. Az 1952/53. évi szakérettségis iskoláztatás vizsgálata.
- [3.] 70. Az általános- és középiskolák szaktanári és nevelői ellátottságának vizsgálata.
- [4.] 71. A Minisztérium belső szakmai oktatásának értékelése.

1952. július 31.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Kézírtos feljegyzések az ülésről. Előterjesztés a Minisztérium egy éves munkatervére.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] 72. Az egyetemek és az ipar közötti szocialista szerződések tapasztalatainak értékelése.
- [2.] [73. A Minisztérium egy éves munkatervének kidolgozása.]
- [3.] 74. A középiskolák munkájának értékelése az év végi felmérés alapján.
- [4.] 75. Az 1952/53. évi iskoláztatás helyzetének vizsgálata.
- [5.] 76. Az 1952/53. évi hittanbeíratások folyamatának értékelése.

1952. augusztus 14.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Kézírtos feljegyzések az ülésről. Előterjesztés az 1952/53-as tanév pedagógus-mozgatósi naptárának előkészítésére.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] 77. Az egyetemi és főiskolai diákotthonok helyzetének vizsgálata.
- [2.] 78. Az általános iskolák munkájának értékelése az év végi felmérés alapján.
- [3.] 79. Az egyetemi év végi vizsgák értékelése. (Napirendről levéve.)

1952. szeptember 13.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírtos feljegyzések az ülésről.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az 1951/52. tanévben végzett egyetemi és főiskolai hallgatók, valamint a végző közgazdasági középiskolai tanulók elosztásának vizsgálata.
- 2. A különböző középiskolák és technikumok érettségi vizsgáinak eredménye.
- 3. A Minisztérium második negyedévi gazdálkodásának általános jellemzése.
- 4. A Kollégium hat hónapos tárgyalási terve (1952. szeptember 1. – 1953. február 28).]

1952. szeptember 22.

*Kemény János kollégiumi titkár emlékeztetője a kollégiumi előterjesztésekre vonatkozó határozatokról.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A köznevelés 1952-es tervének várható teljesítése, és 1953-as terve.
- 2. A felsőfokú oktatás hallgatói- és káder létszámterve, valamint fejlesztési terve.
- 3. A Minisztérium 1953-as beruházási terve.]

1952. október 2.

*Kézírtos feljegyzések az ülésről.
Előterjesztés.*

Napirend:

- [1. A „Felsőoktatási Szemle” című folyóirat munkájának vizsgálata.]

1952. október 9.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az 1952. évi iskoláztatási munka értékelése, az iskoláztatási tervfeladatok meghatározása, és azok politikai-szervezeti feltételei.
- 2. A szakérettségis tanfolyamok 1951/52. tanévi oktató-nevelő munkájának értékelése.
- 3. A pedagógusok tapasztalatainak feldolgozása.]

1952. október 16.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírtos feljegyzés az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A „Család és Iskola” című folyóirat helyzete és további feladatai.
2. Az 1952/53. tanév előkészítése és elindítása.]

1952. október 30.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírtos feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az egyetem programkészítésének helyzete.
2. Az általános iskolai alsó tagozatos tanterv átdolgozásának főbb szempontjai.]

1952. november 6.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A gyógypedagógiai nevelés-oktatás helyzete és fejlesztési feladatai.
2. Az ifjúsági és tanári könyvtárak fejlesztési terve.
3. A Minisztérium 1953. évi költségvetése.]

1952. november 15.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírtos feljegyzés az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az általános- és középiskolai tanulók társadalmi munkába történő bekapcsolása.
2. A tanár szakos egyetemi hallgatók pedagógiai képzése.]

1952. november 27.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A pedagógus és óvónői továbbképzés 1953/54. évi terve.
2. A Heves megyei Oktatási Osztály vizsgálata.]

1952. december 4.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírtos feljegyzés az ülésről.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A budapesti Műszaki Egyetem híradástechnikai tanszékei munkájának felülvizsgálata.
2. Jelentés a köznevelési statisztikai munkáról.
3. A „Köznevelés” című folyóirat munkájának értékelése.]

1952. december 11.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Jelentés a Lenin Intézet korábbi fejlesztéseiről.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az új egyetemi és főiskolai ösztöndíjak megállapítása.
2. A Lenin Intézet fejlesztése.]

1952. december 31.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírtos feljegyzés az ülésről.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A Központi Pedagógus Továbbképző Intézet (KPTI) első negyedévi munkája.
2. Az általános iskolai szaktanári továbbképzés átszervezése.]

1953. január 15.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Szóbeli beszámoló a Minisztertanács ügyrendjéről és az ezzel kapcsolatos feladatokról.
2. Az általános iskolák és általános gimnáziumok, tanító- és óvónőképzők első negyedévi tanulmányi eredményei.
3. A koreai gyermekek, illetve a Kim Ir Szen diákköthön tanulmányi eredményei.]

1953. január 29.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírtos feljegyzések az ülésről.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az iskolai testnevelés helyzete.
2. Az iskolai filmoktatás helyzete és feladatai.
3. Az általános- és a szakfelügyelet működése.]

1953. február 5.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírtos feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Minisztérium II. féléves munkatervének elkészítése.
2. Az általános- és középiskolai földrajztanítás helyzete.
3. Az iskoláztatás helyzetképe az 1952. decemberi előzetes felmérés alapján.]

1953. február 19.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Békési Lajos feljegyzése a napirendi ponthoz tett hozzászólásokról. Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] 10. A Minisztérium Személyzeti Főosztálya munkájának és káderfejlesztési tervének vizsgálata.

1953. február 26.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Előterjesztés.

Napirend:

- [1. A Minisztérium Iskolai Főosztályának féléves munkaterve.]

1953. március 5.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A Pedagógusképző Főosztály munkatervének tervezete. A Pedagógusképző Főosztály korábbi előterjesztése féléves munkatervéről. Előterjesztés.

Napirend:

- [1. A Minisztérium Pedagógusképző Főosztálya I. félévi munkájának kiértékelése, és a II. félévi munkaterv fő feladatai.]

1953. március 12.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A Tolna megyei Oktatási Osztály vizsgálata.
2. Az 1952. évi beruházási terv teljesítése.
3. A Minisztérium Továbbképzési Főosztálya szeptember - márciusi munkaidőszakának értékelése, és 1953. március - szeptemberi munkaterve.]

1953. március 26.

*Kézírással feljegyzések az ülésről. A Kollégium II. félévi átdolgozott tárgyalási terve.
Előterjesztés.*

Napirend:

- [1. A budapesti Apáczai Csere János Pedagógiai Főiskola munkájának felülvizsgálata.]

1953. április 16.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírással feljegyzések az ülésről.
Aláírás nélküli feljegyzés az 1. napirendi ponthoz.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A budapesti Pedagógus Továbbképző Intézet munkája.
2. A második, 1953. évi „Pedagógus Nap” szervezése.]

1953. április 30.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírással feljegyzések az ülésről.
Tóth Sándorné (Terv- és Pénzügyi Osztály) feljegyzése az 1. napirendi ponthoz. Aláírás nélküli feljegyzés az 1. napirendi ponthoz. Aláírás nélküli feljegyzés a 2. napirendi ponthoz.
Aláírás nélküli tervezet az általános iskolák munkaerő-gazdálkodásának és szervezetének főbb kérdéseiről.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. Az óvodai-, az általános- és középiskolai nevelőhelyzet és feladatok.
2. A Minisztérium Technikai Osztályának helyzete és problémái.]

1953. május 7.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A pedagógiai főiskolai gyakorlati képzés terve.
2. A Minisztérium 1952. évi gazdálkodása.]

1953. május 21.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékekkel. Kézírtas feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A budapesti osztályfőnökök munkája.
2. Az óvónőképzők helyzete.]

1953. június 11.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Kézírtas feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Az általános- és középiskolai fiatalok erkölcsi-politikai nevelése terén elért eredmények, valamint hibák vizsgálata.
- [2.] II. A Minisztérium szervezeti és működési szabályzatának kialakítása.

1953. június 18.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Jóború Magda aláírásával. Kézírtas feljegyzések az ülésről.

Napirend:

- [1.] 29. A politechnikai képzés helyzetének-, és az általános iskolákban és az általános gimnáziumokban való továbbfejlesztése lehetőségeinek vizsgálata
- [2.] 30. Az általános- és középiskolai fizikaoktatás helyzetének értékelése.
- [3.] 31. Az iskolai szemléltető eszközök gyártásának ellenőrzése, és további feladatainak meghatározása.

1953. június 25.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] 31. Az 1953/54. évi iskoláztatás helyzetének vizsgálata.
- [2.] 32. A szakmai-módszertani munkaközösségek működésének értékelése.

Kiskollégium:

1952. április 1.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.

Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

- [1. A Gyermekkönyvek Háza megszervezése.
2. A Kollégium munkaterve.
3. Szóbeli beszámoló az Országos Pedagógus Nap előkészületeiről.
4. Szóbeli beszámoló a Pedagógus Szakszervezettel való kapcsolatáról.
5. Szóbeli beszámoló a pártszervek elé kerülő anyagok időpontjáról, felelőseiről.
6. A Minisztérium átszervezési tervezete.]

1952. április 15.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. A nyelvtanítási konferencia tervezete.]

1952. április 21.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az általános iskolák alsó tagozatainak óra- és tanterv módosítása.
2. Az 1952-ben végző egyetemi és főiskolai hallgatók minisztériumon belüli elosztása.]

1952. május 5.

Feljegyzések az ülésről.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. Egyetemi és főiskolai rektori és dékáni kinevezések (Trencsényi-Waldapfel Imre, Hajós György, Beér János, Kardos Tibor, Kárteszi Ferenc, Bolgár Elek, Bóka László, Mártonffy Károly, Hajdú Gyula, Nagy Tamás, Fodor Gábor, Szőkefalvi Nagy Béla, Koch Sándor, Tettamanti Béla, Gerőné Fazekas Erzsébet, Búza László, Martonyi János, Bognár Rezső, Soó Rezső, Földvári Aladár, Fényes Imre, Gunda Béla, Kocsis Mihály, Tamás Lajos, Krajevszki P. D., Barta János, Kádár István, Koltai-Kastner Jenő, Baróti Dezső, Sótér István, Vörös Imre, Rázsó Imre, Kardos György, Sályi István, Pattantyús Géza, Komondy Zoltán, Kozman, Terplán Zénó, Vágó Artúr, Vékásy Alajos, Erdei László, Telegdi Kovács László, Bardon Alfréd, Németh Endre, Cholnoki Tibor, Kónya Albert, Borbély Samu, Zorkóczi Béla, Petrich Géza, Gyulai Zoltán).]

1952. május 12.

A Minisztériumi Titkárság kísérőlevele Orbán Lászlóhoz az 1. napirendi pont anyagának megküldéséhez.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Pedagógus Nap budapesti ünnepségeinek tervezete.
2. A tanévvégi hittanbeíratások szabályozása.]

1952. május 19.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. Az Országos Pedagógus Nap megszervezése.]

1952. május 26.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Kézírtos feljegyzés az ülésről.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az ipari és mezőgazdasági technikumok helyzetének vizsgálata, és a róluk szóló párhátározat végrehajtása.
2. Az 1952-ben a Szovjetunióban végzett ösztöndíjasok személyenkénti elosztása (Balázs Endre, Petrasovits Géza, Kardos Péter, Tóth Lajos, Bán Ákos, Egyed János, Németi (Némety) Béla, Luca Ferenc, Klenczner András, Orbán Győző, Feri (Fuchs) Klára, Baranyi Gyula, Kőte Sándor, Bajáki (Holczner) Vera, Zofián Ella, Rosta László, Nagy Lajos, Gerencséri Zsigmond, Kertész Imre, Merányi (Schuller) Zsuzsanna, Erdélyi Károly, Rév Mária).
3. A Maxim Gorkij magyar-orosz iskola helyzetének vizsgálata.]

1952. június 9.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Köznevelési dolgozók beiskolázása levelező oktatásra.
2. A tanítóképzők igazgatása.
3. Kiszertár, valamint kiskönyvtár létesítése a tanítóképzőkben.]

1952. június 16.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Sebes Gusztáv (Országos Testnevelési és Sportbizottság) megbízólevele Béres Tibor és Kozák Lajos részére a 4. napirendi pont tárgyalására.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Kim Ir Szen iskola brigádvizsgálata.
2. Az egyetemi és főiskolai egységes nyilvántartási rendszer bevezetése.
3. Az 1952/53. tanévi jegyzetkiadás terve.
4. Testnevelési gimnáziumok helyzetének vizsgálata.
5. Az általános gimnáziumok 1952/53. évi óraterve.]

1952. szeptember 8.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Egyetemi és főiskolai docensi kinevezések (Jausz Béla, Gyires Béla, Horváth János, Fényes Imre, Berényi Dénes, Pócza Jenő, Aujeszki László, Szalay Sándorné Csongor Éva, Fáber Gusztáv, Vasvári Nagy Ferenc, Harsányi István, Kordoss József, Fenyő István, Mika József, Kozmann György, Vékassy Alajos, Rados Kornél, Széll László, Magyar György, Cotel Kornél, Petri Tibor, Szirmai Gina, Gáspár Rezső, Raisz Iván, Téglásy Ferenc, Horváth Aurél).
2. A Kollégium új összetétele.
3. Vezetői értekezlet rendszeresítése.]

1952. szeptember 24.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. A tanítóképzés idejének meghosszabbítása.]

1952. szeptember 29.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Egyetemi tanári kinevezések (Harmatta János, Gyóni (Szolár) Mátyás, László Gyula, Császár Ákos, Koch Ferenc, Halász Pál, Kálmán Béla, Papp István, Varga Zoltán, Malán Mihály, Wágner Richárd, Mihaltz István, Bácskai Tamás, Román Zoltán, Taky Ferenc, Chohnoki Tibor, Bosán István, Egyed Zoltán, Lévai Andor, Berendi György, Király György, Pogány Frigyes, Szatmári József, Messinger Géza, Földeák Árpád (Lovag Kholyber Valter), Kiss Tibor, Sziráki (Szkicsák) Miklós, Marton Tibor, Csendes Béla, Mihályi György, Kazár Leoni, Cotel Kornél, Petri Tibor, Szirmai Gina, Balogh László, Szőkefalvi-Nagy Zoltán).
2. Az általános- és középiskolai Rendtartás elkészítése.
3. Törvényerejű rendelet alkotása a kisdédóvásról.
4. Az 1952. évi november 7-ei kormánykitüntetések elosztása és a kitüntetésekkel kapcsolatos egyes kérdések tisztázása.]

1952. október 6.

*Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.
Előterjesztés.*

Napirend:

[1. A nevelők 1952/53. tanévi mozgatósi terve.]

1952. október 13.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. Az oktatási osztályvezetők október 20-ai értekezletének előadásvázlatai.]

1952. október 20.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A szaktanári továbbképzés átszervezése.]

1952. október 23.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések a 2-3. napirendi pontokhoz.*

Napirend:

- [1. A Minisztérium Belső Csoportja munkája.
2. Országos pedagógus kongresszus rendezése.
3. A nemzetiségi oktatás helyzete és problémái.]

1952. október 27.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

- [1. A tudományos könyvtárak öt éves terve.
2. Az egykori Köznevelési Minisztérium Kiadó tudományos jellegű kiadványainak kiadása.
3. Az irodalomtanítás javítására kidolgozott Szokolszky-féle munkaközösség terveinek bírálata.
4. A nyelvtanítási konferencia megrendezése, a beszámoló tételeinek kialakítása.]

1952. november 25.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A tanítóképzők végleges óra és tanterve.]

1952. december 23.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztések.

Napirend:

[1. A Magyar Nyelvőr című folyóirat átvétele.

2. A diák szociális juttatások átadása a szaktárcák részére.]

1953. január 26.

Előterjesztések.

Napirend:

[1. Matematika módszertani folyóirat kiadása.

2. A „Szocialista Nevelés Könyvtára” című sorozatban megjelenő „A magyar irodalomtanítás módszertana” című kiadvány tervezete.]

1953. március 2.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

[1. A Földes Ferenc Pedagógiai Kollégium munkájának vizsgálata.

2. A tanító- és óvónőképzők központi szakfelügyeletének biztosítása.]

1953. március 16.

Feljegyzés a következő értekezletek tervezett témáiról.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A szakminisztériumok nevelőigénye az 1953/54-es iskolai évre.]

1953. március 23.

A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül. A határozatokat kapók névjegyzéke. Előterjesztés.

Napirend:

1. A Minisztérium Iskolai Főosztálya káderfejlesztési tervének kidolgozása.

1953. április 6.

Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Úttörővezető szak létesítése a pedagógiai főiskolákon.
- [2.] II. Az óvónői továbbképzés tervének kialakítása.
- [3.] III. A köznevelés második ötéves tervének kidolgozása.

1953. április 16.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József láttamozásával. Informatív jelentés a márciusi járási igazgatói és tantestületi nevelési értekezletekről. Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Az 1953. évi Szülők Iskolája Útmutatóinak értékelése, valamint az 1953/54. évi Szülők Iskolája tematika kialakítása.
- [2.] II. A Minisztérium Személyzeti-, Továbbképzési-, Iskolai-, valamint Pedagógusképző főosztályai együttműködési tervének kidolgozása a pedagógusok nevelésére.

1953. április 27.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] Országos Pedagógiai Könyvtár létesítése.

1953. május 5.

Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.

Napirend:

- [1.] A „Kiváló tanító” és „Kiváló tanár” kitüntetések adományozásának szabályozása.

1953. május 11.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Tudományos intézet módszertani osztályának létrehozása.
- [2.] II. A tanév jó befejezésével kapcsolatos mozgósítás megszervezése.
- [3.] III. A köznevelési bürokrácia felmérésének előkészítése.

1953. május 18.

Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Az új tanmenetforma, valamint a nevelők negyedéves munkatervének kialakítása.
- [2.] II. Az „Óvodai foglalkozások” című módszertani levél megalkotása.

**A Felsőoktatási Minisztérium Kollégiuma
1953****XIX-I-6-c**

1952 novemberében - szovjet mintára - kettéválasztották az oktatásügyi feladatokat, és a felsőoktatás irányítására Felsőoktatási Minisztérium szervezését kezdték meg. Miniszterré Erdey-Grúz Tibort nevezték ki. A létrehozást kimondó párthatározat már leszögezte, hogy a Minisztériumban a legfelső vezetést a miniszter és a három miniszterhelyettes mellett a Kollégium látja el.¹¹²

A Minisztérium decemberben alakult meg, de érdemi munkát csak 1953 januárjától látott el. A szervezés, valamint a munka megindulásának kezdeti nehézségei a vezetőtestületi tevékenységre is kihatottak, melyet eleinte a rendszertelenség és kidolgozatlanság jellemzett. A már kinevezett új vezetők még határozatlanok voltak, és a korabeli jellemzés szerint ráadásul „módszerbeli hiányosságok” is akadályozták az irányító munkát.¹¹³

Lényeges eltérés lett, hogy az elnyúló szervezés miatt a hivatalos Kollégium egy ideig még nem alakult meg, helyette az első időszakban csak a Kiskollégiumnak nevezett testület tartotta üléseit, amely vélhetően egyúttal magának a Vezető Kollégiumnak a működését is helyettesítette.¹¹⁴

Kiskollégium:

A Kiskollégium hasonló ügyeket tárgyalt, mint amelyek a „fő” Kollégium kötelességei lettek volna. Tagsága természetesen magába foglalta a legbefolyásosabb minisztériumi vezetőket, melyet rajtuk kívül a fontosabb tisztviselők, főosztályvezetők alkották. Egyéb tárcák és kormányhivatalok is képviseltették magukat (akár állandó jellegű meghívottként) valamely rájuk vonatkozó oktatásügyi kérdés kapcsán. Részt vett az üléseken a minisztériumi párttitkár, valamint az egyéb helyekről (Minisztertanács stb.) érkezett állandó megjelentek.¹¹⁵

A meghívókat a kiskollégiumi ülésekre Erdey-Grúz Tibor írta alá, ám januárban ezeken a meghívottak nevei azonban még nem szerepeltek, csupán az ügyet előadó személye. Gyakran a miniszter megbízottja kézbesítette ki, főleg a külső meghívottaknak.¹¹⁶

A napirendi pontok között a felsőoktatás irányításának feladatai mellett a Minisztérium szervezési kérdései, illetve külföldi kiküldetések kaptak helyet. A tárca munkájában kiemelten fontos feladatot jelentettek az egyetemi tanárok, docensek kinevezési ügyei. Az új kinevezendők személyére részletes életrajz készült (ezeket tekintették előterjesztéseknek), amelyek alapján hozott döntést a testület. Ezeket először februárban, majd később újra szabályozták, és a hozott döntéseket utasításokban és feljegyzésekben hozták az illetékes szervezeti egység tudomására.¹¹⁷ Meghatározták az előterjesztés elkészítésének módját, a

¹¹² MOL M-KS 276. f. 54. cs. 220. őe.

¹¹³ MOL XIX-I-6-c-1953. január 7., 19., 23., valamint: XIX-A-2-ee-IV-1953. A Közoktatásügyi Minisztérium Kollégiuma által a felsőoktatásra vonatkozó döntéseket már az új minisztérium hajtotta végre, és ehhez kapcsolódóan újakat is alkotott. (XIX-I-2-j-sz. n.-1953. (5. d.).)

¹¹⁴ MOL XIX-I-6-c, 1953. január-márciusi ülések.

¹¹⁵ MOL XIX-I-6-c-1953. február 26. A hivatalosan kinevezett kollégiumi tagokon kívül a Kiskollégiumon szereplők eleinte még részt vettek a megalakult Kollégium munkájában.

¹¹⁶ MOL XIX-I-2-m-755-1953. Mód Aladár (MDP) egy ízben panaszkolt, hogy a meghívót későn kapta meg. Az előterjesztéseket egy idő után két példányban küldték.

¹¹⁷ MOL XIX-I-2-m-1424-1953.

szakfőosztályok által a Személyzeti Osztály részére történő leadási határidőket, valamint összefoglalták a kiskollégium döntése utáni teendőket is.¹¹⁸

A Kiskollégiumra szánt előterjesztések formáit nem szabályozták, azok nagyon gyakran gépelt jelentések és feljegyzések. Ráadásul ezen előterjesztések gyenge színvonala miatt viszonylag sokszor le kellett venni őket a napirendről. A Vezető Kollégium megalakulásától várták ezen hibák megszűnését, és a színvonal emelése érdekében több döntés született. Ezek szerint a különböző kérdések alapelveit az illetékes miniszterhelyetttel előzetesen meg kell beszélni, és az előterjesztés munkálatainak elkészítésébe be kell vonni a Minisztertanács Hivatalának, valamint az MDP KV illetékes osztályának munkatársait, és emellett egyeztetést írtak elő az érintett társmisztériummal. Ezek felvetéseit, megjegyzéseit az anyagon fel kellett tüntetni. Az előterjesztésben történt változás esetén a szervezeti egységeknek újra be kell mutatni az anyagot. Kinyilvánították, hogy az előterjesztések csak elvi jelentőségű kérdésekkel foglalkozhatnak, és csak ilyen természetű határozati javaslatokat tartalmazhatnak.¹¹⁹

Arra is többször fel kellett hívni az érdekelt szervezeti egységek és személyek figyelmét, hogy a testület elé „nívós, jól és helyesen kitárgyalt anyagok készüljenek”. Az előkészületekbe a párt Agitációs és Propaganda Osztályát is bevonták. A sokszorosítás előtt minden esetben be kellett mutatni az anyagot az illetékes engedélyezőnek.¹²⁰

Az üléseken hozott határozatok kötelezően végrehajtandóak voltak. Ezekre vonatkozóan a Kiskollégium első időszakából nem került elő jegyzőkönyv, de februártól a hozott határozatok jegyzékét készítették el, majd márciusban jegyzőkönyv is készült. Valószínű azonban, hogy valamilyen formában az ülés vitáit szó szerinti formában, gyorsírással rögzítették, ugyanis erre utal a február 26-ai Kiskollégium, valamint a június 24-ei Kollégium anyagában található szóbeli jegyzőkönyv, illetve jegyzőkönyvi kivonat.¹²¹

Az előterjesztések többsége, valamint az ügyekben végzett levelezés, a kollégiumi tárgyalás és határozatok elvileg titkosnak nyilvánították, azonban ezeket az iratokon nem minden esetben jelezték. A végrehajtás, valamint az MDP informálása is gyakran a TÜK irodán keresztül történt.¹²²

Március 13-án - már a „valódi” Kollégium működésére készülve - utasításba adták a szervezeti egységeknek a testület elé vinni kívánt tervek kidolgozását.¹²³ Március végén körrendeletben szabályozták az előterjesztések formai követelményeit. Ennek indoklása szerint az „eddig tapasztalatok azt mutatják, hogy a Kollégium elé terjesztett anyagokat a főosztályok (osztályok, csoportok) különböző formában terjesztik elő” az anyagokat. Ennek megszüntetésére kidolgozták, hogy a meghatározott napon tartott ülésekre az előterjesztéseket négy munkanappal korábban le kellett adni a minisztériumi titkárságon. Ezzel egyetemben közölni kellett a témában meghívandók névsorát. A pénzügyi kihatású javaslatokat előzetesen mindig jóvá kellett hagyatni a Pénzügyi Főosztállyal. Az anyagok a Kollégium elé csak az

¹¹⁸ MOL XIX-I-2-m-957-1953.

¹¹⁹ MOL XIX-I-2-m-860-1953. A Minisztertanács Hivatala véleménye szerint is kapkodóak és kidolgozatlanok voltak az előterjesztések, főleg az „állandó zaklatottság” és az „elvi kérdések tisztázatlansága” miatt. (XIX-A-2-ee-IV-1953.)

¹²⁰ MOL XIX-I-2-j-339-1953. Kónya Albertet tették meg illetékesnek, akivel az anyagról egyeztetni kellett. A tervezeteket megküldték a számára, és ő láttamozta azokat (uo. -430-1953).

¹²¹ MOL XIX-I-6-c-1953. február 26., és június 24.

¹²² MOL XIX-I-2-m-965-1953, illetve 1229-1953., valamint: XIX-I-6-a-0136-1953. A miniszter fegyelmet helyezett kilátásba az indiszkréciót elkövetőnek.

¹²³ MOL XIX-I-5-a-13-16-1953.

illetékes miniszterhelyettes láttamozása, vagyis jóváhagyása után kerülhettek a testület elé. Bennük a korábbi kollégiumi határozatok végrehajtásáról be kellett számolni.¹²⁴

Az előterjesztések terjedelmét négy sűrűn gépelt oldalban maximálták (az illetékes miniszterhelyettes kivételes esetben engedélyt adhatott hosszabbra), és az ülés befejezése után mindenki köteles volt a jegyzőkönyv vezetőjének leadni. „A Kollégium állandó tagjai azt az anyagot, ami a további munkájukhoz feltétlenül szükséges, mindaddig maguknál tarthatják míg a munka elvégzése megkívánja.” Az így kint lévő anyagokról a titkárság kötelessége volt nyilvántartást vezetni, és a határidő letelte után azokat visszakérni. A hozott határozatokat osztályvezetői értekezleteken, „vagy más módon” ismertetni kellett. Megadták a formai követelményeket is: bal felső sarokban a minisztérium neve alatt a szervezeti egység neve, jobb felső oldalon a „Szigorúan titkos!” minősítés alatt a példányszámot, a gépelő és az összeolvasó nevét kellett feltüntetni. Középen a tárgyat az előadó neve követte, és az egyéb érintett minisztériumoknak illetve az ügyben megbeszélést folytatott személyek kiírására volt hely. Feltüntették az egyetértés-, illetve az egyet nem értés tényét is. Ezeket kellett követnie az „Előterjesztés a Felsőoktatási Minisztérium Kollégiumához” címfelirat alatt a tartalmi mondanivalónak. Dátummal és aláírással zárult.¹²⁵

A kollégium fent említett alapelveiről, működéséről titkos minősítésű ún. Tájékoztatót is kiadtak¹²⁶

Ettől kezdve az előterjesztések valóban kidolgozottabbak lettek, stenciles formában készültek el, és megfeleltek az egyéb előírásoknak is. Megjelentek a korábbi határozatokra történő hivatkozások, és az üléseken elhangzott információkra is utaltak a végrehajtás során. A határozatok végrehajtásának módja, illetve maga a végrehajthatóság szintén szóba került.¹²⁷

A március 25-ei jegyzőkönyv fogalmazványában már Vezető Kollégiumról írtak, de ezt kézzel áthúzták, és az ülést csak kiskollégiumiként véglegesítették. Erre vonatkoztatva határozatokat is hoztak: a Vezető Kollégium kinevezéséig a kiskollégium tartja üléseit, kéthetente. További szabályozásként rendelték el, hogy az ülés után két napon belül a tagok meg kellett kapják a jegyzőkönyvet. Kijelentették, hogy „fel kell hívni az előterjesztéseket készítők figyelmét, hogy fokozottabb mértékben tanulmányozzák a szovjet és népi demokratikus dokumentációs anyagot, s ezáltal emeljék az előterjesztések színvonalát.” A főosztályvezetők az ülésen hozott határozatok végrehajtását azonnal kötelesek megkezdeni, és ők a felelősek, kivéve, ha a feladatra külön felelős van kijelölve. „A jegyzőkönyv kézhezvételétől számított 4 órán belül a főosztályvezetők kötelesek az osztályvezetőknek írásban a feladatokat kiadni.”¹²⁸

Kollégium:

Április folyamán következett be a váltás: az április 8-ai ülés már kollégiumi értekezlet volt, ráadásul az MDP Titkárságának döntése értelmében a „Vezető” jelző is kikerült a Kollégium neve elől.¹²⁹ Valószínű, hogy április 8-a után is megmaradt a Kiskollégium intézménye, ugyanis eben az időszakban a Kiskollégiumra szánt témáknak is kidolgozták a munkatervet.

¹²⁴ MOL XIX-I-5-a-13-16/2-1953. A fogalmazványban a „Kollégium” szót megelőző „Vezető” kifejezést kézzel következetesen kihúzták. Kihúzták a következő mondatot is: „Az eddig megtartott kiskollégiumi ülések elé terjesztett anyagok különböző formákban készültek.”

¹²⁵ Uo. A Minisztertanács május végén szabályozta a Kollégiumok működését, azonban ez a Felsőoktatási Minisztérium Kollégiuma működését érdemben már nem befolyásolta.

¹²⁶ XIX-I-2-j-sz.n.-1953. (6. d.)

¹²⁷ MOL XIX-I-2-m-978-1953, illetve 2179-1953, illetve 1379-1953. Előterjesztéseket is mellékeltek.

¹²⁸ MOL XIX-I-6-c-1953. március 25.

¹²⁹ MOL 276. f. 54. cs. 238. öe. Az április 16-ai meghívón még a Kiskollégium szó szerepel

A továbbiakban viszont a Kollégium vitte tovább a legfontosabb ügyeket és a pontosan szabályozott formában tárgyalta le az elé került anyagokat.¹³⁰

Erdey-Grúz miniszter szigorúan szabályozta a megjelenési kötelezettséget: ha valaki nem tudott megjelenni egy adott ülésen, azt előre be kellett jelenteni, valamint gondoskodni olyan helyettes kiküldéséről, aki az ügyeket ismeri, a szükséges instrukciókat megkapta és így a vonatkozó kérdésben állást tud foglalni. A korabeli jelentése szerint Erdey az üléseken „... törekszik az alapos munkára. Munkatársaitól ezt sajnos nem kapja meg. (ebben látom a munkatorlódás egyik okát is.) E pongyola ügyelőkészítés megszüntetésére nagyobb eréllyel kellene fellépnie. A határozatok végrehajtását kezdettől kezdve erélyesen kellene ellenőriznie.”¹³¹

Az értekezletein hozott határozatok természetesen szintén a Minisztérium szervezeti egységei hajtottak végre, és a testület ellenőrizte. Június során megállapították, hogy a határozatok végrehajtásának ellenőrzése nehézségekbe ütközik. Ennek megjavítása érdekében kidolgozták, hogy a főosztályvezetőknek a határozat kézhezvétele után három napon belül le kellett adni a titkárságon a végrehajtás ütemtervét. A minisztériumi titkárság Igazgatási Osztályának feladatává tették a határozatok ellenőrzését. Ezen kívül kijelentették, hogy a kollégiumi anyagok még mindig „nem ütötték meg a kívánt mértéket” és „szétfolyók”, „túl terjedelmesek”, nem jelölték meg „élesen a hiányokat és feladatokat”, sőt gyakran a javaslatok nem következtek az előzményből. Felszólították az „előkészítéssel kapcsolatban lévő elvtársakat”, hogy fokozott mértékben ügyeljenek az elkészítésre, azok rövidek legyenek, és csak elvi kérdésekkel foglalkozzanak, valamint kevés javaslat legyen bennük.¹³²

A Kollégium tagjaira már január 1-jén javaslatot tettek, azonban március végéig érdemi lépés nem történt. Március 25-én Erdey-Grúz Tibor új javaslattal fordult személyesen Horváth Mártonhoz, aki ennek alapján készített előterjesztést a Titkárság április 8-ai ülésére. A Titkárság nem engedélyezte a minisztériumi párttitkár taggá történő kinevezését, de meghagyta az üléseken való részvételük jogát.¹³³

A Felsőoktatási Minisztérium Kollégiuma nem tudta hosszabban folytatni tevékenységét, ugyanis a két párhuzamosan működő minisztériumot nyáron összevonták, és 1953. július 4-étől már az egyesített Oktatásügyi Minisztérium kezdte meg működését.

A Felsőoktatási Minisztérium Kiskollégiumának tagjai:

Andics Erzsébet	1953. február 17. – 1953. március 25.
Csiki-Szász Dezsőné	1953. január 7. – 1953. március 25.
Erdey-Grúz Tibor	1953. január 7. – 1953. március 25.
Farkas Domonkos	1953. január 7. – 1953. március 25.
Füszfás Jenő	1953. február 17. – 1953. március 25.
Halász Aurél	1953. január 7. – 1953. március 25.
Karkész Sándor	1953. március 25. – 1953. március 25.
Kónya Albert	1953. január 7. – 1953. március 25.
Orbán László	1953. január 7. – 1953. március 25.

¹³⁰ MOL XIX-I-6-c-1953. április 15. Egy május 30-ai ellenőrzési feljegyzés szerint a Kollégium a rendes munkáját február 6-án kezdte meg (XIX-I-6-c-1953. június 3.).

¹³¹ MOL XIX-I-2-m-458-1953., valamint: XIX-A-2-ee-IV-1953. A határidők betartását is szigorúan vették.

¹³² MOL XIX-I-6-c-1953. június 17. A következő Kollégium elé utalták az új munkaterv elkészítését.

¹³³ MOL XIX-I-6-a-06-1953., illetve XIX-I-2-m-638-1953, valamint: MOL 276. f. 54. cs. 238. öe. Sajat maga, valamint Andics Erzsébet, Kónya Albert, Sulán Béla, Kovács Vilmos, Füszfás Jenő, Mód Aladár, illetve az MDP és DISZ minisztériumi vezetőinek személyének kinevezését ajánlotta.

Sulán Béla	1953. január 7. – 1953. március 25.
Winkler Pálné	1953. január 7. – 1953. március 25.

A Felsőoktatási Minisztérium Kollégiumának tagjai:

Andics Erzsébet	1953. április 8. – 1953. június 24.
Erdey-Grúz Tibor	1953. április 8. – 1953. június 24.
Füszfás Jenő	1953. április 8. – 1953. június 24.
Kónya Albert	1953. április 8. – 1953. június 24.
Kovács Vilmos	1953. április 8. – 1953. június 24.
Sulán Béla	1953. április 8. – 1953. június 24.

Titkár: Rajnai Rudolf

Állandó meghívottak: Orbán László, Csiki Szász Dezsőné, Rigler György, Ács Erzsébet.

A Felsőoktatási Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke:

Kiskollégium:

1953. január 7.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

[1. Egyetemi tanárok kinevezése (Haász Árpád, Markos György, Csanádi György, Báti László, Fogaras István, Maróti Ödön, Haraszthy (Haraszti György) Gyula).
2. Külföldi tanulmányutak előkészítése.]

1953. január 19.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.
Előterjesztések az 1-3. napirendi pontokhoz.*

Napirend:

[1. A tudományegyetemek esti és levelező tagozati oktatásának módosítása.
2. Külföldi tanulmányutak előkészítése.
3. A műszaki egyetemek esti tagozataira előkészítő tanfolyam 1953/54. évi keretszámai.
4. Szóbeli beszámoló a vizsgákról.]

1953. január 23.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. Kitüntetési javaslatok Kossuth-díjra (Sályi István, Koch Sándor, Bognár Rezső).]

1953. február 6.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Farkas láttamozásával. Határozatok jegyzéke, Erdey-Grúz Tibor aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

[1.] I. Egyetemi tanárok kinevezése (Hevesi Gyula, Kardos Lajos, Mödlinger Gusztáv, Faludi Béla).

[2.] II. A felsőoktatás februári rektori pénzalapjának felosztása.

[3.] III. A tanulmányi és előzetes munkaszerződések szabályozása.

[4.] IV. A Szovjetunióba utazó felsőoktatási delegáció munkatervének kialakítása.

[5.] V. Az egyetemek és főiskolák tankönyv- és jegyzetellátására vonatkozó rendelettervezet kidolgozása.

[6.] VI. A Romániába utazó tanulmányi delegáció tevékenysége alapelveinek kidolgozása.

[7.] VII. Minisztériumi bizottság létrehozása a beiskolázás irányítására.

1953. február 17.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Erdey-Grúz Tibor kézjegyével. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

[1.] I. A Minisztérium féléves munkatervének kialakítása (1953. március 1. – augusztus 1.).

[2.] II. Tudományos Módszertani Tanács felállítása.

1953. február 26.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Erdey-Grúz Tibor kézjegyével. Előterjesztések.

Napirend:

[1.] I. Az egyetemisták és főiskolások tanulmányi- és előzetes munkaszerződéseinek szabályozása.

[2.] II. A szakmai és levelező oktatás tanulmányozására a Német Demokratikus Köztársaságba (NDK) kiküldött delegáció tevékenysége alapelveinek kidolgozása.

[3.] III. Az egyetemek és főiskolák esti- és levelező tagozatain folyó fakultatív orosz nyelvoktatás helyzetének vizsgálata.

[4.] IV. A Szovjetunióba utazó felsőoktatási delegáció munkatervének kidolgozása.

1953. március 11.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Erdey-Grúz Tibor kézjegyével. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül. Előterjesztések az 1-8. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A vizsgastatisztikai adatok összehasonlításának-, a hallgatók tanulmányi átlaga kiszámítási módjának- és a hallgatók szociális összetétel szerinti csoportosítása szempontjainak kialakítása.
2. Egyetemi tanári és docensi pályázatok rendszerének szabályozása.
3. Az 1953/54. tanév egyetemi és főiskolai felvételi vizsgarendszerének kialakítása.
4. A Minisztérium Kulturális és Szociális Osztálya ügykörének és feladatának meghatározása.
5. A „Rákosi Mátyás” ösztöndíjasok felülvizsgálata (Szemán Erika, Tar Sándor, Gombik Imre, Szabó Károly, May Péter, Török Szilveszter, Kozár László, Moschein Miklós, Varga Imre, Chirila A., Karancz Ernő, Németh Géza, Bogodis Ferenc), és az új ösztöndíjak adományozásának szabályozása.

Egyéb:

6. Weltner Andor dékánhelyettesi megbízatása az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Jogi Karán.
7. A Minisztérium káderei fejlődése ellenőrzésének-, és kádernyilvántartásuk vezetésének szabályozása.
8. A szakmai oktatásban részt vevő minisztériumi dolgozók ellenőrzésének bevezetése.
9. A kollégiumi előterjesztések formájának kialakítása.
10. Összminisztériumi értekezlet szervezése a Minisztérium megalakulása- illetve a munkaterv feladatainak meghatározására miatt.

1953. március 25.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, Erdey-Grúz Tibor gépelt aláírásával. Előterjesztések az 1–3. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A felsőoktatás 1952. évi nyári termelési gyakorlata tapasztalatainak értékelése.
2. Az egyetemek és főiskolák felé kiadandó minisztériumi utasítások koordinálása.
3. A „Rákosi Mátyás” ösztöndíjasok felülvizsgálata és új ösztöndíjak adományozása.

Egyéb:

4. Határozatok a Kollégium működésének szabályozására.

Kollégium:**1953. április 8.**

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Erdey-Grúz Tibor kézjegyével. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az egyetemi könyvtárak egységes szervezeti szabályzatának és az egyetemi könyvtárak fejlesztési tervének megalkotása.
2. Három éves levelező tagozat bevezetése az általános iskolai tanárok továbbképzésére.
3. Az Idegen Nyelvek Főiskolájának helyzetének és problémáinak vizsgálata.
4. Az egyetemek és főiskolák típuszabályzatának kialakítása. (Napirendről levéve.)
5. Egyetemi tanárok és docensek kinevezése (Nemesdi Ervin, Hubert Gusztáv, Valkó Iván Péter, Kolozs (Kolos) Richard, Lovass Nagy Viktor, Reuss Endre, Gondár Jenő). (Napirendről levéve.)

1953. április 15.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az egyetemek és főiskolák tervapparátusának vizsgálata, és a tervezési munka megjavítása.
2. A Minisztérium kollégiumai munkatervének meghatározása (1953. április 1. – augusztus 31).
3. Az 1952/53. tanévi szakérettségis tanfolyamok első féléve oktató-nevelő munkájának értékelése.

1953. április 29.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, Erdey-Grúz Tibor kézjeggyével. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Bognár Rezsőnek, a debreceni Tudományegyetem rektorának-, valamint Fodor Gábornak, a szegedi Tudományegyetem rektorának feljegyzései az 1. napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A felsőoktatási oktatószemélyzet munkaidő-szabályozásának végrehajtása.
2. A Minisztérium 1952. évi beruházási terve teljesítésének értékelése.

1953. május 13.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, Erdey-Grúz Tibor kézjeggyével. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Jánosi Ferenc (Minisztertanács Hivatala) feljegyzése az 1-2. napirendi pontokhoz.

Előterjesztés az 1-3. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. Az egyetemi programkészítés munkájának, és bevezetése tapasztalatainak értékelése.
2. A felsőoktatási terv 1953. I. negyedévi tervteljesítésének vizsgálata.
3. Az ösztöndíj-rendszer értékelése, és az érvényben lévő ösztöndíj rendelet módosítása.

Egyéb:

4. Fegyelmi eljárás indítása Gyimesi Pál minisztériumi előadó ellen.

1953. június 3.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Feljegyzés a kollégiumi határozatok végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Tudományos Módszertani Tanács megszervezése, és ügyrendjének kialakítása.
2. A felsőoktatási tankönyvkiadás és jegyzetellátás tapasztalatainak értékelése, és a további feladatok meghatározása.
3. Az egyetemeken tartandó kulturális rendezvények szabályozása, és a tömegnevelés feladatainak 1953/54. tanévi meghatározása.

1953. június 17.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Módszertani Tanács felállítása, és feladatainak meghatározása.
- [2.] II. A „Haladás” Sportegyesület munkájának vizsgálata.

Napirenden kívül:

- [3.] 1. A kollégiumi határozatok végrehajtása menet közbeni ellenőrzésének szabályozása.
- [4.] 2. A tudósok túlterhelése problémájának megoldása.

1953. június 24.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Az ülés 3. napirendi pontjáról készült szóbeli jegyzőkönyv kivonata, aláírás nélkül.

Előterjesztések

Napirend:

- [1.] I. Az állami szakkádereképzés ideológiai oktatásának értékelése, és a következő évi oktatás tervének meghatározása.
- [2.] II. A Minisztérium Kollégiuma munkatervének módosítása.
- [3.] III. A debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán tapasztalt „népies” megnyilvánulások (a „karácsonyizmus”) vizsgálata.
- [4.] IV. A műszaki egyetemek vidéki esti tagozatai munkájának vizsgálata. (Napirendről levéve.)

**Az Oktatásügyi Minisztérium Kollégiuma
1953-1956****XIX-I-2-k**

1953 közepén a két oktatással foglalkozó minisztériumot, a Közoktatásügyit, valamint a Felsőoktatásit egyetlen minisztériumban egyesítették, Erdey-Grúz Tibor miniszter vezetése alatt. Július 4-én kezdte működését az új Oktatásügyi Minisztérium, amelynek tevékenységében szintén kiemelten fontos szerepet kapott a kollektív vezető testület: a Kollégium.

Működését elsősorban a nem sokkal korábban kiadott minisztertanácsi határozat befolyásolta leginkább, amely a két korábbi tárca kollégiumainak munkáját már nem, azonban az újét már teljes mértékben szabályozta és át is alakította.¹³⁴

A a testület fogalmának a miniszter véleményező és tanácsadó szerveként való meghatározása az Oktatásügyi Minisztérium általános jellegű Ügyrendjébe is bekerült.¹³⁵ Magának a Kollégiumnak az Ügyrendjét 1953. július 23-án adták ki. Ebben a minisztertanácsi határozat előírásainak ismételten és összegezésén túlmenően egyes részletkérdéseket is szabályoztak. E szerint a Kollégium tagja a miniszteren kívül annak első helyettese, a miniszterhelyettesek, a Minisztertanács által kinevezett fontosabb szervezeti egységek vezetői és „a minisztérium területén működő szakemberek”. Az üléseken meghívott szakértők is részt vehetnek.¹³⁶

Napirendjére elsősorban a minisztérium éves és féléves munkatervét, azok végrehajtásának ellenőrzését, a költségvetést, a fontosabb szervezeti, valamint a munkák tartalmi változásait, az oktató-nevelő munkát és az oktatásügyi igazgatást, a tanterveket, programokat, a tankönyvek kidolgozásának elvi kérdéseit, a tanácsapparat munkájának, az egyes intézmények működésének vizsgálatát, a főosztályok munkáját, az egyes szakterületek legfontosabb problémáit, illetve a káderkiválasztást tűzték ki.¹³⁷

A napirendet csak a miniszter hozzájárulásával lehetett megváltoztatni. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kellett a betérjesztő által javasolt és határozattá emelt javaslati pontokat, a végrehajtásért felelősök és a határidő megjelölésével. A határozat kézhez vételétől számított három napon belül ütemtervet kellett készíteni a végrehajtásra, és egy példányát pedig a Titkárságon leadni. A végrehajtást kötelező volt ellenőrizni, méghozzá oly módon, hogy az annak „során felmerülő nehézségek és elmaradások kellő időben, a végső határidő megváltoztatása nélkül kiküszöbölhetők legyenek”. Az eredményekről a Kollégium titkára számolt be írásban.¹³⁸

Az ülés időpontját, a meghívandókat és munkatervi napirendjét a titkár javaslatára a miniszter állapította meg. Az előterjesztéseket az érdekeltekkel (a főosztályokkal, más szaktárcákkal stb.) meg kellett tárgyalni, és egyetértésüket vagy észrevételeiket az előterjesztésen fel kellett tüntetni. A pénzügyi kihatású előterjesztéseket minden esetben egyeztetni kellett a Terv- és Pénzügyi Főosztállyal, a statisztikai vonatkozásúakat a Titkárság küldte tovább ugyanezen főosztály Statisztikai Csoportjának. Előírták, hogy legalább egy-két munkanap álljon rendelkezésre az áttanulmányozás céljából. A Titkárságnak nyolc nappal, egy résztvevőnek öt nappal a kollégiumi ülés előtt meg kellett kapnia az előterjesztést. Terjedelme maximum négy gépelt oldal lehetett (a miniszterhelyettesek adhattak engedélyt nagyobbra), és jelölni kellett rajta, hogy az előterjesztő kiket kíván meghívni az értekezletre. „Az előterjesztésnek

¹³⁴ A kollégiumi munka 1953-as szabályozását lásd a Bevezetőben.

¹³⁵ MOL XIX-I-4-g-1. tétel-sz. n.-1954 (24. d.).

¹³⁶ MOL XIX-I-2-k-1953. augusztus 5. Az Ügyrend akkoriban titkos minősítésű volt.

¹³⁷ Uo.

¹³⁸ Uo.

tartalmaznia kell az előterjesztésben felvetett kérdést érintő korábbi párt-, kormány- és kollégiumi határozatok végrehajtásának eredményeit, illetőleg hiányosságait.“ Az előterjesztéseket az ülés befejezése után a jegyzőkönyv vezetőjének át kellett adni. „A Kollégium tagjai azt az anyagot, amely a további munkájukhoz feltétlenül szükséges, addig tarthatják maguknál, amíg a munka elvégzése megkívánja. A Kollégium tagjainál lévő anyagokról a Minisztériumi Titkárság köteles nyilvántartást vezetni és a határidő leteltével az anyagokat visszakérni.“¹³⁹

Az előterjesztésekhez mintát is mellékeltek. E szerint minden írásmű bal felső sarkára rá kellett vezetni a minisztérium nevét, alatta a szervezeti egység nevét, jobb felső sarokba a minősítést („Szigorúan titkos!“), a példány számát, a gépelést és az összeolvasást végző nevét. Középen a tárgy, az előadó, a „mely minisztériumokat érinti“ kitétel szerepelt, és az egyeztetés végeredménye. Alatta középen: „Előterjesztés az Oktatásügyi Minisztérium Kollégiumához“. Ezt követte maga a lényegi szöveg, aláírással lezárva.¹⁴⁰

Az ülések lebonyolítását a Minisztériumi Titkárság intézte, és a Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatába is belefoglalták a kollégiumi ügyek előkészítésének feladatát. A Titkárságon belül az Igazgatási Osztály tevékenységi körébe tartozott ez a munka, illetve az ügyrend betartása, valamint a „párt- és kollégiumi határozatok végrehajtásának biztosítása“.¹⁴¹

Az első ülést július 15-én már Erdey-Grúz Tibor miniszter vezetésével tartották. A miniszter végig kiemelt gondot fordított a Kollégium szabályos működésének biztosítására. Jelentősebb és jelentéktlenebb ügyekben egyaránt személyesen, illetve saját titkársága segítségével intézkedett, és gyakran intette a kollégiumi tagokat, valamint az adminisztratív résztvevőket a pontosabb, lelkiismeretesebb munkára. A napirenddel kapcsolatos ügyekben is személyesen hozzá küldték a megkereséseiket a különböző külső szervek, és ő intézte a továbbiakban az ügy sorsát. Ezekből kiemelkedik a Magyar Tudományos Akadémiával folytatott levelezése. Mivel az MTA is illetékes volt a Kollégiumon gyakran előforduló egyetemi tanári kinevezések elbírálásában, képviselői azonban gyakran nem jelentek meg, hanem csupán írásban küldték meg a miniszterhez a véleményüket. A miniszter is rendkívül gyakran kapott jelentéseket egy adott kollégiumi ülés valamely napirendi pontjára hivatkozással.¹⁴²

Az ülésen való részvételt szigorúan vették, és kötelezőnek tartották. A miniszter hangsúlyozottan figyelmeztette is a tagokat a megjelenési kötelezettségükre: „felhívom figyelmét, hogy a kollégium tagjai kötelesek a kollégium ülésein részt venni és tanácsadó munkájukkal a minisztérium vezetését segíteni“.¹⁴³ Ezt a többség be is tartotta, és az ülésezés fontosságát jelzi, hogy pl. Jóború Magda miniszterhelyettes egy aktuális kollégiumi ülés miatt nem ment el a Kiadói Tanács ülésére.¹⁴⁴

A külső meghívottak általában csak bizonyos napirendi témában voltak érdekeltek. Részt vett többek között az üléseken a Minisztertanács Titkárságának kulturális egységének kiküldöttje, az MDP, a DISZ, Pedagógus Szakszervezet vagy éppen az Állami Ellenőrző Központ munkatársa is. A Minisztertanács Titkársága fokozottan figyelte a kollégiumi munkát, arról feljegyzéseket és jelentéseket készített.¹⁴⁵

¹³⁹ Uo.

¹⁴⁰ Uo.

¹⁴¹ MOL XIX-I-4-g-1. tétel-sz.n.-d.n. (23. d.), valamint: XIX-I-2-f-13-15-1954.

¹⁴² MOL XIX-I-2-m-2119-1954., valamint uo. -157 és -10361-955. Egyéb esetben az illetékes főosztállyal értekeztek a kinevezésekről.

¹⁴³ MOL XIX-I-2-m-2567-1955.

¹⁴⁴ MOL XIX-I-2-n-898-1955. A miniszterhelyettesek alá beosztott dolgozók, ha egy ülés miatt nem tudtak beszélni a vezetőjükkel, írásbeli feljegyzést voltak kénytelenek készíteni (MOL XIX-I-2-c-110-1956).

¹⁴⁵ XIX-A-2-ee-E/TÜK-8/a-1954. egy 1954-es feljegyzés szerint a határozatok végrehajtása formálisan történik, az erről szóló beszámolók általánosak, a lényegét nem tartalmazzák, gyakran csak azt, hogy végrehajtottak egy adott határozatot.

A szervezeti egységek vezetőit már 1953 július végén felhívták, hogy közöljék szeptember-október - november hónapokra a grémium elé vinni kívánt témákat.¹⁴⁶ A kollégium munkatervére általában három hónapra szólt, és a szervezeti egységek is e szerint küldték be az adott negyedéves tématerveiket. 1955 nyarán összehangolták a Minisztérium munkatervét a kollégiuméval, és ezért július-augusztusra csak ideiglenes munkatervet állítottak össze, míg szeptember 1-jétől az 1955/56. tanévi minisztériumi munkatervvel párhuzamos terveket vezettek be.¹⁴⁷

A Minisztérium éves munkatervének tervezetét is a Kollégiumon tárgyalták meg, és határozataival a szervezeti egységek munkáját is befolyásolta. A munkatervhez és a jelentősebb feladatokhoz kapcsolódó javaslatokat szintén a Titkársághoz kellett benyújtani, hogy az ezután összegezett anyagot a testület elé vihessék.¹⁴⁸

A kollégiumi üléseken dőlt el az oktatásügy jelentősebb kérdéseinek a sorsa – természetesen a párt előzetes útmutatása, valamint programja, határozatai alapján. Erdey-Grúz Tibor meg is állapította: a tárca „fontosabb utasításainak alapelvei a kollégiumi ülésen kerültek megbeszélésre”.¹⁴⁹

Az ülésekre meghívókat küldtek szét, amelyek személyre szóltak, és azokon feltüntették az adott napirendi pontokat, az órára megadott időpontot és a többi meghívottat. A meghívókon mindig szerepelt az Ügyrend által is tartalmazott előírás, mely szerint az ülés befejezése után az anyagokat a jegyzőkönyv vezetőjénél leadni „szíveskedjenek”.

A kollégiumi előterjesztéseket a Minisztérium illetékes szervezeti egysége dolgozta ki. Előzetes jelleggel – és akár írásos felszólítás alapján - vázlatokat, határidőket és természetesen témákat készítettek. Ezen írásművek elkészültét hosszú, gondos munka előzte meg, és szigorú követelmény volt a precíz, a pontosság és az egyértelműség. A szigorúan titkos jelzéssel ellátott előterjesztések az Ügyrendben megadott forma szerint készültek. Ha lekerültek a napirendről, legtöbb esetben ezt a jegyzőkönyvben meg is indokolták. Megjegyzésre érdemes, hogy többször kinyilvánították, hogy „őszinte, bátor hangú” írásműveket várnak.¹⁵⁰

Az anyagok kidolgozását esetlegesen kapták meg az illetékes előadók, de olyan osztályvezető is volt, aki mindig saját maga végezte el ezt a feladatot.¹⁵¹

Az így elkészített anyagokat meghatározott időpontban kellett a Titkárságnak benyújtani, ahol beillesztették a Kollégium munkatervébe.¹⁵² Az előterjesztéseket egy idő után megküldték meg a készítő szervezeti egységet felügyelő miniszterhelyettesnek. Ehhez a nyers anyagokhoz kapcsolódóan előzetes megbeszéléseket is igényeltek, nemcsak a vezetővel, hanem az ügyel kapcsolatban szereplő külső szervek vezetőivel is. Ezután következett a véglegesítés az értekezlet számára, melyet a szervezeti egység főosztályvezetője végzett el.¹⁵³

Sem a Titkárság, se a tagok nem kapták meg minden esetben időben az előterjesztéseket, vagyis 5 nappal az ülés előtt. Ilyen esetben a miniszter szigorúan megróta Minisztériumi Titkárság vezetőjét a malőrért, és elvárta annak kijavítását. Emellett kinyilvánította: „ha valamely előterjesztés kellő időben nem készül el, úgy azt le kell venni a kollégium

¹⁴⁶ MOL XIX-I-2-i-0138/5-1953. A javaslatok összeállításánál tekintettel kellett lenni az 1027/1953. (V. 28.) számú minisztertanácsi határozatra.

¹⁴⁷ XIX-I-2-c (4. d.)

¹⁴⁸ MOL XIX-I-2-f-131-19/6-1955. a II. ötéves terv eredményes kidolgozása érdekében írásban kellett a javaslatokat, bíráló észrevételeket stb. megtenni.

¹⁴⁹ MOL XIX-I-2-m-86-1954.

¹⁵⁰ MOL M-KS 276. f. 91. cs. 23. öe., illetve 122. öe. A miniszter is benyújthatott előterjesztést.

¹⁵¹ Ladányi Andor szíves közlése.

¹⁵² MOL XIX-I-5-a-13-16/3-1953., valamint XIX-I-2-f-131-9/3-1955. Az MDP KV 1955. márciusi határozatának „maradékaltalan végrehajtása érdekében” tárgyalta a Kollégium a Minisztérium előtt álló feladatokat. Az erre vonatkozó tervezeteket is előzetesen be kellett nyújtani a Titkárságnak.

¹⁵³ MOL XIX-I-2-j-654-1953, valamint XIX-I-2-n-578-1954.

napirendjéről, s azt, aki a késedelemben hibás, felelősségre kell vonni“. A Kollégium vezetőit is felelősnek tartották, ha egy előterjesztés nem készült el idejében.¹⁵⁴

Az előterjesztések szigorúan titkosak voltak, külső személynek nem postán keresztül, hanem futár útján küldték meg.¹⁵⁵

Az előterjesztéseket (tervezeteket) 1954 ősztől előzetes értekezleteken, vitákon tárgyalták meg.¹⁵⁶ Erre valamennyi érdekelt meghívót kapott, az előzetes vitaanyag kíséretében. Ezek az anyagok a későbbiekben kerültek a kollégiumi napirendre. Előfordul az elővitára terjesztés tervezete is, és a nagyobb jelentőségű ügyekhez terjedelmesebb anyagot mellékeltek, valamint a vitáról emlékeztetőt is kiadtak, arról feljegyzések készültek. Gyakran az előzetes írásművek alapján készült az előterjesztés vagy csak előterjesztés-tervezet. Az értekezletre is külön meghívók készültek, ott jelenléti ívet vezettek, sőt mindezt a TÜK-ön (Titkos Ügykezelés) keresztül, titkosan intézték.¹⁵⁷

Előzetes értekezletek történtek a párt illetékeseivel, néha a minisztertanáccsal, és kiemelendő, hogy Hegedűs Andrással, a Minisztertanács elnökével is gyakorta folytak le oktatásügyi vonatkozású megbeszélések.¹⁵⁸

Egy előterjesztés elkészítése 1956-ban így alakult: az előzetes ütemterv alapján az illetékes miniszterhelyettes utasította a megfelelő szervezeti egységet az anyag kidolgozására. Ezután osztályvezetői értekezletet tartottak róla, majd a vezetőséggel és a párttal is egyeztettek, tárgyaltak. Ezek után alakult ki a végleges változat.¹⁵⁹

Az előtérbe került fontosabb kérdésekkor (aktuális problémák esetén) a résztvevők javaslatokat tettek a megoldásra, illetve bírálatokat is megfogalmaztak. Az előterjesztések már eleve tartalmaztak a tárgyhoz tartozó javaslatokat, amelyek alapján a testület határozatot alkotott. Csakis olyan javaslatot volt szabad készíteni, amely „egy-egy elvi jelentőségű kérdésben új álláspont leszögezését teszi szükségessé“. A korábban hozott, de végre nem hajtott határozatokat felesleges volt változtatlanul megismételni, csupán az illetékes munkatársat kellett felszólítani a hiány kiküszöbölésére.¹⁶⁰

Az aktuális napirend végén a miniszter összefoglalót tartott, és az ekkor elhangzottak alapján születtek meg a határozatok. A hozott határozatok az ülés tárgyalásainak végeredményét tükrözték, bár az is megtörténhetett, hogy a miniszter még közvetlen munkatársaival sem egyeztette kiadott rendelkezéseit. Esetlegesen a miniszter tiltakozása ellenére is határozatban mondtak ki valamit. A döntések végrehajtása a minisztériumi apparátus kötelessége volt.¹⁶¹

Az elhangzottakat gyorsírók igyekeztek követni, és 1955 márciusában feltűnik, hogy az üléseken magnetofont is segítségbe vettek.¹⁶² Az ülés után ún. határozati jegyzőkönyvet véglegesítettek. A jegyzőkönyv, illetve a jegyzőkönyvi kivonat pontosan tartalmazta az ülésen elhangzottakat, valamint a döntést. Ezeket megkapták a résztvevők, és természetesen a Minisztérium illetékes szervezeti egysége is. Az egy adott napirendi pontokhoz meghívottak csupán kivonatot kaptak a jegyzőkönyvből, vagyis a rájuk vonatkozó határozatról. Ha

¹⁵⁴ MOL XIX-I-2-m-2566-1955. Egy tervezett, de végül tárgyalásra nem került előterjesztés előzetes levételét feljegyzéssel is intézték, melyben megindokolták a levétel okát (XIX-I-2-n-459-1954.)

¹⁵⁵ MOL XIX-I-2-f-131-9/2-1956.

¹⁵⁶ MOL XIX-I-2-m-2290-1954. Feljegyezték, hogy a szabály szerint egy héttel korábban kiküldött értekezleti meghívók megérkezése csúszik, így az anyagot nem tudják elolvasni.

¹⁵⁷ MOL M-KS 276. fond 91. csoport 120. öe., valamint: uo. -91. cs. 238. és 240. öe. Valamint: XIX-I-2-d-474-1955. Például 1956. április 26-án tartottak egy elővitát, és magára a Kollégiumra május 16-án került sor. (MOL XIX-I-2-n-462-1956.) Titkosan kezelt előértekezlet: XIX-I-2-g-0075-1955.

¹⁵⁸ MOL M-KS 276. f. 91. cs. 120. öe.

¹⁵⁹ MOL XIX-I-2-e-119-1956.

¹⁶⁰ MOL XIX-I-2-m-3634-1953., valamint: XIX-I-2-k-1953. augusztus 19. Fel kellett hívni a figyelmet, hogy az előterjesztésben csak olyan javaslatok szerepelhettek, amelyekről az anyagban szó esett!

¹⁶¹ MOL XIX-I-2-n-1148-1956. Gyakran miniszterhelyettesi utasítás kellett egy határozat végrehajtására.

¹⁶² MOL XIX-I-2-k-1955. március 10., valamint Ladányi Andor szíves közlése.

valamely egyéb szerv vezetője kérte a szükségesnek tartott határozat megküldését, eljuttatták számára.¹⁶³ Azért, hogy a „gépíronő kartársakat mentesítsék a sok munkától“, a jegyzőkönyvet, illetve annak kivonatát „stencilen“ (stencilező, vagyis sokszorosító gépen) húzták le. A küldeményekhez kísérőlevelet is mellékeltek, amelyben megjelölték, hogy az anyag mit tartalmaz.¹⁶⁴

Történtek bizonyos hibák is. Az 1954. április 22-én tartott ülés jegyzőkönyvi kivonatába például nagyon sok olyan hiba, tévedés és pontatlanság került, amelyek ellentétesek voltak az ülésen elhangzottakkal, illetve a hozott határozatokkal. Erről az esetről részletes feljegyzés készült a miniszter számára, aki annál is súlyosabbnak tartotta a hibákat „mert négyen vannak jelen a kollégiumi ülésen, kiknek csak az a feladatuk, hogy az ülés lefolyása és a jegyzőkönyv helyesen legyen rögzítve“. A Minisztériumi Titkárság illetékes tagjai alapos „fejmosást“ kaptak, helyesbítést kellett kiadni, és a határozatokra új kiküldési módszert vezettek be.¹⁶⁵

A határozatokat kiemelt fontosságúnak nyilvánították, és végrehajtásukat rendkívül szigorúan vették, valamint számon is tartották. A szervezeti egységek munkájuk során az arra vonatkozó döntést, határozatot vették alapul és az új ügyek indításakor ezekre hivatkoztak. Miniszteri utasítások is alapultak határozaton. A végzett munkájukról szóló jelentéseikbe is beleszórták, sőt nyomatékostították a kollégiumi előzményeket, az ott hozott határozatokat.¹⁶⁶

Gyakran meghatározták a határozat végrehajtásának határidejét. Az egyetemi tanári kinevezéseket például a Minisztertanácshoz az 1954. október 13-ai kollégiumi határozat szerint három napos határidővel továbbították, de akadt példa egy naposra is. Ez számos okból kifolyólag kevésnek bizonyult, és a késedelemről bonyodalmak származtak, amelyekről a miniszternek is be kellett számolni. Ilyen esetben gyakran vagy meghosszabbították a határidőt, megváltoztatva az intézkedés menetét is, vagy jelentős túlmunkával teljesítették az elvárást.¹⁶⁷

Egy-egy kollégiumi ülés után hónapokkal is előtérbe kerültek az ügyek, a megszületett döntések, a határozatok. Mind a felelős személyek, mind a különböző osztályok hivatkoztak nemcsak a határozatokra, de az ülésen elhangzottakra is.¹⁶⁸ Az 1955 második felétől 1956 májusig az ülésekről rövid összefoglalót készítettek, és leközlötték a tárcsa által kiadott Oktatásügyi Közlönyben is.¹⁶⁹

A határozatok végrehajtásának egy része a TÜK feladata lett (minisztertanácsi előterjesztések elkészítése stb.). Ezek az ügyek a továbbiakban titkosak kezeltettek. A Minisztertanács elnökének szintén a TÜK-ön keresztül tettek jelentést a kollégiumi ügyek mulasztásairól: pl. egy előterjesztés késedelmes elkészítéséért.¹⁷⁰

A végrehajtást rendszeresen ellenőrizte a Titkárság, míg az Ellenőrzési Osztály a „fontosabb“ határozatok végrehajtását felügyelte. Erdey-Grúz is figyelte és számon tartotta az intézkedéseket, és ha szükségesnek érezte, írásban figyelmeztette az érdekeltet a mulasztásra.¹⁷¹

¹⁶³ MOL XIX-I-2-m-1875-1953., valamint: XIX-I-2-j-295-1954. Pl. ebben az esetben az OTSB vezetője kérte.

¹⁶⁴ MOL XIX-I-2-m-1875-1953. Egyszer történt meg, hogy kísérőlevél nélkül ment ki egy anyag, mert a miniszter titkárságának utasítását félreértették. A miniszter szigorú vizsgálatot tartott (ui.)

¹⁶⁵ MOL XIX-I-2-m-1156-1954. Kiemelés az eredetiben.

¹⁶⁶ Ez szinte mindegyik jelentésben, munkabeszámolóban előfordul. Pl. MOL XIX-I-5-a-13-45/2-1953., vagy XIX-I-2-m-2328-1954.

¹⁶⁷ MOL XIX-I-2-m-2399-1954. Valamint uo. -1638-1955. A kinevezések iratait a miniszter titkárságán letétbe kellett helyezni. Az egyetemi tanári kinevezések előterjesztésein gyakran változtatott a Kollégium, és az ezekből kialakított minisztertanácsi előterjesztések átírása is sok munkát adott az előadónak.

¹⁶⁸ MOL XIX-I-2-m-1322-1954.

¹⁶⁹ Oktatásügyi Közlöny, 1955. augusztus 15., valamint MOL XIX-I-2-f-872-1-1956.

¹⁷⁰ MOL XIX-I-2-g-052-1954.

¹⁷¹ MOL XIX-I-2-m-2047-1954.

Kollégiumi határozat is előírhatta az Ellenőrzési Osztálynak valamely egyéb határozat ellenőrzésének végrehajtását. 1953 augusztusában feljegyzésben fejtették ki érveiket egy ilyen eset elmaradásának okairól. E szerint egy minisztériumi osztály folyamatban lévő ellenőrzése mellett két miniszterhelyettestől is rendkívüli munkával bízták meg őket, így ezek az okok és a szervezeti egység alacsony létszáma miatt maradt el a határozat ellenőrzése.¹⁷²

A Kollégium Ügyrendjét 1954 őszén módosították. A szeptember 24-ei kollégiumi ülésre készült előterjesztés szerint a testület elé kerülő anyagok „sok esetben felületesek, nincs bennük kellően figyelembe véve az alsóbb szervek véleménye, vagy nincsenek kellően megtárgyalva a társhatóságokkal. Az így készült előterjesztések elhúzzák a vitát, előfordul, hogy tárgyalás nélkül lekerülnek a napirendről. Esetenként hiányzik bennük az elvi, tudományos megfontoltság az álláspontok kialakításában.” Mivel ezáltal a színvonal elmaradt a követelményektől, új szempontokat és előírásokat javasoltak bevezetni. A testület azonban levette az előterjesztést a napirendről azzal a megjegyzéssel, hogy nem vette figyelembe azokat a tapasztalatokat, amelyek „a kollégiumi munkával kapcsolatban tapasztalatcsere folytán rendelkezésünkre állnak”, bár megállapította, hogy a kollégiumi előterjesztések színvonala általában valóban nem éri el a megkívánt szintet, és felületesek, „pongyola” szövegezésűek.¹⁷³

Az október 28-ai Kollégium alkotta meg a módosított Ügyrendet. E szerint a kollégiumi tagság személyhez kötött, helyettes oda nem küldhető. Külső meghívott küldhet maga helyett valakit, azonban csak előzetes jóváhagyás után és írásbeli megbízással. „Külső szerv képviselője lehetőség szerint főosztályvezető legyen.” Az előterjesztéshez a titkár ad útmutatást, szempontokat. Az ülésről „teljes” jegyzőkönyv készül egy példányban, melynek helyességét a titkár ellenőrzi és ő is őrzi. A tagok ebbe betekinhetnek. A jegyzőkönyv alapján jegyzőkönyvi kivonat készül, amely a miniszternek az előterjesztéssel kapcsolatos észrevételeit, elvi összefoglalóját tartalmazza, valamint a határozatokat, azok határidejét és felelőseit. E kivonatot a tagok és az állandó meghívottak hivatalból megkapják. A végrehajtásról írásos jelentést kell készíteni. „A kollégium titkára havonként összegezett informatív jelentésben tájékoztatja a minisztert és a kollégium tagjait a végrehajtásról, illetve annak esetleges elmaradásáról.” Fontosabb kérdésekben az előterjesztő kötelessége volt a határidő utáni beszámoló megtétele. Előterjesztést két héttel napirendre tűzése előtt elővitan kell megvitatni, amelyre gyakorlati szakembereket és az érdekelt tárcák képviselőit kell meghívni. A vitát követően a meghozott módosításokat három napon belül át kell vezetni. Ezen kívül hoztak még egy-két kisebb változtatást (anyag visszatartását erre rendszeresített úrlapon kellett a titkárnak jelezni, vagy hogy az előterjesztésen a felülvizsgáló miniszterhelyettes nevét is fel kellett tüntetni).¹⁷⁴

Az Oktatásügyi Minisztérium Kollégiumának utolsó, alig két éves működési szakaszában az új előírások szerint folytatódott a testület munkája.

A fontosabb kollégiumi anyagokat előzetesen, gyakran csak tájékoztató jelleggel megküldték az MDP Tudományos és Kulturális Osztálya részére is. A jelentősebb ügyet tárgyaló ülésekről a párt számára terjedelmes feljegyzések készültek, amelyeken beszámoltak az ülésekről. Véleményt mondtak az adott előterjesztések színvonaláról, tartalmáról, a róla keletkezett vita intenzitásáról, a vita fontosabb felvetéseiről, a hozzászólók megoszlásáról, a miniszter összefoglalójáról, a hozott határozatokról. Az esetleges jelentősebb ellenvéleményeket is gyakran kiemelték, valamint a minisztériumi vezetők, főleg a miniszter egyszemélyű döntéseit is lényegesnek tartották dokumentálni.¹⁷⁵

¹⁷² MOL XIX-I-4-g-1. tétel-sz. n.-d. n. (23. d.). XIX-I-2-f-13-15-1954.

¹⁷³ MOL XIX-I-2-k-1954. szeptember 23. A Minisztertanács 521/2/1954. számú határozata szabályozta a minisztériumok és állami hivatalok munkarendjét.

¹⁷⁴ MOL XIX-I-2-k-1954. október 28. Ettől az időponttól kezdve féléves kollégiumi munkatervet készítettek.

¹⁷⁵ MOL 276. f. 91. cs. 23., 91., 122., illetve 240. öe.

1955 végén a párt általános felmérést végzett és véleményt alkotott a Kollégium munkájáról. Kijelentették, hogy az 1953-as átszervezés óta „egyre inkább a minisztérium egészét vagy az egyes területeket érintő legfőbb elvi kérdéseket tárgyalta a kollégium, hogy a miniszter helyes döntését elősegítse“. Felsorolták a legfontosabb napirendi témákat, és csak a Kollégium előtti káderkiválasztás elmaradását bírálták meg. „Az előterjesztések színvonalát tekintve sok a hiányosság. Gyakran általánosságokban mozognak és a határozati javaslatok nagyrészt szervezeti és gazdasági vonatkozásúak. Általában az jellemző, hogy a viták sokkal színvonalasabbak, mint az előterjesztések. Ez arra vezethető vissza, hogy a vezetők az előkészítés során nem foglalkoznak kellő alapossággal a részleteket kidolgozó elvtársakkal. Nem általános még az, hogy a napirendre tűzött kérdéseket behatóan tanulmányoznák a kollégium tagjai az előterjesztéseken kívül is.“ Minden tag csak a saját területén aktív, más problémákhoz nem nyúlnak hozzá. Ezen kívül a tagok a határozatokat sem ellenőrzik következetesen, és abban is sok volt a formalitás. Felrótták, hogy a határozatokat vagy senki, vagy csak a kollégiumi Titkár írja alá. Az ülések túl hosszúak, 5-6 órák (!), és 2-3 igen nagy anyag tárgyalását tűzik napirendre. „A kollégium munkájáról összefoglalóan meg lehet állapítani, hogy általában színvonalas, azonban nincs kellő folytatása a további munkában.“¹⁷⁶

A Köznevelési Minisztérium esetében ismertetett Kiskollégium valószínűleg e minisztériumban is működött még egy ideig, erre utalnak a minisztériumi vezetők irataiban elszórt adatok. Gyakran tárgyalhattak személyi ügyeket, ugyanis középiskolás diákok felvételi és egyéb ügyeiben történt döntések maradtak fenn. Az oktatásügy módszertani és szervezési ügyeiben is többször hivatkoznak kiskollégiumi döntésre.¹⁷⁷

A Kollégiumba kinevezés útján lehetett kerülni. Bár a fentebb említett jogszabály szerint a Minisztertanács jogköre volt a tagok kinevezése, az oktatásügyi miniszter a kinevezési javaslatokat először a pártnak küldte meg (leginkább Horváth Mártonnak). A szeptember 3-ai felterjesztésre azonban sokáig nem jött válasz, így amikor a Minisztertanács Titkársága megrótt a minisztert a késedelemért – július 31-éig be kellett volna terjeszteni a javaslatot – a miniszter kénytelen volt a Politikai Bizottságra hárítani a felelősséget.¹⁷⁸ A PB csak decemberben döntött a kinevezésről: két minisztériumi dolgozót kihúzott a listáról, míg elrendelte mások felvételét. Ennek alapján készült el december végén a végleges névlista, és erről 1954 februárban döntött a Minisztertanács.¹⁷⁹

A Minisztérium működése 1956. október 23-a után megbolydult, a Kollégium pedig beszüntette tevékenységét. 1956 végén a kulturális és az oktatást irányító tárcákat Művelődésügyi Minisztériummá vonták össze, ahol 1957 februárjában alakult meg újra a Kollégium.

Az Oktatásügyi Minisztérium Kollégiumának tagjai:

Andics Erzsébet	1953. július 15. – 1955. november 5.
Csukás István	1953. szeptember 17. – 1954. február 25.
Erdey-Grúz Tibor	1953. július 15. – 1956. július 30.
Evellei István	1953. augusztus 12. – 1954. február 25.
Füszfás Jenő	1953. július 15. – 1956. október 15.
Gillemot László	1955. november 5. – 1956. október 15.

¹⁷⁶ MOL M–KS 276. f. 66. cs. 79. öe., valamint: XIX–I–2–k–VI/342–R–1955. (2. d.)

¹⁷⁷ MOL XIX–I–2–m–2702–1953, illetve 2463–1953. Valamint: XIX–I–2–n–319–1953, XIX–I–2–j–616–1953.

¹⁷⁸ MOL XIX–I–2–m–202–1953.

¹⁷⁹ MOL 276. f. 53. cs. 153. öe., valamint: XIX–I–2–m–66–1954. A kinevezettek egyben az Ügyrendet is megkapták (MOL XIX–I–2–m–412–1954.)

Jóború Magda	1953. augusztus 12. – 1956. október 15.
Kassai Géza	1956. január 21. – 1956. október 15.
Kiss Gyula	1953. augusztus 12. – 1956. október 15.
Kónya Albert	1953. július 15. – 1955. november 5. 1956. július 30. – 1956. október 15.
Kovács József	1953. július 15. – 1953. szeptember 28.
Kovács Vilmos	1953. augusztus 5. – 1955. november 5.
Orbán László	1953. október 1. – 1956. január 28.
Sötér István	1955. november 5. – 1956. október 15.
Sulán Béla	1953. július 15. – 1956. május 10.
Szabadi Ilona	1953. augusztus 12. – 1954. február 25.
Székely Miklós	1953. augusztus 12. – 1954. február 25.
Tamás Lajos	1954. február 26. – 1955. november 5.
Temesi Alfréd	1954. február 26. – 1956. október 15.
Vadász Ferencné	1953. augusztus 12. – 1956. október 15.
Winkler Pálné	1953. július 15. – 1953. október 1.

Titkárok: Rajnai Rudolf, Radich Tivadar, Kemény János, Kőmíves Imréné, Sövény Sándor.

Állandó meghívottak: Kónya Albert, Rigler György, Gosztonyi János, Ács Erzsébet, Rácz János, Hanák Gyula, Bencze Gyula, Szabó Sándor, Békési Lajos, Kővári István, Varga Sándorné, Kovács József, Kálmán György, Makrai Ilona, Szabó Kálmán.

Az Oktatásügyi Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke:

1953. július 15.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírással feljegyzés Szalay Sándor debreceni egyetemi tanár felszólalásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A diákokotthonokban folyó tanulmányi és nevelő munka, a szociális és elhelyezési körülmények, valamint a szervezeti szabályzat és házirend értékelése.
2. A tudományegyetemi fizikus és fizikatanár-képzés felülvizsgálata, illetve a fizikai intézetek káder ellátásának biztosítása.
- [3. Egyetemi tanári pályázatok megvitatása (Fáber Gusztáv, Reuss Endre, Széchy Károly, Nagy Elemér, Kézdi Árpád).]

1953. augusztus 5.

A jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Rigler György (Minisztertanács Hivatala) feljegyzése az 1. napirendi ponthoz. A

Minisztériumi Titkárság feljegyzése Nagy Lászlónak (Minisztertanács Bértitkársága) az 1. napirendi pontra vonatkozó véleményéről. A Kollégium ügyrendje. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az egyetemek által az ipar számára, vállalati megbízásokra végzett munkák szabályozása.
2. 1953. évi I. féléve minisztériumi beruházási terve teljesítésének vizsgálata.
- [3. Egyetemi tanári és docensi pályázatok megvitatása. (Faludi Béla, Kardos Lajos, Hevesi Gyula, Mödlinger Gusztáv).]

1953. augusztus 12.

A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. A 2. napirendi pont miniszteri összefoglalójának szóbeli jegyzőkönyve, aláírás nélkül. Töredék irat az iskoláztatási munka határidőiről. Előterjesztések.

Napirend:

1. A „Szocialista Nevelés Könyvtára” című sorozat munkájának értékelése, és 1954. évi tervének kialakítása.
2. A pedagógus továbbképzés 1952/53-as évi munkájának záróvizsgálata.
3. Az általános iskolák és általános gimnáziumok 1952/53. tanévi oktató - nevelő munkájának értékelése.

1953. augusztus 19.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az 1952/53. évi felsőoktatási terv teljesítésének értékelése.
2. Az 1952/53. évi felsőoktatási tanév értékelése a vizsgaeredmények alapján.
- [3.] A kollégiumi előterjesztések alapelveinek meghatározása.

1953. szeptember 10.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan kézzel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A Minisztérium felsőoktatási részlegének egy éves munkaterve. Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. Egyetemi tanári és docensi pályázatok megvitatása.
2. A Minisztérium egy éves munkatervének kialakítása.

1953. szeptember 17.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. Az 1953/54. évi iskoláztatási munka értékelése, és az 1954/55. évi iskoláztatási tervfeladatok-, illetve a feladatok végrehajtásának politikai és szervezeti feltételeinek meghatározása.
2. A „Felsőoktatási Szemle” című folyóirat egy éves munkájának értékelése.
3. Az öt hónapos párttörténeti szakosító tanfolyam munkájának értékelése.

1953. október 1.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések az 1-4. napirendi pontokhoz.*

Napirend:

1. A hittan pótbeíratások tapasztalatainak értékelése, és a belőlük adódó feladatok meghatározása.
2. Az egyetemek levelező tagozatai munkájának vizsgálata.
3. A Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem kádermunkájának felülvizsgálata.
4. A Minisztérium Kollégiumának negyedéves munkaterve. (Napirendről levéve.)

Napirenden kívül:

- [5.] a. Utasítás a minisztérium dolgozóinak tájékoztatására a Kollégium határozatairól.
[6.] b. Határozat az a korábbi kollégiumi határozatok végrehajtásának az új előterjesztésekben való megjelenítéséről.

1953. október 8.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kézírással feljegyzések az ülésről.
Előterjesztés.*

Napirend:

- [1. A Minisztérium fontosabb feladatai a kormányprogram végrehajtásával kapcsolatosan.]

1953. október 15.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírással feljegyzések az ülésről.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. A tanévkezdés tapasztalatainak értékelése, és az abból adódó feladatok meghatározása.
2. A Minisztérium Kollégiuma negyedéves munkatervének meghatározása (1953 október - december).

1953. október 29.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztés.

Napirend:

1. Az óvónőképzés reformjának kialakítása.

1953. november 12.

A jegyzőkönyv fogalmazványa, Rajnai és egy olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztés.

Napirend:

1. A közoktatás 1954. évi tervjavaslatának kialakítása.

1953. november 26.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Rajnai, és egy olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Életrajzos előterjesztések Mihályfi (Mihalovics) Ernő, Sárkány (Schiff) László, Láng István, Mollay Károly, Dobossy László személyére. Előterjesztések.

Napirend:

1. A felsőoktatás egységes irányításának biztosítása a társmisztériumok felsőoktatási intézményeiben.
2. Az egyetemi és főiskolai felvételi vizsgák szabályozása.

1953. december 24.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Radich, Kónya és Jóború láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az előadás, a konzultáció és az önálló, egyéni tanulás alapelveinek meghatározása a felsőoktatásban.
2. A vizsgák és beszámolók szabályozása a felsőoktatásban.

1953. december 31.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Radich, Kónya és Jóború láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Életrajzos előterjesztés Palotás László személyére.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A gyakorlati foglalkozások kialakítása a felsőoktatásban.
2. Az évközi ellenőrzés, az évfolyammunka, az államvizsga és a diplomamunka szabályozása a felsőoktatásban.
3. A tanszékek, a tanulócsoporthoz, és az osztályfőnöki rendszer átalakítása a felsőoktatásban.

1954. január 7.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Jóború láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az Idegen Nyelvek Főiskolája eddigi tevékenységének értékelése, és további működésének meghatározása.
2. Az egyetemi hallgatók termelési gyakorlatának kidolgozása.
3. A Minisztérium Kollégiuma I. negyedéves munkatervének meghatározása (1954 január - március).
4. Az egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Marx György, Bárány Nándor, Kovács Lajos).

1954. január 21.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványai, Rajnai, illetve egy olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés.

Napirend:

1. Az általános- és középiskolai könyvtárak fejlesztése.

1954. január 28.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Rajnai Rudolf és egy olvashatatlan aláírással.¹⁸⁰

Előterjesztések.

¹⁸⁰ A véglegesített, aláírás nélküli jegyzőkönyv megtalálható: MOL XIX–I–2–c–20. tétel–1953. (3. d.)

Napirend:

1. A marxista - leninista tantárgyak szemináriumainak létrehozása, valamint a marxizmus - leninizmus tanszékek szervezeti felépítésének kialakítása.
2. Egyetemi tanári, docensi pályázatok, és nyugdíjazások megvitatása (Kolozsvári Gábor, Nemecz Ernő, Varga László, Várkonyi Dezső, Kuntner (Kundtner) Róbert, Winkler János).

1954. február 4.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Rajnai Rudolf aláírásával. Kézírtasos feljegyzések az ülésről.¹⁸¹
Előterjesztések.

Napirend:

1. Az általános- és középiskolák fegyelmi helyzetének-, és a tanulók fegyelemre nevelésének vizsgálata.
2. Az egyetemi és főiskolai esti és levelező képzés speciális kérdéseinek és oktatási módszereinek vizsgálata.
3. Középiskolai tanulók 1954. évi nyári termelő munkájának megszervezése.

1954. február 11.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.¹⁸²
Előterjesztés.

Napirend:

1. A tanárképzés, a bölcsészet- és természettudományi nem-tanári szakképzés és a műszaki egyetemek szakosításának szabályozása.

1954. február 18.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, „R” kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. Feljegyzések Kiss Gyula miniszterhelyettesnek a 2. napirendi pontról.
Előterjesztések.

Napirend:

1. A felsőoktatási tervezés, beruházás, költségvetés és statisztika kialakítása.
2. A pedagógiai oktatás helyzetének vizsgálata a tanító(nő)- és óvónő képzőkben.

¹⁸¹ A véglegesített, aláírás nélküli jegyzőkönyv megtalálható: MOL XIX–I–2–c–20. tétel–1953. (3. d.)

¹⁸² A véglegesített, aláírás nélküli jegyzőkönyv megtalálható: MOL XIX–I–2–c–20. tétel–1953. (3. d.)

1954. február 25.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kiskollégiumi előterjesztés tervezet a napirendi pontra vonatkozóan.

Előterjesztés.

Napirend:

1. Az óvodák, az általános- és középiskolák társadalmi úton történő segítése.

1954. március 4.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Erdey-Grúz Tibor miniszter 412/1953. miniszteri számú tájékoztatója a Kollégium kinevezett tagjairól.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium és az egyetemek kapcsolatának vizsgálata.
2. Az iskolák vezetése új személyi normáinak kialakítása.

1954. március 18.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, „R” kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az egyetemi félévi vizsgák értékelése.
2. Gáspár Rezső docensi kinevezése a debreceni egyetem természettudományi karának elméleti fizika tanszékére.

1954. március 25.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Rajnai láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az általános- és középiskolai tanulók túlterhelése problémájának vizsgálata, és a tananyag csökkentése.
2. Az Minisztérium Kollégiumának II. negyedéves munkatervének meghatározása (1954 április - június).

1954. április 22.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, „R” kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az 1953. évi beruházási terv teljesítésének vizsgálata.
2. Az egyetemek és főiskolák marxizmus-leninizmus oktatásának vizsgálata.
3. A pedagógiai főiskolai pedagógiai oktatás helyzetének-, színvonalának-, módszereinek- és a gyakorlati képzések vizsgálata.

1954. április 29.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Rajnai kiadmányozásával. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírással feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az iskolai testnevelés és sport-, valamint az egyetemi sport helyzetének vizsgálata.
2. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Kovács István, Déri (Deutsch) Tibor, Felföldi (Freufeld) László, Halász Tibor, Sztankóczy Zoltán).
3. A kollégiumi határozatok végrehajtásának ellenőrzése.

1954. május 13.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, „R” láttamozással. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírással feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

1. A közoktatás 1953. évi terve teljesítésének vizsgálata.
2. A politechnikai oktatás elemeinek fejlesztése az új tantervek életbe lépéséig.
3. A kollégiumi határozatok végrehajtásának ellenőrzése.

1954. május 20.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Radich láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztés.

Napirend:

1. Az iskolai nevelők, igazgatók és funkcionáriusok továbbképzése alapelveinek és új szervezeti formáinak kialakítása.

1954. június 10.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kőmíves Imréné feljegyzése a 2. napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az iskolai és az iskolán kívüli hazafias nevelés szabályozása.
2. Az iskolai szemléltető eszközök gyártásának és elosztásának megjavítása.
3. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Antos István, Bognár József, Herman József, Péter (Pikler) György). (Napirendről levéve.)
4. A kollégiumi határozatok végrehajtásának ellenőrzése. (Napirendről levéve.)

1954. június 24.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az írásbeli magyar és matematika dolgozatok elbírálásának szabályozása.
- [2.] 3. Egyetemi docensi pályázat megvitatása (Szilas A. Pál).
- [3.] 4. A Minisztérium Kollégiuma III. negyedévi munkatervének meghatározása (1954 július - szeptember).

1954. július 15.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványai, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Varga Imre, valamint a Minisztérium Nemzetiségi Osztálya feljegyzése a korábbi nemzetiségi ügyekre vonatkozó kollégiumi előterjesztésekről. Varga Imréné, valamint Kovács Péternek, a Minisztérium Általános Iskolai Főosztály Nemzetiségi Osztálya vezetőjének feljegyzései az 1. napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A nemzetiségi oktatás helyzetének vizsgálata, és további fejlesztésének meghatározása.
2. Az egyetemi és főiskolai oktatók ideológiai oktatásának vizsgálata.
3. A szakérettségis hallgatókkal történő foglalkozás módszereinek kialakítása az egyetemeken.
4. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Péter (Pikler) György, Antos István, Bognár József, Borzsák István, Hadrovics (Hadrovits) László, Gyóni (Szolár) Mátyás, Lenkei (Link) József, Vincze István).

1954. augusztus 5.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírtas feljegyzések az ülésről.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az 1953/54. évi általános- és középiskolák, illetve a pedagógusképzés tanulmányi helyzetének vizsgálata, valamint az érettségi vizsgák- és a pedagógiai képesítő vizsgák értékelése.
2. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Borsos József, Ádám Sándor, Bárány Nándor, Brodszky Dezső, Henyei Zoltán, Huszár István, Eisler János, Kiss Gyula, Kuncz Alfonz, Ohmann Béla, Ocsvár Rezső, Palócz István, Pazár Béla, Sárkány György, Silbersdorff László, Striker György, Vass Endre, Szabó György).

1954. augusztus 22.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Aláírás nélküli jelentés a kollégiumi határozatok végrehajtásáról. Kézírtasos feljegyzések az ülésről
Előterjesztések.*

Napirend:

1. Az 1954/55. évi hittanbeíratás tapasztalatainak értékelése.
2. A Minisztérium 1954/55. évi, 1954. szeptember 1. – 1955. augusztus 31. közötti munkatervének kidolgozása.

1954. augusztus 26.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírtasos feljegyzések az ülésről
Előterjesztések az 1-4. napirendi pontokhoz.*

Napirend:

1. A dolgozók általános iskolai és gimnáziumi oktatása helyzetének vizsgálata.
2. Az 1953/54. évi egyetemi tanév értékelése a vizsgaeredmények alapján.
3. A Minisztériumhoz tartozó termelő vállalatok és intézmények (Tankönyvkiadó Vállalat, Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat, Iskolai Taneszközök Gyára, Iskolai Szemléltető Eszközök Intézete, Szemléltető Filmkirendeltség, OM Építőipari Vállalat) 1954. évi I. félévi működésének vizsgálata.
- [4.] A kollégiumi határozatok végrehajtásának ellenőrzése.
- [5.] Egyetemi kinevezések (Mód Aladár, Gerecs Árpád).

1954. szeptember 23.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, Rajnai kiadmányozásával. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. Az általános iskolai szakrendszerű oktatás megvalósítása feltételeinek kidolgozása.

2. A minisztérium szervezetének, működésének és munkamódszerének szabályozása.
3. A Minisztérium Kollégiuma IV. negyedéves munkatervének meghatározása.
4. A kollégiumi határozatok végrehajtásának ellenőrzése.

1954. október 13.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Kőmívesné aláírásával és Rajnai kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium 1955. évi közoktatási tervének kialakítása.
2. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Fuchs László, Bán Imre, Benigny Gyula, Rosivall Ferenc, Rédey István, Dékány Sándor, Eperjessy Antal, Rudnai Guidó, Kardos Andor, Kádas Kálmán).

1954. október 28.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Kőmívesné aláírásával és Rajnai kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztériumhoz tartozó termelő vállalatok és intézmények (Tankönyvkiadó Vállalat, Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat, Iskolai Taneszközök Gyára, Iskolai Szemléltető Eszközök Intézete, Szemléltető Filmkirendeltség, OM Építőipari Vállalat) első háromnegyed évi működésének vizsgálata.
2. A Pedagógiai Tudományos Intézet (PTI) 1954/55. tanévi munkatervének megállapítása.
3. Egyetemi tanári pályázat megvitatása (Borbély Samu). (Napirendről levéve.)
4. A Minisztérium Kollégiuma ügyrendjének módosítása.

1954. november 11.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Kőmívesné aláírásával és Rajnai kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. A Minisztérium Felsőoktatási Főosztálya tájékoztatója a Hadmérnöki Kar egyetemi tanári kinevezési előterjesztéseire. Bajcsay Pál feljegyzése, az MTA III. osztálya vezetősége átiratának másolata, valamint Alexits György akadémikus (MTA) különvéleményének másolata Borbély Samunak a Budapesti Műszaki Egyetem tanári pályázatához. Sályi Istvánnak, a Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem rektorának feljegyzése Borbély Samu pályázatához. Kimutatás Borbély Samu műveinek tartalmáról. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az általános gimnáziumot végzett, de egyetemre, főiskolára fel nem vett érettségizett fiatalok termelőmunkában történő elhelyezése feladatainak meghatározása.
2. Az 1954-ben végzett egyetemi hallgatók elosztásának vizsgálata, és az 1955. évi elosztás szabályozása.
3. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Rédey István, Dékány Sándor, Rudnai Guidó, Eperjessy Antal, Neugebauer Tibor, Lengyel Sándor, Cornides (Kornides) István, Borbély Samu).

1954. november 25.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, aláírás nélkül. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Kézírtos feljegyzések az ülésről. A Minisztérium Kulturális és Szociális Osztályának feljegyzése a 2. napirendi ponthoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az 1954. évi egyetemi felvételek tapasztalatai, és a következő évi felvételek előkészítése.
2. Az úttörő munka fejlesztésére vonatkozó DISZ Központi Vezetősége határozata végrehajtásának feladatai.
3. Egyetemi tanári pályázat megvitatása (Vayer Lajos).
4. Az MDP Központi Vezetőségének a közoktatás helyzetéről és feladatairól szóló határozata végrehajtásának vizsgálata.

1954. december 30.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Koren Istvánnak, a Minisztérium Általános Iskolai Főosztálya vezetőjének jelentése a kollégiumi határozatok végrehajtásáról. Előterjesztések.

Napirend:

1. A gyakorlati életre való felkészítés az általános iskolában.
- [2.] II. A politechnikai oktatás elemeinek fejlesztése az általános gimnáziumokban az új tantervek bevezetéséig.
- [3.] III. Az 1954. évi tűzrendészeti munka értékelése.
- [4.] IV. A Minisztérium Kollégiuma 1955. évi I. félévi munkatervének meghatározása.

1955. január 20.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával.¹⁸³ Aláírás nélküli

¹⁸³ A véglegesített, aláírás nélküli jegyzőkönyv megtalálható: MOL XIX–I–2–c–20. tétel–1953. (3. d.)

feljegyzés a 2. napirendi ponthoz tartozó előterjesztés elkészítéséről. Aláírás nélküli feljegyzés a 3. napirendi pont tárgyalásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az egyetemi és főiskolai tanárok ideológiai oktatása.

[2.] II. A végleges általános iskolai és gimnáziumi Rendtartás jellegének-, és néhány alapvető elvi kérdésének meghatározása.

[3.] III. Egyetemi tanári pályázat megvitatása (Vayer Lajos).

1955. március 10.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Kézírtos feljegyzések az ülésről. Kőmívesné feljegyzései a napirendi pontokhoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A dolgozó munkás és paraszt fiatalok oktatási formájának kialakítása az ipari és mezőgazdasági üzemekben.

2. A négyéves tanítóképző intézmények tantervei irányelveinek meghatározása.

3. A Tankönyvkiadó Vállalat 1955. évi tervének kialakítása, illetve a tankönyvkiadás problémáinak megoldása.

1955. március 24.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. A Középiskolai Főosztály és a Felügyeleti Osztály informatív jelentése az általános-, illetve a középiskolákban folyó oktató-nevelő munkáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A három éves pedagógiai főiskola tantervének kialakítása

2. Az egyetemeknek a vizsgaeredmények alapján készült féléves munkájáról szóló előterjesztés felvétele az április 7-ei Kollégium napirendjére.

1955. március 31.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Kőmívesné feljegyzései a napirendi pontokhoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az általános iskolai tanterv módosítása.

2. Az általános gimnáziumi tanulók túlterhelésének megszüntetése, és átmeneti intézkedések bevezetése az új tankönyvek megjelenéséig.
3. Intézkedési tervzet kidolgozása az oktatásügyi szervezet racionalizálására.

1955. április 7.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkal. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Kőművesné feljegyzése a 2. napirendi ponthoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az MDP Központi Vezetősége „A marxizmus – leninizmus egyetemei oktatásáról” című határozatának végrehajtása.
2. Az egyetemi és főiskolai félév értékelése a vizsgaeredmények alapján.
3. A Minisztérium Tervgazdálkodási Főosztálya felügyelete alatt működő vállalatok és intézmények (Iskolai Taneszközök Gyára, OM Építőipari Vállalat, Tankönyvkiadó Vállalat, Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat, Iskolai Szemléltető Eszközök Intézete, Szemléltető Filmkirendeltség, Iskolai Felszereléseket Értékesítő Vállalat) 1954. évi munkájának vizsgálata.
4. Egyetemi tanári pályázat megvitatása (Kardos Andor).

1955. április 28.

Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Rozmaring Istvánnak, a hatvani 1. számú Általános Iskola igazgatójának javaslata a tanévnyitó utasítás kiadására. Kőművesné feljegyzése a napirendi pontokhoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. A gyógypedagógiai nevelés helyzetének vizsgálata, és további feladatainak meghatározása.
- [2.] Az 1955/56. évi Tanévnyitó Utasítás kiadása.
3. Az általános iskola új tantervének elvi kérdései.

1955. május 5.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkal. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával. Előterjesztés.

Napirend:

1. Az MDP Központi Vezetősége márciusi határozatának a közoktatás területén történő alkalmazása.

1955. május 12.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A Minisztérium Borsod megyei brigádvizsgálatának értékelése.

1955. május 26.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv a 2. napirendi pontról, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Rajnai Rudolf kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Rajnai Rudolf s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A „Köznevelés” című folyóirat munkájának értékelése.
2. A közoktatás 1954. évi terve teljesítésének vizsgálata.

1955. június 23.

Meghívók az előzetes és meghívotti napirendi jegyzékkel. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Kőmíves Imréné feljegyzése a 2. napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Hámori Ferenc, Bölcskei Elemér).
2. A pedagógus továbbképzés 1955. évi munkájának vizsgálata, és következő évi feladatainak meghatározása.

1955. július 14.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az 1955/56. évi hittanbeíratás tapasztalatainak értékelése.
2. A műszaki egyetemek tartós tanterveinek vizsgálata.

1955. augusztus 4.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványai, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.¹⁸⁴ A Minisztérium Általános Iskolai Főosztálya informatív jelentése az általános iskolák 1954/55. évi munkájáról. A Minisztérium Középiskolai Főosztályának előterjesztése a középiskolák, az általános gimnáziumok és az óvó- és tanítónő képzők 1954/55. évi munkájáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az általános- és középiskolai általános-, illetve szakfelügyelet 1954/55. tanévi munkájának értékelése.
2. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Gyergyai (Szegő) Albert, Szabó Dezsőné Kispál Magda).

1955. augusztus 11.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A miniszter összefoglalójának szóbeli jegyzőkönyve, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzések az ülésről.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A Minisztérium 1955/56. évi munkatervének kialakítása.

1955. augusztus 18.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Bácskai (Burger) Tamás, Bihari Ottó, Grassely Gyula, Gyergyai (Szegő) Albert, Hilscher Rezső, Klemm Imre Antal, Óriás Nándor, Péter (Politzer) Rózsa, Sándor (Stern) Pál, Szabó Dezsőné Kispál Magda, Tettamanti Károly, Tóth László).

1955. augusztus 26.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s.

¹⁸⁴ Szóbeli jegyzőkönyv megtalálható MOL XIX–I–2–c–20. tétel–1953. (3. d.)

k. aláírásával. A Minisztérium Felsőoktatási Főosztálya informatív jelentése az 1954/55. évi tanévnek a vizsgaeredmények alapján történt értékeléséről. Előterjesztések.

Napirend:

1. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Ágoston László, Borsi Emil, Fazekas Ferenc, Giber János, Kalocsai Dezső, Klatmányi Árpád, Kónya István, Simon Sándor, Szecsődi László).

1955. szeptember 12.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A miniszter összefoglalójának szóbeli jegyzőkönyve, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Szabadi Ilonának, az Óvodai Osztály vezetőjének-, Farkas Domokosnak, a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Osztály vezetőjének-, és Vincze Antalnének, a Gyógypedagógiai Osztály vezetőjének feljegyzései az 1. napirendi ponthoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium 1956. évi tervének kialakítása.
2. A mezőgazdaság szocialista átszervezésének és a mezőgazdasági termelés fellendítésének további feladatairól szóló 1955. június 8-ai párthatározat minisztériumi feladatainak és intézkedési tervének meghatározása.
3. A Minisztérium Kollégiuma 1955/56. tanévi első félévi munkatervének meghatározása.
4. Cserháti József kinevezése Nógrád megye oktatási osztályának vezetőjévé.

1955. szeptember 29.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A miniszteri összefoglaló szóbeli jegyzőkönyve, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. A Minisztériumi Titkárság informatív jelentése a kollégiumi határozatok végrehajtásáról. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Pedagógiai Tudományos Intézet (PTI) 1954/55. évi munkájának értékelése, és az 1955/56. évi munkaterve elvi szempontjainak kialakítása.
2. Az MDP Központi Vezetőségének az egyetemek tanulmányi és politikai helyzetéről szóló határozata végrehajtási tervezetének kidolgozása.

1955. október 27.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A miniszteri összefoglaló szóbeli jegyzőkönyve, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s.

k. aláírásával. Kőmívesné feljegyzése a napirendi pontokhoz. A Minisztériumi Titkárság informatív jelentése a kollégiumi határozatok ellenőrzéséről. Előterjesztések.

Napirend:

1. A folyó évi egyetemi, főiskolai felvételek tapasztalatainak értékelése.
2. Az 1955/56-os tanév középiskolai iskoláztatási munkájának vizsgálata.

1955. november 3.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A tanügyigazgatási apparátus helyzete a racionalizálás után.
2. A tanév értékelésével és az új tanév előkészítésével kapcsolatos feladatok kialakítása.
3. A kinevezések, felmentések és leváltások eddigi gyakorlatának módosítása.]

1955. november 23.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. Egyetemi tanári pályázat megvitatása (Soó Rezső).
2. A tudományegyetemek és főiskolák végzős hallgatóinak elosztása.
3. Az 1955. évi tűzrendészeti munka értékelése.
4. A technikumok irányítása problémáinak vizsgálata.

1955. december 7.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A miniszteri összefoglaló szóbeli jegyzőkönyve, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. A Minisztériumi Titkárság informatív jelentése a pedagógus bérrendezésről. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az egyetemi és főiskolai levelező oktatás helyzetének vizsgálata.
2. A Lenin Intézet kétéves továbbképző tagozata munkájának vizsgálata.
3. Az 1956. évi Kossuth-díj személyi jelölései (Gallai Tibor, Szarvas Pál, Holló János, Görög Jenő, Szemere Gyula, Makoldi Mihályné, Orbók József).

1955. december 14.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzés az ülésről.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A DISZ Központi Vezetősége XII. plénuma-, és a Minisztérium úttörőmunkára vonatkozó határozatainak-, illetve az úttörőszervezet 10 éves évfordulója megünneplésére kiadott utasítás végrehajtás tapasztalatainak értékelése.
2. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Berencz János, Berti József, Bodor Endre, Csaba Károly, Egyed László, Elekes Lajos, Futó József, Gertig Béla, Grassely Gyula, Háhn István, Holló János, Jakuba János, Káldor János, Kardos Lajos, Pataki János, Pásztor György, Retezár Árpád, Rónai Béla, Szabó Lajos, Szele Mihály, Wittmann Tibor).

1955. december 28.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Erdey-Grúz Tibor feljegyzése a második ötéves terv című kollégiumi előterjesztés szerkezetére és elintézésére. Erdey-Grúz Tibor levele Hegedűs Andrásához, a Minisztertanács Elnökéhez a második ötéves terv előkészítéséről. Lengyel Gyulának, a Gyógypedagógiai Osztály vezetőjének feljegyzése az 1955. évi fejlesztésekről. Barna Gyuláné kiegészítései az 1. napirendi ponthoz. Aláírás nélküli feljegyzés az Oktatásügyi Minisztérium második ötéves tervének egyes problémáiról. Solymosi Sándor (Általános Iskolai Főosztály Felügyeleti Osztálya) észrevételei a 2. napirendhez.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az oktatás második ötéves terve fő irányelveinek meghatározása a Minisztérium tekintetében.
2. A Minisztérium megyék felé irányuló munkájának megjavítása.
3. A Minisztérium Kollégiuma 1955/56. tanévre szóló munkatervének módosítása.

1956. január 4.

A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, aláírás nélkül. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. A Pedagógiai Tudományos Intézet előterjesztése a tanítóképző tanterv módosításának irányelveiről.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A magyar nyelv és irodalom tanításának helyzete az általános iskolában, az MDP Központi Vezetősége februári határozata alapján.

1956. január 11.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az Építőipari Műszaki Egyetem Mérnöki Kara munkájának vizsgálata.
2. Az általános iskolák helyzetének vizsgálata.

1956. január 25.

A miniszterhelyettesi összefoglaló szóbeli jegyzőkönyve, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.

Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A középiskolák helyzetéről, és különösen a világnézeti nevelésről és a politechnika oktatás problémáiról szóló minisztertanácsi előterjesztés tervezetének kialakítása.
2. A Minisztérium Kollégiuma 1956. évi II. félévi munkatervének meghatározása.

1956. február 8.

A miniszterhelyettesi összefoglaló szóbeli jegyzőkönyve, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Kőmívesné aláírásával.¹⁸⁵

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem rektorának az egyetemi munkáról szóló jelentésének megvitatása.
2. Az általános iskolai énekoktatás helyzetének vizsgálata.

1956. február 15.

Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A Budapest Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottság Oktatási Osztálya munkájának brigádvizsgálata.

¹⁸⁵ A Radich Tivadar által s. k. aláírt jegyzőkönyvi kivonat megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 238. őe.

1956. február 27.

A miniszteri összefoglaló szóbeli jegyzőkönyve aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Sövény Sándor kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Sövény Sándor s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

1. Az MDP Központi Vezetőségének az ifjúság közötti politikai munka megjavításáról hozott határozata végrehajtása.

1956. március 7.

A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Sövény Sándor kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Sövény Sándor s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A tanítóképzőkben folyó világnézeti és politikai nevelés vizsgálata.
2. A dolgozók, a lakosság beadványainak intézése-, és a panasziroda működésének vizsgálata.
3. Kinevezési javaslatok megvitatása (Zibolen Endre, Szarka József, Kálmán Gyula).

1956. március 28.

A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával.

Előterjesztés.

Napirend.

1. Az egyetemeken folyó magyar irodalomtörténet-oktatás vizsgálata.

1956. április 11.

Szóbeli jegyzőkönyv az 1. számú napirendi pontról, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A mérnök-továbbképzés és a Mérnöki Továbbképző Intézet helyzetének vizsgálata, és további feladatok meghatározása.
2. Az egyetemi műszaki fejlesztés problémáinak vizsgálata.
3. Harmath István kinevezése Szeged megyei jogú város oktatási osztályvezetőjévé.

1956. április 25.

Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Kézírtos

feljegyzések az ülésről. A Minisztériumi Titkárság tájékoztató jelentése a kollégiumi határozatok végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A közoktatás 1955. évi fejlesztési-, beruházási- és költségvetési terve teljesítésének vizsgálata.
2. A Minisztérium Tervgazdálkodási Főosztálya felügyelete alatt működő vállalatok és intézmények (Iskolai Taneszközök Gyára, Iskolai Szemléltető Eszközök Intézete, Iskolai Felszereléseket Értékesítő Vállalat, Szemléltető Filmkirendeltség, Tankönyvkiadó Vállalat, Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat, OM Építőipari Vállalat, Fővárosi Tanszerjavító Vállalat) 1955. évi munkájának értékelése.

1956. május 16.

A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával.

Előterjesztés.

Napirend:

1. Pedagógusok marxista-leninista továbbképzésének szabályozása.

1956. május 30.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. a magyar nyelv- és irodalom tanításának helyzete az általános iskolákban az MDP Központi Vezetősége 1954 februári határozata után.
2. A felnőttoktatás jelenlegi rendszere és fejlesztése.]

1956. június 22.

A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az általános- és középiskolák 1955/56. évi munkájának értékelése, és az 1956/57-es tanév fő feladatainak megállapítása.
2. Megyei oktatási osztályvezetői megbízatások megvitatása (Tóth Lajos, Tóth Márton).
3. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Balsay István, Bárány Nándor, Budinszky Tibor, Háhn (Hahn) István, Jakuba János, Káldor János, Kolos Richárd, Korach Mór, Lettner Ferenc, Szabó Dezsőné Kispál Magda, Tárczy Hornoch Antal).

1956. július 4.

*Előterjesztések.*¹⁸⁶

Napirend:

1. Az egyetemek és főiskolák 1955/56. tanévi munkájának értékelése.

1956. július 25.

Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Kőmívesné aláírással. Informatív jelentések a hittanbeíratások előkészítéséről és lebonyolításáról, valamint a német nemzetiségi kisebbség oktatási helyzetéről. A Tervgazdálkodási Főosztály Beruházási Osztályának informatív jelentése az 1956. évi oktatásügyi beruházások május 31-i állásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A gyermek- és ifjúságvédelem helyzetének vizsgálata, és feladatainak meghatározása.
2. A Budapesti Műszaki Egyetem 1955/56. évben végzett munkájának értékelése.

1956. augusztus 15.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. Az egyetemi tanszemélyzet ideológiai oktatásának vizsgálata.]

1956. augusztus 29.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. Oktatásügyi munkaterv az 1956/57. tanévre.]

1956. október 15.

A szóbeli jegyzőkönyv töredéke, aláírás nélkül. Kézírtos feljegyzés az ülésről.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium 1957. évi tervének kialakítása.
2. A Minisztérium Kollégiuma 1956. november 1. - 1957. március 1. közötti munkatervének meghatározása.
3. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Csáky Frigyes, Csüry István, László Gyula, Orbán György, Szabad György, Varga János).

¹⁸⁶ A Radich Tivadar által s. k. aláírt jegyzőkönyvi kivonat megtalálható: MOL M–KS 276. f. 91. cs. 238. őe.

**A Népművelési Minisztérium Kollégiuma
1949-1956****XIX-I-3-n**

A kulturális ügyek irányítását 1949 közepén választották le a VKM-ről, létrehozva a Népművelési Minisztériumot. A minisztérium szervezete és működése csak augusztus-szeptemberre épült ki, és a kollégiumi ülések is csak szeptemberben kezdődtek meg, amikor is a testületet pontosan „A Népművelési Minisztérium vezető pártkollégiumá”-nak nevezték.¹⁸⁷

A miniszter Révai József lett, aki a kultúra, a művelődés irányítására a kollégiumi testületet is felhasználta. Az üléseken ő vitte a szót, és eleinte – főleg napirend előtt – fontos politikai vonatkozású döntéseket közölt, vagy éppen alkotott.¹⁸⁸

Az 1949. szeptember 26-ai ülésen alakították ki a Minisztérium ügyrendjét, amelyben a Kollégium konkrét szerepét még nem tisztázták, csupán kinyilvánították, hogy hetente hétfőként ülésezik, és „vezeti a miniszter, titkára az államtitkár, tagjai azok, akiket Pártunk titkársága a Kollégium tagjaiul kijelölt”. Üléseinek napirendjét az államtitkár készítette elő, a miniszterrel történt megbeszélés alapján. Ez az ülés arról is döntött, hogy a Minisztertanács elé kerülő rendeleteket előzetesen a Kollégiumnak látnia kell.¹⁸⁹

Az 1949 végén kialakított minisztériumi Ügyrend-tervezet szerint: „A miniszter mellett a főosztályok, osztályok és a minisztérium felügyelete alá tartozó intézmények, hivatalok stb. munkájának egybehangolására, valamint fontosabb konkrét kérdések kitárgyalására és véleményezésére alakított tanácskozó testület (kollégium) működik.” Állandó tagjai lennének a miniszter, az államtitkár, valamint a főosztályok vezetői. Egyes konkrét ügyekben az osztályvezetőket, sőt előadókat, valamint a minisztérium felügyelete alá tartozó intézmények vezetőit is meg lehet hívni. A testület a „szükséghez képest”, de általában hetente ülésezik. „Az ülésben tárgyalásra kerülő ügyekről tárgysorozatot kell készíteni.” Az ebben nem szereplő ügyek csak rendkívüli sürgősség esetén tárgyalhatók. Az ülésekről szigorúan bizalmas minőségű jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyről a főosztályvezető szintén ugyanilyen jelzéssel ellátott kivonatos másolatot adhat ki az érdekelt osztályvezetőnek. A kollégium jegyzői a miniszter titkárai. Az ülésen hozott határozatot maga a miniszter, vagy az államtitkár ellenőrzi, de ezzel az Ellenőrzési Osztály vezetője is megbízható.¹⁹⁰

1950 novemberben adták ki a Minisztérium ügyrendi szabályzatát. Az ebben foglaltak szerint a Kollégium a „Minisztérium feladatkörével kapcsolatos, fontosabb kérdések tárgyalására és véleményezésére alakult tanácskozó testület”, melynek a miniszter az elnöke. Tagjait is a miniszter jelöli ki, és „egyes konkrét ügyek” tárgyalására tagsággal nem rendelkezőket is meghívhat. A tárgyalni kívánt ügyeket a miniszter titkárságához kellett benyújtani. Az ülésekről kötelező volt jegyzőkönyvet felvenni, melyet szintén a miniszter titkársága kezelte. A miniszter által jóváhagyott kollégiumi határozatoknak az „egyes főosztályokra vonatkozó részét” az illetékes főosztály- és osztályvezető másolatban megkapta.¹⁹¹

¹⁸⁷ MOL M-KS 276. f. 54. cs. 106. öe., valamint: Ladányi Andor: Felsőoktatási politika 1949-1958. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1986. 64.

¹⁸⁸ MOL XIX-I-3-n-1949. szeptember 26. A Magyar Tudományos Akadémia is kikérte Révai véleményét kollégiumi ügyekben (MOL XIX-I-3-e-1041-1949).

¹⁸⁹ MOL XIX-I-3-n-1949. szeptember 26. A 13 példányos anyagokat, valamint a témaigényeket csütörtök estig kellett leadni a miniszter titkárságán.

¹⁹⁰ MOL XIX-I-3-l-037-1950.

¹⁹¹ MOL XIX-I-3-n-1950. november 25. A külső szakemberek meghívása általános maradt.

A testület tevékenységét, a napirendjére kerülő ügyek rendszerét igen hamar előzetes tervek alapján, tematikák szerint alakították ki. A Minisztérium főosztályvezetői kapták feladatuk, hogy minden olyan „tárgykört” gyűjtsenek össze, amelyet a Kollégiumon kívánnak megtárgyalni. A főosztályok munkaterveiben is hamar kialakult a rendje a Kollégium elé vinni kívánt témák felsorolásának.¹⁹² A szervezeti egységek osztályvezetői, illetve főosztályvezetői értekezleteken beszélték meg a kollégiumi munkatervet, valamint magukat az előterjesztéseket, leginkább a vezetők javaslatai alapján. Itt határozták meg, mely témák menjenek a kollégiumi, és melyek egyéb testület elé.¹⁹³ A miniszterhelyettesek titkárságai is előzetes tématerveket állítottak össze. 1950 folyamán a rendszeresség és a fontosabb személyek (maga a miniszter) megjelenésének biztosítása miatt vezették be az előzetes, több hónapra szóló napirendi listát. Ekkor már két hónapja nem volt kollégium.¹⁹⁴

A minisztériumi munkatervben is megjelent a Kollégium elé utalni kívánt témák kidolgozásának szándéka, és 1952 közepétől a jóváhagyott tervet csak az illetékes miniszterhelyettes egy hónappal korábbi, megindokolt kérésére módosíthatta a Kollégium elnöke. A testület a Minisztérium alá tartozó intézmények kollégiumainak tevékenységébe is beleszólt, ezen kívül működésének első időszakában külön bizottságokat is kialakított, illetve kiküldött meghatározott kérdések tárgyalására.¹⁹⁵

Az értekezletekre előzetes napirendi jegyzékek készültek. Eleinte akár hat-hét napirendi pont, vagyis téma is szerepelt egy ülésen, majd ezek száma fokozatosan csökkenésnek indult. 1950 végén már bíralták azt a rendszert, hogy a testület elé nem csak „elvi jelentőségű” ügyek kerülnek, és túl sok a főosztályvezető a tagságban. Terv készült, hogy őket csak az egyes napirendek tárgyalásához hívják meg.¹⁹⁶ 1954 közepén a napirendek kettőre csökkentéséről született döntés.¹⁹⁷

A testület a Minisztérium illetékes szervezeti egységei által alkotott előterjesztéseket tárgyalta meg. Ezeknek eleinte nem volt kialakult formájuk, egyszerű gépelt feljegyzések és jelentések voltak, és a tagok tanulmányozás céljából előzetesen megkapták őket. A további munkához szükséges anyagokat 1951-től maguknál is tarthatták, de a Titkárságnak számon kellett ezeket tartania, és egy idő után vissza is kellett kérnie. A különböző terv- és pénzügyi kihatású előterjesztéseket alaposabban kellett dokumentálni, és a Minisztérium Pénzügyi Főosztályával is egyeztetni kellett. Az előterjesztések kinézete és felépítése folyamatosan egyre kimunkáltabb és egységesebb lett. 1952 őszétől terjedelmüket 4-6 „sűrűn gépelt” oldal között határozták meg, és formai követelményeket is állítottak. Hosszabb előterjesztés készítésére csak az illetékes miniszterhelyettes adhatott – kivételes – engedélyt. Csak jóváhagyás, vagyis aláírás után lehetett őket sokszorosítani.¹⁹⁸ Igen hamar követelmény lett a korábbi döntésekre vonatkozó hivatkozások feltüntetése, valamint a végrehajtás feltüntetése. Jelentősebb, több területet és intézményt átfogó előterjesztések esetében ezek vezetőinek véleményét is ki kellett kérni. A legnagyobb és állandó jellegű gondot a késedelmes elkészítésük jelentette, a különböző csúszások és késések folyamatosak maradtak.¹⁹⁹

¹⁹² MOL XIX-I-3-f-16-1949. Valamint: XIX-I-3-n-1949. október 24.

¹⁹³ MOL XIX-I-3-i-sz. n.-1951 (2. d.), valamint uo. 832-1951. Beszámolókat is tartottak, és előzetes feljegyzések is készültek (XIX-I-3-h-66-1953.)

¹⁹⁴ MOL XIX-I-3-g-sz. n.-1952., illetve: XIX-I-3-f-798-1950. „Meg kellene vizsgálni azt a kérdést, hogy Révai elvtárs milyen módon tudna a legkevesebb fáradtsággal a kollégiumi üléseken részt venni.”

¹⁹⁵ MOL XIX-I-3-n-1950. augusztus 3., valamint: uo. 1952. szeptember 22., valamint: XIX-I-3-f-178-1950.

¹⁹⁶ MOL XIX-I-3-n-1950. november 25. Igyekeztek a Belügyminisztérium Kollégiuma működéséről információkat szerezni, és azt például venni.

¹⁹⁷ MOL XIX-I-3-n-1954. július 9.

¹⁹⁸ MOL XIX-I-3-n-1952. szeptember 22. Hamarosan előzetes vázlatok is készültek a kollégiumi anyagokhoz (M-KS 276. f. 90. cs. 328. öe.).

¹⁹⁹ MOL XIX-I-3-h-1643-1951. Előfordult például, hogy egy fontos napirendi pont anyagának az elkészítésére csupán egy hét maradt, holott még a szétküldésre és elolvasásra is időt kellett hagyni.

A kollégium alatt elhangzottakat ún. határozati jegyzőkönyvekben dokumentálták, melyekre eleinte feljegyezték, hogy melyik számú példány (általában 12 példány készült, de előfordult, hogy csak négy darab). Feltüntették rajtuk az ülés időpontját, a jelenlévők személyét (tagok és meghívottak), a napirendet, az elhangzottak rövid összefoglalását és a határozatokat. Néha csupán azt írták rá a jegyzőkönyvre, hogy „jelen vannak: a Kollégium tagjai.” Az először elkészített fogalmazványok sok átíráson mentek keresztül, néha a jelenlévők nevei is eltűntek belőle.²⁰⁰ Szóbeli jegyzőkönyv kevés készült, illetve maradt fenn, és azok is leginkább a miniszteri összefoglalókat tartalmazzák. Ezeken kívül jegyzőkönyvi kivonatok is készültek (gépielt kivitelben vagy egyfajta sokszorosított formában), és a vonatkozó napirend határozatát tartalmazzák. Ezeket az abban érdekelt személy kapta meg, de az Ellenőrzési Osztály, illetve a párt részére is megküldték.²⁰¹ 1956-ban már feltételezhetően magnetofonra vették az ülések szövegét, és az alapján írták le a jegyzőkönyvet.²⁰²

Az előterjesztések, jegyzőkönyvek stb. bizalmas, illetve szigorúan titkos minősítésűek voltak, és a korabeli szabályok alapján rendkívül bizalmasan kezelték őket. Az Elnöki Főosztály rendelkezése szerint kollégiumi anyagot „csak a megfelelő és felülvizsgált [!] gépíróval lehet írni”, s ha ilyen nincs, a leírást az ügykezelési csoport végzi. Ugyanezen csoport végezte a kiosztást, a visszavételt és a bizalmas irattárba történő két példányos elhelyezést is. Bizonyos végrehajtási ügyekben a minisztériumi TÜK (Titkos Ügykezelés) is intézkedett, és rajta keresztül leveleztek a külső intézményekkel, így pl. legfőképpen a tagok kinevezéséről. A kollégiumi anyagok titkossága a TÜK szabályzatba is bekerült.²⁰³

A kollégiumi titkár feladata lett az anyagoknak a titkos ügykezeléshez történő visszakerüléséről való gondoskodás, és ő figyelte a jegyzőkönyv elkészültét.²⁰⁴ 1953 májusában kezdték el kidolgozni a testület új működési rendjét, és ekkor egyértelműen a Minisztériumi Titkárság (annak Igazgatási és Szervezési Csoportja) feladatává tették az ülések előkészítését. Az Ügyeleti Csoport a határozatok ellenőrzését végezte, és észrevételezte az ülések napirendi pontjait.²⁰⁵

Az ülésen az előterjesztésekben is megfogalmazott javaslatok alapján határozatokat hoztak, melyek a Minisztérium szervezeti egységei, valamint természetesen az alsóbb intézmények számára is kötelezően végrehajtandók voltak. Gyakran hivatalos, számmal ellátott utasításban, körrendeletben adták ki a rendelkezéseket, egyértelműen utalva bennük a kollégiumi döntésre.²⁰⁶

Révai befolyását, hatalmát mutatja, hogy a kollégiumi ülésen az előterjesztésben javasoltakkal szemben akár ellentétes döntést is hozhatott. Így például megtörtént, hogy 1950-ben, egy, a Filmfőosztály vezetője által is jóváhagyott következő évi filmgyári tematikát „Révai József elvtárs a kollégium ülésén elvetett. Ebből súlyos erkölcsi és anyagi kár származott, mert az írók hónapok óta dolgoztak azokon a munkákon, melyeket a kollégium nem fogadott el”.²⁰⁷ A különböző döntések végrehajtása során is gyakran hivatkoztak Révai kollégiumi szavaira,

²⁰⁰ MOL XIX-I-3-n-1954. június 1. és november 2. Ekkor például Szabó Pál, Veres Péter neve nem jelent meg a véglegesített változatban.

²⁰¹ MOL M-KS 276. f. 91. cs. 251. öe., valamint XIX-I-3-n-1951. november 2. A kivonaton szerepelt az érdekelt és a hitelesítő neve, az ülés dátuma, valamint a pecsét.

²⁰² MOL XIX-I-3-n-1956. június 1.

²⁰³ MOL XIX-I-3-n-1950. május 18. Valamint: XIX-I-3-l-076-1954. A példányszám az anyagokon feltüntetendő volt. (XIX-I-3-l-0044-1955). Ha a kollégiumi anyagot külön futárral nem tudták küldeni, akkor az adott helyi tanács szolgálatait is igénybe vették (XIX-I-3-c-sz. n.-1953).

²⁰⁴ MOL XIX-I-3-e-sz. n.-1952.

²⁰⁵ MOL XIX-I-3-a-11-1-72-1953., illetve XIX-I-3-a-183/181-9-1956. Valamint: XIX-I-3-k-sz. n.-1955. A Titkárság Jogi Osztálya is készített előterjesztést.

²⁰⁶ MOL XIX-I-3-a-32-II-15-1953., valamint: XIX-I-3-g-156-1953.

²⁰⁷ MOL M-KS 276. f. 90. cs. 328. öe.

felszólalásaira, valamint ezen kívül az egyéb kijelentésekre, amelyeket szintén végrehajtandónak ítélték meg.²⁰⁸

Az értekezleten ellentétek és feszültség is keletkezett a jelenlévők között, melyek azonban a határozati jegyzőkönyvben nem csapódtak le. Így pl. „Az Ember tragédiája” című dráma színházi újra bemutatása miatt 1953-ban kirobbant heves vitáról csak egy résztvevő későbbi visszaemlékezéséből értesülhetünk.²⁰⁹

Számos külső meghívott képviseltette magát az üléseken, akiket szaktudásuk miatt a tárca vezetői választottak ki, illetve a Kollégiumon is döntöttek a meghívottak személyéről (pl. MÜDOSZ, Fővárosi Tanács, Kiadói Főigazgatóság, Kultúrkapcsolatok Intézete stb.), abból a szempontból, hogy „használják ki” tapasztalatukat, sőt úgymond a „mozgósítási lehetőségeket”. A megjelenésben akadályoztatott meghívott személy küldhetett helyettest is, illetve levélben is kifejtette véleményét az aktuális napirendi pontra vonatkozóan.²¹⁰ Az egymás mellett működő, „párhuzamos” minisztériumok kapcsolatára utal, hogy az oktatási tárca képviselője is gyakran részt vett az üléseken.²¹¹

A főosztályvezetők írásbeli megjegyzései által módosult is egy-egy határozati javaslat, illetve határozat és a hozott határozat ellen, ha azt végrehajthatatlannak tartották, tiltakozást, sőt panaszt nyújtottak be.²¹² A határozatok jelentős részét pedig, még végrehajtás előtt, a szervezeti egységek vezetői megváltoztatták. Ezt egyrészt „saját hatáskörben”, másrészt gyakran Losonczy Géza egyetértésével tették.²¹³

A szervezeti egységek a fontosabbnak tekintett határozatok konkrét végrehajtásáról, annak módjáról és folyamatáról feljegyzésekben számoltak be a vezetőségnek, valamint havi jelentéseikben is kitértek a Kollégium által előírt munkák intézésére, de néha kizárólag csak egy kollégiumi határozat végrehajtásáról készítettek jelentést.²¹⁴

Már az 1950-es év legelején utasítást adtak ki a főosztályvezetők részére a végre nem hajtott kollégiumi utasítások összegyűjtésére.²¹⁵ Az erről készített jelentés a miniszterhez került, és negatív képet rajzolt fel a végrehajtás eredményéről. Mivel a kollégiumi ülések többször elmaradtak, és a Minisztériumnak „más központi értekezlete” nem volt, a főosztályok a saját értekezleteiket „igen lazán” tartották meg. A minisztériumi munka megszervezésére vonatkozó kollégiumi határozatot sem teljesítették, és a főosztályok munkatervei is „minden központi gondolat nélkül” készültek el, ráadásul rendkívül megterhelte a testület munkáját, és lassította az intézkedéseket. „A kollégium nem foglalkozott valamennyi főosztálynak a munkatervével és így nem adta minden főosztály számára munkájának elvi értékelését és kritikáját. Pl. a Képzőművészeti Osztály, amelyik a kollégiumon a szovjet festőművészeti kiállítással kapcsolatban kritikát és elvi programot kapott, fel tudta javítani munkáját.” Minden szervezeti egység munkateljesítményéről adtak egy rövid leírást.²¹⁶

A hibák megjavítására a továbbiakban a különböző szervezeti egységek munkaterveinek külön-külön elbírálását mellőzték, és az össz-minisztériumi munkaterv kollégiumi

²⁰⁸ MOL XIX-I-3-i-637-1952., valamint XIX-I-3-j-2282-1953.

²⁰⁹ Virágkor tövisekkel. Beszélgetések Gáspár Margittal. Színház, XXXII. évfolyam, 8. szám (1999. augusztus).

²¹⁰ MOL. XIX-I-3-n-1950. január 24. és augusztus 4., illetve: uo. 1952. január 15., valamint:

XIX-I-3-u-1217-1956. Itt található Veres Péter levele.

²¹¹ Pl. MOL XIX-I-3-j-358-1955.

²¹² MOL XIX-I-3-i-214-1951., valamint: XIX-I-3-h-991-1952., illetve: XIX-I-3-u-1451-1954. Azt is felpanaszolták, hogy nem minden esetben jutottak el hozzájuk a vonatkozó határozatok (M-KS 276. f. 90. cs. 332. őe.).

²¹³ MOL XIX-I-3-n-1949. december 7., valamint: XIX-I-3-g-73-1953.

²¹⁴ MOL XIX-I-3-sz. n.-1950., valamint: XIX-I-3-i-1149-1951.

²¹⁵ XIX-I-3-n-1950. január 3.

²¹⁶ MOL XIX-I-3-n-1949. december 7., valamint: XIX-I-3-e-2. tétel-sz. n.-1950.

jóváhagyását vezették be. E munkatervbe beépítették a kollégiumi döntéseket is, illetve maguknak a napirendeknek az anyagát.²¹⁷

Minden hónap elején Losonczy Géza és Nemes Dezső vizsgálták felül a havi kollégiumi határozatok végrehajtását, és azokat főosztályvezetői értekezleten értékelték ki, netán egyes esetekben Kollégium elé utalták.²¹⁸

Az Ellenőrzési Osztály rendszeresen ellenőrizte a határozatok végrehajtását, sőt az 1952-es évre szóló munkatervében már szerepelt az állandó jellegű ellenőrzés. Az egyes osztályok ellenőrzése során a határozatok ellenőrzését is elvégezte, melyben igyekeztek a teljességre törekedni, átfogó jelentéseket készíteni.²¹⁹ Az ellenőrzést fokozatosan, teljes mértékig és negyedévenkénti jelleggel átvette az Ellenőrzési Osztály, mivel a határozatokban „összekeveredve” szerepeltek nagy és kisjelentőségű határozatok, és a vezetők számára ezek ellenőrzése lehetetlen volt. Ellenben az ellenőrzést is bírálatok érték, hogy nem értelemszerűen történik, hanem „dogmatikusan”.²²⁰

A Minisztertanács Hivatala Kulturális Titkársága nemcsak ellenőrizte a kollégium munkáját és határozatait, hanem részt is vettek az üléseken, mint „megfigyelők”. A követendő irányelv az lett, hogy az előadók „ismerjék meg alaposan a felvetődött kérdéseket, hogy azokról pontos tájékoztatást tudjanak adni (írásban vagy szóban), de ne avatkozzanak bele a vitába, egyáltalán az egyes kérdésekbe (természetesen a fontosabb kérdésekről van szó) csak akkor foglaljanak közvetlenül állást, ha az feltétlenül szükséges és ha a szempontok a Révai elvtárrsal, vagy a Titkárság vezetőjével folytatott megbeszélés alapján tisztázottak. Ez azonban ne jelentse a kezdeményezések elfolytását [sic!].”²²¹

Az MDP hamarosan górcső alá vette a fontosabbnak tartott gazdasági minisztériumok munkáját, és bírálatot adott ki. Ezt a kritikát a Népművelési Minisztériumban is tanulmányozták, és munkájukhoz figyelembe is vették.²²²

Az 1952-es évben több betervezett ülés is elmaradt, a napirendek megváltoztak, a tanácskozás rendje meglehetősen foghíjassá vált, amely az 1953-as év első felében is hasonló maradt.²²³

1953. július 4-én, az akkoriban zajló politikai változásokhoz igazodva, Révait Darvas József korábbi közoktatásügyi miniszter váltotta tárca élén. Ettől kezdve az ülések pontosabbak és rendszeresebbek lettek, az előzetes napirendek kevesebbet módosultak. Darvas új minisztériumába is magával hozta a fegyelmezettebb adminisztrációt.²²⁴

Hamarosan, július 23-án átszervezték a minisztérium vezetését, és átalakították a Kollégium működését is.²²⁵ A Kollégium fogalma és feladatainak meghatározása a minisztérium újonnan kialakított Szervezeti és Működési Szabályzatába (SZMSZ) is bekerült. E tanácsadó szerv a „miniszter által meghatározott körben megvitatja a minisztérium munkaterületén felmerülő elvi és nagyobb jelentőségű gyakorlati kérdéseket. A kollégium javaslatának meghallgatása után a kérdéses ügyben a miniszter maga dönt; a kollégium állásfoglalása a minisztert nem köti.” Tagjait a miniszter nevezi, és a jegyzőkönyv elkészítéséről is a miniszter vagy helyettese gondoskodik, hagyja azt jóvá, illetve juttatja el nyolc napon belül az érdekeltekhez.

²¹⁷ MOL XIX-I-3-f-798-1950., valamint: XIX-I-3-f-518-1950.

²¹⁸ MOL XIX-I-3-f-178-1950.

²¹⁹ MOL XIX-I-3-i-21-1952., valamint 781-1953, illetve XIX-I-3-h-1751-1954.

²²⁰ MOL M-KS 276. f. 91. cs. 36. öe.

²²¹ MOL XIX-A-2-ee-E/I-1953. A Minisztertanács Hivatala véleményéről Jánosi Ferenc ülés előtt szóban vagy írásban tájékoztatta a minisztert (XIX-A-2-ee-E/TÜK-XIII-1953.).

²²² MOL XIX-I-3-e-86-sz. n.-1950.

²²³ MOL XIX-I-3-l-054-1953. Ritka volt a hivatalos ügymenettől való eltérés, így megjegyzendő, hogy 1953 márciusában, közvetlenül Sztálin halálát követően az egyik ülés után a tagoknak és a meghívottaknak filmeket vetítettek le, így pl. a „Sztálin örökké él” című opuszt. (XIX-I-3-n-1953. március 24.).

²²⁴ MOL XIX-I-3-u-2287-1953.

²²⁵ MOL XIX-I-3-n-1953. július 23. A zömmel operatív kérdéseket tárgyaló miniszterhelyettesi értekezlet intézményét is ekkor vezették be.

A főosztályvezetők a felelősek a megfelelő előterjesztések elkészítéséért, az érdekeltekkel történő egyeztetéséért, illetve a hozott határozatok végrehajtásáért.²²⁶

Az új szabályozás alapján szövegezték meg a Kollégium fogalmát és feladatait a következő években kiadott SZMSZ-ekben is.²²⁷

A számos reformkezdeményezés végeredményeképpen már májusban a Minisztertanács új határozatot hozott a kollégiumok működése szabályozására.²²⁸ E határozat nyomán a Népművelési Minisztériumban is, némi csúszással, kialakították a Kollégium ügyrendjét. A szeptember 4-én életbe léptetett szabályzat első része szó szerint tartalmazta a minisztertanácsi határozatok szövegét. Ezen kívül azonban szabályozták az ellenőrzés rendszerét. A határozatokat a kollégium titkára tartotta nyilván, és az illetékes kollégiumi tag ellenőrizte. A határidő lejártát követően vagy a miniszternek vagy a kollégiumnak számoltak be²²⁹

A Darvas vezette kollégiumi értekezletek rendszere jól működött, és 1954 elején már dícsérőleg nyugtázták meg az előterjesztések javuló színvonalát, és kijelentették, hogy azok a szakemberek és érdekeltek széles körű bevonásával készülnek, a „hivatalvezetés által előzetesen megadott szempontok alapján”. Az ülések száma csökkent, munkaidőben és a meghirdetett időben tartották. Egy fő kifogás még mindig megjelent: a késéseket kárhoztatták még erősen, ugyanis az előírt hat nap helyett csak egy-másfél nappal korábban érkeznek meg „átnézésre” az anyagok, és emiatt érdemi hozzászólásokat sem lehetett tenni. Ettől függetlenül az elvi kérdések tisztázása is előtérbe került, és a testület „egyre inkább” kezdte betölteni „tanácsadói szerepét”.²³⁰

A végrehajtásban érdekeltek, a számukra nem tetsző döntések orvoslásáért jobbra a miniszterhez fordultak. A főosztályvezetők kéréseit Darvas gyakran akceptálta, és egyes határozatok megváltoztatását, átalakítását valóban jóváhagyta.²³¹

Egy pártnak készült jelentés szerint „Darvas elvtárs elvi irányítást ad a minisztériumnak, intézkedéseit azonban nem egyezteteti miniszterhelyetteseivel.” Erre vonatkozóan „a kollégiumi üléseken állásfoglalásai általában határozottak, végrehajtásuk ellenőrzésére azonban erejéből nem futja”.²³²

A nagyobb területet, több intézményt érintő előterjesztések esetén bekérték az adott intézmények vezetőitől az előzetes véleményeiket, a problémák és a kívánságok jegyzékét. Az intézményekben gyakran értekezleteken beszéltek meg a tárgyat. Az előzetes tárgyalások után, illetve alapján készült el a kollégiumi anyag. Megtörtént azonban olyan is, hogy a szintén érdekelt szervezeti egység csak egy nappal az ülés előtt kapta meg az előterjesztést, és így alig volt ideje áttanulmányozni azt.²³³

1954-től kezdődően az előterjesztésekhez a többi szervezeti egység feljegyzéseket vagy észrevételt mellékel, melyekben megjegyzéseket, főképpen bírálatokat intéztek a készítő főosztályhoz, illetve az illetékes miniszterhelyetteshez, vagy magához a miniszterhez. Az

²²⁶ MOL XIX-I-3-c-sz. n.-1953. (1. d.).

²²⁷ MOL XIX-I-3-c-sz. n.-1955. (1. d.). A meghívandók névsorát is a főosztályvezetőknek kellett meghatározni.

²²⁸ A minisztertanácsi határozat(ok) részletes ismertetését lásd a Bevezetőben.

²²⁹ MOL XIX-I-3-l-054/1-1953. Tervezete: XIX-I-3-c-sz. n.-1953. (1. d.). Azt az elterjedt gyakorlatot, amely szerint valamely tag helyett hivatali helyettese vesz részt az ülésen, hamar felszámolták (XIX-I-3-u-2571-1954.).

²³⁰ MOL XIX-I-3-h-sz. n.-1954., valamint: uo. 2407-1954., illetve: XIX-I-3-u-1312-1954.

²³¹ MOL XIX-I-3-u-399-1954., valamint: XIX-I-3-n-1954. november 18.

²³² MOL M-KS 276. f. 66. cs. 79. öe. Non György miniszterhelyettes tartották erős kezűnek, és vezetési módszerét a leghatározottabbnak.

²³³ MOL XIX-I-3-u-2139-1954., valamint M-KS 276. f. 91. cs. 194. öe.

írással feljegyzések készítése azért is terjedt el, mert kijelentéseik szerint az ülésen a rendelkezésre álló idő még a legfontosabb kérdések érintésére is alig elég.²³⁴

Kialakult a fontosabb ügyekben és kérdésekben tartott előzetes megbeszélések és értekezletek gyakorlata, amelyeket csak utána követett maga a kollégiumi ülés. Ha valamely előterjesztés vagy napirend vitássá vált, új megbeszélést hívtak össze.²³⁵

1955-től lett egyre gyakoribb a párt- és állam vezetőinél (Hegedüs András, Gerő Ernő) tartott általános jellegű megbeszélés, ahol a kultúrpolitika főbb irányait jelölték ki.²³⁶

Az Ellenőrzési Csoport 1954 végétől a határozatok végrehajtásáról írással jelentéseket készített a miniszter számára. Ezekben osztályonkénti, valamint ülésenkénti bontásban mutatták ki és összegezték az ülés napjával megadott határozatok végrehajtásának eredményét, annak megtörténtét, vagy az elmaradás okait.²³⁷

Emellett az Állami Ellenőrző Központ is megkapta az ülések programját, illetve bizonyos előterjesztéseket, jelentéseket és határozatokat. A Minisztertanács kulturális ügyekkel foglalkozó titkársága folyamatosan figyelemmel kísérte a testület tevékenységét, és határozott hangú feljegyzéseket készített az ülésekről.²³⁸

Természetesen az MDP is érdeklődését fejezte ki mind a témaanyagok, mind pedig az üléseken történtek tekintetében. A minisztérium párttitkára többnyire részvételi joggal rendelkezett az ülésekre, de vezető pártemberek is gyakran meghívtak. A résztvevők jelentésekben is beszámoltak a párt valamely illetékes szervének valamely előterjesztés lényegi tartalmáról, hibáiról, az előadó szerepléséről, a vitáról, annak hatékonyságáról, a hozzászólások színvonaláról, valamint a döntésekről, és természetesen azok végrehajtásáról is. Ezekben előfordult, hogy a pártfunkcionárius erősen megbírált a Kollégium munkáját.²³⁹

1954 áprilisában például a Minisztériumi Titkárság munkáját bírálták meg, és ekkor a kollégiumi munka előkészítését, a határozatok ellenőrzését tartották nem-megfelelőnek. Ennek egyrészt szerintük a szervezeti hiányosság volt az oka (állításuk szerint nem volt szervezéssel és igazgatással foglalkozó csoport), valamint a titkársági munkatársak szétaprózott jellegű munkamódszerét helytelenítették.²⁴⁰

1955 szeptemberében általános jellemzést készítettek az 1953-as határozat óta eltelt munkáról. Ebben fejlődést és javulást tapasztaltak, főleg az előkészítés valamint az előterjesztések és határozatok színvonala terén. Visszaesett viszont a viták színvonala, és az is előfordult, hogy az előterjesztést az illetékes előterjesztést készítő főosztály felett felügyeletet gyakorló miniszterhelyettes az anyagot ellenezte, sőt támadta. Leggyengébb pont a hozott határozatok ellenőrzése. Az Ügyeleti Csoport erről egy-egy és fél évig adott beszámolóit elmaradtak, így ekkoriban (1955-ben) elég sokszor kiderült, hogy néhány határozat végrehajtása elmaradt. Ismételten kiemelték Darvas József felkészültségét, amelyet munkatársaitól is megkövetel.²⁴¹

²³⁴ MOL XIX-I-3-u-2048-1954., valamint: uo. 2139-1954.

²³⁵ MOL XIX-I-3-u-2731-1953., illetve: uo. 825-1954. Az alsóbb intézmények is tartottak előzetes tanácskozást az anyagról.

²³⁶ MOL M-KS 276. f. 91. cs. 158. öe., valamint: XIX-I-3-k-3. dosszié-1955. (1. d.) A megbeszélésekről a kollégiumi üléseken beszámoltak a tagoknak (XIX-I-3-n-1956. június 1.) Gerő Ernő egyébként figyelemmel kísérte a kollégiumok munkáját, így pl. 1952 legelején ő tett javaslatot a személyi kérdések tisztázására (M-KS 276. f. 54. cs. 177. öe).

²³⁷ MOL XIX-I-3-u-909-1954., illetve uo. 3580 és 3630-1954., valamint: uo. -330, -383, -398, -399-1955., és -1396-1956.

²³⁸ MOL XIX-A-30-h-VII/700-1952., illetve ui. -1954. Valamint: XIX-A-2-ee-66/a-c-1955.

²³⁹ MOL M-KS 276. f. 91. cs. 36. és 37. öe., illetve 159. öe., valamint 366. öe. Darvas is írt jelentéseket.

²⁴⁰ MOL XIX-I-3-u-1296-1954.

²⁴¹ MOL XIX-A-2-k-VI/344-R-1955. (2. d.) Kárhóztatták a kollégiumi tagok kinevezésének elmaradásából fakadó mulasztásokat.

A testület, mint a „minisztérium legfelső tanácskozó szerve” működésének utolsó időszakában már betöltötte feladatát. Az alsó fokon is megoldható operatív ügyek nem kerültek megvitatásra, a hozott határozatok ellenőrzése is rendben megtörtént, melyről a miniszter és az illetékes miniszterhelyettes a negyedéves tájékoztatókat megkapta. Csupán a nagyszámú résztvevő jelenlétét érte bírálát, amely miatt főosztályvezetői értekezletnek tűntek az ülések. Ezen kívül bizonyos rendszertelenség mellett gyakori lett a határidő-eltolódás.²⁴²

Ebben az időszakban a testület nagysága és személyi összetétele többször változott. Az MDP Titkársága a Kollégium több alkalommal foglalt állást a tagok személyéről, de a későbbiekben is a párt szervei határozták meg, ki lehet kollégiumi tag. 1952 után a miniszter nagyobb szerepet kapott a kiválasztásukat illetően, majd 1953 közepétől a Minisztertanács véglegesítette hivatalosan a tagsági viszonyt.²⁴³

Bizonyos határozatokat, valamint az egyes, a nyilvánosságnak szánt közléseket a Népművelési Közlöny című lapban is lehoztak.²⁴⁴

1956-ban a Kollégiumot úgy fogalmazták meg, amely „a legalkalmasabb keret ahhoz, hogy a miniszter döntését nemcsak a minisztérium vezető dolgozóinak, hanem a terület legkiválóbb szakembereinek meghallgatásával hozza meg.” Ezért a külső meghívások rendszere általános maradt, de ők viszont nem nyerhettek áttekintést az egész kulturális területről. További hibaként rótták fel az operatív ügyek megjelenítését a napirenden, holott ez a miniszterhelyettesi értekezlet feladata lett volna, valamint azt, hogy az előterjesztések még mindig nincsenek kellőképpen előkészítve, az érdekeltekkel megbeszélve és határozathozatalra kialakítva.²⁴⁵

1956 nyarától a kollégiumi testület működése szakadozottá, esetlegessé vált. Az őszi forradalmi események végleg félbeszakították működését, amely csak 1957 elején, a Művelődésügyi Minisztérium néven egyesített minisztériumban folytatódott tovább.²⁴⁶

A Népművelési Minisztérium Kollégiumának tagjai:

Adorján József	1953. október 1. – 1956. július 13.
Balázs István	1950. január 3. – 1950. március 1.
	1951. december 18. – 1956. július 13.
Balogh László	1949. szeptember 26. – 1950. március 1.
Barna Gyula	1954. augusztus 31. – 1956. július 13.
Berczeller Antal	1949. október 10. – 1952. július 29.
Bíró Vera	1949. szeptember 26. – 1950. március 1.
Csetreki Lajos	1949. szeptember 26. – 1950. szeptember 5.
	1951. szeptember 11. – 1956. április 20.
Csillag Miklós	1949. szeptember 26. – 1953. július 14.
Darabos Iván	1956. január 21. – 1956. július 13.
Darvas József	1953. július 4. – 1956. október 26.
Domokos János	1949. szeptember 26. – 1951. április 10.
Erdei Sándor	1951. április 10. – 1953. július 14.
Fülep Ferenc	1953. július 14. – 1956. július 13.

²⁴² MOL XIX-I-3-j-sz. n.-1955. (12. d.) Egy Gerő Ernő számára készült feljegyzés szerint „a főosztályvezetők állandó fluktuációja miatt” nincs állandó kollégiumi tagság. (MOL M-KS 276. f. 66. cs. 79. öe.).

²⁴³ MOL XIX-I-3-n-1950. március 1., valamint: M-KS 276. f. 54. cs. 61. és 177. öe.

²⁴⁴ Népművelési Közlöny, 1955. április 29.

²⁴⁵ MOL XIX-I-3-t-sz. n.-1956. (20. d.).

²⁴⁶ A Minisztériumi Titkárság fennmaradt anyagában található néhány „tárgyalásra nem került” feljegyzéssel ellátott előterjesztés 1956 nyaráról (MOL XIX-I-3-c-sz. n.-1956. (1. d.)).

Gregor János	1950. május 18. – 1950. július 11.
Jánosi Ferenc	1951. április 10. – 1954. november 2.
Kállai Gyula	1954. augusztus 31. – 1956. július 13.
Kende István	1949. szeptember 26. – 1955. április 29.
Kenyeres Imréné	1951. november 21. – 1955. december 23.
Kovalcsuk Ferenc	1949. október 24. – 1953. szeptember 15.
Losonczy Géza	1949. szeptember 26. – 1951. április 10.
Majláth Jolán	1949. október 10. – 1953. július 14.
Mihályfi Ernő	1951. április 10. – 1956. július 13.
Nemes Dezső	1950. február 7. – 1953. július 14.
Non György	1952. november 10. – 1956. február 9.
Pajzs István	1949. szeptember 26. – 1950. március 1.
Révai József	1949. szeptember 26. – 1953. július 4.
Szabó Ferenc	1953. június 9. – 1953. október 17.
Szántó Miklós	1951. április 10. – 1953. július 14.
Szirmai István	1949. szeptember 26. – 1952. október 14.
Tanner József	1949. szeptember 26. – 1950. március 1.
Tóth Károlyné	1950. október 20. – 1952. november 10.
Újhelyi Szilárd	1955. február 16. – 1956. július 13.
Varga Edit	1953. június 9. – 1956. július 13.
Varjas Istvánné	1954. június 18. – 1955. június 8.

Titkárok: Losonczy Géza, M. Csikai László, Nagy Pál.

Állandó meghívottak: Pajzs István, Bíró Vera, Tanner József, Pogány Jenő, Erdei Sándor, Tardos András, Mikó Zoltán, Ács Erzsébet, Kiss Árpádné, Cseterki Lajos, Haán György, Ibos Ferenc, Kerek Gábor, Tamás István, Hartai László, Tóth Károlyné, Balázs István, Szántó Zoltán, Pálfi Pálné, Köpeczi Béla.

A Népművelési Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzékei:

1949. szeptember 26.

Előzetes napirendi jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések a 2. és a 4. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Miniszteri tájékoztató a Rajk ügyben, a napi feladatokról, a külföldi és a polgári sajtó vonatkozásában teendő feladatokról, az október 2-ai békenapról, a tervkölcson kibocsátásáról, a szeptember 30-ai nagybudapesti aktívaggyűlésről, illetve a szovjet atombombával kapcsolatos sajtóbeli hírközlésekről.
2. A Minisztérium ügyrendjének megállapítása.
3. Rendelettervezet megalkotása a népművelési miniszter ügykörének ideiglenes megállapításáról.
4. A Képzőművészeti-, az Iparművészeti- és a Zeneművészeti főiskolák reformja. (Napirendről levéve.)

5. A főosztályvezetők beszámolóí a lakás-, a lapszerkesztési-, a személyzeti-, a népnevelési-, a szovjet képkiállítási-, a rádió-, a színházszervezési- és irodalmi ügyekről.

Napirenden kívül:

[6.] A Kollégium üléseire szánt anyag titkársági leadásának szabályozása.

1949. október 3.

Előzetes napirendi jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések az 5-10. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

[1.] A Filmhivatal és a Könyvhivatal helyiségbérletének felmondása.

[2.] A „Kis Újság” című lapban megjelent sajtóhibák összeállítása.

[3.] A művészeti főiskolák átszervezéséhez szükséges összegek kérelmének előkészítése.

[4.] A Filmhivatal és a Könyvhivatal elbocsátott alkalmazottai ügyeinek intézése.

Napirend:

[5.] 1. Az MDP Politikai Bizottsága határozata által elfogadott sajtóreform végrehajtása, a magyar sajtó gazdasági problémáinak vizsgálata, a lapok példányszáma alakulásának értékelése.

[6.] 2. A Szovjetuniót népszerűsítő havi kulturális folyóirat megindítása.

[7.] 3. A Magyar Rádió rövidhullámon sugárzott idegen nyelvű adásainak kibővítése.

[8.] 4. Rádiós tanulmányi delegáció kiküldése a Szovjetunióba.

[9.] 5. A Minisztérium Népművelési Főosztálya vármegyei apparátusának átszervezése.

[10.] 6. A forgatókönyveket és színdarabokat felülbíráló bizottság létrehozása.

1949. október 10.

Előzetes napirendi jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések a 3-7. és a 10. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

[1.] Utasítás a főosztályvezetőknek két hónapos munkaterv elkészítésére.

[2.] Berczeller Antal kinevezése a Színházi-, Domokos József kinevezése az Irodalmi-, valamint Deák kinevezése a Film főosztályok élére.

Napirend:

[3.] 1. A fővárosi napilapok (Szabad Nép, Népszava, Magyar Nemzet, Friss Újság, Világosság, Kis Újság) profiljának meghatározása.

[4.] 2. Külföldi lapok magyarországi terjesztésének rendezése.

[5.] 3. A Magyar Művészeti Tanács megszüntetése.

[6.] 4. A „Fészek” klub átszervezése, és a Magyar Művészetek Házának elhelyezése.

[7.] 5. A Minisztérium Személyzeti Osztályának megszervezése.

[8.] 6. A díszlet- és jelmeztárak állami kezelésbe vétele. (Napirendről levéve.)

[9.] 7. Színházi viták szervezése. (Napirendről levéve.)

[10.] 8. Mozilátogatási szabadjegyek kiadása.

Különfélék:

[11.] A „Friss újság” című lap ötvenéves jubileumának megünneplése.

[12.] A költségvetés nyers változata beadási napjának kijelölése.

1949. október 17.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Képzőművészeti alkotásokat értékesítő nemzeti vállalat alapítása.

2. A Magyar Ifjúság Népi Szövetsége (MINSZ) kulturális munkájának kialakítása.]

1949. október 24.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések az 1-6. és a 9. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A Magyar Távirati Iroda átszervezése.

2. A Minisztérium Irodalmi Főosztálya munkatervének kialakítása.

3. A Minisztérium Népművelési Főosztálya munkatervének kialakítása.

4. A Minisztérium Művészeti Főosztálya munkatervének kialakítása.

5. A Magyar Filmgyártó Nemzeti Vállalat gyártási terveinek meghatározása.

6. A különböző vidékek könyvtárainak egységesítése, illetve Népkönyvtári Központ szervezése.

Különfélék:

[7.] 1. A november 6-ai díszelőadás megszervezésének előkészítése.

[8.] 2. A Minisztertanács elé kerülő anyagok átküldésének szabályozása.

[9.] 3. A Kultúrkapcsolatok Intézete Vezető Kollégiumának megszervezése.

[10.] 4. A Kultúrkapcsolatok Intézete Szovjetunióba küldendő delegációjának összeállítása.

[11.] 5. Losonczy Géza kijelölése a póthitelek átvizsgálására.

[12.] 6. Losonczy Géza kijelölése a mozi látogatási szabadjegyek kiadására vonatkozó tervet átnézésére.

1949. november 8.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Az 1. számú napirendi pontról tartott miniszteri összefoglaló szóbeli jegyzőkönyve.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium Irodalmi Főosztálya munkatervének kialakítása.

2. A Kultúrkapcsolatok Intézete munkatervének kialakítása.

3. A Sztálin-ünnepségek előkészítése.

4. Táncművészeti Szakiskola létesítése, valamint rendelet kiadása az Állami Balett Intézet szervezéséről.
5. Rendelettervezet alkotása Népkönyvtári Központ felállításáról.

1949. november 14.

Előzetes napirendi jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Aláírás nélküli feljegyzés a 2. napirendi pont végrehajtásáról.

Előterjesztések a 6-9. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

- [1.] Losonczy Géza megbízása a kisfilmek készítésére kapott beruházási összeg megfelelő felhasználására.
- [2.] Döntés az Írószövetség kommunista tagjaival tartandó megbeszélésről.
- [3.] Határozat az Állami Ellenőrző Központnak a Színművészeti Főiskoláról készített vizsgálati anyagának a vezetőknek történő átküldéséről.
- [4.] Balogh László, Csetreki Lajos és Kovalcsuk Ferenc megbízása a Minisztériumban elhelyezett munkáskáderek ellenőrzésére.
- [5.] Más pártbeli és pártunkívüli dolgozók bevonása a párt-, illetve szakszervezeti oktatásba.

Napirend:

- [6.] 1. A Magyar Filmgyártó Vállalat dramaturgiai munkájának megjavítása. (Napirendről levéve).
- [7.] 2. Megyei kultúrhetek rendezése.
- [8.] 3. Kétnapos népnevelői értekezlet szervezése.
- [9.] 4. A Minisztérium dolgozói sajtónyilatkozatainak szabályozása.

1949. november 23.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Szovjet könyvek magyarországi kiadásának szabályozása.
2. Újságíró Akadémia felállítása.
3. A „Színház és Mozi” című lap szerkesztésének átalakítása.
4. A szovjet festőművészeti kiállítás tanulságainak értékelése.
5. A színházi viták rendezésének szabályozása.

1949. december 7.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Jelentés a kollégium határozatainak végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Rádió nemzetközi kapcsolatainak szabályozása az Organisation Internationale de Radiosdiffusion-nal.
2. A magyar filmgyártás elveinek kialakítása.
3. A képzőművészek foglalkoztatottságának vizsgálata.
4. A „Szovjet Kultúra” hónapjának megrendezése.]

1950. január 3.

Előzetes napirendi jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend előtt:

- [1.] Utasítás a főosztályvezetőknek a végre nem hajtott kollégiumi utasítások összegyűjtésére.

Napirend:

- [2.] 1. A rádióval és a rádiózással kapcsolatos testületek átszervezése, a Rádió Vezető Pártkollégiuma összetételének meghatározása.
- [3.] 2. A magyar játékfilmgyártás 1950-es tématervének kialakítása.
- [4.] 3. A művészeti főiskolai reform további feladatainak kidolgozása.

1950. január 17.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A magyar játékfilm-gyártás helyzetének vizsgálata.
2. Kultúrversenyek szervezésének szabályozása.]

1950. január 24.

Határozati jegyzőkönyvek, aláírás nélkül.

Előterjesztések az 1-2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A Minisztérium Tájékoztatási Főosztálya Sajtó- és Sajtóközigazgatási Osztálya munkatervének kialakítása.
2. A falvak mozival való ellátása tervének kidolgozása.

Különfélék:

- [3.] Delegáció kiküldése Romániába a falusi kultúrházak tanulmányozására.
- [4.] A budapesti városvezetés XI. ügyosztálya vezetőjének meghívása a Népművelési Főosztály osztályvezetői értekezleteire, illetve esetenként a kollégiumi ülésekre.

1950. január 31.

Előzetes napirendi jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Napirend előtt:

- [1.] Kende István és Losonczy Géza a korábbi munkatervekkel kapcsolatos bejelentéseinek tudomásul vétele.
- [2.] Határozat a Filmfőosztály munkatervének átdolgozására.

Napirend:

- [3.] 1. A Rádió hat hónapos munkatervének kialakítása, valamint a rádióműsorok szerkesztése irányelveinek meghatározása.
- [4.] 2. A Rádió kollektív szerződésének kidolgozása.

1950. február 7.

*Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések a 3-5. napirendi pontokhoz.*

Napirend előtt:

- [1.] A Minisztérium munkáját befolyásoló fontosabb évfordulók, események dátumainak kijelölése.

Napirend:

- [2.] 1. A Minisztérium MDP pártszervezete jelentésének értékelése a Minisztérium belső helyzetéről. (Napirendről levéve).
- [3.] 2. A művészeti főiskolákon felállítandó Főtanszéki Intézetek szervezetének és munkakörének meghatározása.

Különfélék:

- [4.] 3. a. Határozat a Magyarországon terjesztett szovjet sajtótermékek kiállításának (a Szovjet Sajtó Kiállításnak) létrehozása.
- [5.] 3. b. Az 1950. április 4-ére megjelenő könyvek jegyzékének összeállítása.
- [6.] 3. c. Film-forgatókönyv bíráló bizottságok kiküldése.

1950. február 14.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Aláírás nélküli feljegyzés a Színházi Főosztály munkaterve súlyponti kérdéseiről.

Napirend:

- 1. A Minisztérium MDP pártszervezete jelentésének értékelése a Minisztérium belső helyzetéről.
- 2. A Minisztérium Színházi Főosztálya munkatervének kialakítása.

1950. március 1.

Előzetes napirendi jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Feljegyzés az ülésről, aláírás nélkül.

Előterjesztések a 2-3. napirendi pontokhoz

Napirend előtt:

[1.] A Kollégium létszámának csökkentése, illetve a kiesett tagok részvételi jogának meghagyása.

Napirend:

[2.] 1. Az állami könyvkiadás 1950. évi tervének, a Könyvkiadó Nemzeti Vállalatok 1950. évi programjának kialakítása.

[3.] 2. A dokumentum- és ismeretterjesztő filmek 1950. évi tématervének meghatározása.

Napirenden kívül:

[4.] Határozat a Szovjetunióba utazó delegáció névlistájának átvizsgálására.

1950. március 21.

Előterjesztések.

Napirend:

[1. A sajtóreform végrehajtásának-, a sajtó gazdasági problémáinak-, valamint a példányszám alakulásának vizsgálata.

2. A Rádió rövidhullámú adásainak vizsgálata, valamint döntés tanulmányi csoport Moszkvába történő kiküldéséről.

3. A Minisztérium Népművelési Főosztálya külső vármegyei apparátusának (a szabadművelődési felügyelőségek) átszervezése, illetve az Országos és Vármegyei Szabadművelődési Tanácsok feloszlata, és a Népművelési Bizottságok megalakítása.

4. A Minisztérium Népművelési Főosztálya munkatervének kialakítása.]

1950. május 18.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékekkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Csetreki Lajosnak, az Elnöki Főosztály vezetőjének feljegyzése a kollégiumi anyagok bizalmas kezeléséről. Jegyzőkönyv a „Kiss Katalin” című filmre hozott kollégiumi bizottsági határozatokról.

Előterjesztések a 2-5., és a 7. napirendi pontokhoz.

Napirend előtt:

[1.] Miniszteri tájékoztató a békemozgalomról, a „beiskolázási harc”-ról, az ifjúsági kongresszus- és kiállítás előkészítéséről, a tanácsok létrehozásáról, valamint a minisztériumi munkaterület súlyponti ügyeiről és a különböző szervezeti egységeinek feladatairól.

Napirend:

[2.] 1. Magán könyvkereskedések és könyvkölcsönzők ellenőrzésének megszervezése, valamint a könyvtárakban és könyvkereskedésekben összegyűjtött könyvek leltározása.

- [3.] 2. Az érdemes írók-, művészek és özvegyeik nyugdíjának megállapítása.
[4.] 3. A Baumgarten-díj megszüntetése és a József Attila-díj megalapítása.
[5.] 4. A magánkönyvkiadók államosítása.
[6.] 5. Nemes Dezső beszámolója a budapesti és a megyei tanácsok megalakulásáról, és a népművelési alosztályok felállításáról.

Különfélék:

- [7.] A „Különös házasság” és a „Kiss Katalin” című filmek forgatókönyvei elbírálására alakult bizottságok tagjainak kijelölése (Méray Tibor, Major Tibor, Bíró Vera, Nemes Dezső, Berczeller Antal, Csetreki Lajos, Szirmai István, Losonczy Géza, Paizs István).
[8.] Állandó jellegű filmművészeti tanácsadó testület létrehozása a Film Főosztály mellett, valamint hasonló jellegű tanácsadó testület szervezése a Színházi Főosztály mellé.

1950. június 8.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékekkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. Aláírás nélküli észrevételek az 5. napirendi ponthoz. Paizs István jelentése és javaslatai a színházi kritikáról. Előterjesztések.

Napirend:

1. A megyei tanácsok népművelési alosztályai-, és a budapesti tanács kulturális osztálya szervezetének kialakítása, valamint a tanácsoknak átadandó intézmények meghatározása.
2. Az 1950. évi budapesti könyvnap értékelése.
3. A Filmművészeti Tanácsadó Testület (Filmfőosztály Művészeti Tanácsa) létesítése. (Napirendről levéve.)
4. A „Csillagosok” és a „Sztálini műszak” című filmek forgatókönyvei elbírálására alakult bizottságok tagjainak kijelölése (Matolcsy, Mailáth (Majláth) Jolán, Balogh László, Erdei Sándor, Csetreki Lajos, Gregor János, Sárkány László, Páncél Pál, Doboz Imre, Szirmai István).
5. Az előző színházi évad értékelése, és az 1950/51-es évad szervezési tervének kialakítása, valamint a színházi munka szabályozása.

1950. június 20.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Javaslat a „Rejtett tartalék” című film bizottsági tagjaira (Domokos János, Nemes Dezső, Gondos Ernő, Köböl József). Javaslat a Művelt Nép műsorpályázat bírálóbizottságának tagjaira (Berczeller Antal, Domokos János, Erdei Sándor, Major Tamás, Sárai Tibor), az Írószövetség belső és külső lektoraira (Szüdi György, Juhász Ferenc, Földiák János, József Farkas, Hajnal Gábor, Reményi Béla, Czibor János, Vihar Béla, Szabó Ede). Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend előtt:

- [1.] Utasítás a Sajtóosztálynak a Német Demokratikus Köztársasággal (NDK) kötendő gazdasági és kulturális szerződés sajtóbeli előkészítésére.

Napirend:

[2.] 1. A művészeti főiskolák 1950/51-es beiskolázásának kiértékelése, és a további feladatok meghatározása.

1950. július 11.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések az 1-2. és a 4. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Az Athenaeum, a Franklin, a Hungária, a Révai, az Új Magyar könyvkiadó vállalatok átszervezése Állami Szépirodalmi-, Ifjúsági-, Művelt Nép- és Új Magyar Könyvkiadóvá.
2. A filmszínházak helyárainak rendezése, a kedvezményes szervezés megszüntetése, és a műsorpolitika megjavítása.
3. Állami Népi Ének- és Táncegyüttes szervezése.
4. A Magyar Képző- és Iparművészek 1950. augusztus 20-ai Magyar Képzőművészeti Kiállításának szervezése.

1950. augusztus 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Szóbeli jegyzőkönyv az 1. napirendi ponthoz. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium hat hónapos munkatervének összeállítása.
2. Népi Művészetek Háza (Népművészeti Intézet) létesítése.
3. Magán kölcsönkönyvtárak és magán könyvkereskedések leltárainak beszerzése, illetve könyvállományuk selejtezése.

1950. szeptember 5.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírtasos feljegyzések az ülésről.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1]. A művészeti főiskolák új tanévének előkészítése.

1950. szeptember 29.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A magyar filmgyártás 1951-es tématerve.

2. A vándorcirkuszkok felszámolása.]

1950. október 20.

Előzetes napirendi jegyzékek. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Paizs István, Csillag Miklós, Szántó Miklós, Nyerges Antalné és egy ismeretlen személy feljegyzései az 1. napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Magyar Rádióhivatal hat hónapos munkatervének kialakítása.
2. A Minisztérium könyvkiadó vállalatai (Állami Szépirodalmi-, Új Magyar-, Ifjúsági-, és Művelt Nép Könyvkiadó) 1951-es könyvkiadási programjának kidolgozása.

1950. november 25.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Javaslat a kollégium új összetételére.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A művészeti főiskolák 1950/51-es beiskolázási és fejlesztési tervének kialakítása.
2. A Minisztérium ügyrendjének meghatározása.

1950. december 19.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. Az énekkari mozgalom tevékenységének vizsgálata.]

1951. január 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Szóbeli jegyzőkönyv Révai József összefoglalójával az 1. számú napirendi ponthoz. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A „Téli – falusi kultúrverseny tájékoztatója” és a ”Kultúrversenyben résztvevő művészegyüttesek tanácsadója” című kiadványok.

Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A Minisztérium hat hónapos munkaterve fő feladatainak meghatározása.
2. A néptánc-kultúra helyzetének vizsgálata.

1951. március 27.

*Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. A művészeti főiskolák félévi vizsgáinak kiértékelése.
2. Az 1951. évi film-tématervék módosítása, és az 1952-es témák meghatározása.
3. A könyvek árának leszállítása.
4. Az MDP II. kongresszusa útmutatásainak felhasználása a Minisztérium szervezeti egységeinek munkaterveiben.]

1951. április 10.

*Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv Révai József összefoglalójával. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések az 1-2. napirendi pontokhoz.*

Napirend:

1. A könyvtárak selejtezendő, forgalomból kivonandó és korlátozott forgalmú könyv-listájának összeállítása.
2. A Minisztérium Színházi Főosztálya 1951. első negyedévi munkájának értékelése.
3. Az üzemi kultúrversenyek tevékenységének vizsgálata. (Napirendről levéve.)

1951. április 18.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1 A tavaszi és nyári művészeti munkák megszervezése.]

1951. május 10.

*Előzetes napirendi jegyzék. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. Aláírás nélküli jelentés a kultúráutók munkájáról és a csehszlovákiai falusi színházról.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. A művészeti főiskolák 1951/52. évi beiskolázási tervének kialakítása.
2. A Minisztérium Személyzeti Főosztálya munkájának értékelése.

1951. május 22.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kézírtasos feljegyzések az ülésről.

Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. Beszámoló a városi-üzemi kultúrversenyekről.
2. A zenepedagógia rendszerének átalakítása, a zeneoktatás reformja.

1951. augusztus 7.

*Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. A színházak 1951/52-es színházi évadi műsortervének kialakítása.
2. A Faluszínház működésének vizsgálata.

1951. augusztus 21.

*Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. A Képzőművészeti Alap megszervezése.
2. A hangversenyrendezés szervezetének átalakítása.

1951. szeptember 11.

*Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. Az Irodalmi Alap munkájának és gazdálkodásának vizsgálata.
2. A művészeti főiskolák 1952/53. évi beiskolázási tervének kialakítása.

1951. október 2.

*Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A
Minisztérium Kollégiumának háromhavi munkaterve.
Előterjesztések.*

Napirend:

1. Az 1951. évi Könyvnapok értékelése, valamint a könyvnyomópapír elosztásának szabályozása.
2. Az Állami Népi Együttes egy éves munkájának értékelése.

1951. október 16.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztés.

Napirend:

1. A magyarországi filmgyártás eddigi eredményeinek értékelése, és a további feladatok meghatározása.

1951. november 21.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyv kivonata, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Szépirodalmi-, az Új Magyar-, az Ifjúsági- és a Művelt Nép könyvkiadó 1952. évi első negyedévi tervének kialakítása.
2. A Népművészeti Intézet munkájának értékelése, és 1952. évi munkatervének meghatározása.

1951. december 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. A városi és a falusi könyvtárak könyvvállományának vizsgálata, könyvtárosi kabinet- és Könyvelosztó Tanács felállítása, valamint a könyvtáros-képzés fejlesztése.
2. Zenei Alap és Zenei Jogvédő Iroda szervezése. (Napirendről levéve.)

1951. december 18.

Előzetes napirendi jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyv kivonata, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. A filmek forgalmazásának és a mozipark helyzetének vizsgálata.
2. Az őszi tömegoktatás (Szabad Föld Téli Esték, városi előadás-sorozatok, a párt, a tömegszervezetek és tanácsi szervek ismeretterjesztő munkája) indulásának értékelése, valamint a Magyar Fotó és a Diafilm-gyártó Vállalat szétválasztásának vizsgálata.

1952. január 15.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül.

Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A Minisztérium tíz hónapos kulturális káderképző iskolája háromhavi (1951 október – 1951 december) munkájának értékelése.
2. A Minisztérium Tervpropaganda csoportjának ügyrendjének és negyedéves munkatervének kialakítása.

1952. január 29.

Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül.

Napirend:

1. A Szovjetunióban járt népművelési delegáció tapasztalatairól Nemes Dezső által készített jelentés értékelése.
2. A Szovjetunióban járt második népművelési delegáció tapasztalatairól Jánosi Ferenc által készített jelentés értékelése.

1952. február 12.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Artistaműsorellátó Vállalat felállítása.
2. A Szépirodalmi-, az Új Magyar-, az Ifjúsági- és a Művelt Nép könyvkiadó 1951. évi tervteljesítésének értékelése, illetve az 1952. évi második negyedévi terveik kialakítása.

1952. február 26.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül. Az Ügyeleti Csoport jelentése az 1952. évi Képzőművészeti Kiállításokról.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A Borsod megyei népművelési felülvizsgálat értékelése.

1952. március 11.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Jelentés a Kollégium filmügyekre vonatkozó határozatainak végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Magyar Szinkron Vállalat munkájának vizsgálata.

2. Az 1952. évi Képzőművészeti Kiállítások.]

1952. március 25.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. Természet- és Társadalomtudományi Ismereteket Terjesztő Társulat (TTIT) szervezése.]

1952. április 22.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Jegyzőkönyvi kivonat, aláírás nélkül. Javaslat a Kollégium 1952. május - június havi munkatervére.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A filmgyártás színész-ellátásának biztosítása, a színészegyeztetési módszer megváltoztatása, és új színészi bérezés bevezetése.

2. A Szépirodalmi-, az Új Magyar-, az Ifjúsági- és a Művelt Nép Könyvkiadó 1952. évi első és második negyedévi munkájának értékelése, valamint harmadik negyedévi munkaterveik kialakítása.

1952. május 6.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyv kivonata, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, Pálfainé láttamozásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A filmírói munka fejlesztése.

2. A zenei oktatás és a zenepedagógia rendszerének reformja.

1952. május 20.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kivonat a jegyzőkönyvből, aláírás nélkül.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A művészetoktatási intézmények iskoláztatási terve.

1952. június 3.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kivonat a jegyzőkönyvből, aláírás nélkül.

Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A színházak 1952/53-as színházi évadra vonatkozó műsortervének meghatározása.

Napirenden kívül:

[2.] 1. A színészek állandó alkalmazását kimondó minisztertanácsi rendelet népszerűsítése.

[3.] 2. A színházi kedvezmények csökkentése.

[4.] 3. A Színház- és Filmművészeti Szövetség közgyűlésének szervezése a színházi évadról.

1952. június 17.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan láttamozással.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A színészegyeztetési módszer megváltoztatása, és új színészi bérezés bevezetése.

1952. július 1.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések az 1-2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Zenei Alap szervezése és a Szerzői Jogvédő Hivatal megalapítása.

2. A mozik és színházak közönségszervezési munkájának értékelése, és további feladataik meghatározása.

Napirenden kívül:

[3.] Felelősök kijelölése az Operaház tűzkárának rendbehozatalára.

1952. július 15.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv Révai József hozzászólásáról.

Előterjesztések.

Napirend előtt:

[1.] Utasítás a főosztályvezetőknek az MDP Központi Vezetősége 1952. június 27-28-ai ülésén elhangzottak feldolgozására.

Napirend:

[2.] 1. A Szépirodalmi-, az Új magyar-, az Ifjúsági- és a Művelt Nép Könyvkiadó 1952. évi negyedik negyedévi tervének kialakítása.

[3.] 2. a-b. A színházak deficitjének csökkentése és közönségszervezésük értékelése, valamint a mozik helyárainak emelése, bevételeik növelése és közönségszervezésük értékelése.

1952. július 29.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztés.

Napirend:

1. A szerzői honorárium rendelet felülvizsgálata.

1952. szeptember 2.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyv kivonata. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A Minisztérium levelező oktatással kiegészített kulturális káderképző iskolája elmúlt évi munkájának értékelése, valamint az új tanfolyam tematikájának megállapítása.

1952. október 14.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyv kivonata. Előterjesztések.

Napirend:

1. A tömegkulturális káderképző iskolák és tanfolyamok 1952 január - 1956 szeptemberi tervének kialakítása, valamint a különböző iskolák munkájának értékelése, és a Minisztérium Oktatási Osztályával való kapcsolatuk rendezése.

2. Az 1952-es Ünnepi Könyvhét értékelése.

1952. október 28.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Előterjesztések.

Napirend:

[1. A hanglezgyártás fejlesztése.

2. A főiskolát végzett fiatal művészek helyzetének vizsgálata.

3. Országos könyvtáros konferencia szervezése.]

1952. november 10.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Az ülés határozatainak kivonata.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Népművelési Felügyeleti Bizottság vizsgálata Győr megye népművelési munkájáról.
2. Az őszi vásárok értékelése. (Napirendről levéve.)
3. Az Oktatási Tanács és a mellette működő szakbizottságok munkájának vizsgálata. (Napirendről levéve.)

1952. december 9.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A játékfilmgyártás 1953/54. évi tématerve.]

1953. február 3.

Határozati jegyzőkönyv, Révai József összefoglalójával, aláírás nélkül. A következő kollégiumi ülések napirendi pontjai.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A zenei dramaturgiai munka értékelése, és zenei dramaturgiai tanács felállítása.
2. Az Állami Népi Együttes munkájának értékelése, és második műsorának előkészítése.

1953. február 17.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. Az esztrád és a cirkusz terület átszervezése.]

1952. február 24.

Előterjesztés.

Napirend:

[A városi és falusi ismeretterjesztő előadások (Szabad Föld Téli Esték, Szabad Föld Vasárnapok) 1953. évi tématerve.]

1953. március 10.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül. Kecskédi István feljegyzése a határozatok alapján készített káderfejlesztési terv elkészültéről.

Napirend:

1. A komlói kultúrmunka vizsgálata, valamint Diósgyőr kulturális ellátottsága helyzetének vizsgálata.
2. A Fővárosi Tanács népművelési munkájának felülvizsgálata.

1953. március 24.

Előzetes napirendi jegyzék. Határozati jegyzőkönyv Révai József összefoglalójával, aláírás nélkül. Határozatok jegyzékei, Non György aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Híradó- és Dokumentum Filmgyár 1952. évi munkájának értékelése.
2. A film-műsorpolitika vizsgálata, és a filmterület személyi és gazdasági kérdéseinek rendezése.

1953. június 9.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Feljegyzés az 1. napirendi pont előkészítéséről. Varga Istvánnénak, a Terv és Statisztikai Osztály vezetőjének észrevételei az előterjesztéshez. A „Béke és Szabadság” című folyóirat értékelése. Előterjesztés.

Napirend:

1. A békéstarhosi Zeneművészeti Szakiskola és Zenei Gimnázium működésének vizsgálata és munkájának értékelése.

1953. július 14.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az iparművészeti oktatás reformja.
2. Az állami színházak 1953/54. évi műsortervének meghatározása.

1953. július 23.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Feljegyzés a következő kollégiumi értekezletek napirendi pontjairól.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A vidéki könyvtárak munkájának értékelése.
2. A játékfilm-gyártás 1954. évi tématervének kialakítása.
3. A Minisztérium új szervezeti felépítésének és a vezetés rendszerének szabályozása.

1953. augusztus 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával.

Napirend:

1. A járási kultúrházak munkájának vizsgálata.
2. A Magyar Híradó- és Dokumentum Filmgyár 1954. évi tématerve.
3. Az 1953. évi Könyv Ünnepe megszervezése.

1953. augusztus 18.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Csikai László aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Jánosi Ferenc s. k. aláírásával.

Napirend:

1. Az 1953/54. évi őszi-téli idény oktatásának és előadás-propagandája programtervének kidolgozása.
2. A Szépirodalmi-, az Ifjúsági-, az Új Magyar- és a Művelt Nép Könyvkiadó 1954. évi programtervének-, valamint a Könyvkiadói Tanács összkiadói tervének kialakítása.

1953. szeptember 1.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával.
Előterjesztések.

Napirend:

1. Művészeti aspirantúra bevezetése.
2. Dramaturgiai levelező oktatás szervezése a Színház- és Filmművészeti Főiskolán.

1953. szeptember 15.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. A főosztályvezetői értekezletek menetrendje.
Előterjesztések.

Napirend:

1. Az Irodalmi Alap munkájának vizsgálata.

2. A Népművelési Kiadók (Szépirodalmi-, Ifjúsági-, Új Magyar-, Művelt Nép Könyvkiadó) 1953. évi első félévi tervteljesítésének értékelése.
3. A Minisztérium Kollégiuma ügyrendjének megállapítása.

1953. szeptember 22.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. Gyárfás Miklós „Hűség” című darabjának vizsgálata.]

1953. október 1.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

1. Az 1954. évi papírgazdálkodási és lapfejlesztési terv kialakítása.

1953. október 17.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A fotóművészet elveinek és szervezeti felépítésének vizsgálata.
2. A Zenei Alap 1953. évi munkájának értékelése.

1953. október 27.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával.

Előterjesztések az 1-3. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A Minisztérium Revizori Osztálya egy éves munkájának vizsgálata.
2. A Minisztérium felügyelete alá tartozó vállalatok és intézmények (Magyar Filmgyártó Vállalat, Híradó és Dokumentum Filmgyár, Magyar Szinkron Vállalat, Országos Moziüzemi Igazgatóság, Filmlaboratórium, Rafilm, Szépirodalmi-, Ifjúsági-, új Magyar-, Művelt Nép Könyvkiadó, Zeneműkiadó Vállalat, Lapkiadó Vállalat, Képzőművészeti Alap, Vidéki népszórakoztató Vállalat, Központi Jelmezkölcsönző Vállalat, Magyar Foto Vállalat, Hanglemezgyártó Vállalat, Állami Hirdető Vállalat, Állami Operaház, Operaház Erkel Ferenc Színháza, Opera Staggione, fővárosi színházak, vidéki színházak, Állami Faluszínház,

könyvtárak, múzeumok, felsőfokú oktatási intézmények, középfokú oktatási intézmények, tanfolyamok, irodalmi-, Képzőművészeti-, Zenei Alap, Szerzői Jogvédő Hivatal, kiállítási intézmények, Országos Filharmónia, Állami Népi Együttes, Természettudományi Társulat) 1953. évi első félévi mérleg- és költségvetés vizsgálata.

3. A Minisztérium Kollégiuma november - december havi munkatervének meghatározása.

4. Minisztériumi főosztályvezetők és osztályvezetők kinevezése.

1953. november 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Kerek Gábor feljegyzése a kiadókkal kapcsolatban hozott kollégiumi határozatok végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium vállalatai (Magyar Filmgyártó Vállalat, Híradó és Dokumentum Filmgyár, Magyar Szinkron Vállalat, Országos Moziüzemi Igazgatóság, Filmlaboratórium) kollektív szerződéseinek félévi teljesítésének vizsgálata.

2. Az iparművészet feladatai a dolgozók ellátásában, és a tömegesen gyártott használati tárgyak művészi színvonalának biztosítása.

1953. november 10.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Kézírtas feljegyzések az ülésről. Feljegyzés a híradó- és kisfilm önköltségéről.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A filmgyártás és filmforgalmazás helyzetének vizsgálata, és további feladatainak meghatározása.

1953. november 24.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az írói honoráriumok, valamint a szerzői és fordítói díjak rendezése.

2. A falusi népművelő munka vizsgálata.

3. Az Állami Operaház munkájának értékelése.

1953. december 23.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Részjelentés a Kollégium előzetes tervei és a ténylegesen megtárgyalt napirendi pontok közötti eltérésről. Feljegyzés a következő kollégiumi ülések napirendi pontjairól.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. Az Országos Filharmónia munkájának vizsgálata.
2. A Minisztérium 1954. évi munkaterve.
3. A gazdasági helyzet értékelése.]

1954. január 5.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A könyvkiadói lektorátusok és szerkesztőségek helyzetének vizsgálata (Szépirodalmi-, Ifjúsági-, Új Magyar-, Művelt Nép Könyvkiadó).
2. Az ismeretterjesztő munka (falusi és városi előadás-propaganda, Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat) értékelése.]

1954. január 19.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Feljegyzés a mezőgazdasági termelés fejlesztésére hozott határozat végrehajtásának segítségével.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A Dramaturgiai Tanács átszervezése és munkamódszerének megállapítása.
2. A Kollégium I. negyedévi munkaterve.]

1954. február 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium második ötéves terve irányelveinek, és vázlatos beruházási tervének kialakítása.
2. A Minisztérium Tanácsösszekötő Csoportja, illetve Osztálya munkájának értékelése, valamint a Felügyeleti Osztály ügyrendjének kialakítása.
3. A múzeumi munka megjavítása a Szovjetunióban járt delegáció tapasztalatai alapján.

1954. március 2.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Az 1. napirendi ponthoz hozott határozatok jegyzékének fogalmazványa. Geszti László feljegyzése az 1. napirendi ponthoz hozott határozatok végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A kormányprogram kultúrpolitikai irányelveinek alkalmazása a Színház- és Filmművészeti Főiskolánál.
2. Az alsó fokú zeneoktatás és a zeneiskolák helyzetének vizsgálata.
3. A zenei tömegmozgalom helyzetének és a hívatásos művészettel való kapcsolatának vizsgálata.

1954. március 16.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv és a határozatok jegyzékének fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Pálfaínának, az Ellenőrzési Csoport vezetőjének, valamint Barabási Rezsőnek, a Könyvtár és Ismeretterjesztő Főosztály vezetőinek feljegyzései az előterjesztésekhez.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A népművelési oktatás (Népművelési Iskola, népművelési- és könyvtáros tanfolyamok) átszervezése.
2. A könyvtárügy helyzetének vizsgálata, és az állami könyvtárak 1953. évi munkájának értékelése.

1954. március 30.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, aláírás nélkül. Pálfa Pálnének, az Ellenőrzési Csoport vezetőjének feljegyzése az előterjesztésekhez. Fehér Gyulának, a Tájékoztatási Főosztály vezetőjének feljegyzése a 2. napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A könyvkiadás 1953. évi terve teljesítésének értékelése.
- [2.] II. Új szerzői jogi törvény alkotása.

1954. április 27.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül.

Napirend:

- [1.] Új szerzői jogi törvény alkotása.

1954. május 11.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A Vas megyei általános népművelési felülvizsgálat értékelése.]

1954. június 1.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Kovács Györgynének, a Kultúrotthon Főosztály csoportvezetőjének feljegyzése az 1. számú napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A különböző művészeti főiskolák marxizmus-leninizmus oktatásának vizsgálata.
2. A művészeti tömegmozgalom helyzetének értékelése az 1953/54. évi járási versenyek alapján, valamint a magyar népművészet (népművészeti csoportok és népi alkotók) 1954/55. évi ünnepi versenyének megrendezése.

1954. június 18.

Előzetes napirendi jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Kézírással feljegyzés az ülésről.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A színházak 1954/55. évi műsortervének kialakítása.
2. A Zeneművészeti Főiskola munkájának vizsgálata.

1954. július 9.

Meghívó és előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan kézjeggyel. Határozati jegyzőkönyv, Non György s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az ismeretterjesztő munka feladatainak és módszereinek meghatározása.
2. Az üzemi könyvtárak helyzetének vizsgálata.
3. A Minisztérium Kollégiuma III. negyedévi munkatervének meghatározása.

1954. augusztus 11.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Jánosi Ferenc láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Jánosi Ferenc s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A dolgozók kulturális ellátottságának vizsgálata.
2. A nemzetiségi népművelés helyzetének-, és a nemzetiségek között végzett népművelési munka értékelése.

1954. augusztus 31.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. A jegyzőkönyv kivonatai. Tóth Józsefnek, a Képzőművészeti Főosztály vezetőjének feljegyzése a Képzőművészeti Alap művésztelepeire történt beutalásokról. Aláírás nélküli feljegyzés a Lapkiadó Vállalat és az Állami Hirdető Vállalatról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium vállalatai és intézményei (Ifjúsági-, Szépirodalmi-, Új Magyar-, Művelt Nép Könyvkiadó, Zeneműkiadó Vállalat, Lapkiadó Vállalat, Magyar Fotó Vállalat, Magyar Hanglemeggyártó Vállalat, Jelmez Népi Táncruhakészítő és Kölcsönző Vállalat, Állami Hirdető Vállalat, Országos Cirkusz Vállalat, Filmgyártó Vállalat, Híradó és Dokumentum Filmgyár, Magyar Szinkronfilmgyártó Vállalat, Országos Moziüzemi Igazgatóság – Mokép – Rafilm – Filmlaboratórium – Főme, Építő és Tatarozó Vállalat, Dekorációs Vállalat, Vidám Park, művészeti és egyéb középfokú oktatási intézmények, művészeti főiskolák, káderképző iskolák, könyvtárak, múzeumok, Nemzetiségi Szövetségek, Népművészeti Intézet, Népművelési Célok, Népművelési Ismeretterjesztő előadások, Kultúrkapcsolatok Intézete, Írószövetség, Irodalmi Célok, Kiállítási Intézmények, Képző- és Iparművészek Szövetsége, Képzőművészeti Célok, Állami Népi Együttes, Zene- és Táncművészeti Célok, Magyar Zeneművészek Szövetsége, Operaház, Erkel Színház, fővárosi színházak, vidéki színházak, Állami Faluszínház, sajtó, filmművészet, Társadalom- és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat, Képzőművészeti Alap) 1954. évi I. félévi gazdálkodásának vizsgálata.
2. Az Iparművészeti Múzeum helyzetének vizsgálata.

1954. szeptember 23.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Máté Margitnak, az Ellenőrzési Csoport előadójának észrevételei az 1. számú napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az állami könyvkiadás 1955. évi programtervének-, és a Szépirodalmi-, az Ifjúsági-, az Új Magyar- és a Művelt Nép Könyvkiadó kiadási terveinek kialakítása.
2. A népi díszítőművészet helyzetének és problémáinak vizsgálata.

1954. szeptember 28.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József gépírással aláírásával. A Kollégium IV. negyedévi munkaterve.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A képzőművészet helyzetének és problémáinak vizsgálata.
2. A könyvtárügy fejlődésének és a könyvtárhálózat irányításának vizsgálata.

1954. október 12.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványai, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. A határozati jegyzőkönyv kivonata. 1944. július 20-ai jegyzőkönyv a kollektív szerződés beszámolójáról. Balázs Istvánnak, a Főkönyvelőség vezetőjének feljegyzése a 2 napirendi ponthoz. Nemes Iván feljegyzése a 2. napirendi ponthoz. A Főkönyvelőség feljegyzése a hozott határozatok végrehajtásához.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A „Művelt Nép” című hetilap féléves munkájának értékelése.
2. A Minisztérium vállalatai (Fővárosi Dekoráció- és Kiállítástervező Vállalat, Központi Jelmezkölcsönző Vállalat, Lapkiadó Vállalat, Híradó- és Dokumentum Filmgyár, Magyar Filmgyártó Vállalat, Magyar Filmlaboratórium Vállalat, Magyar Szinkronfilmgyártó Vállalat, Mozgóképforgalmazási Vállalat, Magyar Fotó Vállalat, Népművelési Építő és Tatarozó Vállalat) üzemi kollektív szerződése I. félévi teljesítésének vizsgálata.

1954. október 29.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. A Budapesti Városi Tanács Végrehajtó Bizottság népművelési apparátusa felügyeleti vizsgálatának értékelése.]

1954. november 2.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Jegyzet a 2. napirendi ponthoz történt hozzászólásokról, aláírás nélkül. Pálfi Pálnénak, az Ellenőrzési Csoport vezetőjének észrevételei a napirendi pontokhoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A népfrent-mozgalomnak a művelődési munka demokratizálására való befolyásának vizsgálata, valamint gazdakörök, olvasóköri alakítása a vidék művelődésének és a kultúrotthonok fejlesztésére.
2. A játékfilmgyártás 1955. évi tématervének-, és a Magyar Filmgyártó Vállalat új premizálási rendszerének meghatározása.
3. A marxista esztétika oktatásának bevezetése a különböző művészeti főiskolákon.

1954. november 18.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Feljegyzések a kollégiumi határozatok végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] I. Az Országos Széchényi Könyvtár helyzetének és feladatainak vizsgálata.
- [2.] II. A Minisztérium Tervfőosztálya munkájának vizsgálata.

1954. november 30.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Pálfai Pálnénak, az Ellenőrzési Csoport vezetőjének észrevételei a napirendi pontokhoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A könyvterjesztés problémáinak, és az Állami Könyvterjesztő Vállalat munkájának vizsgálata.
2. A Híradó és Dokumentumfilm Vállalat munkájának értékelése, és 1955. évi tématervének kialakítása.

1954. december 9.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium 1955. évi munkaterve fő feladatainak meghatározása.
2. A második ötéves terv előkészítési módszerének és ütemezésének kialakítása, valamint a Minisztérium Tervbizottsága működésének szabályozása.

1955. január 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Budapest Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága népművelési apparátusa felügyeleti vizsgálatának értékelése.
2. A városok népművelési munkájának vizsgálata.
3. A Minisztérium Kollégiuma 1955. évi I. negyedévi munkatervének meghatározása.

1955. január 25.*Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek.**Előterjesztés.**Napirend:*

- [1. A Nemzeti Színház munkájának vizsgálata.]

1955. február 16.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. A határozatok jegyzéke, Darvas József s. k. aláírásával. A határozati jegyzőkönyv másolata, Darvas József s. k. aláírásával. A jegyzőkönyv kivonata, Darvas József s. k. aláírásával. Pálfi Pálnénak, az Ellenőrzési Csoport vezetőjének észrevételei a napirendi pontokhoz.

*Előterjesztések.**Napirend:*

1. A filmforgalmazás és a moziüzemeltetés helyzetének-, valamint a mozivállalatok átadási tapasztalatainak vizsgálata, és az ezekkel kapcsolatos további feladatok meghatározása.

1955. március 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv Darvas József összefoglalójával. A jegyzőkönyv fogalmazványai, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. A Kollégium határozata az 1. számú napirendi ponthoz. Pálfi Pálnénak, az Ellenőrzési Csoport vezetőjének, Nagy Pálnak, a Minisztériumi Titkárság vezetőjének, illetve Non György miniszterhelyettes feljegyzései a napirendi pontokhoz.

*Előterjesztések.**Napirend:*

1. A színjátszó mozgalom helyzetének vizsgálata és feladatainak meghatározása, valamint a Népművészeti Intézet színdarab-szerkesztési munkájának értékelése.
2. A Minisztérium Filmfőosztályának felügyelete alá tartozó vállalatok (Filmgyártó Vállalat, Híradó és Dokumentum Filmgyár, Szinkron Vállalat) dokumentális ellenőrzésének értékelése.

1955. március 21.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, Non György aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Non György s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

1. Az államapparátus és a vállalati szervek egyszerűsítésére vonatkozó minisztertanácsi határozat végrehajtása a Minisztérium területén.

1955. március 25.

A résztvevők névjegyzéke. Szóbeli jegyzőkönyv, Máté Margit hitelesítésével.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az MDP Központi Vezetőségének márciusi, a „jobboldali elhajlás” elleni határozatának végrehajtása, és a kulturális élet ezzel kapcsolatos feladatainak meghatározása.

2. A Minisztertanács számára a Minisztérium feladatairól készítendő intézkedési terv kidolgozása.

1955. április 1.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozati jegyzőkönyv, Non György s. k. aláírásával. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Non György aláírásával.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium Múzeumi Főosztálya és a múzeumok kétéves munkájának értékelése.

2. A Kollégium 1955. évi II. negyedévi munkatervének meghatározása.

1955. április 15.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. A jegyzőkönyv kivonata. Köpeczi Bélának, a Kiadói Főigazgatóság főigazgató-helyettesének jelentése a kollégiumi határozat végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium vállalatai és intézményei (Zeneművészeti Szakiskolák, Artistaképző Iskola, Népművelési Gimnázium, Békéstarhosi Zenei Gimnázium, Képző- és Iparművészeti Gimnázium, Állami Balett Intézet, Képzőművészeti Főiskola, Zeneművészeti Főiskola, Színház- és Filmművészeti Főiskola, Iparművészeti Főiskola, Országos Széchényi Könyvtár, Országos Műszaki Könyvtár, Országgyűlési Könyvtár, múzeumok, Nemzetiségi Szövetségek, Népművészeti Intézet, Népművelési Célok, Népművelési Ismeretterjesztő Előadások,

Kulturkapcsolatok Intézete, Írószövetség, Irodalmi Alap, Kiállítási Intézmények, Képző- és Iparművészeti Szövetség, Képzőművészeti Célok, Állami Népi Együttes, Magyar Zeneművészek Szövetsége, Állami Operaház az Erkel színházzal, Országos Filharmónia, Nemzeti Színház, Magyar Néphadsereg Színháza, Fővárosi Operettszínház, Petőfi Színház, vidéki színházak, Állami Faluszínház, Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat, zeneiskolák, könyvtárak, kultúrházak és kultúrotthonok, Fővárosi Emlékműfelügyelőség, Fővárosi Állat- és Növénykert, Fővárosi Népi Zenekar, Magyar Filmgyártó Vállalat, Híradó- és Dokumentum Filmgyár, Szinkron Vállalat, MOKÉP, megyei moziüzemi vállalatok, Budapesti Fővárosi Tanács Mozgóképzési Vállalata, Magyar Filmlaboratórium, Rafilm – Filmtechnika, Szépirodalmi., Ifjúsági-, Új Magyar- és Művelt Nép Könyvkiadó, Lapkiadó Vállalat, Országos Cirkusz Vállalat, Magyar Hanglemezgyártó Vállalat, Jelmez-, Népi Táncruhakészítő és Kölcsönző Vállalat, Állami Hirdető Vállalat, Magyar Diafilmgyártó Vállalat, Népművelési építő- és Tatarozó Vállalat, Vidám Park Vállalat, Dekoráció és Kiállítástervező Kivitelező Vállalat, Képzőművészeti Alap) 1954. évi gazdálkodásának vizsgálata.

2. A Minisztérium átszervezése és racionalizálása, főigazgatóságok létesítése.

1955. április 29.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Az Ügyeleti Csoport észrevételei a napirendhez.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A könyvkiadók 1954. évi munkájának vizsgálata, valamint a Szépirodalmi-, az Új Magyar-, az Ifjúsági-, a Művelt Nép-, és Corvina Könyvkiadó 1955. évi tervének kialakítása.
2. A Minisztérium 1955. évi tervének kidolgozása.
3. Az üzemi öntevékeny művészeti munka problémáinak megoldása.

1955. május 30.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványai, Non György aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Non György s. k. aláírásával. Az ülés határozatára vonatkozó minisztériumi munkaterv. Pálfainé (Ügyeleti Csoport) előzetes észrevételei a napirendi ponthoz, valamint feljegyzései a határozat végrehajtásának ellenőrzéséről. Kiss Gyula oktatásügyi miniszterhelyettes feljegyzése a napirendhez. A „DISZ Központi Vezetősége és a Kollégium határozata a dolgozó ifjúság kulturális nevelésének megjavítására” című kiadvány.

Előterjesztés.

Napirend:

1. Az ifjúság közötti nevelőmunka megjavítása.

1955. június 8.

Meghívók az ülésre. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Jánossy Ferenc és Mihályfi Ernő láttatásával. Határozati jegyzőkönyv, Mihályfi Ernő s. k. aláírásával. Gönczi Imrének, az Ügyeletei és Igazgatási Csoport előadójának észrevételei a napirendhez. Előterjesztés.

Napirend:

1. A Minisztérium alá tartozó vállalatok (Magyar Filmgyártó Vállalat, Magyar Szinkronfilmgyártó Vállalat, Magyar Híradó és Dokumentum Filmgyár, Mozgóképforgalmazó Vállalat, Magyar Filmlaboratórium Vállalat, Dekoráció Vállalat, Központi Jelmezkölcsönző Vállalat, Lapkiadó Vállalat, Népművelési Építő és Tatarozó Vállalat) 1954. évi kollektív szerződéseinek végrehajtásának vizsgálata, és az 1955. évi szerződések megkötése.

1955. július 15.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A határozati jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttatásával. Határozati jegyzőkönyvek, Darvas József aláírásával. Pálfi Pálné feljegyzése az első két napirendi ponthoz. A Népművészeti Intézet 1955. második félévi munkaterve.

Előterjesztések az 1. és a 3. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A színházak (Nemzeti Színház, Katona József Színház, Madách Színház, Magyar Néphadsereg Színháza, József Attila Színház, Petőfi és Jókai Színház, Fővárosi Operett Színház, Blaha Lujza Színház, Állami Bábszínház, Állami Faluszínház, Debreceni Csokonai Színház, Szegedi Nemzeti Színház, Miskolci Déryné Színház, Pécsi Nemzeti Színház, Győri Kisfaludy Színház, Kecskeméti Katona József Színház, Szolnoki Szigligeti Színház, Békés megyei Jókai Színház) 1955/56. évadi műsortervének kialakítása.

2. Az Országos Moziüzemi Igazgatóság, és felügyelete alá tartozó vállalatok (Mozgóképforgalmazási Vállalat, Filmlaboratórium, Filmtechnikai Vállalat) dokumentális ellenőrzése tapasztalatainak értékelése. (Napirendről levéve.)

3. A Minisztérium Kollégiuma III. negyedévi munkatervének meghatározása.

1955. július 21.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Pálfi Pálné, az Ügyeleti Csoport vezetőjének feljegyzése a napirendi pontokhoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Intézkedési tervzet kidolgozása az MDP Központi Vezetősége június 8-ai, az állami és társadalmi szervek propaganda munkájával történő segítségéről szóló határozata végrehajtásra.

2. A Minisztérium második öt éves terve irányelveinek, és beruházási terve főbb számainak meghatározása.

1955. augusztus 5.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttatásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Kiegészítő határozatok jegyzéke az 1. napirendi ponthoz. Feljegyzések Somos Ferenc fegyelmi ügyéről. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az Országos Moziüzemi Igazgatóság, és felügyelete alá tartozó vállalatok (Mozgóképforgalmazási Vállalat, Filmlaboratórium, Filmtechnikai Vállalat) dokumentális ellenőrzése tapasztalatainak értékelése.
2. Az MDP Központi Vezetősége és a Minisztertanács az ipar valamennyi munkásához, műszaki dolgozójához és alkalmazottjához, a hivatalok dolgozóihoz, a tudomány és a technika művelőihöz, az ipari üzemek és hivatalok pártszervezeteihez, szakszervezeti- és Dolgozó Ifjúság Szövetsége szervezeteihez intézett levelével kapcsolatos minisztériumi intézkedések meghatározása.

1955. augusztus 12.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttatásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Gönczi Imre előadó észrevételei a napirendhez. Előterjesztés.

Napirend:

1. A művészeti főiskolákon folyó esztétika-oktatás vizsgálata.

1955. augusztus 26.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttatásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Fülep Ferencnek, a Múzeumi Főosztály vezetőjének feljegyzése a határozatokhoz. A határozatok jegyzéke elküldésének kísérőlevelei. Pálfai Pálnénak, az Ügyeleti Csoport vezetőjének észrevételei a napirendhez. Előterjesztés.

Napirend:

1. A külfölddel való kulturális kapcsolatok szabályozása, és a kulturális kapcsolatok 1956. évi tervének kialakítása.

1955. szeptember 9.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Non György aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Non György s. k. aláírásával. Pálfainénak, az Ügyeleti Csoport vezetőjének észrevételei a napirendhez. Solymár István feljegyzése a határozat múzeumi főosztályi végrehajtásáról.

*Előterjesztés.**Napirend:*

1. A Minisztérium alá tartozó vállalatok és intézmények (zeneművészeti szakiskolák, Artistaképző iskola, Balett Intézet, Képző és Iparművészeti Gimnázium, Művészeti főiskolák, könyvtárak, Országos Széchényi Könyvtár, Országos Műszaki Könyvtár, Országgyűlési Könyvtár, múzeumok, Budapesti Történeti Múzeum, Kultúrkapcsolatok Intézete, Állami Népi Együttes, Állami Operaház az Erkel Színházzal, Országos Filharmónia, fővárosi színházak a tanácsai színházakkal együtt, vidéki színházak, Állami Faluszínház, József Attila Színház, Országos Műsoriroda, Írószövetség, Irodalmi Alap, Kiállítási intézmények – Műcsarnok, Ernst Múzeum, Népművelési célok, Képzőművészeti célok, Filmművészeti célok, Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat, helyi tanácsok, zeneiskolák, kultúrházak és kultúrotthonok, népművelési intézmények, népművelési ismeretterjesztés, Fővárosi Emlékmű-felügyelőség, Fővárosi Állatkert, Fővárosi Népi Zenekar, Budapesti Népi- és Tánczenei Központ, Magyar Filmgyártó Vállalat, Híradó- és Dokumentum Filmgyár, Szinkronfilmgyártó Vállalat, Mozgóképforgalmazási Vállalat, Filmtechnikai Vállalat, Filmlaboratórium, Moziüzemi Vállalatok, Országos Cirkusz Vállalat, Lapkiadó Vállalat, Állami Hirdető Vállalat, Magvető Könyvkiadó Vállalat, Magyar Hanglezgyártó Vállalat, Magyar Diafilmgyártó Vállalat, Jelmez-, Népi Táncruhakészítő és Kölcsönző Vállalat, Népművelési Építő- és Tatarozó Vállalat, Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja, Dekoráció és Kiállítástervező és Kivitelező Vállalat, Vidám Park, műsorirodák) 1955. első félévi gazdálkodásának vizsgálata.

1955. szeptember 30.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa Non György aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Non György s. k. aláírásával. Jelentés az 1955. évi munkaterv végrehajtásáról.

*Előterjesztések.**Napirend:*

1. A zene- és a táncművészeti terület (Magyar Állami Operaház, Országos Filharmónia Hangversenyközpont, Állami Népi Együttes, Magyar Hanglezgyártó Vállalat, Magyar Népköztársaság Zenei Alapja) dokumentális ellenőrzésének értékelése.
2. A Minisztérium Kollégiuma és miniszterhelyettesi értekezlete 1955. évi IV. negyedévi munkatervének megállapítása, valamint a felső pártszervekhez és a Minisztertanácshoz küldendő előterjesztések összeállítása.

1955. október 7.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Non György láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Non György s. k. aláírásával. Feljegyzések a Szépirodalmi és a Magvető Könyvkiadó tervéről.

*Előterjesztés.**Napirend:*

1. A könyvkiadás területe 1956. évi tervének meghatározása, a könyvterjesztés megjavítása, illetve közvetlenül vagy közvetetten a Kiadói Főigazgatóság alá tartozó könyvkiadók

kiadványainak és papírkereteinek kialakítása, valamint a Szépirodalmi-, az Új Magyar-, az Ifjúsági-, a Magvető Könyvkiadó, és a Zeneműkiadó 1956. évi lajstromos programtervének kialakítása. A Corvina Kiadó 1956. évi tématervének, és a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának öt éves tématervének meghatározása.

1955. október 14.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Non György aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Non György s. k. aláírásával. Pálfi Pálnénak, az Ügyeleti Csoport vezetőjének észrevételei a napirendhez. Domonkos Lajosnak, a Népművelési Főosztály helyettes vezetőjének és Iliás Ferencnek, a Földművelésügyi Minisztérium propaganda Igazgatósága helyettes vezetőjének közös feljegyzése az előterjesztéshez. A Népművelési- és a Földművelésügyi Minisztérium megállapodásának másolata a mezőgazdasági szakkörökről.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A nyári mezőgazdasági propaganda értékelése, és a téli program kidolgozása.

1955. október 21.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Korek János osztályvezető feljegyzése az ifjúság nevelésével kapcsolatos kollégiumi határozatok végrehajtásáról. AZ „Ifjúság kulturális neveléséről” című kiadvány, a Minisztérium, a DISZ és a SZOT konferenciáján elhangzott beszédekkel.

[1. Az ifjúság kulturális nevelésének, és az aktuális kultúrpolitikai kérdések megvitatása.]

1955. november 18.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Gönczi Imre észrevételei, valamint a Varga Editnek, a Népművelési Főosztály vezetőjének feljegyzése a napirendhez.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat (TTIT) fejlődésének vizsgálata és további feladatainak meghatározása.

1955. december 2.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyvek fogalmazványa, Non György és Darvas József aláírásával. Határozati jegyzőkönyv az 1. számú napirendi pontról, Non György s. k. aláírásával. Határozati jegyzőkönyv a 2. számú napirendi pontról, Darvas József s. k. aláírásával. Gönczi Imre előadónak és Pálfi Pálnénak, az Ügyeleti Csoport vezetőjének észrevételei a napirendekhez.

*Előterjesztések.**Napirend:*

1. A tömegkulturális intézmények (kultúrotthonok, közművelődési könyvtárak, népművelési oktatási és továbbképzési intézmények) fejlődésének vizsgálata és további fejlesztése, valamint a Minisztérium Könyvtári-, valamint Népművelési főosztályai alá tartozó területen (népkönyvtárak, országos könyvtárak, Országos Széchényi Könyvtár, Országos Műszaki Könyvtár, Országgyűlési Könyvtár, kultúrotthonok, nemzetiségi szövetségek, Népművészeti Intézet, Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat, Magyar Diafilmgyártó Vállalat, Jelmez-, Népi Táncruhakészítő és Kölcsönző Vállalat) 1955-ben lefolytatott dokumentális ellenőrzés értékelése.
2. A Minisztérium Np. M. 11-1-132/1954. számú, a szakmai minimumról és a népművelési munkakörök képzéséhez kötéséről szóló rendelet végrehajtása.

1955. december 23.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Pálfai Pálnénak, az Ügyeleti Csoport vezetőjének észrevételei a napirendhez. A szervezeti egységek javaslatai a Kollégium és a miniszterhelyettesi értekezlet 1956. első negyedévi napirendjére.

*Előterjesztés.**Napirend:*

1. A Minisztérium 1956. évi munkatervének összeállítása.

1956. január 6.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. A Kollégium határozata. M. Csikai László előadónak, és Pálfai Pálnénak, az Ügyeleti Csoport vezetőjének észrevételei az előterjesztéshez. A Népművelési Főosztály megjegyzései a napirendhez. A Kollégium és a miniszterhelyettesi értekezlet 1956. évi I. negyedéve munkatervei.

*Előterjesztés.**Napirend:*

1. A Népművészeti Intézet eddigi tevékenységének vizsgálata, és további feladatainak meghatározása.

1956. február 3.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Feljegyzések a beadványok és bejelentések kezeléséről.

*Előterjesztések.**Napirend:*

[1. A könyvkiadás helyzetének vizsgálata és feladatainak meghatározása, valamint kiadói konferencia szervezése.

2. A lakosság beadványai és bejelentései kezelésének vizsgálata.

3. Az MDP Központi Vezetősége az őrizetese és elítéltek létszámának alakulásáról, valamint a büntetőpolitika egyes kérdéseiről hozott határozatának végrehajtása a Minisztérium területén.]

1956. február 29.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, aláírás nélkül. Pálfi Pálnénak, az Ügyeleti Csoport vezetőjének észrevételei a 2. számú napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A DISZ Központi Vezetősége és a Kollégium közös határozatának kialakítása a dolgozó ifjúság nevelésének megjavításáról.

2. A Minisztérium felügyelete alá tartozó vállalatok és intézmények (filmgyárak, színházak, múzeumok, főiskolák) műszaki helyzetének vizsgálata, és a további fejlesztés meghatározása.

1956. március 9.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Észrevételek az 1. számú napirendi ponthoz. Kádár György feljegyzése a napirendhez.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A képzőművészet helyzetének és problémáinak vizsgálata a VI. Nemzeti Kiállítás tanulságai alapján.]

1956. április 13.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József aláírásával. Határozatok jegyzéke az 1. napirendi ponthoz, Darvas József s. k. aláírásával. Juhász Lászlónak, az Iparművészeti Tanács titkárának, és M. Csikai László minisztériumi titkársági előadó feljegyzései a határozatokról.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A tömegcikk-termelés iparművészeti vonatkozásainak meghatározása, valamint az Iparművészeti Tanács munkájának és feladatainak kialakítása.

[2.] A Kollégium 1956. évi II. negyedévi munkatervének meghatározása.

1956. április 20.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Kállai Gyula aláírásával. Határozati jegyzőkönyv, Kállai Gyula s. k. aláírásával. M. Csikai László minisztériumi titkársági előadó észrevételei az 1. számú napirendi ponthoz.

*Előterjesztések.**Napirend:*

1. A könyvkiadás és könyvterjesztés 1955. évi munkájának értékelése.
2. A kulturális lapok („Új Zenei Szemle”, „A Könyvtáros”, „Népművelés”, „Színház és Mozi”, „Színház és Filmművészet”, „Szabad Művészet”) 1956. évi II. negyedévi tematikai tervének kialakítása.

1956. június 1.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Darvas József összefoglalójának gépirata, aláírás nélkül. Az Ügyeleti Csoport észrevételei a 2. számú napirendi ponthoz. Aláírás nélküli jelentés a Minisztérium főosztályain lefolyt tervviták összegezéséről.

*Előterjesztések.**Napirend:*

1. A II. ötéves terv minisztériumi irányelveinek kialakítása.
2. A Minisztérium felügyelete alá tartozó vállalatok és intézmények (Magyar Filmgyártó Vállalat, Magyar Híradó és Dokumentum Filmgyár, Magyar Szinkronfilmgyártó Vállalat, moziüzemi vállalatok, Mozgóképforgalmazási Vállalat, Filmlaboratórium Vállalat, Filmtechnikai Vállalat, Filmművészeti Célok, filmforgalmazási célok, fővárosi- és vidéki színházak, Állami Faluszínház, Országos Cirkusz Vállalat, Országos Műsoriroda, Állami Operaház, Országos Filharmónia, Fővárosi Népi Zenekar, Budapesti Népi és Tánczenei Központ, Magyar Hanglemezgyártó Vállalat, Magyar Diafilmgyártó Vállalat, Vidám Park Vállalat, Népművészeti Intézet, nemzetiiségi szövetségek, népművelési célok, Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat, kultúrházak és kultúrotthonok, népművelési ismeretterjesztő előadások, országos könyvtárak, könyvtárak, zeneművészeti szakiskolák, oktatási intézmények, művészeti főiskolák, zeneiskolák, Képzőművészeti Alap, kiállítási intézmények, Képzőművészeti Célok, Fővárosi Emlékfelügyelőség, Dekoráció és Kiállítástervező, Kivitelező Vállalat, múzeumok, Kultúrkapcsolatok Intézete, Lapkiadó Vállalat, Állami Hirdető Vállalat, Magvető Könyvkiadó, Népművelési Építő- és Tatarozó Vállalat, Írószövetség, Irodalmi Alap, Jelmez-, Népi Táncruhakészítő és Kölcsönző Vállalat) 1955. évi gazdálkodásának vizsgálata.
3. A Minisztérium 1956. évi tervének meghatározása.

1956. július 7.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József aláírásával. Az Ügyeleti Csoport feljegyzése az 1. napirendi ponthoz.

*Előterjesztések.**Napirend:*

- [1.] A színházak 1956/57. évi műsortervének kialakítása.
- [2.] A Kollégium 1956. III. negyedévi munkatervének meghatározása.

1956. július 13.

Meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, Darvas József által láttamozásával. Határozati jegyzőkönyv, Darvas József s. k. aláírásával. Feljegyzés a jegyzőkönyvet kapó személyekről.
Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A gyermekek iskolán kívüli művészeti nevelésének szabályozása.

**A Művelődésügyi Minisztérium Kollégiuma
1957–1967****XIX–I–4–fff**

A hivatalosan 1957. január 1-jével egyesített Művelődésügyi Minisztérium vezetése hamar a kollégiumi intézmény működésének folytatása mellett döntött, és február 20-án meg is tartották első ülésüket. A tárca vezetője eleinte Kónya Albert oktatásügyi kormánybiztos volt, akit Kállai Gyula váltott a poszton.²⁴⁷

A működés és a munkamenet kezdetben a korábbi Oktatásügyi Minisztérium mintáját követte, mind az előterjesztések készítése, mind pedig a tárgyalások módszere tekintetében. Hamarosan, ugyanezen év júliusában egy kollégiumi Ügyrend-tervezetet is kialakítottak. Ebben szinte szó szerint az 1953-as, Kollégiumokról szóló minisztertanácsi határozat, valamint az Oktatásügyi Kollégium kollégiumi ügyrendjének kifejezései köszönnek vissza (pl. a testület a „miniszter véleményező és tanácsadó szerve”, stb.), azonban eltérések is előfordultak (pl. a Kollégium előtti beszámolási kötelezettség a határozatok végrehajtásáról).²⁴⁸

Ezen túlmenően a tervezet kéthetenkénti ülésezést írt elő, és az előterjesztés elkészítési mintáját is tartalmazta. A munkatervet a vezetésben felmerülő, valamint a párt és kormányhatározatokból adódó feladatok és a minisztériumi munka elvi kérdések alapján kellett kidolgozni. Ezen kívül tematikusan a Minisztérium éves és féléves munkatervét és azok végrehajtását, a pénzügyi és fejlesztési kérdéseket, az egyes művészeti ágak, a könyvkiadás, az oktatásügy, a népművelés, a sportmozgalom, az egyházpolitika főbb elvi és szervezeti kérdéseit, a tanácsapparátus munkájának, az egyes intézmények működésének vizsgálatát és a káderfejlesztést nevezték meg. A pénzügyi előterjesztések esetében a pénzügyi csoportfőnökkel előzetesen egyeztetni kellett. Az anyagokat az illetékes miniszterhelyettesnek alá kellett írnia, és abban a korábbi párt-, kormány- vagy kollégiumi határozatoknak is szerepelniük kellett. Részletesen szabályozták az előterjesztések elkészítési előírásait, a sokszorosítást és a titkársági munkát, valamint a formai követelményeket: az előterjesztés bal felső sarkában a készítő szervezeti egység nevét kellett feltüntetni, alatta a tárgyat, az előadót, az ellenőrző személyét, az előzetes megbeszélések eredményeit. Középen a cím, míg a jobb felső sarokban a „Szigorúan titkos!” feliratot kellett elhelyezni. Az előterjesztésnek (példány) száma is volt, valamint fel kellett tüntetni a gépelő és az összeolvasó nevét is.²⁴⁹

A Kollégium megvitatta a tervezetet, és átdolgozási célból visszaadta javításra. A vita során a hozzászólók leginkább a testület elvi véleményalkotási tevékenységére helyezték a hangsúlyt, és ezzel kapcsolatban a havi ülések szükségességére. A korábbi kollégiumi munkára visszatekintve kijelentették, hogy „tömegével” hoztak előterjesztéseket a Kollégium elé, és hoztak velük kapcsolatban határozatokat, amelyeket azonban betartani nagyon nehéz volt. A miniszter összefoglalójában a félévi munkaterv mellett tette le a voksát, főleg az elvi ügyek kidolgozása miatt, amely egyben a havi ülésezés lehetőségét foglalta magában. Szavai szerint egységes jegyzőkönyvet kell készíteni, és mindenkinek meg kell küldeni a határozatokat. Az elővita alatt azt kellett érteni, hogy az összes érdekelttel meg kell vitatni az előterjesztés

²⁴⁷ Kállait 1958. január 28-án Benke Valéria követte a miniszteri poszton 1961. szeptember 13-ig. Ekkor Ilku Pál vette át a tárca irányítását, egészen 1973-ig.

²⁴⁸ MOL XIX–I–4–fff–1957. július 26. Az első időszakban a tárca Egyházügyi Hivatala és a Kultúrkapcsolatok Intézete elnökeit állásuknál fogva tagoknak tekintették. A titkárt a miniszter nevezte ki, aki a minisztériumi titkárság vezetője volt. (MOL XIX–I–4–eee–1958. október 7., valamint: XIX–I–4–d–003/26–1957.)

²⁴⁹ Uo.

tervezetét, és a közös álláspont kialakítására kell törekedni. Emellett határozatban jelentették ki, hogy a korábbi, a kollégiumokra vonatkozó minisztertanácsi határozat módosítását kell kérni annak „elavult, s bürokratikus jellegére tekintettel”.²⁵⁰

A Minisztertanács ez után nem sokkal, szeptemberben ki is adta új határozatát a kollégiumok tevékenységének szabályozására, és a Minisztérium Kollégiuma ezt követően az ebben megadott szempontok szerint folytatta működését. A tevékenységi kör nem sokat változott, és leginkább az egész tárcát érintő elvi ügyek megoldását bízták a testületre. A munkamódszeren sem változtattak sokat a korábbiakhoz képest, viszont a Kollégium már hozhatott ún. állásfoglalást is. Tisztségükönél fogva a miniszteren kívül a miniszterhelyettesek is tagjai voltak a testületnek, a többi tagot pedig a miniszter előterjesztésére a Minisztertanács nevezte ki. A tagok kérdésében a miniszterhelyettesi értekezlet foglalt állást. A kinevezések minisztertanácsi útvonalat vizsgált minden esetben betartották.²⁵¹

A tárca 1958-as ügyrendi tervezete a Minisztériumi Titkárság feladatai között sorolja fel a kollégiumi munkaterv elkészítését, „működtette” a Kollégiumot, és szövegezte a határozatokat. Emellett ez utóbbiakat nyilván is tartotta, és végrehajtásukat figyelemmel kísérte.²⁵²

A testület féléves, előre kidolgozott munkaterv alapján dolgozott, amelyben azonban szinte mindig változás állt be. A Minisztérium főosztályai éves munkaterveikbe is belefoglalták a testület elé vinni kívánt témákat, ügyeket és erről külön kimutatásokat is készítettek. Aczél György számára például külön feljegyzés készült a témák részletes indoklásával, valamint ezzel kapcsolatban hivatkoztak az előző ülésen felszólaló tag szavaira is.²⁵³

Az értekezletekre előzetes napirendi jegyzékeket küldtek szét a meghívottak névsorával, gyakran a miniszter személyes aláírásával. Jelentős számú külső és belső meghívott jelent meg. Az ülésre az illetékes szervezeti egység által kidolgozott, formálisan is a testület elé szánt előterjesztések kerültek. A napirendre kerülésről a miniszter döntött. Az előterjesztéseket „megfelelő példányszámban” (általában 30 példányban), az ülés előtt legalább 10 nappal korábban kellett a Titkárság vezetőjéhez küldeni, ahol gondoskodtak a szétküldésről.

A testület egyre több megyével, a megyék művelődési ügyeivel kapcsolatos előterjesztést tárgyalt. Ezekre vonatkozóan a megyei vezetőkkel információkat cseréltek.²⁵⁴

Egy előterjesztést a szervezeti egységek, valamint a miniszterhelyettesek között köröztették, akik a fontosnak tartott megjegyzéseiket fűzték hozzá. Ez után ment a testület elé, s esetleg az MSZMP-hez. Ez utóbbi esetében ráírták: „megtárgyalta a Minisztérium kollégiuma”. A pártot a javaslatok elfogadásáról és a végrehajtásról is tájékoztatták. Számos előterjesztést, határozatot és javított ülésjegyzőkönyvet megkapott a párt is, és a végrehajtásról szóló tájékoztatások is oda futottak be. Néha közösen tartottak ülést a párt minisztériumi vagy megyei szervével.²⁵⁵

Az előterjesztéseknek az illetékes miniszterhelyettes hozzájárulásával történő beadásának kötelezettségét többször megerősítették, valamint ugyanígy a miniszteri jogkört a napirendi felvételéről. A miniszterhelyettesek valóban ellenőrizték és javították az anyagokat.²⁵⁶

²⁵⁰ Uo.

²⁵¹ A kollégiumi munka 1957-es szabályozását lásd a Bevezetőben.

²⁵² MOL XIX–I–4–zz–2143–1958. (4. doboz), valamint: XIX–I–4–a–3. tétel-sz. n.–1957.

²⁵³ MOL XIX–I–4–aaa–2079/A–1964. (29. doboz).

²⁵⁴ MOL XIX–I–4–zz–850–1959. (8. doboz.)

²⁵⁵ MOL XIX–I–4–aaa–865/A–1959. (3. doboz), valamint: XIX–I–4–zz–1687–1961. (20. d.), valamint: XIX–I–4–fff–1966. február 21., valamint: M–KS 288. f. 33. cs./1960 2. öe.

²⁵⁶ MOL XIX–I–4–fff–1961. február 21., valamint: XIX–I–4–ccc–225–1962. Az iratokat legalább 10 nappal le kell adni a Titkárságnak.

A költségvetést, beszámolókat tartalmazó vagy egyéb pénzügyi vonatkozású előterjesztések vagy határozatok esetében a Minisztérium Pénzügyi Főosztálya volt az illetékes. A kollégiumi üléseken részt is vehettek, illetve a gazdasági jellegű döntéseket a hozott határozat alapján végrehajtották. A költségvetési vonatkozású előterjesztések esetében a Pénzügyi Főosztály előzetes jelentést és egyeztetést igényelt.²⁵⁷

Az első időszakban akár aktuális alkalmakra is kidolgozhattak egy előterjesztést, így pl. 1958 májusában a Pedagógus Napra és az iskolák államosításának 10 éves évfordulójára készülve, egy ideologikus, történelmi elemekkel átszőtt felhívást kívántak intézni a tanárokhoz. Ezt azonban sem a Kollégium nem tárgyalta, sem kiadásra nem került.²⁵⁸

A testület az előterjesztés és a vita alapján határozatokat alkotott. Ezek a tárca számára kötelezően végrehajtandók voltak, és elsőbbséget élveztek. Az osztályvezetők kapták feladatul a végrehajtást, melyet többnyire osztályértekezleteken is ismertetni kellett. A végrehajtás során egy határozat kapcsán felmerülő problémákról külön értekezletet tartottak. A sürgős munkákról, így a Kollégium határozatairól határidős összeállítást is készítettek. Az adott ügy előadóinak ellenőrzését is előírták.²⁵⁹

A határozatokat eleinte jegyzőkönyvekbe, jegyzőkönyvi kivonatokba, majd egy idő után ún. határozatok jegyzékébe foglalták. 1959-től emlékeztetőt adtak ki az ülésről, benne határozatok tartalmával. Szinte mindvégig készült az értekezleteken szóbeli jegyzőkönyv, többnyire gyorsírással, amelyet aztán „áttettek” rendes írásra. Bizonyos idő után nem írták át szó szerint az összes elhangzott felszólalást, hanem csak a tartalmi mondanivalót gépelték le. Nehéz elhatárolni a teljes szóbeli, és az így kialakult kivonatos jegyzőkönyveket.

A Titkos Ügykezelés (TÜK) intézkedett a határozatok végrehajtásáról, a Kollégium személyi ügyeiben, valamint a fontosabb ügyek esetében (pl. a Munka Törvénykönyve véleményezése). A TÜK szabályzat értelmében a kollégiumi iratok titkosan kezeltettek.²⁶⁰

Bizonyos esetekben az üléseken elhangzottakra az érdekeltek írásban válaszoltak. Egy illetékességi témában pl. a Hunnia Filmgyár nehezményezte, hogy nem hívták meg az adott ülésre.²⁶¹

Az ülések előkészítése a Minisztériumi Titkárságra hárult. Szervezeti ügyrendje szerint „végzi a kollégiumi és miniszterhelyettesi ülésekkel kapcsolatos teendőket”. Összeállította a munkatervet, szerkesztette a határozatokat, azokat közölte az illetékesekkel, és végrehajtásukat figyelemmel kísérte és nyilvántartotta.²⁶²

Emellett az elejétől fogva, és egyre nagyobb mértékben a miniszterhelyettesi értekezlet döntötte el a Kollégium féléves napirendjét és tématervét, illetve a tárgyalás szabályait. Az 1957. szeptember 23-ai értekezlet mondta ki, hogy az előterjesztéseket alaposabban ki kell tárgyalni az érdekeltekkel, és az esetleges véleményeltéréseket fel kell tüntetni. Terjedelmük hat oldalnál nem lehetett több. Az egyes napirendi pontoknál ötnél több személyt tilos volt meghívni.²⁶³

1958 októberében a miniszterhelyettesi értekezlet döntötte el a Kollégium további „foglalkoztatását”. A hozott határozat kimondta, hogy az elsősorban a Minisztérium „operatív vezetését” (!) és a tárca szétágazó területének egybehangolását segítse elő. A jövőben a testület elé csak a tárca egészét vagy nagyobb részét érintő átfogó jellegű elvi vagy működési ügyek kerülhettek, illetve elvi állásfoglalásokat alakíthatott ki olyan kulturális kérdésekben,

²⁵⁷ MOL XIX–I–4–bb-3. tétel–123044–1965., valamint: XIX–I–4–jjj–128. tétel–301–1965.

²⁵⁸ MOL XIX–I–4–zz–1312–1958. (3. d.)

²⁵⁹ MOL XIX–I–4–aaa–34. tétel. (45. d.), valamint: XIX–I–4–iii–548–1961. (3. d.) és XIX–I–4–zz–2918–1961. (21. d.)

²⁶⁰ MOL XIX–I–4–d–003/11–1957 és 0046–1957., valamint uo. –003/75/1958.

²⁶¹ MOL XIX–I–4–aaa–1329/A–1959. (3. d.), valamint: XIX–I–4–aaa–943/A–1960. (5. d.).

²⁶² MOL XIX–I–4–s–sz. n.–d. n. (151. d.), valamint: XIX–I–4–aaa–1376–1963. (42. d.).

²⁶³ MOL XIX–I–4–eee–1957. szeptember 23. és 1961. november 27., valamint: XIX–I–4–aaa–34. tétel (45. d.).

„amelyekben kívánatos, hogy a minisztérium Kollégiuma irányt mutasson”. Nem kívánták viszont azt, hogy a Kollégium a részterületek ügyeit tárgyalja, még akkor sem, ha azok nagy jelentőségűek volnának. Ezeket más úton, „illetőleg megfelelően magas szinten” kellett megoldani.²⁶⁴

A miniszterhelyettesi értekezlet a továbbiakban gyakran beleszólt a másik testület munkájába, előzetes munkálatokat végzett és utólag is átvett számos feladatot. A kollégiumi határozatok következetes érvényesítésére akár saját határozatot is hozott. A napirendre fel nem vett ügyeket a miniszterhelyettesi értekezlet tárgyalta.²⁶⁵

1958 végén ismét felmerült a testület munkája átalakításának szándéka. Legfőbb hibájának tartották, hogy körülbelül a tagok fele nem a minisztériumi apparátusban dolgozik, amely nem segít eléggé az „operatív irányításban és egyes elvi kérdések házon belüli megvitatásában”. Ezért kezdeményezték az ilyen külső tagok minisztertanácsai felmentését és főosztályvezetőkkel történő helyettesítését. Ezen kívül a Kollégium havonta tartaná üléseit. A miniszter szavai szerint megbeszélései tárgyát „az egész apparátust érintő politikai és kultúrpolitikai kérdések kell, hogy képezzék. Majd olyan fontos kérdések, amelyekkel a Minisztérium apparátusának vagy egésze vagy, nagy része kell, hogy foglalkozzon”. A munkaszervezési, vezetéspolitikai kérdések kerüljenek napirendre, valamint különböző beszámoló jelentések. Az erről kialakított szándék a határozatok jegyzékébe is bekerült.²⁶⁶

Az 1959. június 17-ei értekezleten ismét felmerült a testület munkájának kérdése. Kijelentették, hogy a tanácsadó szerep a legfontosabb, és a Minisztérium minden alapvető problémáját meg kell vitatnia. Legfontosabb problémának a kollégium elé vinni kívánt témák egy részének oda nem illőségét tartották, főleg azért, mert azokat a főosztályok maguk is meg tudnák oldani. A valóban kollégiumi szintű az előterjesztések azonban nagyon gyakran késve készültek el. Elvi alapállásnak mondták ki, hogy a Kollégium nem a kollektív vezetés szerve, mert nincs kollektív vezetés „semmilyen vonalon, nálunk egyszemélyi felelősség van”. „A kollégium és minden más tanácskozó testület azonban szükséges ahhoz, hogy a kollektíva tanácsadó funkcióját töltsse be, az egyszemélyi felelősség mellet[t] is segítséget adjon.” A testület több-kevesebb kihagyásokkal ült össze, bár volt szándék arra is, hogy napirendi pont hiányában is összejöjjenek, ráadásul „... amikor szó volt arról, hogy mikor tartsunk kollégiumi ülést, akkor mindenütt olyan fanyalgással találkoztunk, hogy nem volt bátorságom az elvtársak idejét igénybe venni”.²⁶⁷

Kinyilvánították, hogy „a népművelés területén elértük a konszolidációt, akkor ebben igen komoly része van a minisztérium munkájának. [...] A legfontosabb a szocializmus építésének meggyorsítása. A kongresszus fő kérdése az lesz, hogyan lehetne meggyorsítani országunkban a szocializmus építését. Ez adja meg a kollégiumnak, a minisztériumnak a feladatát. Úgy kell dolgozni, hogy meggyorsítsuk a kulturális forradalom előrehaladását.”²⁶⁸

Az anyagok késedelmes elkészítése sokáig gondot jelentett, és az érdekelteknek nem volt lehetőségük azok tanulmányozására, „s ilyen körülmények között nem vállalhatják az értekezleteken való részvételt”. A késések nem a Titkárság hibájából származtak, és utasítást adtak ki azok meghatározott napon történő benyújtására. „Késedelmes benyújtás esetén az előterjesztést a napirendről töröljük és a benyújtásért felelős főosztály, főigazgatóság, önálló osztály vezetőjének a késedelem okáról írásbeli igazoló jelentést kell tennie.”²⁶⁹

²⁶⁴ MOL XIX-I-4-eee-1958. október 7. A fentiek okán a külső meghívottak számát is csökkenteni akarták.

²⁶⁵ MOL XIX-I-4-eee-1966. június 6.

²⁶⁶ MOL XIX-I-4-fff-1958. december 30.

²⁶⁷ MOL XIX-I-4-fff-1959. június 17.

²⁶⁸ Uo.

²⁶⁹ MOL XIX-I-4-s-3. tétel-1960-1960.

A Minisztérium félévi feladat-beszámolójában is érintették a kollégiumi munkát, az ott hozott döntéseket.²⁷⁰

Az 1963-ban készített SZMSZ-tervezetben külön mellékletben foglalták össze a gyakorlati működés során alkalmazott munkamódotusokat, és dolgozták ki egyben a testület bevezetni kívánt Ügyrendjét. Ebben az 1957-es jogszabály meghatározásai és fogalmai köszönnek vissza, többnyire szó szerint („véleményező és tanácsadó szerv” stb.). Emellett azonban kiegészítéseket és újításokat is megfogalmaztak. E szerint a testület havonta ül össze, és féléves munkaterv alapján dolgozik, melyet a tagok javaslata alapján a titkár állít össze, és „a kollégiumi ülésen történő megvitatás után a miniszter hagyja jóvá”. A munkatervben a legfontosabb feladatokat kellett a Kollégium elé vinni: vagyis a tárca munkatervét, a költségvetést, a szervezeti és a minisztériumi munka tartami változásait, a művelődésügyi (tanácsapparátusi) igazgatást, a tantervek-, a programok-, a tankönyvek kidolgozásának elvi kérdéseit, a szervezeti egységek és az intézmények működésének vizsgálatát, valamint a kádérkérdéseket.²⁷¹

Bekerült a szövegbe az ülésről készült Emlékeztető kiadása is, amely a jegyzőkönyvön kívül tartalmazza a kiadott határozatok szövegét. A teljes jegyzőkönyv két példányban készül, helyességét a titkár ellenőrzi, és ő is őrzi meg. A tagok bármikor beletekinthetnek. „Az Emlékeztetőnek tartalmaznia kell a miniszternek az előterjesztéssel kapcsolatos általános észrevételeit, elvi összefoglalóját, továbbá a határozatokat, a határozat végrehajtásáért felelősöket, a végrehajtási határidő megjelölésével.” Egyes határozatokat a Minisztertanács Titkársága engedélyével a sajtóban is közölni lehetett. A határozatokat a titkár tartotta nyilván, az illetékes vezető pedig ütemtervet készített a végrehajtáshoz, melyből az egyik példányt a titkárnak adott át. Ennek kapcsán részletesen szabályozták a végrehajtás menetét (felelős vezető vagy kollégiumi tag tájékoztatja a titkárt, a titkár összegző informatív jelentésben a minisztert és a Kollégiumot stb. Ez elvi jelentőségű maradt.). Ezen kívül szabályozták a meghívások rendjét is, és az előterjesztések elkészítésének szabályait. Meghatározták az elővita résztvevőinek körét, a korábbi határozatok felsorolásának és a határozati javaslat beillesztésének köteleességét is. Az illetékes miniszterhelyettesnek két nap alatt kellett az áttanulmányozást elvégeznie, míg a titkár az előterjesztés „megfelelő előkészítését”, a „reális” és „bíráló”, valamint „alapos” voltát ellenőrizte. Az anyagoknak nemcsak határozathozatalra kellett alkalmasnak lenniük, hanem rövidnek, tömörnek is. A tagok öt nappal az ülés előtt kapták meg.²⁷²

A Minisztérium Kollégiuma a hatvanas évek közepén egyre ritkább időközökben ült össze, és napirendi pontjai is legfeljebb egy-két pontra csökkentek. Az éves munkatervet, az előző évi vizsgálatok és a pártszempontú kérdések domináltak ekkoriban. 1967 végén, a korabeli „új gazdaság irányítási módszerek” bevezetésével párhuzamosan elkezdték a Művelődésügyi Minisztérium „új szakasz”-nak nevezett átalakítását. A tárca működését operatívabbá, gyorsabbá kívánták tenni. A minisztérium feladatait és hatásköreit is átalakították, célként a szervezet korszerűsítését és egyszerűsítését jelölték ki, és a hatáskörök decentralizálását írták elő.²⁷³

²⁷⁰ MOL XIX–I–4–zz–2394–1960. (15. d.)

²⁷¹ MOL XIX–I–4–aaa–6. tétel–1376A–1963. (42. d.)

²⁷² Uo. A melléklethez egy mintát is mellékeltek a pontos formai követelményekkel, amely az Oktatásügyi Minisztériumban kialakított formához hasonlított.

²⁷³ MOL XIX–I–4–fff–1967. november 10., valamint XIX–I–4–d–002/79/1967. A Minisztérium feladatairól és hatásköréről kiadott 2066/1967. (XII. 1.) számú minisztertanácsi rendelet a Határozatok Tára 1967. december 1-jei, 39. számában jelent meg.

Ezzel egy időben, 1967. december 11-én a miniszterhelyettesi értekezlet számára új, kibővített ügyrendet fogadtak el, amely már magában foglalta a nagy jelentőségű művelődéspolitikai döntések meghozatalát is.²⁷⁴

1968 elején a kollégiumi testület már nem ült össze, és a Minisztérium 1968 szeptemberében kibocsátott SZMSZ-ében a Kollégium létezése vagy fogalma már semmilyen formában sem jelent meg.

A Művelődésügyi Minisztérium Kollégiumának tagjai:

Aczél György	1957. április 12. – 1967. április 18.
Arató Ferenc	1959. szeptember 9. – 1967. december 12.
Bán Sándor	1960. február 7. – 1964. február 24.
Barla Szabó Ödön	1957. február 20. – 1957. június 22.
Bencédy József	1959. szeptember 9. – 1967. december 12.
Benke Valéria	1958. január 28. – 1961. szeptember 13.
Bíró Vera	1957. június 22. – 1967. december 12.
Csukás István	1964. február 24. – 1967. december 12.
Bodnár István	1959. szeptember 9. – 1960. február 7.
Bugár Jánosné	1964. február 24. – 1967. december 12.
Darvas József	1957. június 22. – 1959. szeptember 9.
Fajth Tibor	1957. június 22. – 1959. szeptember 9.
Farkas Domokos	1957. február 20. – 1957. június 22.
Fodor Pálné	1957. február 20. – 1959. szeptember 9.
Frigyes Andor	1964. február 24. – 1967. december 12.
Gyalmos János	1957. február 20. – 1964. december 31.
Hadnagy László	1962. április 14. – 1963. április 9.
Hantos János	1965. január 1. – 1967. december 12.
Ilku Pál	1958. február 13. – 1967. december 12.
Jánossy Lajos	1957. június 22. – 1959. szeptember 9.
Jóború Magda	1957. február 20. – 1958. február 13.
Kállai Gyula	1957. március 1. – 1958. január 28.
Kálmán György	1957. február 20. – 1959. szeptember 9.
Karakas Lajos	1964. február 24. – 1967. december 12.
Kiss Gyula	1957. február 20. – 1957. április 13.
Kiss Kálmán	1964. február 24. – 1967. december 12.
Kónya Albert	1957. február 20. – 1957. április 12.
Köpeczi Béla	1957. június 22. – 1964. február 24.
Lugossy Jenő	1961. október 21. – 1967. december 12.
Lukács Sándor	1957. február 20. – 1957. június 22.
Meisel János	1957. február 20. – 1957. június 22.
	1960. február 7. – 1967. december 12.
Meruk Vilmos	1959. szeptember 9. – 1964. február 24.
Mihályfi Ernő	1957. február 20. – 1958. szeptember 7.
Molnár János	1959. július 5. – 1967. december 12.

²⁷⁴ MOL XIX–I–4–eee–1967. december 11. A Minisztérium szervezeti egységeiről december végén kiadott utasítás sem tartalmazta a Kollégium testületének fogalmát (MOL XIX–I–4–s–2. tétel–139–1967.)

Nádasdy Kálmán	1957. június 22. – 1959. szeptember 9.
Orbán László	1967. április 18. – 1967. december 12.
Orosz Zoltán	1957. február 20. – 1957. június 22. 1959. szeptember 9. – 1960. június 22.
Papp Sándor	1964. február 24. – 1967. december 12.
Polinszky Károly	1963. december 16. – 1967. december 12.
Révész Miklós	1957. június 22. – 1964. február 24.
Rosta Endre	1964. február 24. – 1967. december 12.
Sarlós Istvánné	1959. szeptember 9. – 1967. december 12.
Sebő Lászlóné	1960. február 7. – 1967. december 12.
Simó Jenő	1964. február 24. – 1966. február 21.
Sulán Béla	1957. június 22. – 1959. szeptember 9.
Szigeti József	1957. április 13. – 1959. július 5.
Szinetár Miklós	1964. február 24. – 1967. december 12.
Vadász Ferencné	1957. július 18. – 1959. szeptember 9.
Varga Kovács János	1959. szeptember 9. – 1964. február 24.
Várnai Ferenc	1957. július 18. – 1959. szeptember 9.
Zagyva Imre	1957. június 22. – 1959. szeptember 9.

Titkárok: Gyenge Zoltán, Radich Tivadar, Horváth Márton

Állandó meghívottak: Orbán László, Kovács Kálmán, Baranyai Tibor, Péter Ernő, Rigler György, Horváth János, Péter János, Medgyes János, Gosztonyi János, Hegyi Gyula.

A Művelődésügyi Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke:

1957. február 20.

Meghívottak jegyzéke. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.
Előterjesztések.

Napirend:

1. Átmeneti intézkedések életbe léptetése a középiskolákban az 1957/58-as tanévre.
2. A pedagógusok hangulatáról és a hitoktatásról szóló tájékoztató jelentés értékelése.

1957. március 1.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Jegyzőkönyvi kivonat, Radich Tivadar s. k. aláírásával.
Előterjesztés.

Napirend:

1. Az általános iskola felső tagozata tantervének kialakítása.

1957. március 13.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A jegyzőkönyvi kivonat fogalmazványa, Kőmívesné aláírásával. Sulán Béla (Felsőoktatási Főosztály) feljegyzése Vidéki Alice-ről a 2. napirendi ponthoz. Előterjesztések még Harmath István és Tari János személyére.²⁷⁵ Előterjesztések.

Napirend:

1. A tanító- és óvónőképzés reformja problémáinak megoldása.
2. Egyetemi tanári, docensi pályázatok megvitatása (Réczei László, Ruisz Dezső).
3. Megyei oktatási-, illetve művelődésügyi osztályvezetők leváltása és megbízása (Hack Márton, Molnár János, Bessei László, Nikodémosz Etelka, Harza László, Cserhádi József, Vörös Mihály, Hantos Mihály, Karl Géza, Nádas László, Orosz Ferenc, Arató Ferenc, Rácz Lajos, Bösz József, Bóna Ervin, Tóth Mária, Molnár Péter, Gábor József).

1957. július 26.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek a kollégiumi taggá történt kinevezési értesítéssel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Határozatok jegyzéke, Radich Tivadar s. k. aláírásával. A 3. napirendi pont előterjesztésének a filmtervekről szóló mellékletei. Előterjesztések az 1-2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

- [1.] I. A Minisztérium Kollégiuma ügyrendének megállapítása.
- [2.] II. A Kollégium ideiglenes munkatervének meghatározása július - augusztusra.
- [3.] III. A játékfilm-művészet helyzetének vizsgálata.

1957. augusztus 23.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Gyenge Zoltán kiadmányozásával. Határozatok jegyzéke, Gyenge Zoltán s. k. aláírásával. Javaslat a kulturális élet állami irányítása módszereinek kidolgozására létrehozandó bizottság vezetőjére és tagjaira (Aczél György, Fajth Tibor, Köpeczi Béla, Révész Miklós, Kenyeres Ágnes, Zagyva Imre, Gyenge Zoltán). Feljegyzés, valamint észrevételek a Színházi Iroda létesítésére. Előterjesztés az 1. és a 2. napirendi ponthoz.

Napirend:

- [1.] I. A művelődésügy három éves tervének beruházási és fejlesztési kereteinek meghatározása.
- [2.] II. A Kollégium munkatervének meghatározása szeptember-októberre.
- [3.] III. A tanévkezdés vizsgálata.

²⁷⁵ A Gyenge Zoltán által aláírt jegyzőkönyvi kivonat megtalálható: MOL XIX–I–4–dd–69–1957. (1. doboz.)

1957. szeptember 20.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések a 2-4. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A népművelési munka helyzetének vizsgálata.
2. Művelődésügyi tanácsi apparátus munkájának vizsgálata.
3. A játékfilmstúdiók tematikai tevékenységének, és az 1958. évi gyártási terv kialakítása.
4. Az egyetemi és főiskolai, valamint a középiskolai felvételek tapasztalatainak értékelése.

1958. január 10.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Radich Tivadar kiadmányozásával. Határozatok jegyzéke, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az általános képzést nyújtó iskolák politechnikai oktatásának fejlesztése.
2. A Kollégium féléves munkatervének meghatározása.

1958. február 28.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzéke, olvashatatlan kiadmányozással. Előterjesztések.

Napirend:

1. a-b. Az új múzeumi törvény tervezetének kidolgozása, illetve a múzeumok és a tanácsok együttműködésének kialakítása.
2. Az általános iskola felső tagozatának tantervi és tankönyvi munkálatainak szabályozása.

1958. március 21.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Gyenge Zoltán kiadmányozásával. Előterjesztés.

Napirend:

1. A tankötelezettségről és az általános iskoláról szóló 1951. évi 15. számú törvényerejű rendelet végrehajtása.

1958. április 18.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Gyenge Zoltán aláírásával. Egyed Imrének, a Kiadói Főigazgatóság főosztályvezetőjének jelentése a határozatok végrehajtásáról.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A falusi könyvterjesztés és könyvpropaganda helyzetének vizsgálata.

1958. május 2.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. Az egyetemi (főiskolai) levelező oktatás helyzete.]

1958. június 27.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A 14-18 éves fiatalok továbbképzésének és elhelyezkedésének szabályozása.
2. Tájékoztatás az általános iskolák felső tagozatainak tantervéről.

1958. december 30.

Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, aláírás nélkül. A határozatok kiegészítése.

Előterjesztések a 1. és a 3. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A Kollégium munkájának esetleges átalakítása, illetve 1959. évi első negyedévi munkatervének meghatározása.
2. Beszámoló a legutóbbi párt-, kormány- és miniszterhelyettesi értekezleti határozatokról.
3. A tanácsi szakigazgatási szervek dolgozóinak mozgósításával kapcsolatos értekezletek terveinek kialakítása.
4. Kossuth-díj javaslatok elfogadása.

1959. január 23.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, Kőmíves Imréné s. k. aláírásával.

Előterjesztések a 1-2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A művelődésügy második ötéves terve beruházási irányszámainak meghatározása.
2. A megyei művelődésügyi osztályvezetők részére tartandó hat napos továbbképzési terv kialakítása.

3. Szóbeli beszámoló a mezőgazdaságra-, a pedagógus fizetésemelésekre-, az 1959. évi költségvetésre-, a reprezentációs összegekre-, az öt éves tervre-, a Pedagógiai Könyvtár elhelyezésére-, a minisztériumi fizetésemelésekre-, a munkaterv ellenőrzésére- és a kollégiumi előterjesztésekre és ülésekre vonatkozó párt-, kormány- és miniszterhelyettesi értekezleti határozatokról.

[4.] A 1957. december 30-ai kollégiumi ülés 1. napirendi pontja határozatának módosítása.

1959. március 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, Kőmíves Imréné s. k. aláírásával.

Előterjesztések az 1-2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A művelődési otthonok helyzetének vizsgálata, és fejlesztésük irányának meghatározása.
2. A Minisztérium Sajtóosztálya munkarendjének megállapítása.
3. Szóbeli tájékoztató a minisztériumi káderhelyzetre-, az iskolai felvételi rendszerre-, a szovjet párt XXI. kongresszusára-, a tavaszi ünnepekre-, a falu szocialista átszervezésére-, a megyei osztályvezetői értekezletre- és a minisztériumi aktíva értekezletre vonatkozó párt-, minisztertanácsi-, miniszterhelyettesi értekezleti- és minisztériumi határozatokról.

1959. június 17.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Kéz- és gépírással feljegyzések az ülésről.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] A Minisztérium 1959/60. évi munkája főbb irányelveinek kialakítása.

1959. július 17.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Balassa László aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával.

Előterjesztések az 1-2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Az új Munka Törvénykönyve főbb irányelveinek kialakítása.
2. A Kollégium II. félévi munkatervének meghatározása.
3. Szóbeli tájékoztató az Írószövetség közgyűlése előkészítésére-, az egyetemi aspiránsképzésre-, a tudományos fokozatokra-, a művészeti és továbbképző iskolák szervezésére-, a tankötelezettségre-, a tanárképzésre-, a fiatalok munkába állítására-, a minisztertanácsi előterjesztésekre-, az új filmgyár építésére-, a minisztériumi dolgozók szakmai továbbképzésére- és a szülői munkaközösségekre vonatkozó párt-, minisztertanácsi-, minisztériumi-, valamint hazafias népfronti határozatokról.

1959. augusztus 19.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Radich Tivadar láttamozásával. Emlékeztető a határozatokról, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Kézírással feljegyzés az ülésről. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A Minisztérium 1958. évi gazdálkodásának-, valamint a fontosabb gazdálkodási feladatok vizsgálata.

1959. szeptember 25.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Az emlékeztető fogalmazványa, olvashatatlan aláírással. Emlékeztető, Balassa László s. k. aláírásával. Tájékoztató jelentés a Tanácsigazgatási Főosztály dolgozói elmúlt félévi tapasztalatainak összesítéséről. Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A Minisztérium Tanácsigazgatási Főosztálya 1959/60. évi munkatervének kialakítása.
2. Szóbeli tájékoztató a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának a VII. kongresszus előkészítésére valamint a beruházásokra vonatkozó határozatairól.

1959. október 20.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. A könyvkiadás- és terjesztés 1959. évi munkájának vizsgálata, és 1960. évi tervének kialakítása.
2. A múzeumügy eredményeinek és problémáinak vizsgálata.

1960. február 1.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Előterjesztések az 1-3. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A „felszabadulás” 15. évfordulója megünneplésének előkészítése.
2. Az MSZMP VII. kongresszusa határozataiból adódó minisztériumi feladatok meghatározása.

3. A Minisztérium 1959. évi II. félévi legfontosabb feladatai végrehajtásának vizsgálata.

Napirend után:

[4.] Szóbeli tájékoztató a Minisztertanács iskolaépítésre vonatkozó döntéséről.

[5.] A Kollégium I. félévi munkatervének módosítása.

[6.] Benke Valéria bejelentése a pártnak a Sebő Lászlóné, Meisel János, Bán Sándor és Balassa László kollégiumi tagsága elfogadásáról szóló döntéséről.

1960. március 18.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Ilku Pál kiadmányozásával. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. A gyermek- és ifjúságvédelem helyzetének és feladatainak meghatározása.
2. Az általános iskolai műszaki-gyakorlati nevelés helyzetének vizsgálata.
3. Az 5+1-es kísérleti oktatás tapasztalatainak értékelése.

1960. március 25.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. Aczél György feljegyzése a 2. napirendi ponthoz. Előterjesztések az 1-2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. A játékfilmgyártás 1959. évi munkájának vizsgálata, és 1960. évi tematikai tervének kialakítása.
2. A népművelési oktatás öt éves tervének kialakítása.
3. Szóbeli tájékoztató a Minisztertanács éberségre vonatkozó határozatáról.

Napirend után:

[4.] Szóbeli tájékoztató a Minisztertanács március 17-ei és 24-ei üléseiről.

1960. április 15.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] Az oktatásügy irányelvei továbbfejlesztésének kidolgozása.

1960. május 20.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. Az általános iskolai Rendtartás XVII. Fejezetének (Az iskola és család) módosítása című melléklet a 60/1959. számú utasításhoz. Bencédy Józsefnek, a Középfokú Oktatási Főosztály vezetőjének feljegyzése Borsod Megye és Miskolc város középfokú oktatási ügyének jellemzőiről. A Közművelődési Főosztály feljegyzése a Borsod megyei közművelődési munkáról. Előterjesztések az 1-2. napirendi pontokhoz.

Napirend:

1. Borsod Megye és Miskolc megyei jogú város kulturális helyzetének vizsgálata.
2. A szülői munkaközösségek tevékenységének megjavítása.

Napirend után:

[3.] Szóbeli bejelentés az iskolareform téziseinek az MSZMP Politikai Bizottsága általi elfogadásáról.

1960. július 8.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozatok emlékeztetőjének kézírtasos fogalmazványa, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének gépírtasos fogalmazványa, Radich Tivadar aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Radich Tivadar s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. A Pénzügyi Főosztály feljegyzése a 2. napirendi ponthoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. A színházi terület időszerű problémáinak vizsgálata.
2. A Minisztérium 1959. évi gazdálkodásának vizsgálata.

Napirenden kívül:

[3.] Szóbeli tájékoztató az iskolareformra-, a Kommunista Ifjúsági Szövetség kongresszusára-, a könyvkiadásra-, a születési arányszámokra- és a mezőgazdasági szakemberek alkalmazására vonatkozó párthatározatokról.

1960. augusztus 8.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékekkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A művelődésügy második ötéves fejlesztési-, beruházási- és felújítási tervének kialakítása.

1960. szeptember 16.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Balassa László s. k. aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzések az ülésről. Előterjesztések.

Napirend:

1. A cigány lakosság társadalmi-, gazdasági-, közegészségügyi- és kulturális helyzetének vizsgálata.
2. A Minisztérium Tanácsigazgatási Főosztálya munkatervének kialakítása.

Napirend után:

- [3.] A Minisztériumi Titkárság megbízása a kiküldött minisztériumi rendelkezések emelkedése okainak vizsgálatára.
- [4.] Szóbeli tájékoztató a Minisztérium Alsófokú Oktatási Osztálya pénzügyi javaslatairól.

1960. november 18.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Balassa László aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. A közművelődési könyvtárügy helyzetének vizsgálata.
2. Tájékoztató az 1960/61. évi középiskolai és felsőoktatási felvételek tapasztalatairól.

1961. január 20.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztés.

Napirend:

1. Az oktatási reform törvénytervezetének kialakítása.

1961. február 24.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Balassa László aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Balassa László s. k. aláírásával. Kézírtasos feljegyzés az ülésről. Radich Tivadar feljegyzése a 2. napirendi ponthoz. Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. Az Állami Déryné Színház munkájának vizsgálata. (Napirendről levéve.)
2. A Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatának kialakítása.

1961. március 31. és április 7.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A március 31-ei határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, olvashatatlan aláírással. A március 31-ei és április 7-ei határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Horváth Márton aláírásával. Emlékeztető a március 31-ei és április 7-ei határozatokról, Horváth Márton s. k. aláírásával. Feljegyzés egy mellékelt előterjesztés Gazdasági Bizottsághoz küldéséről. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az Állami Dérnyé Színház munkájának vizsgálata.
2. Az oktatási rendszer továbbfejlesztéséről szóló törvény végrehajtásával kapcsolatos törvényerejű rendeletek kialakítása, valamint az alsó-, a közép- és a felsőfokú intézmények szervezetének és működésének meghatározása.

1961. április 28.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Horváth Márton aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Horváth Márton s. k. aláírásával. Értesítések a Kollégium határozatáról. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az 1960/61. évi tanévnyitó utasítások végrehajtása tapasztalatainak vizsgálata Hajdú-Bihar és Békés megyékben.
2. Nógrád és a Veszprém megyék népművelési helyzetének vizsgálata.

1961. május 26.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Szövegtervezetek az emlékeztető 1. napirendi pontjához. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványai, Horváth Márton aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Horváth Márton s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. A művelődésügy három éves fejlesztési, valamint beruházási-felújítási terve teljesítésének, és a Minisztérium 1960. évi gazdálkodásának vizsgálata.
2. Az általános iskolákban tanított rendkívüli tantárgyak és tanfolyamok munkájának értékelése.

1961. június 12.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Horváth Márton aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Horváth Márton s. k. aláírásával. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A Minisztérium 1961/62. évi munkája főbb célkitűzéseinek meghatározása.

1961. július 21.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A kivonatos jegyzőkönyv fogalmazványa, Nagy Vilmos gépírt aláírásával. Kivonatos jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Radich Tivadar aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Radich Tivadar s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

1. A „Korszerű Magyar Műveltség Alapkönyvtára” című sorozat kiadásának előkészítése.
2. Szóbeli bejelentés a párt- és kormányhatározatok miniszterhelyettesi értekezleten történt tájékoztatójáról.

1961. október 18.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványai, Horváth Márton aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Horváth Márton s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] A tanácsok és szakigazgatási szerveik hatáskörének és hatósági jogkörének rendezése.

1961. október 30.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kivonatos jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványai, Horváth Márton aláírásával. Emlékeztető a határozatokról, Horváth Márton s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] A Vas és a Csongrád megyei falusi kulturális munka helyzetének vizsgálata, valamint az őszi és téli közművelődési évad előkészítése.

1962. március 1.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kivonatos jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok emlékeztetőjének fogalmazványa, Horváth Márton aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] A pedagógusok szakmai és ideológiai továbbképzése öt éves tervének kidolgozása.

1962. március 30.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az alsó- és felsőoktatásról szóló törvényerejű rendeletek tervezetének kialakítása.
2. A középfokú szakoktatás elvi és szervezeti fejlesztése.

1962. április 27.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Szolnok és a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei általános és középiskolák helyzetének-, gyakorlati foglalkozásainak, valamint az 5+1-es oktatás vizsgálata.
2. Az új általános iskolai Rendtartás szabályainak kialakítása.

1962. május 30.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Feljegyzés az 1962/63-as munkatervi évben kiadandó fontosabb utasításokról és módszertani anyagokról. Előterjesztések.

Napirend:

- [1.] a. A közoktatási terület 1961/62. évi munkájának vizsgálata, és 1962/63. évi feladatainak meghatározása.
- [2.] b. A népművelési munka 1961/62. évadjának értékelése, és a következő évad feladatainak meghatározása.

1962. szeptember 22.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel. Előterjesztések.

Napirend:

- [1. A művelődésügy 20 éves fejlesztési irányelveinek tervezete.
2. Jelentés a panaszok és bejelentések intézéséről.]

1963. január 28.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A felsőoktatási intézmények felvételi rendszerének továbbfejlesztése.

1963. február 27.

Meghívók az előzetes napirendi jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványai, Horváth Márton aláírásával. Határozatok jegyzéke, Horváth Márton s. k. aláírásával. A Kollégium állásfoglalásának fogalmazványa a 2. számú napirendi ponthoz. Barna Gyulánénak, a Tervgazdasági Főosztály vezetőjének feljegyzése az 1. számú napirendi pont határozatainak végrehajtásáról.

Előterjesztések.

Napirend:

[1.] I. A pedagógus szükséglet és képzés távlati tervének kidolgozása.

[2.] II. A gimnáziumi tagozatok tantervének kialakítása.

1963. április 23.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Kivonatos jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványai, Lugossy Jenő kiadmányozásával. Határozatok jegyzéke, Lugossy Jenő s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A gimnáziumi érettségi vizsga rendszerének reformja.

1963. október 28.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Előterjesztések.

Napirend:

1. Az egyetemi és főiskolai felvételek értékelése.

2. A középfokú beiskolázás vizsgálata.

1964. február 26.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, Lugossy Jenő s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A fiatalok bűnözésének vizsgálata, illetve javító nevelésük és utógondozásuk szabályozása.

1964. május 22.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. A határozatok jegyzékének fogalmazványa, Lugossy Jenő kiadmányozásával. Határozatok jegyzéke, Lugossy Jenő s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

[1.] Az alsó- és középfokú oktatási-, valamint közművelődési intézmények szemléltetőeszköz- és tanszerellátásának szabályozása.

1964. október 7.

A meghívottak névjegyzékei. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Napirend:

[1.] A Minisztérium munkatervének kialakítása.

1964. október 26.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A szóbeli jegyzőkönyv kézzel javított példánya, aláírás nélkül. A szóbeli jegyzőkönyvek változatai, aláírás nélkül. A Közoktatási-, illetve a Műszaki Felsőoktatási-, és a Tudományegyetemi és Pedagógusképző Főosztály megjegyzései a napirendhez.

Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A KISZ Központi Bizottsága kongresszusi téziseinek megvitatása.

1964. december 21.

Meghívó az előzetes napirendi jegyzékkel.

Napirend:

[1. Tájékoztató az 1965. évi népgazdasági terv és költségvetés néhány kérdéséről.]

1965. január 21.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. A Győr-Sopron megyei munkaoktatás helyzetének vizsgálata.]

1965. május 18.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, Jakab Sándor aláírásával.

Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A Nógrád megyei pedagógusok politikai-, ideológiai-, és világnézeti fejlődésének-, továbbképzésüknek- és a körükben végzett politikai munka tapasztalatainak értékelése.
2. A harmadik ötéves terv művelődésügyi beruházásainak kialakítása.

1965. június 18.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékekkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, Ilku Pál s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] Az 1965. évi gazdálkodását érintő kormányhatározatok végrehajtásának szabályozása.

1965. november 30.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1. A Minisztérium 1965/66. évi munkája irányelveinek kialakítása.]

1966. február 21.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványai, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül.

Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A gazdasági irányítási rendszer reformja kiinduló irányelveinek kialakítása.
2. A Minisztérium központi, tanácsi intézményei és vállalatai 1966. évi előirányzatának meghatározása.

1966. május 23.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, Polinszky Károly s. k. aláírásával.

Előterjesztés.

Napirend:

[1.] Az 1965. évi gazdálkodást érintő kormányhatározatok végrehajtása tapasztalatainak értékelése.

1966. október 31.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Az ülés gyorsírási áttétele, aláírás nélkül. A szóbeli jegyzőkönyv kézzel javított változata, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Ütemterv a határozatok végrehajtására.

Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A Minisztérium feladatainak a KISZ Központi Bizottsága állásfoglalása alapján történő meghatározása.

1967. január 17.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Az ülés gyorsírási áttétele, aláírás nélkül. Határozatok jegyzéke, Lugossy Jenő s. k. aláírásával. A határozatok megküldésének kísérőlevelei.

Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyében végzett minisztériumi közoktatási és közművelődési vizsgálat értékelése.

1967. március 3.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Javaslat az ösztöndíjrendszer továbbfejlesztésének alapelveire.

Előterjesztés.

Napirend:

[1.] Az új ösztöndíjrendszer alapelveinek kialakítása.

1967. november 10.

Meghívók az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Az ülés gyorsírási áttétele, aláírás nélkül.

Előterjesztések.

Napirend:

[1.] A művelődésügyi miniszter feladatainak, hatáskörének, és a Minisztérium szervezetének megállapítása, valamint a Minisztérium 1967/68. évi munkatervének kialakítása.

1967. december 12.

Meghívottak jegyzéke.

Előterjesztés.

Napirend:

[1. Jelentés a Bács-Kiskun megyei 1967. évi minisztériumi vizsgálatokról.]

**A Kulturális Minisztérium Kollégiuma
1977-1980****XIX-I-7-II**

A kulturális és az oktatási ügyek kettéválasztásával 1974-ben megszüntették a Művelődésügyi Minisztériumot, és létrehozták az Oktatási-, valamint a Kulturális Minisztériumot. Az előbbi esetben vezetőtestületi szervként miniszterhelyettesi, illetve miniszteri értekezletek működtek, míg a Kulturális Minisztériumban a miniszterhelyettesi értekezlet mellett egy idő után felújították a Kollégium intézményét. A tárca élén 1976 közepétől Pozsgay Imre állt.

A Pozsgay által kezdeményezett szervezeti átalakítások közben e testület is megtartotta első ülését 1977. január 31-én, ahol egyben nemcsak a Minisztérium új szervezeti egységeinek feladatát határozták meg, hanem magának a Kollégiumnak az ügyrendjét is kialakították. Ettől kezdve rendszeres időközönként, általában havonta tartották az értekezleteket.²⁷⁶

Az új Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) megjelenéséig érvényesített ügyrend szerint „a kollégium a miniszter tanácsadó, koordináló, véleményező testülete, mely a vezetők kölcsönös tájékoztatását is szolgálja. Feladata a miniszter kormányzati, valamint a kulturális államigazgatási irányító és ellenőrző munkájának segítése, a kulturális ágazat irányításával összefüggő fontosabb elvi, ellenőrzési (felügyeleti) gazdasági kérdésekben való állásfoglalás”. A testület fontosabb, elsőrendűnek nyilvánított feladatait is felsorolták: a felsőbb párt- és állami szervek elé kerülő előterjesztések elkészítését, a különböző kulturális tervek elkészítését és ellenőrzését, az egyes szakterületek elvi kulturális és ideológiai kérdéseit, a tárca irányító munkáját, a tanácsokkal való kapcsolatát, illetve a beruházásokra, és a tudományos kutatómunka helyzetére vonatkozó döntéseket, valamint a kádermunkát.²⁷⁷

A Kollégium elnöke a miniszter lett, akinek távollétében az államtitkár, vagy egy felkért miniszterhelyettes vezette az üléseket. A testület tagja volt az államtitkár, a miniszterhelyettesek és a párt minisztériumi titkára, valamint rajtuk kívül még a főigazgatóságok és a szervezeti egységek vezetői, és a Tudományos Koordinációs Bizottság elnöke. Számos állandó, és egyes ülésekre meghívott vehetett részt az üléseken. A tagok joga, sőt kötelessége volt a napirendre vett kérdéseket tanulmányozni, s a vitában érveit és javaslatait kifejteni. A testület munkatervek alapján dolgozott, napirendjét egyeztetették. Az előterjesztéseket a résztvevők előzetesen magkapták, azon véleményüket is feltüntethették. Az anyagok rövid mellékletekkel is kiegészíthetők voltak, és bele kellett foglalni a határozati javaslatot is. Az előterjesztéseket a vezetőknek alá kellett írniuk, és az Igazgatási és Jogi Osztálynak 10 nappal az ülés előtt eljuttatta az érdekelteknek.²⁷⁸

A testület állásfoglalásokat alkotott, amelyeket a miniszternek állt jogában határozattá emelni. Ezek szövegét is a miniszter állapította meg. A határozattal egyet nem értő tagnak joga volt véleményét a jegyzőkönyvben rögzíteni. A tagok a határozatokat kötelesek voltak végrehajtani és végre hajtani, a dolgozókkal ismertetni, a végrehajtásról a miniszternek, vagy a „szükséghez képest” a Kollégiumnak beszámolni. Egyes határozatokat a sajtóban is le lehetett közölni.²⁷⁹

A Kollégium fogalma és feladatai a minisztériumi SZMSZ-be is bekerültek. Az 1977-ben kiadott SZMSZ apróbb átalakítások mellett a fentebbi meghatározásokat tartalmazta.²⁸⁰ 1978 márciusában utasításban egészítették ki a benne foglaltakat: az előterjesztéseket a revíziós

²⁷⁶ MOL XIX-I-7-II-1977. január 31.

²⁷⁷ Uo. Az ügyrend több elemében követte a kollégiumi munkáról szóló korábbi jogszabályokat.

²⁷⁸ Uo.

²⁷⁹ Uo.

²⁸⁰ MOL XIX-I-7-II-1977. május 2.

területek vezetőjének egyetértésével és láttamozásával lehet benyújtani, és tartalmazniuk kell a határozati javaslat tervezetét is. Ha valamely résztvevő nem tudna megjelenni, azt előre jelezni volt köteles. Az 1979-es SZMSZ-be már bekerült a testület havonta egyszer, meghatározott napon történő ülésezésének ténye is. Az időpontot, a napirendet, a meghívandók névsorát is a miniszter állapította meg.²⁸¹

Pozsgay Imre fokozott figyelmet fordított a pontos adminisztrációra. Minden ülést dokumentáltak, azokat ügyiratokon tartották nyilván, és körültekintően irattározták. Az ügyiratokon feljegyezték, hogy milyen kezelési és ügyintézési és végrehajtási feladatok szükségesek, kinek van joga kiadmányozni (általában Pozsgay végezte), valamint, hogy hányadik ülést foglalták éppen az ügyiratba (1978-ig). A pro domo-ban jelölték az ülés megtörténtét, a napirendet, sőt itt számoltak be az értekezleten elhangzottakról, a fontosabb hozzászólások lényegéről. Fogalmazványként feljegyezték a hozott állásfoglalást, és gyakran kinyilvánították, hogy „a miniszter ezt követően a kollégium állásfoglalását határozattá emelte”. A határozatot kapó személyek neveit is felsorolták, és azt is jelezték, ki kapja azt hivatalból, ki tájékoztatás céljából, ki pedig intézkedés céljából.²⁸²

Az ilyen típusú feladatokra létrehozott Igazgatási és Jogi Főosztály készítette elő az üléseket, tartotta nyilván a határozatokat, neki kellett közölni azokat az érdekeltekkel, sőt a végrehajtást is ez a szervezeti egység – az akkori szóhasználat szerint – „kísérte figyelemmel”. Főosztályvezetője ellátta a vezető testületi értekezletek titkári teendőit, és az egyik előadó a jegyzőkönyvek vezetését, illetve azok leírását. Munkabeszámolójukba természetesen az ülések lebonyolítását is felvették.²⁸³ Az SZMSZ-t is a Kollégiumon alkották meg, és az ott hozott módosítások alapján ez a főosztály véglegesítette.²⁸⁴

Pozsgay folyamatosan figyelte az adott évben még be nem fejezett feladatokat így a Kollégiumét is, és sürgette a mihamarabbi intézkedéseket.²⁸⁵

A szervezeti egységek munkaterveibe hamar bekerült az előterjesztések készítése a kollégiumi ülésekre. Ezen kívül magának a Minisztériumnak az éves munkatervébe is felvették a testület elé tervezett témákat, az elkészítési határidőkkel egyetemben. A párt határozatait is megvizsgálták, hogy azokból mi vonatkozik a Minisztériumra, sőt azon belül mely ügyekben kell a Kollégiumnak döntenie.²⁸⁶

Az Igazgatási és Jogi Főosztály a kollégium elé benyújtani tervezett előterjesztések jegyzékét megküldte a miniszterhelyetteseknek, míg magukat az előterjesztéseket Molnár Ferenc

²⁸¹ MOL XIX-I-7-c-4. tétel-550-1978., valamint: XIX-I-7-II-1979. május 7.

²⁸² MOL XIX-I-7-c-4. tétel-403-1977. Ez az 1977. január 31-ei ülés ügyirata. A határozat átvételét kézbesítőíven tartották nyilván, míg a külső személyeknek kísérőlevéllel küldték el. Az 1977. március 7-ei ülés ügyirata megtalálható: uo. -462-1977. Az 1977. április 5-ei: uo. -539-1977. Az 1977. május 2-ai: uo. -604-1977. Az 1977. június 6-ai: uo. -702-1977., Az 1977. szeptember 5-ei: uo. -999-1977. Az 1977. október 3-ai: uo. -1069-1977. Az 1977. november 1-jei: uo. -1119-1977. Az 1977. november 21-ei: uo. -172-1977. az 1977. december 5-ei: uo. -1173-1977. Az 1978. január 11-ei: uo. -371-1978. Az 1978. február 6-ai: uo. -452-1978. Az 1978. március 6-ai: uo. -571-1978. Az 1978. április 10-ei: uo. -711-1978. Az 1978. május 2-ai: uo. -712-1978. Az 1978. október 2-ai: uo. -1248-1978. Az 1978. november 8-ai: uo. -1359-1978. Az 1978. december 11-ei: uo. -324-1979. Az 1979. január 15-ei: uo. -359-1979. Az 1979. március 5-ei: uo. -562-1979. Az 1979. május 7-ei: uo. -788-1979. Az 1979. június 4-ei: uo. -861-1979. Az 1979. október 1-jei: uo. -1209-1979. Az 1979. november 21-ei: uo. -1390-1979. Az 1980. január 21-ei: uo. -374-1980. Az 1980. március 3-ai: uo. -485-1980.

²⁸³ MOL XIX-I-7-c-10. tétel-sz. n.-1977. A feladatokat név szerint is felosztották, és a kollégiumi ügykör az irattári tervébe is bekerült.

²⁸⁴ MOL XIX-I-7-c-3. tétel-103-1979.

²⁸⁵ MOL XIX-I-7-y-5736-1977.

²⁸⁶ MOL XIX-I-7-cc-115. tétel-sz. n.-1977, illetve uo. -105. tétel-sz. n.-1977., valamint: XIX-I-7-x-481-1977. A minisztériumi munkaterv egyik melléklete volt a kollégiumi ülések tematikája.

államtitkár küldte meg. Szintén az államtitkár intézkedett annak érdekében, hogy az egy előterjesztésre vonatkozó észrevételek a főosztályra időben befussanak.²⁸⁷

Az ülésekre az illetékes szervezeti egység készítette az előterjesztést. Az előterjesztések – főleg az éves munkatervek – meglehetősen vaskosak voltak, és zömében a tárca hosszabb távú terveit, irányelveit tartalmazták. A jelentősebb előterjesztéseket egy hónappal a kitűzött ülés előtt megküldték a miniszterhelyettes számára, és két hetet biztosítottak a többi szervezeti egységnek az észrevételeik, javaslataik megtételére. Ezek megtörténte után az anyagot az Igazgatási és Jogi Osztályra küldték vissza a „kollégiumi állásfoglalás kialakítása, illetve Pozsgay elvtárs részére történő összegezés céljából”.²⁸⁸

Egy betervezett előterjesztés esetében megtörtént, hogy arról előzetes anyagot készítettek, amelyet a benne érdekelt szakfőosztályokkal külön értekezleten tárgyaltak ki. Itt a küldött megbízottak megtehették hozzászólásaikat, és „egyidejűleg a tervezetet kiegészítő vagy módosító szövegjavaslatokat” adhatták át. Az ott elhangzott észrevételek, javaslatok alapján az előterjesztést átdolgozták, és az esetleges megyei-, társadalmi vagy- pártszerv tájékoztatása, és a javasolt korrekciók átvezetése után öntötték formába és került a Kollégium elé. Gyakran külön feljegyzés kíséretében az illetékes miniszterhelyettes elé került az előterjesztés, és az előadó által problémásabbnak ítélt részeket közösen tisztázták.²⁸⁹

Az ülésekről szóbeli jegyzőkönyvek készültek, benne a résztvevők által elmondottakkal. A vita alapján az adott témában állásfoglalást, vagy határozatot adtak ki, amelyet a Minisztérium szervezeti egységeinek, illetve az alá tartozó intézményeknek kötelező volt végrehajtani. A határozatokat – az ülésektől függetlenül – sorba, folyamatosan számozták. A miniszter távollétében nem hoztak határozatot, csak állásfoglalást, de ezekre vonatkozóan is történtek intézkedések, mind valamely szervezeti egység, mind miniszterhelyettesi részről.²⁹⁰

1979-től az elhangzottak tartalmi lényegét összefoglaló emlékeztetők készültek az ülésekről, és ezeket, valamint az ülések határozatait a szervezeti egységek vezetői rendszeresen megkapták, és a bennük foglaltak végrehajtását munkafeladatuknak kellett, hogy tekintsék. Ha esetleg az előterjesztésekre is szükségük lenne, azok a Titkárságon rendelkezésükre álltak. Az alájuk tartozó osztály vagy főosztály értekezletén ismertetni kellett, illetve a kiosztani a feladatokat. Mindig felhívták a figyelmüket a határidők pontos betartására.²⁹¹ Ha nem volt szükséges külön állásfoglalás vagy határozat, akkor ezt a pro domo-ban rögzítették. Az előterjesztést az emlékeztető keletkezésétől függetlenül elfogadhatták.²⁹²

Az állásfoglalások tervezeteit is megküldték az érdekelt szerveknek (pl. a megyei tanácsoknak), és kérték, hogy „szíveskedjenek átnézni és egyetértésükkel, továbbá a megyei előterjesztés egy véglegesített – kijavított – példányával együtt visszaküldeni részünkre, hogy Pozsgay elvtárral aláírathassuk, a közzétételt előkészíthessük a Kulturális Minisztérium Tájékoztatójában”.²⁹³

Az ülés után a hozott határozatok figyelembevételével átdolgozott munkatervet már a miniszterhelyettesi értekezlet elé utalták. Előfordult, hogy az ülést „nyilvános konzultációnak” tekintették, és kijelentették, hogy a kérdéseket a következő miniszterhelyettesi ülés újból át fogja tekinteni.²⁹⁴

²⁸⁷ MOL XIX-I-7-x-443-1979. (23. d.), valamint: XIX-I-7-y-7022-1978. Egy előterjesztés címének megváltoztatását szintén ettől a főosztálytól kérelmezték (XIX-I-7-c-19. tétel-sz. n.-1977.)

²⁸⁸ MOL XIX-I-7-x-1583-1978. (17. doboz).

²⁸⁹ MOL XIX-I-7-x-360-1977. (3. d.), valamint: XIX-I-7-y-7002-1978. (16. d.).

²⁹⁰ MOL XIX-I-7-x-957-1979. (9. d.).

²⁹¹ MOL XIX-I-7-x-456-1977. (3. d.).

²⁹² MOL XIX-I-7-c-4. tétel-1069-1977. Gyakran a szóbeli jegyzőkönyvet emlékeztetőnek is írják.

²⁹³ MOL XIX-I-7-c-15. tétel-1432-1979.

²⁹⁴ MOL XIX-I-7-x-41-1978. (9. d.), valamint: XIX-I-7-c-4. tétel-462-1977.

A határozatok végrehajtása elsőrendű kötelessége volt minden szervezeti egységnek, valamint a tárca alá tartozó intézményeknek, amelyek elvégzéséről a vezetőknek tettek jelentést, és azt írásban is dokumentálták. Szintén az illetékes miniszterhelyettest, vagy államtitkárt keresték meg a valamely határozatból adódó igényekkel, elképzelésekkel vagy problémákkal.²⁹⁵

A Kollégium üléseiről a szolgálati használatra készült „A Kulturális Minisztérium Tájékoztatója” című hivatalos kiadványban számoltak be. Az adott előterjesztés tartalmának bő részletezésén túlmenően a hozott állásfoglalásokat is leközölték.²⁹⁶

A határozatok végrehajtása akár hosszú távú is lehetett, így például a Minisztérium átszervezésére vonatkozó kollégiumi határozat végrehajtását egy év elteltével értékelték ki.²⁹⁷

A testület egyre gyakrabban vette napirendjére a megyék oktatási és művelődési feladatait, a ilyen irányú megyei vizsgálatok anyagait. A megyék is egyre inkább kezdtek foglalkozni a Minisztérium, valamint a testület informálásával. Megyei VB-ülésekre invitálják a Minisztériumot, tájékoztatást is adnak ki tevékenységükről, ráadásul az éves munkatervükben úgy hivatkoznak a kollégiumi határozatokra, mint fő feladataikra. A Minisztérium Tanácsai osztálya szervezte meg az elnökök kollégiumi tájékoztatóját. És a megyei művelődésügyi osztályvezetők beszámoltatását.²⁹⁸

A főosztályvezetői értekezletre szánt előterjesztések gyakran egy kollégiumi előterjesztés tézisei voltak, és az értekezleten alakult ki a végelegesnek szánt anyag.²⁹⁹ Sok esetben a miniszterhelyettesi értekezlet döntött a fontosabb ügyekről, azokat előzetesen meg is tárgyalta, így például a minisztérium programjáról, éves tervéről.³⁰⁰

Az Ellenőrzési Osztály vezetője többnyire részt vett az üléseken, de nemcsak a határozatok egy példányát, hanem az előterjesztéseket is megküldték a számára. Illetékes intézkedés, vagyis legfőképpen az ellenőrzés lefolytatása tartozott az osztály feladatai közé.³⁰¹

Gyakori a valamely pártszervvel együttesen tartott ülés is, amely tényrt mindig rögzítették. A meghívottak között is jelentős számú volt a pártfunkcionárius.³⁰²

A párt rendszeresen figyelte a Minisztérium személyzeti munkáját, és megállapította, hogy a Kollégium rendszeresen megvitatja a káder- és személyzeti munka „elvi és operatív kérdéseit”.³⁰³

A Kulturális Minisztérium Kollégiumának munkája 1980 első feléig tartott. Ebben az évben már csak két ülést tartottak, de a Minisztérium sem működött tovább sokáig: 1980 közepén az oktatási tárcával összevonva Művelődési Minisztériummá alakult.

A Kulturális Minisztérium Kollégiumának tagjai:

Balázs István	1977. január 31. – 1980. június 27.
Bíró Zoltán	1978. január 1. – 1980. június 27.
Blahó Pál	1977. január 31. – 1980. június 27.
Boros Ferenc	1977. január 31. – 1980. június 27.
Boros Róbert	1977. január 31. – 1980. június 27.
Boros Sándor	1977. január 31. – 1980. június 27.

²⁹⁵ MOL XIX-I-7-x-494-1977. (4. d.), illetve uo. -2-1979. (19. d.).

²⁹⁶ Pl. A Kulturális Minisztérium Tájékoztatója 1977/2. (MOL XIX-I-7-c-4. tétel -sz. n.-1977. (97. doboz.)

²⁹⁷ MOL XIX-I-7-x-44-1978. (9. d.).

²⁹⁸ MOL XIX-I-7-c-15. tétel-585-1978., illetve: uo. -1207-1978. Valamint: XIX-I-7-II-1977-május 2.

²⁹⁹ MOL XIX-I-7-x-478-1979. (23. d.).

³⁰⁰ MOL XIX-I-7-y-5736-1977., valamint: XIX-I-7-c-2. tétel-728-1977.

³⁰¹ MOL XIX-I-7-jj-sz. n.-1977. (2. d.). Az osztályvezető saját feljegyzései is itt vannak.

³⁰² MOL XIX-I-7-c-2. tétel-444-1979. Általában 20-25 fős kollégiumok ültek össze.

³⁰³ MOL M-KS 288. f. 21. cs. 22. öe.

Csorba Géza	1978. december 1. – 1980. június 27.
Gábor Viktor	1977. január 31. – 1980. június 27.
Gönyei Antal	1977. január 31. – 1978. október 2.
Herczeg Ferenc	1978. november 8. – 1980. június 27.
Kereszturi Sándor	1977. január 31. – 1980. június 27.
Kiss Jenő	1977. január 31. – 1979. június 4.
Kormos Sándor	1979. október 1. – 1980. június 27.
Marczali László	1977. január 31. – 1980. június 27.
Maróti Imre	1977. január 31. – 1978. október 30.
Molnár Ferenc	1977. január 31. – 1980. június 27.
Orosz László	1977. január 31. – 1980. június 27.
Pozsgay Imre	1977. január 31. – 1980. június 27.
Scheer Béla	1977. január 31. – 1980. június 27.
Szabó B. István	1977. január 31. – 1980. június 27.
Tóth Dezső	1977. március 7. – 1980. június 27.
Tóth Gyula	1977. január 31. – 1977. december 30.
Villangó István	1979. január 15. – 1980. június 27.
Vitányi Iván	1977. január 31. – 1977. június 6. 1978. október 2. – 1980. június 27.

Állandó meghívottak: Takács Kálmán, Vitányi Iván, Udvarhelyi László, Hérész Dezső, Pápista Lászlóné, Simon Istvánné.

A Kulturális Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke:

1977. január 31.

Előzetes napirendi jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványának töredék része. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál hitelesítésével. Határozatok a napirendi pontokhoz, Pozsgay Imre s. k. aláírásával.

Előterjesztés a 2. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. Szóbeli tájékoztató a Minisztérium új szervezeti egységeinek feladatairól.
2. A Minisztérium Kollégiuma ügyrendjének meghatározása.

1977. március 7.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, Pozsgay Imre láttamozásával. Szóbeli jegyzőkönyv, Pozsgay Imre s. k. aláírásával. Határozatok a napirendi pontokhoz, Pozsgay Imre s. k. aláírásával. Für Sándornak, a Jogi Osztály vezetőjének feljegyzése az 1. számú napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium 1977. évi munkatervének meghatározása.
2. A kulturális területen dolgozók kitüntetésének, illetve a miniszteri kitüntetések elvei és eljárási rendje szabályozása.

1977. április 5.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál hitelesítésével. Határozatok a napirendi pontokhoz, Pozsgay Imre s. k. aláírásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. A kulturális ágazat hosszú távú tervezési munkálatai programjának és szervezési elveinek kialakítása.
2. A kulturális ágazat 1976/77. évi ifjúsági parlamentjei tapasztalatainak értékelése.

1977. május 2.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Szóbeli jegyzőkönyv, Pozsgay Imre s. k. aláírásával. Határozatok a napirendi pontokhoz, Pozsgay Imre s. k. aláírásával. Feljegyzés az Igazgatási és Jogi Osztály szervezetéről és létszámáról. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatának kialakítása.
2. a-b. A Minisztérium bérpolitikai és létszám-gazdálkodási rendszerének kialakítása, valamint a minisztériumi dolgozók jutalmazásának szabályozása.
3. A kulturális ágazat 1976/77. évi ifjúsági parlamentjein elhangzott javaslatok megvalósításának kidolgozása.

Különfélék:

4. A tudományos továbbképzési ösztöndíj és a belföldi tanulmányutak felhasználásának szabályozása.

1977. június 6.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, Pozsgay Imre s. k. aláírásával. Állásfoglalás, Pozsgay Imre s. k. aláírásával. Moharos Józsefné (Tanácsi Osztály) feljegyzése a napirendi ponthoz. Jelentés a kulturális statisztikai beszámoló rendszer korszerűsítéséről. Tájékoztató az V. ötéves tervi kulturális beruházások előkészítettsége és megvalósítása feltételeiről. Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] Szabolcs-Szatmár Megye kulturális életének vizsgálata.

1977. szeptember 5.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál hitelesítésével. Állásfoglalások a napirendi pontokhoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium közvetlen irányítása alá tartozó intézmények és vállalatok káderhelyzetének vizsgálata.
2. A Minisztérium ötéves képzési, továbbképzési és káderutánpótlási terve időarányos végrehajtásának vizsgálata.

1977. október 3.

Előzetes napirendi jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, Molnár Ferenc kiadmányozásával. Előterjesztések.

Napirend:

1. A kulturális ágazat munkaerőhelyzetének a munkaerő-biztosítás érdekében teendő átalakítása az V. ötéves terv időszakában
2. A vállalati szervezés korszerűsítése érdekében tett intézkedések végrehajtásának vizsgálata.

1977. november 1.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, Pozsgay Imre kiadmányozásával. Határozat az 1. számú napirendi ponthoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. A közművelődésről szóló központi bizottsági határozat végrehajtása tapasztalatainak vizsgálata.
2. A közművelődési dolgozók bérrendezése végrehajtásának vizsgálata.

1977. november 21.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Állásfoglalás a napirendi ponthoz. Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] Győr-Sopron Megye kulturális életének vizsgálata.

1977. december 5.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, Pozsgay Imre kiadmányozásával. Határozatok a napirendi pontokhoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A Minisztérium 1978. évi költségvetési előirányzatának felosztása.
2. A Minisztérium 1978. évi fejlesztési és beruházási tervének kialakítása.

1978. január 9.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, aláírás nélkül. Állásfoglalás a napirendi ponthoz. Kézírással feljegyzések az ülésről. Feljegyzés a munkatervi feladatok revíziós területi és miniszterhelyettesi értekezlet elé utalásáról. Összefoglaló az 1977. évi munkatervi feladatok végrehajtásáról.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] A Minisztérium 1978. évi munkatervének kialakítása.

1978. február 6.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, Blahó Pál hitelesítésével. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál aláírásával. Állásfoglalás a napirendi ponthoz.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] A kulturális ágazati munkakörök képesítési követelményeinek szabályozása.

1978. március 6.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, olvashatatlan aláírással. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál hitelesítésével. Állásfoglalások a napirendi pontokhoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A kulturális ágazat távlati fejlesztési koncepciójának kialakítása.
2. A képző- és iparművészeti terület bírálati- és kiállítási tevékenysége, valamint intézményrendszere új feladatainak meghatározása.

1978. április 10.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál hitelesítésével. A Minisztérium Pártbizottsága intézkedési terve. A párt "Művészeti életünkről" című határozata. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága 1977. december 28-ai, a „Művészeti életünkről” című határozatából következő intézkedési terv kialakítása.

1978. május 2.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál hitelesítésével. Állásfoglalás a napirendi ponthoz. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] Az 1977. évi intézményi és vállalati gazdálkodás tapasztalatainak vizsgálata.

1978. október 2.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál hitelesítésével. Határozatok a 2. és a 3. napirendi pontokhoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. Szóbeli tájékoztató az 1979. évi népgazdasági terv kidolgozásának irányelveiről-, valamint az 1979. évi állami költségvetés irányelveiről intézkedő minisztertanácsi határozatokból következő feladatokról.
2. A Minisztérium Vezetőképző Intézete létrehozása.
3. Az egyes vezetői munkakörök határozott idejű megbízással történő betöltése rendszerének kialakítása.

1978. november 8.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. Szóbeli jegyzőkönyv, Blahó Pál hitelesítésével. Állásfoglalás a napirendi ponthoz. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] Veszprém Megye kulturális helyzetének értékelése.

1978. december 11.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Szóbeli jegyzőkönyv, olvashatatlan hitelesítéssel. Állásfoglalás az 1. napirendi ponthoz. Határozat a 2. napirendi ponthoz.

Előterjesztések.

Napirend:

1. A művészetoktatás 15 éves távlati fejlesztési terve koncepciójának kidolgozása.
2. A Minisztérium 1979. évi fejlesztési és beruházási tervének kialakítása.

1979. január 15.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Állásfoglalás az 1. napirendi ponthoz.

Előterjesztés az 1. napirendi ponthoz.

Napirend:

1. A Minisztérium 1979. évi munkatervének kialakítása.
2. Szóbeli tájékoztató az időszerű kulturális kérdésekről.

1979. március 5.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető a határozatról, Blahó Pál aláírásával. Határozat a napirendi ponthoz.

Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] A kulturális szolgáltatások és termékek árrendszere fejlesztése irányelveinek meghatározása.

1979. május 7.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Az emlékeztető fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető az ülésről, Blahó Pál gépírt aláírásával. Határozatok a napirendi pontokhoz.. A Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzata.

Előterjesztések.

Napirend:

1. Az 1979. évi intézményi és vállalati gazdálkodás tapasztalatainak értékelése.
2. A Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítása.

1979. június 4.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. Az emlékeztető fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető az ülésről, Blahó Pál aláírásával. Határozatok a napirendi pontokhoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. A kulturális ágazatban folyó munkavédelmi tevékenység vizsgálata.
2. A közgyűjtemények feladatainak meghatározása a Honismereti Mozgalomban.

1979. október 1.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzékek. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető az ülésről, Blahó Pál és Pozsgay Imre aláírásával. Határozat az 1. napirendi ponthoz. Blahó Pálnak, az Igazgatási és Jogi Osztály vezetőjének feljegyzése a határozatok végrehajtásáról. Előterjesztések.

Napirend:

1. A művelődési otthonok helyzetének vizsgálata, és továbbfejlesztésük feladatainak meghatározása.
2. A kulturális ágazat káderhelyzetének vizsgálata. (Napirendről levéve.)

1979. november 21.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető az ülésről, Blahó Pál és Pozsgay Imre aláírásával. Állásfoglalás az 1. napirendi ponthoz. Határozatok a 2. és 3. napirendi pontokhoz. A szakosztályok által készített kiegészítések és észrevételek az 1. napirendi ponthoz. Előterjesztések.

Napirend:

1. Komárom Megye kulturális életének vizsgálata és továbbfejlesztési feladatainak meghatározása.
2. Az 1980. évi közgazdasági szabályozórendszer módosításának érvényesítése a kulturális ágazatban.
3. A Minisztérium 1980. évi költségvetése és pénzügyi előirányzatai felosztása.

1980. január 21.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék. A szóbeli jegyzőkönyv fogalmazványa, aláírás nélkül. Az emlékeztető fogalmazványa, aláírás nélkül. Emlékeztető az ülésről, Blahó Pál aláírásával. Állásfoglalás a napirendhez. Előterjesztés.

Napirend:

- [1.] A Minisztérium 1980. évi munkatervének kialakítása.

1980. március 3.

Előzetes napirendi és meghívotti jegyzék.

Napirend:

[1.] Pozsgay Imre szóbeli tájékoztatója az időszerű politikai kérdésekről.

**A Művelődési Minisztérium Kollégiuma
1981-1983****XIX-I-9-ap**

1980 közepén az addig működő Oktatási-, valamint a Kulturális Minisztériumot egységes Művelődési Minisztériummá vonták össze. A művelődési miniszter Pozsgay Imre korábbi kulturális miniszter lett, aki a Kollégium intézményét az új tárca tevékenységében is használni kívánta, azonban ez többszöri próbálkozás ellenére sem tudott azonnal megalakulni.

Alapvető működési elveit azonban még ugyanezen év közepén meghatározták a Minisztérium ideiglenes Szervezeti és Működési Szabályzatában (SZMSZ). Rendszere számos vonatkozásban is a Kulturális Minisztérium kollégiumi alapszabályaira épült, néhány változtatással.³⁰⁴ A kiadott és érvénybe lépett SZMSZ szerint a Kollégium – a korábbiakhoz hasonlóan hasonlóan – a „miniszter tanácsadó és a vezetők kölcsönös tájékoztatását is szolgáló testülete. Feladata a miniszter kormányzati, ágazati irányító és felügyeleti munkájának segítése”, valamint a miniszter kormányzati-, ágazati irányító- és felügyeleti munkájának segítése, valamint a vezetők kölcsönös tájékoztatása. A felsővezetőkön kívül a fontosabbnak tartott főosztályok vezetői voltak – elméletben – a tagjai, az MSZMP és a KISZ, valamint a szakszervezet minisztériumi bizottságainak titkárai, illetve az Oktatáspolitikai és Kultúrpolitikai Tanács elnöke is. Az ülésen „hozott miniszteri határozatokat az emlékeztető tartalmazza”, így állásfoglalások nem születtek. Ezek végrehajtását elviekben a miniszter, az államtitkár, továbbá az illetékes miniszterhelyettes ellenőrizte. Az egyet nem értő tag ebben az esetben is kérhette álláspontjának az emlékeztetőbe történő felvételét. Az üléseket féléves munkatervek alapján tervezték előre, és az ezekre készült előterjesztéseket az illetékes felügyeleti terület vezetője előzetesen láttamoznia kellett.³⁰⁵

Ezen SZMSZ-ben külön szabályozták a vezetőtestület elé kerülő előterjesztésekre vonatkozó követelményeket. Kijelentették, hogy az előterjesztéseknek „megalapozottaknak” kellett lenniük, és széles körű előzetes anyaggyűjtésből kellett kiindulniuk. Elemezni kellett bennük a tárgykörbe tartozó helyzet jellemzőit, „beleértve a szakterületen érvényesülő tendenciákat is, a tapasztalt hiányosságok, hibák okait, azok megszüntetésének lehetőségeit, a javasolt intézkedések gazdasági, személyi, szervezési feltételeit és várható hatásait.” Meg kellett jeleníteni a megvalósítás reális határidejét, illetve esetlegesen annak ütemezését is. A társszervekkel előzetes konzultációt kellett folytatni, és igyekezni kellett abba a párt szerveit is bevonni.³⁰⁶

Magának az értekezletnek az előkészítése az Igazgatási-, Jogi és Tanácsai Főosztály feladata lett, amely az ülés előtt 10 nappal kellett megkapja az illetékes szervezeti egységtől az anyagokat. Ezeken fel kellett tüntetni az illetékes felső vezető jóváhagyását, és egyidejűleg javaslatot kellett tennie a meghívandó szervekre és személyekre. Szintén az említett főosztály készítette a tárgyalásról és a határozatokról az emlékeztetőt, melyet a résztvevőknek, valamint a szervezeti egységek vezetőinek küldött meg. A határozatokról nyilvántartást vezetett, és figyelemmel kísérte végrehajtásukat.³⁰⁷

Külön mellékletben sorolták fel a vezetőtestületek elé kerülő ügyek fajtáit. E szerint e szervezetek elé kellett terjeszteni az ágazat egészét érintő párt- és kormányhatározatokat,

³⁰⁴ Lásd a Kulturális Minisztérium Kollégiuma című fejezetben.

³⁰⁵ MOL XIX-I-9-t-1-2. tétel-620-1980.

³⁰⁶ Uo. 78-79.

³⁰⁷ Uo. 80-81.

valamint az ebből adódó tárcafeladatokat és elemzéseket; a művelődésügy időszerű kérdéseit, a távlati, középtávú és éves terveit; az ágazati tevékenység irányítását és szervezését, az intézkedések elemzését, a tanácsokkal való kapcsolatot; a párt- és állami szintre kerülő jelentéseket, előterjesztéseket és javaslatokat; az intézményekre-, valamint a tárcára- és a dolgozókra vonatkozó döntési igényeket.³⁰⁸

A lefektetett alapelvek ellenére egészen 1981 közepéig nem indították újra a Kollégium működését. Januárra terveztek egy ülést tartani, amelyre egy alapkonceptiót is kidolgoztak. E szerint a tanácsadó testület egyrészt a belső vezetőkől, másrészt külső szakemberekből állt volna, hogy utóbbiak biztosítsák a „külső szemlélet bekapcsolását, érvényesülését”. Évente négy alkalommal hívnák össze, és az ágazat egészét érintő, illetve a legfontosabbnak tartott kérdéseket beszélnék meg, valamint a koncepcionális alapelveket.³⁰⁹ Azonban többszöri kezdeményezés után csak a május 8-ai miniszterhelyettesi értekezleten fogadták el az ülés tervét, valamint az időpontokat. A május 13-ai miniszterhelyettesi értekezleten elemezték ki az összevonás tapasztalatait, mely során megemlítették, hogy „megalakult” a testület, és „amelynek feladatköre a művelődési ágazat egészét érintő, alapvető koncepcionális kérdések megvitatása és az állásfoglalás kialakításának segítése”. Ez után tartotta csak első ülését, mégpedig június 1-jén, mely értekezletről viszont emlékeztetőt nem készítettek.³¹⁰

Ekkortól a szervezeti egységek elkezdtek a testület elé szánt témáik kijelölését és előkészítését. A Kollégium programja a vezetőtestületek programjairól rendszeresen kiadott tájékoztatóba is bekerült.³¹¹

Év közepén kielemezték a Minisztérium egy éves működését, és ennek kapcsán az „elődszervezeteknél működtetett” tanácsadó testületek folyamatos újjáalakításának tényéről a Minisztertanácsot is tájékoztatták. E szerint a Kollégium és az Ifjúsági Bizottság már létrejött, a többi megalakulása várhatóan hamarosan bekövetkezik.³¹²

Az 1981. november 2-ai miniszterhelyettesi értekezleten átalakították a felső szintű döntéshozó szerveket (miniszteri értekezlet, vezetői értekezlet, aktíva stb.), és kimondták a Kollégium újjáalakítását is. A saját működési szabályzat kidolgozásának követelményén túlmenően csak a tagság kérdéseit rendezték. Ennek körét kibővítették, és így a miniszteren, az államtitkáron, a miniszterhelyetteseken, a párt helyi titkárán, a szakszervezeti bizottság titkárán, a KISZ titkárán kívül tagok lett a szervezeti egységek vezetői, valamint „a kollégiumi tagságra már korábban felkért szakemberek”. Ezt követően tartotta meg a megújított Kollégium első ülését november 6-án.³¹³

Magára a kollégiumi ülésre meghívók készültek az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel, melyeket általában az államtitkár vagy valamely miniszterhelyettes írt alá. 1981-től a miniszteri értekezlet határozta meg a napirendet.³¹⁴

A megbízott, illetékes minisztériumi szervezeti egység írásos előterjesztést készített az értekezletre, benne az aktuális téma részletes kifejtésével. Mivel a testület ritkán ült össze, és napirendjein zömében hosszú távú fejlesztési programok, koncepciók és feladattervek szerepeltek. Ezek az előterjesztések terjedelmesek, vaskosak, és gyakran mellékletek egészítik ki őket. Tartalmazzák a művelődési ágazatnak az oktatásról és a kultúra fejlesztéséről vallott korabeli elgondolásait, terveit és alapelveit.

³⁰⁸ Uo.

³⁰⁹ MOL XIX-I-9-u-3-2-1. tétel-6036-62/KE-1981. (3. d.) Az 1981. évre vonatkozó minisztériumi munkatervben már szerepeltették az itt tárgyalni kívánt témákat (ui. -3-2-1. tétel-6036-195/KE-1980. (7. d.)).

³¹⁰ MOL XIX-I-9-f-1981. május 13.

³¹¹ MOL XIX-I-9-u-3-2-1. tétel-6036-sz. n.-1981. (1. d.)

³¹² MOL XIX-I-9-t-1-1. tétel-2441-1981.

³¹³ MOL XIX-I-9-f-1981. november 2., valamint: XIX-I-9-ap-1981. november 6.

³¹⁴ MOL XIX-I-9-e-1982. április 16.

Az előterjesztés(ek) alapján az adott értekezleten, viták után döntést hoztak a végrehajtás tekintetében. Ez többnyire a miniszter által jegyzett határozat kiadását jelentette, amelyet az ülésről készült emlékeztető tartalmazott. A későbbiekben az államtitkár is hozhatott határozatot. Az így kiadott határozatot természetesen a Minisztérium szakapparátusa köteles volt végrehajtani.

Az üléseket – a Pozsgay-minisztériumokban megszokott adminisztráció szerint – pontosan, ügyiratokban rögzítették. Ezek gondosan iktatottak és irattározottak. Feljegyezték bennük a napirendek tárgyait, készült-e emlékeztető az ülésről, az esetleges meghívottak személyét, valamint megtalálhatóak a meghívók és az előterjesztések anyagai is.³¹⁵

1982. június 25-én Pozsgay Imrét Köpeczi Béla váltotta a miniszteri poszton, aki 1988-ig viselte miniszteri megbízatását. Köpeczi Béla több változtatást eszközölt a Minisztérium szervezetében, azonban a Kollégium intézménye egy időre még megmaradt. Az ő időszakában már csak három ülést tartottak: 1982 szeptemberében egyet, valamint az 1983-as évben kettőt.

Az 1983-ban kiadott, az 1980-as ideiglenest felváltó SZMSZ-ben a Kollégium korábbi, rövidítve megadott fogalma és leírása még szerepel. Tagként szerepeltettek a felsővezetőkön kívül minden főosztályvezetőt, illetve továbbra is az MSZMP és a KISZ minisztériumi képviselőit, és a felkért szakembereket és más meghívottakat.³¹⁶

1984-ben egyszer sem ült össze a Kollégium, és tevékenysége 1985 tavaszán hivatalosan is véget ért: április 19-én Köpeczi miniszteri határozatban szüntette meg működését. Indoklása szerint a „kollégium a létrehozásától eltelt időszakban nem fejtett ki hatékony tevékenységet. A miniszter tanácsadó testületeinek (az Oktatási Tanács, a Tudományos Tanács, a Művészeti Tanács, a Nemzetközi Kulturális Kapcsolatok Tanácsa, valamint a Művelődéskutatókat Koordináló Tanács) fő feladata megegyezik a minisztériumi kollégium feladatával, de azt hatékonyabban és – ágazati jellegükből adódóan – szakszerűbben képesek ellátni.” Míg a felsorolt testületek munkájára a továbbiakban fokozottan számítottak, addig a kollégium további működése „nem indokolt”. Ezek alapján a miniszter május 1-jei hatállyal megszüntette a Kollégiumot, az SZMSZ rá vonatkozó rendelkezését pedig hatályul kívül helyezte. A határozatot megkapta minden érdekelt személy, akiknek eddig kifejtett kollégiumi munkájáért egyben köszönetet is mondtak.³¹⁷

A Művelődési Minisztérium vezetőtestületei munkáját a továbbiakban az ún. Vezetői értekezlet, valamint a Miniszteri értekezlet vitte tovább.

A Művelődési Minisztérium Kollégiumának tagjai:

Ágoston Kálmán	1981. november 6. – 1983. június 20.
Avar György	1981. június 1. – 1981. szeptember 30.
Bánhegyi Péterné	1981. november 6. – 1983. június 20.
Bihari Mihály	1981. november 6. – 1983. június 20.
Boldizsár Gábor	1982. szept. 16. – 1983. június 20.
Boros Róbert	1981. november 6. – 1983. június 20.

³¹⁵ MOL XIX–I–9–t–1–12. tétel–1217–1981. Ez az 1981. június 1-jei kollégium ügyirata. Az 1981. november 6-ai ülés anyagát tartalmazó 2157/1981. számú ügyiratot a minisztériumban selejtezésre került. Az 1982. április 30-ai megtalálható: XIX–I–9–t–1–12. tétel –891–1982. Az 1982. szeptember 20-ai: uo. –1690–1982. Az 1983. január 26-ai: uo. –338–1983. Az 1983. június 20-ai: uo. –1161–1983.

³¹⁶ MOL XIX–I–9–t–1–3. tétel–119–1983.

³¹⁷ MOL XIX–I–9–t–1–12. tétel–985–1985. Bár a testület hivatalosan 1985 májusában szüntette be a tevékenységét, azonban értekezleteket csak 1983-ig tartottak, így a tagsági viszony meghatározásánál az utolsó ülésnapot vettük figyelembe.

Bukovszki Rezső	1981. november 6. – 1983. június 20.
Császtvay István	1982. március 1. – 1983. június 20.
Demeter Sándor	1981. november 6. – 1983. június 20.
Drecin József	1981. június 1. – 1983. június 20.
Eörsi Gyula	1981. november 6. – 1983. június 20.
Ficze Ildikó	1981. június 1. – 1983. június 20.
Für Sándor	1981. szeptember 1. – 1983. június 20.
Hanga Mária	1981. június 1. – 1983. június 20.
Herczeg Ferenc	1981. június 1. – 1983. június 20.
Hérész Dezső	1981. november 6. – 1983. június 20.
Huszár Tibor	1981. november 6. – 1983. június 20.
Ipolyi Ferenc	1981. november 6. – 1983. június 20.
Józsa György	1981. november 6. – 1983. június 20.
Kemenes Ernő	1981. június 1. – 1981. november 3.
Kereszturi Sándor	1981. november 6. – 1983. június 20.
Komoróczy Sándorné	1981. november 6. – 1983. június 20.
Korcsog András	1981. június 1. – 1983. június 20.
Kormos Sándor	1981. november 6. – 1983. június 20.
Köpeczi Béla	1982. június 25. – 1983. június 20.
Menyhért Jenő	1981. november 6. – 1982. december 31.
Pándi András	1982. szeptember 1. – 1983. június 20.
Pápai Béla	1981. november 6. – 1983. június 20.
Pápista Lászlóné	1981. június 1. – 1983. június 20.
Páris György	1981. november 6. – 1983. június 20.
Platthy Iván	1982. február 16. – 1983. június 20.
Pozsgay Imre	1981. június 1. – 1982. június 25.
Rátkai Ferenc	1981. június 1. – 1983. június 20.
Rátki András	1982. december 1. – 1983. június 20.
Simon Istvánné	1981. június 1. – 1983. június 20.
Stark Ferenc	1981. november 6. – 1983. június 20.
Szabó B. István	1981. november 6. – 1983. június 20.
Szabolcsi Miklós	1981. június 1. – 1983. június 20.
Tóth Dezső	1981. június 1. – 1983. június 20.
Udvarhelyi László	1981. november 6. – 1983. június 20.
Varga Károly	1981. november 6. – 1983. június 20.
Villangó István	1981. november 6. – 1983. június 20.
Vitányi Iván	1981. június 1. – 1983. június 20.

Állandó meghívottak: Mejder Magdolna, Varsányi Margit, Tóth István, Török Tibor, Orbán Sándor, Knopp András, Szandtner Iván, Kovács Magda, Takács Kálmán, Klement Tamás, Császtvay István, Voksán József, Simó Tibor, Gázsó Ferenc.

A Művelődési Minisztérium kollégiumi értekezleteinek napirendi jegyzéke:

1981. június 1.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Feljegyzés a Kollégium személyi összetételéről és szervezetéről. A Kollégium 1981-re vonatkozó munkaterve és szabályzata. A Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusa határozatainak megvalósításának művelődési minisztériumi középtávú munkaprogramja.
Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A művelődés 1981-85 évekre vonatkozó fejlesztési programjának kialakítása.

1981. november 6.

Emlékeztető, Pozsgay Imre s. k. aláírásával. A közoktatás távlati fejlesztéséről szóló javaslat áprilisi tervezete.
Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A közoktatás távlati fejlesztésének kialakítása.

1982. április 30.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Az emlékeztető fogalmazványa Korcsog András aláírásával. Emlékeztető, Korcsog András s. k. aláírásával.
Előterjesztés.

Napirend:

[1.] A marxizmus-leninizmus oktatása helyzetének vizsgálata a felsőoktatásban, és korszerűsítése feladatainak meghatározása.

1982. szeptember 20.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Az emlékeztető fogalmazványa Köpeczi Béla aláírásával. Emlékeztető, Köpeczi Béla s. k. aláírásával.
Előterjesztés.

Napirend:

[1.] Tájékoztató a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága 1982. április 7-ei, az állami oktatás továbbfejlesztéséről szóló állásfoglalása végrehajtásának állami feladattervéről.

1983. január 26.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Az emlékeztető fogalmazványa Köpeczi Béla kiadmányozásával. Emlékeztető, Köpeczi Béla s. k. aláírásával. Vészi János feljegyzése az előterjesztéshez. Aláírás nélküli megjegyzések az előterjesztéshez. Előterjesztés.

Napirend:

[1.] Az oktatás és a kulturális szféra távlati fejlesztési koncepciójának kidolgozása.

1983. június 20.

Meghívó az előzetes napirendi és meghívotti jegyzékkel. Az emlékeztető fogalmazványa Köpeczi Béla aláírásával. Emlékeztető, Köpeczi Béla s. k. aláírásával. Komoróczki Sándornénak, az Alapfokú Nevelési és Ifjúságvédelmi Főosztály vezetőjének, és a Középfokú Nevelési Főosztály véleményezései az 1. számú napirendhez. Előterjesztések.

Napirend:

1. A közoktatás fejlesztési programjának kialakítása.
2. A felsőoktatás távlati fejlesztési koncepciójának kialakítása.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

ÁEK	Állami Ellenőrző Központ
cs.	csoport
d.	doboz
DISZ	Dolgozó Ifjúság Szövetsége
f.	fond
FoM	Felsőoktatási Minisztérium
KISZ	Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség
KM	Közoktatásügyi Minisztérium
KPTI	Központi Pedagógus Továbbképző Intézet
KV	Központi Vezetőség
LOK	Levéltárak Országos Központja
MDP	Magyar Dolgozók Pártja
MINSZ	Magyar Ifjúság Népi Szövetsége
M-KS	MDP, MSZMP Központi Szervei
MOL	Magyar Országos Levéltár
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MÜDOSZ	Művészeti Dolgozók Szakszervezete
NDK	Német Demokratikus Köztársaság
NépM	Népművelési Minisztérium
ODKH	Országos Diákjóléti és Kollégiumi Hivatal
OM	Oktatásügyi Minisztérium
ONI	Országos Neveléstudományi Intézet
OTSB	Országos Testnevelési és Sportbizottság
őe.	őrzési egység
PB	Politikai Bizottság
PTI	Pedagógiai Tudományos Intézet
s. k.	saját kezével (saját kezűleg)
SZMSZ	Szervezeti és Működési Szabályzat
SZOT	Szakszervezetek Országos Tanácsa
TTIT	Természet- és Társadalomtudományi Ismereteket Terjesztő Társulat
TÜK	Titkos Ügykezelés
ún.	úgynevezett
VB	Végrehajtó Bizottság
VKM	Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium

SZEMÉLYNEVEK MUTATÓJA

- Aczél György 164, 168, 170, 175
 Ács Erzsébet 81, 93, 124
 Ádám Sándor 102
 Adorján József 123
 Ágoston György 53
 Ágoston Kálmán 200
 Ágoston László 109
 Alexits György 103
 Almási György 56
 Andics Erzsébet 80, 81, 92
 Andor József 56
 Antal Jánosné 17
 Antalffy György 33, 36, 53
 Antos István 101
 Arató Ferenc 168, 170
 Árvay Sándor 36
 Aujeszki László 72
 Avar György 200
 Babits Antal 33
 Baczán Endre 56
 Bácskai (Burger) Tamás 72, 108
 Bajáki (Holczer) Vera 71
 Bajcsay Pál 103
 Bajor János 56
 Bakonyi Sebestyén Endre 56
 Balassa Iván 40
 Balassa László 173-177
 Balázs Endre 71
 Balázs István 123-124, 150, 189
 Bálint Péter 36
 Balla György 56
 Balogh László 72, 131, 123, 126
 Balsay István 114
 Bán Ákos 71
 Bán Imre 103
 Bán Sándor 168, 175
 Bánhegyi Péterné 200
 Barabási Rezső 147
 Bárány Nándor 97, 102, 114
 Baranyai Tibor 169
 Baranyi Gyula 71
 Baray János 56
 Bárczi Géza 33
 Bardon Alfréd 56, 72
 Barla Szabó Ödön 168
 Barna Béla 56
 Barna Gyuláné 111, 123
 Barna Gyuláné 181
 Baróti Dezső 70
 Barta János 40, 70
 Bartha János 56
 Basch Emil 33
 Báti László 81
 Beck Salamon 36, 53
 Becz Lászlóné 56
 Beér János 53, 70
 Beke Ödön 40
 Békési Lajos 52, 67, 93
 Béki Ernő 18, 55
 Bencédy József 168, 176
 Bencze Gyula 93
 Benedek Nándor 56
 Benedek Pál 36
 Benigny Gyula 103
 Benke Valéria 163, 168, 175
 Benkhardt Ágoston 36
 Berczeller Antal 123, 125, 131
 Bereczky Endre 56
 Berencz János 111
 Berendi György 72
 Berényi Dénes 56, 72
 Béres Tibor 71
 Berti József 111
 Bessei László 170
 Bibó István 36
 Bihari Mihály 200
 Bihari Ottó 108
 Bíró Vera 123, 124, 131, 168
 Bíró Zoltán 189
 Bíró Zoltánné Mickun Nina 36, 37
 Blahó Pál 189-196
 Bobeszt Béla 56
 Bód Andor 56
 Bodnár István 168
 Bodor Endre 111
 Bognár János 36
 Bognár József 101
 Bognár Rezső 36, 53, 70, 82
 Bogodis Ferenc 83
 Bóka László 17, 19, 27, 29, 70
 Bokor József 56
 Boldizsár Gábor 200
 Bolgár Elek 70
 Bolla József 17

Személynevek mutatója

- Bóna Ervin 170
 Borbély Samu 70, 103, 104
 Boros Béla 33
 Boros Ferenc 189
 Boros Róbert 189, 200
 Boros Sándor 189
 Borsi Emil 109
 Borsos József 102
 Borzsák István 101
 Bosán István
 Bölcskei Elemér 107
 Bósz József 170
 Brodszky Dezső 102
 Budinszky Tibor 114
 Bugár Jánosné 168
 Bukovszki Rezső 201
 Búza László 33, 70
 Buzágh Aladár 33
 Buzás József 56
 Chirila A. 83
 Chalnoky Tibor 36, 70, 72
 Cornides (Kornides) István 104
 Cotel Kornél 72
 Czibor János 131
 Csaba Károly 111
 Csáky Frigyes 115
 Csanádi György 81
 Császár Ákos 72
 Császtvay István 201
 Csendes Béla 72
 Cserhádi József 109, 170
 Cseterki Lajos
 Cseterki Lajos 52, 124
 Csetreki Lajos 123, 126, 130, 131
 Csikai (M. Csikai) László 124, 143, 159-160
 Csiki Szász Dezsőné 80, 81
 Csillag Miklós 123, 133
 Csinádi Gerő 56
 Csipka László 17
 Csorba Géza 190
 Csukás István 52, 92, 168
 Csüry István 115
 Dabis László 36
 Darabos Iván 123
 Darvas József 15, 16, 17, 34-38, 40-47, 49, 52-58, 63, 67, 69, 75-76, 120-123, 142-145, 147-162, 168
 Deák 125
 Dékány Sándor 103, 104
 Demeter Sándor 201
 Déri (Deutsch) Tibor 100
 Dezső Gyula 36
 Dienes László 36
 Dinyinya Maria Alexandrovna 56
 Dobossy László 96
 Dobozi Imre 131
 Dománé 56
 Domokos János 123, 131
 Domokos József 125
 Domonkos Lajos 158
 Drecin József 201
 E. Kiss Sándor 53
 E. Kovács Kálmán 17
 Egyed Imre 171
 Egyed János 71
 Egyed László 111
 Egyed Zoltán 72
 Eisler János 102
 Elekes Lajos 111
 Ember Győző 40
 Eörsi Gyula 201
 Eperjessy Antal 103, 104
 Erdei László 33, 53, 70
 Erdei Sándor 123-124, 131
 Erdeiné 55
 Erdélyi Károly 71
 Erdey-Grúz Tibor 33, 77, 80-84, 86-88, 90, 92, 99, 111
 Erdődi József 40
 Erdőházi Hugó 52
 Ernst Jenő 33
 Evellei István 53, 92
 Fáber Gusztáv 72, 93
 Fábrián Gyula 36
 Fajth Tibor 168, 170
 Faludi Béla 36, 82, 94
 Farkas Domokos (Domonkos) 80, 109
 Fazekas Ferenc 109
 Fehér Gyula 147
 Feicht Magda 40
 Fejes Tóth László 36
 Felföldi (Freufeld) László 100
 Felvinczi Takáts Zoltán 36
 Fényes Imre 36, 70, 72
 Fenyő István 72
 Ferenczy Emil 17
 Feri (Fuchs) Klára 71
 Ficze Ildikó 201
 Fodor Gábor 53, 70

Személynevek mutatója

- Fodor Pálné 168
 Fogaras István 81
 Földeák Árpád (Lovag Kholyber Valter) 72
 Földes István 56
 Földiák János 131
 Földvári Aladár 70
 Frigyes Andor 168
 Fuchs László 103
 Futó József 111
 Fülep Ferenc 123, 156
 Für Sándor 190, 201
 Füsztás Jenő 80, 81, 92
 Gaál Józsa 56
 Gábor Viktor 190
 Gábrriel József 170
 Gallai Tibor 110
 Gáspár Rezső 72, 99
 Gázso Ferenc 201
 Gegesi-Kiss Pál 33
 Gelei Andor 53
 Gelencsér Károly 70
 Gellért Albert 33
 Gellért Sándor 56
 Gerecs Árpád 36, 56, 102
 Gerencséri Zsigmond 71
 Gerő Ernő 7, 122
 Gerőné Fazekas Erzsébet 36, 56, 70
 Gertig Béla 111
 Geszti László 147
 Giber János 109
 Gillemot László 92
 Gombik Imre 83
 Gondár Jenő 84
 Gondos Ernő 131
 Gosztonyi János 18, 40, 93, 169
 Gönczi Imre 154-156, 158
 Gönyei Antal 190
 Görög Jenő 110
 Grassely Gyula 108, 111
 Gregor János 124, 131
 Groh Gyula 36
 Gróh János 17, 18
 Gruber József 36, 56
 Gunda Béla 53, 56, 70
 Guriupp Alice 40
 Gyalmos János 17, 168
 Gyárfás Miklós 144
 Gyenes Antal 17
 Gyenge Zoltán 169, 170-171
 Gyergyai (Szegő) Albert 108
 Gyimesi Pál 85
 Gyires Béla 72
 Gyóni (Szolár) Mátyás 72, 101
 Gyulai Zoltán 70
 Haán György 124
 Haász Árpád 81
 Hack Márton 170
 Hadnagy László 168
 Hadrovics (Hadrovits) László 101
 Háhn (Hahn) István 111, 114
 Hajdú Gyula 36, 70
 Hajnal Gábor 131
 Hajnal István 17, 36, 52
 Hajós György 53, 70
 Halász Aurél 80
 Halász Pál 72
 Halász Tibor 100
 Halászné 55
 Halmai Erzsébet 56
 Hámori Ferenc 107
 Hanák Gyula 93
 Hanga Mária 201
 Hankis János 36
 Hantos János 168
 Hantos Mihály 170
 Haraszthy (Haraszi György) Gyula 81
 Harmath István 113, 170
 Harmatta János 40, 72
 Harsányi István 72
 Hartai László 124
 Harza László 170
 Hegedűs András 89, 111, 122
 Hegyi Gyula 17, 19, 52, 169
 Henyei Zoltán 102
 Herczeg Ferenc 190, 201
 Hérész Dezső 190, 201
 Herman József 101
 Hevesi Gyula 82, 94
 Hilscher Rezső 108
 Holló János 110, 111
 Horn Béla 36
 Horváth Aurél 72
 Horváth János 72, 169
 Horváth Jenő 53
 Horváth Márton 11, 80, 92, 169, 178-179, 181
 Horváth Róbert 36
 Hosszú Ferenc 56
 Hubert Gusztáv 84

Személynevek mutatója

- Huszák István 33, 36
Huszár István 102
Huszár Tibor 201
Ibos Ferenc 18, 52, 55, 124
Iglói Endre 56
Iliás Ferenc 158
Ilku Pál 163, 168, 175, 183
Imre Lajos 33, 53
Incze Miklós 36
Ipolyi Ferenc 201
Issekutz Béla 36
Jakab Sándor 183
Jakuba János 111, 114
Jánosi (Jánossy) Ferenc 84, 124, 137, 143, 148, 155
Jánossy Lajos 168
Járdányi Paulovics István 36
Járó Miklósné 18, 52
Jausz Béla 56, 72
Jóború Magda 17, 38-39, 42-44, 49, 52, 54, 58, 62-63, 69, 87, 93, 96-97, 168
Józsa György 201
József Farkas 131
Juhász Ferenc 131
Juhász Géza 33, 53
Juhász Imre 56
Jurcsák Lászlóné 56
Jurek Aurél 36
Kádár György 160
Kádár István 70
Kádár László 53
Kádár Miklós 36, 56
Kádas Kálmán 103
Kaiser Lipót 33
Káldor János 111, 114
Kállai Gyula 124, 160, 163, 168
Kálmán Béla 72
Kálmán György 52, 55, 93, 168
Kálmán Gyula 113
Kalmár László 33, 53
Kalocsai Dezső 109
Karácsonyi Béla 36
Karakas Lajos 168
Karancz Ernő 83
Kardos Andor 103, 106
Kardos György 53, 56, 70
Kardos Lajos 36, 82, 94, 111
Kardos László 18
Kardos Péter 71
Kardos Tibor 70
Karkész Sándor 80
Karl Géza 170
Kárteszi Ferenc 36, 53, 56, 70
Kassai Géza 52, 93
Katona István 36
Kauszer Lipót 53
Kazár Leoni 72
Kecskédi István 142
Kellner Béla 33
Kemenes Ernő 201
Kemény János 52, 93
Kende István 124, 129
Kenyeres Ágnes 170
Kenyeres Imréné 124
Kerek Gábor 124, 145
Kerékgyártó Elemér 17
Kereszturi Sándor 190, 201
Kertai György 36
Kertész Imre 71
Kesztyüs Lóránd (Lóránt) 33, 36
Kettesy Aladár 33
Kézdi Árpád 93
Király György 72
Kiss Árpádné 124
Kiss Gyula 93, 98, 102, 154, 168
Kiss Ilona 56
Kiss Jenő 190
Kiss Kálmán 168
Kiss Tibor 72
Kiss Tiborné 17, 18
Klatsmányi Árpád 109
Klement Tamás 201
Klemm Imre Antal 108
Klenczner András 71
Knopp András 201
Koch Ferenc 72
Koch Sándor 53, 70, 82
Koczkás Gyula 36
Koczogh Ákosné 56
Kocsis Mihály 56, 70
Kolos (Kolozs) Richárd 84, 114
Kolozsvári Gábor 98
Koltai-Kastner Jenő 70
Komondy Zoltán 70
Komoróczy Sándorné 201, 203
Kontra György 35
Kónya Albert 36, 52, 53, 70, 78, 80-81, 93, 96-97, 163, 168
Kónya István 109
Korach Mór 114

- Korcsog András 201-202
 Kordoss József 72
 Korek János 158
 Koren István 104
 Kormos Sándor 190, 201
 Korompay (Korompai) Görgy 36, 56
 Korpás Béla 36
 Kovács Béla 56
 Kovács Ferenc 36
 Kovács Györgyné 148
 Kovács István 33, 36, 100
 Kovács József 17, 39, 52, 93
 Kovács Kálmán 169
 Kovács Lajos 97
 Kovács László 18, 52
 Kovács Magda 201
 Kovács Péter 101
 Kovács Vilmos 81, 93
 Kovalcsuk Ferenc 124, 126
 Kozák Lajos 71
 Kozár László 83
 Kozman 70
 Kozmann György 72
 Köböl József 131
 Kőmíves Imréné 93, 101, 103-108, 110, 112, 115, 170, 172-173
 Köpeczi Béla 124, 153, 168, 170, 200-203
 Kőszegi Dénes 36
 Köte Sándor 71
 Kővári István 93
 Krajevszki P. D. 70
 Kuncz Alfonz 102
 Kuntner (Kundtner) Róbert 98
 Láng István 96
 László Gyula 72, 115
 Lázár György 36
 Lederer Emma 36
 Lengyel Béla 36
 Lengyel Gyula 111
 Lengyel Jenőné 56
 Lengyel Klára 17, 40, 52
 Lengyel Sándor 56, 104
 Lenkei (Link) József 101
 Lettner Ferenc 114
 Lévai Andor 72
 Ligeti Lajos 53
 Liska József 33, 53
 Lissák Kálmán 33
 Losonczy István 53
 Losonczy Géza 119-120, 124, 126-127, 129, 131
 Lovass Nagy Viktor 84
 Lőke Endre 18, 52
 Luca Ferenc 71
 Lugossy Jenő 181-182, 168, 184
 Lukács Dezső 56
 Lukács Sándor 168
 Macskássy Árpád 56
 Magyar György 72
 Majláth (Mailáth) Jolán 124, 131
 Majercsik Sándor 30
 Major Máté 33, 36
 Major Tamás 131
 Major Tibor 131
 Majoros János 56
 Makoldi Mihályné 110
 Makrai Ilona 93
 Malán Mihály 72
 Marczali László 190
 Markos György 81
 Maróti Imre 190
 Maróti Ödön 81
 Marton Tibor 72
 Mártonffy Károly 33, 53, 70
 Martonyi János 53, 70
 Marx György 97
 Máté Margit 149, 153
 Matolcsy 131
 May Péter 83
 Medgyes János 169
 Méhes Gyula 33
 Meisel János 168, 175
 Mejder Magdolna 201
 Menyhért Jenő 201
 Merányi (Schuller) Zsuzsanna 71
 Méray Tibor 131
 Mérei Ferenc 17, 23, 29
 Mérey Gyula 56
 Meruk Vilmos 168
 Messinger Géza 72
 Mészöly Gedeon 33
 Mihailich Győző 33
 Mihaltz István 72
 Mihályfi (Mihalovics) Ernő 96, 124, 154, 168
 Mihályi György 72
 Mika József 72
 Mikó Zoltán 124
 Milasovszky Béla 36, 70

Személynevek mutatója

- Mód Aladár 18, 52, 77, 102
Mohácsi Károly 56
Moharos Józsefné 191
Mollay Károly 96
Molnár Dezső 17, 34
Molnár Erik 33
Molnár Ferenc 187, 190, 192
Molnár János 168, 170
Molnár József 56
Molnár Péter 170
Moschein Miklós 83
Mosonyi Emil 36
Mödlinger Gusztáv 36, 82, 94
Nádasdy Kálmán 169
Nádasi László 170
Nagy Elemér 93
Nagy Lajos 71
Nagy László 94
Nagy Olga 56
Nagy Pál 124
Nagy Tamás 33, 53, 56, 70
Nemecz Ernő 98
Némedi Lajos 53
Nemes Dezső 36, 120, 124, 131, 137
Nemes Iván 150
Nemesdi Ervin 84
Németh Endre 33, 53, 70
Németh Géza 83
Némethy Béla 52
Németi (Némety) Béla 71
Neugebauer Tibor 104
Névai László 36
Nikodémosz Etelka 170
Nikodémusz Antal 56
Nizsalovszky Endre 33
Non György 124, 142, 148, 152-154, 156-158
Nyerges Antalné 133
Ocsvár Rezső 102
Ohmann Béla 102
Orbán György 115
Orbán Győző 71
Orbán László 17, 39, 40, 52, 71, 80-81, 93, 169
Orbán Sándor 201
Orbók József 110
Óriás Nándor 108
Orosz Ferenc 170
Orosz László 190
Orosz Zoltán 169
Ortutay Gyula 12, 15, 17, 21, 22
Padányi Lajosné 56
Paizs Dezső 40
Paizs (Pajzs) István 124, 131, 133
Pálfai Pálné 124, 138, 147, 150-160
Palócz István 102
Páncél Pál 131
Pándi András 201
Pap Sándor 30
Pápai Béla 201
Pápista Lászlóné 190, 201
Papp István 72
Papp Sándor 169
Páris György 201
Párkány László 56
Parragh László 52
Pásztor György 111
Pataki János 111
Pattantyús Géza 70
Pazár Béla 102
Perényi Imre 56
Péter (Pikler) György 101
Péter (Politzer) Rózsa 108
Péter Ernő 169
Péter János 169
Petrák Ferenc 44
Petrasovits Géza 71
Petri Tibor 72
Petrich Géza 53, 56, 70
Pincés Zoltán 56
Platthy Iván 201
Pócza Jenő 72
Pogány Frigyes 72
Pogány Jenő 124
Pólay Elemér 36
Polinszky (Polinszki) Károly 33, 36, 53, 169, 183
Poros Tamás 53
Pozsgay Imre 186-188, 190-192, 196-198, 200-202
Princz Gyula 36
Rácz Elemér 36
Rácz János 93
Rácz Lajos 170
Rácz Miklós 56
Ráczné 55
Radich Tivadar 93, 96-97, 107-113, 169-171, 174, 176-177, 179
Radnót Magda 36
Rados Jenő 33, 36

- Rados Kornél 56, 72
 Raisz Iván 72
 Rajnai (Rajner) Rudolf 49, 81, 93, 96-99, 102-106
 Rakonczai József 56
 Rákosi Máttyás 31
 Rátkai Ferenc 201
 Rátki András 201
 Rázsó Imre 33, 53, 70
 Réczei László 170
 Rédei Jenő 33, 36, 37
 Rédey István 103, 104
 Reischl Antal 56
 Reményi Béla 131
 Rényi Alfréd 36
 Retezár Árpád 111
 Reuss Endre 84, 93
 Rév Mária 71
 Révai József 116-118, 124, 133-134, 139, 142
 Révai Józsefné 52
 Révai Lili 18, 39, 52, 55
 Révész Miklós 169-170
 Rigler György 81, 93, 169
 Román Zoltán 72
 Rónai Béla 111
 Rosivall Ferenc 103
 Rosta Endre 169
 Rosta László 71
 Rostási István 56
 Rozmaring István 106
 Rudas László 33
 Rudnai Guidó 103, 104
 Rudolf Lóránt 33
 Ruisz Dezső 170
 Ruttkai György 36
 Sályi István 53, 70, 82, 103
 Sándor (Stern) Pál 108
 Sándor Zoltán 33, 56
 Sári Tibor 131
 Sárkány (Schiff) László 96
 Sárkány György 102
 Sárkány László 131
 Sarlós Istvánné 169
 Scheer Béla 190
 Schermann Vilmos 56
 Sebes Gusztáv 71
 Sebő Lászlóné 169, 175
 Silbersdorff László 102
 Simó Jenő 169
 Simó Tibor 201
 Simon Istvánné 190, 201
 Simon József 52
 Simon Sándor 109
 Simonovits Ferencné 18
 Simonovits Istvánné 52
 Sinkovits István 56
 Solymosi Sándor 111
 Somfai Zoltán 56
 Soó Rezső 53, 70, 110
 Sötér István 33, 70, 93
 Sövény Sándor 93, 113
 Stark Ferenc 201
 Straub Gyula 36
 Striker György 102
 Sulán Béla 52, 80-81, 93, 169-170
 Surányi János 40
 Sváb János 56
 Szabad György 115
 Szabadi Ilona 93, 109
 Szabó B. István 190, 201
 Szabó Dezső 36
 Szabó Dezsőné Kispál Magda 108, 114
 Szabó Ede 131
 Szabó Ferenc 124
 Szabó György 102
 Szabó Imre 33
 Szabó István 33
 Szabó József 36
 Szabó Kálmán 93
 Szabó Károly 18, 52, 83
 Szabó Lajos 111
 Szabó Pál 118
 Szabó Sándor 17, 52, 93
 Szabó Zoltán 33, 53
 Szabolcsi Miklós 17, 201
 Szádeczki Kardoss Elemér 36
 Szalay Béla 53
 Szalay Sándor 93
 Szalay Sándorné Csongor Éva 72
 Szandtner Iván 201
 Szántó György 17, 20
 Szántó Miklós 124, 133
 Szántó Zoltán 124
 Szarka József 113
 Szarvas Pál 56, 110
 Szászy István 36
 Szatmári József 72
 Szauder József 56
 Szávai Nándor 12, 15, 17, 18, 20, 51

Személynevek mutatója

Széchy Károly 93
Szecsődi László 109
Székely Béla 18
Székely Miklós 93
Szele Mihály 111
Szele Tibor 36
Széll László
Szemán Erika 83
Szemere Gyula 110
Szentpéteri Imre 36
Szigeti József 169
Szilágyi Gyula 33, 36
Szilágyi János 40
Szilas A. Pál 101
Szinetár Miklós 169
Sziráki (Szkicsák) Miklós 72
Szirmai Gina 72
Szirmai István 124, 131
Szokolszky István 53, 73
Szőkefalvi Nagy Béla 70
Szőkefalvi-Nagy Zoltán 72
Sztálin 120
Sztankóczi Zoltán 100
Szüdi György 131
Takács Kálmán 190, 201
Taky Ferenc 72
Tálas István 56
Tamás István 124
Tamás Lajos 33, 53, 70, 93
Tankó Béla 36
Tanner József 124
Tar Sándor 83
Tárczy Hornoch Antal 114
Tardos András 124
Tari János 170
Tarján Imre 36
Téglásy Ferenc 72
Telegdy (Telegdi) Kovács László 36, 70
Temesi Alfréd 61, 93
Terplán Zénó 70
Tettamanti Béla 33, 70
Tettamanti Károly 53, 108
Timon Tibold 56
Tolnai Gábor 17, 52
Toplák Ferenc 17, 52
Tóth Dezső 190, 201
Tóth Gyula 190
Tóth István 201
Tóth József 149
Tóth Károlyné 124
Tóth Lajos 71, 114
Tóth László 108
Tóth Lászlóné 56
Tóth Mária 170
Tóth Márton 114
Tóth Sándorné 68
Törő Imre 36
Török Szilveszter 83
Török Tibor 201
Török Zoltán 30
Trencsényi-Waldapfel Imre 17, 36, 53, 70
Udvarhelyi László 190, 201
Újhelyi Szilárd 124
Urai Vilmos 56
Vadász Elemér 33
Vadász Ferencné 17, 51, 52, 55, 93, 169
Vágó Artúr 70
Vágó Pálné 56
Valkó Iván Péter 84
Varga Edit 124, 158
Varga Imre 83, 101
Varga István 36, 37
Varga Istvánné 142
Varga János 115
Varga Károly 201
Varga Kovács János 169
Varga László 98
Varga Ottó 33, 53
Varga Sándorné 93
Varga Zoltán 72
Varjas Béla 40
Varjas Istvánné 124
Várkonyi Dezső 36, 98
Várnai Ferenc 169
Varsányi Margit 201
Vass Endre 102
Vasvári Nagy Ferenc 72
Vayer Lajos 104, 105
Vékássy (Vékásy) Alajos 70, 72
Veres Péter 118-119
Verő József 53
Vészi János 203
Vidéki Alice 170
Vihar Béla 131
Világhy Miklós 36
Villangó István 190, 201
Vincze Antalné 109
Vincze István 101
Vitányi Iván 190, 201
Voksán József 201

Személynevek mutatója

Vörös Imre 33, 53, 70
Vörös Mihály 170
Wágner (Wagner) Richard 36, 72
Wallner Ernő 56
Weltner Andor 83
Willert Andor 17, 24, 27, 52
Winkler János 98
Winkler Pálné 52, 81, 93
Wittmann Tibor 111
Zagyva Imre 169-170
Zalai Emil 17, 52
Zibolen Endre 113
Zofián Ella 71
Zoltán Imre 36
Zorkóczy Béla 36, 70
Zöldhelyi Zsuzsa 56
Zsidi Gyuláné 18, 34
Zsirai Miklós 33, 40